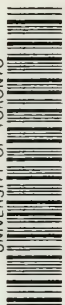
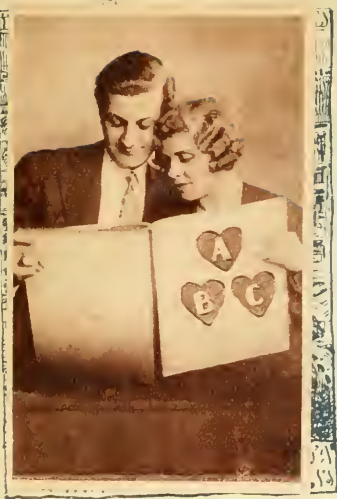


UNIVERSITY OF TORONTO



3 1761 0001834 9





Pannonia Books
2 Spadina Road
Toronto 4, Canada



PH
3132
M3
köt, 34



1068336

MAGYAR REMEKIRÓK

A MAGYAR IRODALOM FŐMŰVEI

Sajtó alá rendezik

Alexander Bernát	Erődi Béla	Négyesy László
Angyal Dávid	Ferenczi Zoltán	Rákosi Jenő
Badics Ferencz	Fraknói Vilmos	Riedl Frigyes
Bánóczy József	Gyulai Pál	Széchy Károly
Bayer József	Heinrich Gusztáv	Váczy János
Beőthy Zsolt	Koroda Pál	Vadnay Károly
Berzeviczy Albert	Kossuth Ferencz	Voinovich Géza
Endrődi Sándor	Kozma Andor	Wlassics Gyula
Erdélyi Pál	Lévay József	Zoltvány Irén

34. KÖTET

PETŐFI SÁNDOR MUNKÁI

II.

BUDAPEST

FRANKLIN-TÁRSULAT

magyar irod. intézet és könyvnyomda

1906

PETŐFI SÁNDOR

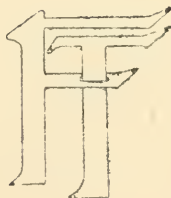
MUNKÁI

Sajtó alá rendezte és bevezetéssel ellátta

BADICS FERENCZ

II. kötet

Kisebb költemények. 2.



BUDAPEST

FRANKLIN-TÁRSULAT

magyar irod. intézet és könyvnyomda

1906

KISEBB KÖLTEMÉNYEK

1847—1849

1847.

EGY BARÁTOM AZ IFJUSÁG...

Egy barátom az ifjuság,
Maholnap már ez is itt hágy,
S másra, tudom, helyébe nem
Akadok,
Jaj Istenem, be magamra
Maradok.

Attól tartok, hogy ezután
Nem szeret már engem leány,
Vagy ha szeret, én nem tudom
Szeretni,
Kacsintanak, de hiába,
Szemei.

Attól tartok, hogy ezután
Nem gyűlölök már igazán,
Tán magam nem leszek rossz, de
Mi haszna?
Ha hidegen vállat rántok
A rosszra.

Ha már ifjuságom elmegy,
Csak e kettő maradjon meg:
Legyek képes, a ki hogyan
Érdemli,
Teljes szívből szeretni és
Gyűlölni!

(Pest.)

HA FÉRFI VAGY, LÉGY FÉRFI...

Ha férfi vagy, légy férfi,
S ne hitvány gyöngé báb,
Mit kény és kedv szerint lök
A sors idébb-odább.
Félénk eb a sors, csak csahol;
A bátraktól szalad,
Kik szembe szállanak vele...
Azért ne hagyd magad!

Ha férfi vagy, légy férfi,
S ne szád hirdesse ezt,
Minden Demosthenesnél
Szebben beszél a tett.
Építs vagy ronts, mint a vihar,
S hallgass, ha műved kész,
Mint a vihar, ha megtevé
Munkáját, elenyész.

Ha férfi vagy, légy férfi,
Legyen elved, hited,
És ezt kimondd, ha mindjárt
Véreddel fizeted.
Százszorta inkább éltedet
Tagadd meg, mint magad;
Hadd veszzen el az élet, ha
A becsület marad.

Ha férfi vagy, légy férfi,
Függetlenségedet
A nagy világ kincséért
Árúba ne ereszd.
Vesd meg, kik egy jobb falatért
Eladják magokat.
«Koldúsbót és függetlenség!»
Ez legyen jelszavad.

Ha férfi vagy, légy férfi.
 Erős, bátor, szilárd,
 Akkor, hidd, hogy sem ember
 Sem sors könnyen nem árt.
 Légy tölgyfa, mit a fergeteg
 Ki képes dönteni,
 De méltóságos derekát
 Meg nem görbítheti.

(Pest.)

KUTYAKAPARÓ.

Kívül-belül szomorú csárda ez
 A Kutyakaparó,
 Éhen-szomjan szokott itt maradni
 A jámbor utazó,
 Mert eledelt nem kap, és hogyha csak
 Rá pillant borára,
 Megátkozza Nóét, hogy szőlőt is
 Vett be a bárkába.

A kis szobán hosszú vékony asztal
 Nyujtóz kodik végig,
 Feldőléstül erőtlen lábai
 Már csak alig védik.
 A mily hosszú az asztal, mellette
 Olyan hosszú a pad,
 Közepe nem a sok ülés, hanem
 Vénség miatt horpad.

Átellenben az ágy. Réges-régen
 Lehetett megvetve ;
 Lefekünni beléje nem támad
 Senkinek is kedve.
 Fejét egyik vállára bocsátá
 A pufók kemencze,

Redők gyanánt tisztos agg homloka
Meg van repedezve.

Mogorva vén ember itt a csaplár,
Szavát sem hallani,
Száját ő csak azért tart, hogy legyen
Mivel ásítani.
Ilyen a csaplár, a vén Dömötör ;
Hát a felesége ?
Ez takaros menyecske lehetett
Annak idejébe',

De az idő a szegény jó asszonyt
Megviselte rútul,
Noha ötven, ötvenöt esztendőn
Még nem igen van túl.
Boglyas fakó haja beillenék
Repcze-petrenczének,
És melléje mindjárt szörnyü képe
Madárijesztőnek.

Ő sem igen beszél ; s ha szól, száját
Szidalomra nyitja,
Hogy a vármegye a betyárokat
Már mind kipusztítja ;
Még mikor a világ ezeké volt,
Ha nem csordult, cseppent,
De ezek híjával a kereset
Egészen megcsökkent. —

Odabenn a Kutyakaparóban
Igy forog a világ,
Ily szomorún, s az ember vidámabb
Dolgot kívül se' lát.
Ablaka csak egy van, és annak is
Üveg csak a fele,
Fele pedig ó kalendárium
Kitépett levele.

Pendelyes gyerek voltam még, mikor
Az az eső esett,
Mely falának két harmadrészéről
Levitte a meszet,
S a mi rajta imitt-amott maradt,
Az egészen sárga,
S korommal írt furcsa figurákkal
Van tele firkálva.

Pózna végén abroncs a czégére,
Ha véle összevesz
A szellő, mint az akasztott ember,
Oly búsan lengedez.
Jószágból a csaplárnak nem jutott
Egyéb egy kuvasznál,
A ház végén szundikál naphosszat,
Nem árt, nem is használ.

És a milyen maga ez a csárda,
Olyan a vidéke,
Körülötte a homokbuczkáknak
Se' hossza se' vége.
A meztelen homokban alig teng
Egy-két gyalogbodza,
Mely fekete gyümölcsét nyaranként
Kedvetlenül hozza.

A harangszó a távol falukból
Meghalni jár ide,
S az eltévedt madár körül néz csak
S odább megy ízibe.
Még a nap sem süt itt úgy, mint máshol ;
Bágyadtabb sugára,
Mintha szánakozva tekintene
Ez árva csárdára.

A csárdától vagy száz lépésnyire,
Kopár dombtetőn fent,

Senki által meg nem látogatva,
 Áll egy régi kőszent;
 Ennek is valaki egy kopott tarisznját
 Akasztott nyakába,
 Mintha mondta volna : menj isten hírével,
 Mit állsz itt hiába?

(Pest.)

SZOMORÚ ÉJ.

Éjfél lesz, és én még sem alhatom,
 Mert gondomat el nem altathatom.
 Mi fog történni vélem s a hazával?
 E kettős kérdés tépi lelkemet.
 Ah, nem érem be a magam bajával,
 Még te is gyötresz, hazaszeretet!

Ez hát a költő sorsa, mindig ez,
 Hogy örök vészű tengeren evez?
 S mit ér, ha őt a haragos habokból
 Mentő sajkával partra is tevék,
 Ha itt az bántja, hogy mi lesz azokból,
 Kik ott maradtak a hajóba' még?

Apám, apám, mért is taníttatál,
 Miért az eke mellett nem hagyál?
 A könyvet szép, de csalfa tündér lakja;
 Ha fölnyitod, megkapja szívedet,
 És fölvisz a legragyogóbb csillagra,
 De le nem hoz... a magasból levét.

Inkább a napba, mint a könyvbe nézz,
 A napvilágtól szemed fénye vész.
 Nem így a könyvvel; oly világ van ebben,
 Mely erősíti még szemeidet,
 S közel hoz mindent... s minden vajmi szebben
 Tűnik föl, hogyha távol nézheted.

Miért tanultam ? mért nem maradék
Földművelő, a minek szánt az ég ?
Nem tölténém most kínos virrasztással
A végtelenbe nyúló éjszakát ;
Lelkem fölött az álom víg dallással
Madár módjára ringatná magát.

Volnék földműves, vagy volnék juhász !
Ki messze, kint a pusztákon tanyáz,
S míg ellegelget kolompolva nyája,
Ő hús bokorba vészi bé magát,
S nem hallja senki sem, ugy fujdogálja
Saját kedvéért a kis furulyát.

Vasárnap tisztát venni haza jár,
Hol a szerelmes lyányka várja már.
A lyányka jó, fris, szereti a dolgot,
S oly szép, mint a megszületett tavasz ;
Csókot kap és ad a juhász, s ő boldog,
Hiszi tehát, hogy a világ is az.
(Pest.)

PALOTA ÉS KUNYHÓ.

Miért vagy oly kevély, te palota ?
Uradnak fényében kevélykedel ? ...
Azért van rajta gyémánt, hogy szive
Mezítelenségét takarja el.
Szakítsd le a czafrangokat,
Mit rá szolgálja aggatott,
S nem ismeresz isten munkájára,
Oly nyomorúság marad ott.

S hol vette gazdád ama kincseket,
Mik semmiből őt mindenné teszik ?
Ott, hol a héja a kis madarat,
Mit szétszakít, melynek vérén hizik.

A héja vígan lakomáz,
A szomszéd bokornak fészkeiben
Madárfiúk zokognak, várván
Anyjokra, mely meg nem jelen.

Fitogtasd csak, te gőgös palota,
Az orzott kincsek ragyogásait,
Ragyogj csak, úgy sem ragyogsz már soká,
Meg vannak már számlálva napjaid.
S kívánom, hogy minél előbb
Láthassam omladékokat,
S hitvány lakóid összezúzott
Csontját az omladék alatt! — —

S te kis kunyhó a magas palota
Szomszédságában, mért szerénykedel?
Miért bújtál a lombos fák mögé,
Azért-e, hogy inséged földjed el?
Fogadj be, kis sötét szoba;
Nekem nem kell szép öltözet,
De szép szív... a sötét szobákban
Találni fényes szíveket.

Szent a küszöb, melyen beléptem én,
Oh szent a szalmakunyhók küszöbe,
Mert itt születnek a nagyok, az ég
A megváltókat ide küldi be.
Kunyhóból jó mind, a ki a
Világnak szenteli magát,
S a nép még is minden felől csak
Megvetést és inséget lát.

Ne féljete, szegény jó emberek,
Jön rátok is még boldogabb idő;
Ha mult s jelen nem a tiétek is,
Tiétek lesz a végtelen jövő. —
A földre hajtom térdemet
E szűk, de szent földél alatt:

Adjátok rám áldástokat, s én
Rátok adom áldásomat!
(Pest.)

A KUTYÁK DALA.

Süvölt a zivatar	S gondunk ételre sincs.
A felhős ég alatt;	Ha gazdánk jóllakék,
A tél iker fia,	Marad még asztalán,
Eső és hó szakad.	S mienk a maradék.

Mi gondunk rá? mienk	Az ostor, az igaz,
A konyha szöglete,	Hogy pattog némelykor,
Kegyelmes jó urunk	És pattogása fáj,
Helyheztetett ide.	No de: ebsont beforr.

S harag multán urunk
Ismét magához int,
S mi nyaljuk boldogan
Kegyelmes lábait!
(Pest.)

A FARKASOK DALA.

Süvölt a zivatar	Itt kívül a hideg,
A felhős ég alatt;	Az éhség ott belül,
A tél iker fia,	E kettős üldözőnk
Eső és hó szakad.	Kínozt kegyetlenül;

Kietlen pusztaság	S amott a harmadik:
Ez, a melyben lakunk;	A töltött fegyverek.
Nincs egy bokor se', hol	A fehér hóra le
Meghúzhatnók magunk.	Piros vérünk csepeg.

Fázunk és éhezünk
S átlőve oldalunk,

Részünk minden nyomor...
 De szabadok vagyunk!
 (Pest.)

A XIX. SZAZAD KÖLTŐI.

Ne fogjon senki könnyelműen
 A húrok pengetésihez!
 Nagy munkát vállal az magára,
 Ki most kezébe lantot vesz.
 Ha nem tudsz mást, mint eldalolni
 Saját fájdalmad s örömed:
 Nincs rád szüksége a világnak,
 S azért a szent fát félre tedd.

Pusztában bujdosunk, mint hajdan
 Népével Mózsos bujdosott,
 S követte, melyet isten küld
 Vezérül, a lángoszlopot.
 Ujabb időkben isten ilyen
 Lángoszlopoknak rendelé
 A költőket, hogy ők vezessék
 A népet Kánaán felé.

Előre hát mind, a ki költő,
 A néppel tűzön-vízen át!
 Átok reá, ki elhajtja
 Kezéből a nép zászlaját,
 Átok reá, ki gyávaságból
 Vagy lomhaságból elmarad,
 Hogy, míg a nép küzd, fárad, izzad,
 Pihenjen ő árnyék alatt!

Vannak hamis proféták, a kik
 Azt hirdetik nagy gonoszan,
 Hogy már megállhatunk, mert itten
 Az ígéretnek földje van.

Hazugság, szemtelen hazugság,
Mit milliók czáfolnak meg,
Kik nap hevében, éhen-szomjan,
Kétségbeesve tengenek.

Ha majd a bőség kosarából
Mindenki egyaránt vehet,
Ha majd a jognak asztalánál
Mind egyaránt foglal helyet,
Ha majd a szellem napvilága
Ragyog minden ház ablakán:
Akkor mondhatjuk, hogy megálljunk,
Mert itt van már a Kánaán!

És addig? addig nincs megnyugvás,
Addig folyvást küzködni kell. —
Talán az élet, munkáinkért,
Nem fog fizetni semmivel,
De a halál majd szemeinket
Szelíd, lágy csókkal zárja be,
S virágkötéssel, selyempárnán
Bocsát le a föld mélyibe.

(Pest.)

EGRESSY ETELKE.

Ez a te lányod, Gábor? én nem hihetem.
Barátom, ember lyánya ilyen nem lehet.
Csupán a képzelet s az is ritkán terem
Ily kedves kis leányt, ily tündér gyermeket.

Shakspeare, kit úgy szeretsz, Shakspeare képzelete
Teremté e leányt egy boldog percziben,
S megtestesíté a múzsa, ki téged úgy
Szeret, s ajándokul hagyá ott kebleden.

Gyönyörrel nézem én e szép kis alakot,
De őt illetni kézzel szinte nem merem,
Még csak melléje is aggódva lépek én,
Félvén, hogy őt elfúja majd lehelletem.

Oly szellemi e lyány, oly tisztán szellemi!
Eszembe is jut róla a mesés világ;
Ily lényekkel lehettek az Olymp körül
Megnépesítve a források és a fák.

S ha ő reám tekint... barátom, mondd neki,
Mondd meg leányodnak: ne nézzen én reám!
Ki gondolná, milyen fájó emlékezet
Kél bennem e szelíd szemeknek sугarán?

Ha ő reám tekint: előttem föltűnik
Az első, gyermeki ártatlanság kora.
A mit már elveszték, még minden megjöhet;
Ez egy, mi nem jön el többé soha, soha! —

Boldog vagy, férfiú, és boldog vagy te, nő,
Kik azt mondjátok e lyánykának: gyermekem,
Hanem ti nálatok még boldogabb lesz az,
Ki ekkép fogja majd szólítani: kedvesem!

Őt bírni, mily öröm, mily boldogság leszen.
Midőn e lyányka a világra született,
Az isten levevé a legszebb csillagot
Az égről, és szívnek tévé keblébe ezt.

(Pest.)

SZENT SÍR.

Messze, messze, messze,
Honnan a madár jó
Tavaszi kezdetével,

Messze, messze, messze,
Hova a madár megy
Hűvös, ködös ősszel,

Messze tengerparton
Áll a szent sír, a zöld
Tenger sárga partján ;
Vadbokor fölötté,
Rá sötét fátyolként
Árnyékot borítván.

E vadbokron kívül
Nem gyászolja senki
A dicső halottat,
Ki a zajos élet
Lejártával itt most
Század óta hallgat.

Végső volt honában,
Ki a szabadságért
Hősi kardot ránta.
Hogy lett volna híve
A sors, ha hazája
Sem volt hű iránta ?

Számüzé magát, hogy
Gyáva nemzetét ne
Lássa ; mert ha látná :
Megátkozná, míg a
Messzeségből néma
Fájdalommal néz rá.

Itten nézte a hős
A szülőföldéről
Ballagó felhőket,
Melyeken az estfény,
(Vagy talán honának
Szégyenpírja ?) égett.

Itten ült a parton,
S hallgatá a csendes
Tenger mormogását,
S gondolá, hogy hallja
Fölriadt népének
Távoli zugását.

S várta, várta, várta,
Mikor jön már a hír,
Hogy szabad hazája ?
S addig várt, addig várt,
Míg a halál jött e
Hír helyett hozzája.

S otthonn már nevét is
Alig ismerik ; csak
Egy emlékszik rája,
Egyedül csak egy... a
Költő, a szabadság
Ez örök-lámpája.

(Pest.)

IDE, KIS LYÁNY...

Ide, kis lyány, ide hozzám, egy szóra,
Vagy ha tán jobb néven veszed : egy csókra,
Azt sem bánom, ha kettő lesz belőle,
De még ez is, ha úgy tetszik, pengőbe'.

Jer ide már, jer ide már, ha mondom,
 Ne légy olyan akaratos, galambom!
 Észem azt a képmutató szivedet,
 Ugy is tudom, hogy a csókot szereted.

Mit beszélsz, hogy nem értesz te hozzája?
 Kopasz mentség! megtanítlak én rája,
 Megtanítlak amugy hirtelenében,
 Mert nekem ez már régi mesterségem.

Mestere voltam már gyerek koromba',
 Lesbe álltam amott a kis ajtóba,
 Ha jöttek az iskolából a lányok,
 Kiugrottam, csókkal estem utánok.

Add ide hát azt a piros kis szádat,
 Most láttam az álba menni anyádat,
 Tudod, soká szedi össze a tojást,
 Addig akár agyon csókoljuk egymást.

(Pest.)

ARANY JÁNOSHOZ.

TOLDI írójához elküldöm lelkemet
 Meleg kézfogásra, forró ölelésre!...
 Olvastam, költőtárs, olvastam művedet,
 S nagy az én szívemnek ő gyönyörűsége.

Ha hozzád ér lelkem, s meg talál égetni:
 Nem tehetek róla... te gyujtottad úgy fel!
 Hol is tehetnél szert ennyi jóra, ennyi
 Szépre, mely könyvedben csillog pazar fénnyel?

Ki és mi vagy? hogy így tűzokádó gyanánt
 Tenger mélységéből egyszerre bukkansz ki.
 Más csak levelenként kapja a borostyánt,
 S neked rögtön egész koszorút kell adni.

Ki volt tanítód? hol jártál iskolába?
 Hogy lantod ily mesterkezekkel pengeted.
 Az iskolákban nem tanulni, hiába,
 Ilyet... a természet tanított tégedet.

Dalod, mint a puszták harangja, egyszerű,
 De oly tiszta is, mint a puszták harangja,
 Melynek csengése a rónákon keresztül
 Vándorol, s a világ zaja nem zavarja.

S ez az igaz költő, ki a nép ajkára
 Hullatja keblének mennyei manóját,
 A szegény nép! olyan felhős láthatára,
 S felhők közt kék eget csak néhanapján lát.

Nagy fáradalmaid ha nem enyhíti más,
 Enyhítsük mi költők, daloljunk számára,
 Legyen minden dalunk egy-egy vigasztalás,
 Egy édes álmom a kemény nyoszolyára! —

Ezen gondolatok elmém környékezték,
 Midőn a költői szent hegyre jövék fel;
 Mit én nem egészen dicstelenül kezdék,
 Folytasd te, barátom, teljes dicsőséggel!

(Pest.)

HÁROM FIÚ.

Szólt az édes apa legelső fiához,
 A mint ez paripát nyergel és kantároz:
 «Csapd vissza, fiam, a gyepre paripádat,
 Ne ülj rá; ne hagyd itt szegény vén apádat!»

De felelt a fiú: «apám, el kell mennem,
 Háború zajában hírt-nevet szereznem!»
 S fölugrott a lóra, kengyelben két lába,
 Sebes vágatva ment háború zajába.

Haza jött a ló, de bezeg üres nyerge,
Ott áll a kapunál kapálva, nyerítve.
Hova lett gazdája? ellenség leszúrta,
Fejét lenyiszálta és karóra húzta. —

Szólt az édes apa középső fiához,
A mint ez paripát nyergel és kantároz:
«Csapd vissza, fiam, a gyepre paripádat,
Ne ülj rá; ne hagyd itt szegény vén apádat!»

De felelt a fiú: «apám, el kell mennem,
Minden úton-módon kincseket szereznem!»
S fölugrott a lóra, kengyelben két lába,
Sebes vágatva ment erdők vadonába.

Haza jött a ló, de bezeg üres nyerge,
Ott áll a kapunál kapálva, nyerítve.
Hova lett gazdája? rabla, fosztogata,
A nemes vármegye végre megsokalta.

Egyszer borozgatott fényes jó kedvébe',
Elfogták, s bevitték tömlöcz-sötétségbe.
Nedves tömlöcz-falról sok víz csorga rája,
Kivitték száradni az akasztófára. —

Szólt az édes apa legkisebb fiához:
«Eredj, fiam, te is, nyergelj és kantározz;
Szerezz hírt és kincset, kövesd két bátyádat,
Menj te is, menj, hagyd el szegény vén apádat!»

De felelt a fiú: «apám, én nem megyek,
Hírvágy, kincsvágy soha nem bántott engemet.
Gondolatom sem száll falu határán túl;
Ásó-kapa választ el minket egymástul.»

Állott is szavának, szent volt fogadása.
Nem lett híre, kincse, de lett boldogsága,

S apjával fogadta őt be egy sírverem,
Rajta zöld pázsit és tarka virág terem.

(Pest.)

MAGYAR VAGYOK.

Magyar vagyok. Legszebb ország hazám
Az öt világrész nagy területén.
Egy kis világ maga. Nincs annyi szám,
A hány a szépség gazdag kebelén.
Van rajta bérce, a mely tekintetet vét
A kaszpi tenger habjain is túl,
És rónasága, mintha a föld végét
Keresné, olyan messze, messze nyúl.

Magyar vagyok. Természetem komoly,
Mint hegedűink első hangjai ;
Ajkamra fel-felröppen a mosoly,
De nevetésem ritkán hallani.
Ha az öröm legjobban festi képem :
Magas kedvemben sírva fakadok ;
De arczom víg a bánat idejében,
Mert nem akarom, hogy sajnáljatok.

Magyar vagyok. Büszkén tekintek át
A multnak tengerén, a hol szemem
Egekbe nyúló kősziklákat lát,
Nagy tetteidet, bajnok nemzetem.
Európa színpadán mi is játszottunk,
S mienk nem volt a legkisebb szerep ;
Ugy rettegé a föld kirántott kardunk,
Mint a villámot éjjel a gyerek.

Magyar vagyok. Mi mostan a magyar ?
Holt dicsőség halvány kísértete ;
Föl-föltünik s lebúvik nagy hamar
— Ha vert az óra — odva mélyibe.

Hogy' hallgatunk! a második szomszédig
 Alig hogy küldjük életünk neszét.
 S saját testvérink, kik reánk készítik
 A gyász s gyalázat fekete mezét.

Magyar vagyok. S arczom szégyenben ég,
 Szégyenlenem kell, hogy magyar vagyok!
 Itt mi nálunk nem is hajnallik még,
 Holott máshol már a nap úgy ragyog.
 De semmi kincsért s hírért a világon
 El nem hagynám én szülőföldemet,
 Mert szeretem, hõn szeretem, imádom
 Gyalázatában is nemzetemet!

(Pest.)

KESERŰ ÉLET, ÉDES SZERELEM.

Másnak szívem mindig jót kívánt,
 S engem még is minden ember bánt.
 Szétszaggatják rajtam takarómat
 S tüskékkel tömik meg vánkosom;
 Reggelenként aztán kinevetnek,
 A miért rémekkel álmodom.
 Cseppenj bé keserű életem
 Poharába, édes szerelem!

Meghasadt lant keblem; húrjain
 Vad kezekkel nyargal át a kín,
 S olyan a dal, melyet rajta penget,
 Mint a szélbe zúgó tűzharang.
 Néha téved a harmóniátlan
 Hangzavarba egy-két tiszta hang.
 Cseppenj bé keserű életem
 Poharába, édes szerelem!

Ez az egy, mi tépett lelkemet
 Összeolvaszthatná némileg;

Ez az egy fa, mit kétségb'esésem
 Vízözönje még el nem lepett,
 Melynek ágán bujdosó reményem
 Még lel egy kis menedékhelyet.
 Cseppenj bé keserű életem
 Poharába, édes szerelem!

Lyányka, tőled egy tekintetet,
 Milyet a nap őszi tájra vet,
 Melynek nincs már éltető erője,
 S még is olyan kedves, olyan szép!
 Mert meghozza boldogabb napoknak,
 A tavasznak, emlékezetét.
 Cseppenj bé keserű életem
 Poharába, édes szerelem!

(Pest.)

A TISZA.

Nyári napnak alkonyúlatánál
 Megállék a kanyargó Tiszánál,
 Ott, hol a kis Túr siet beléje,
 Mint a gyermek anyja kebelére.

A folyó oly símán, oly szelíden
 Ballagott le parttalan medrében,
 Nem akarta, hogy a nap sugára
 Megbotolják hajjai fodrába'.

Síma tükrén a piros sugárok,
 (Mint megannyi tündér) tánczot jártak,
 Szinte hallott lépteik csengése,
 Mint parányi sarkantyúk pengése.

A hol álltam, sárga fövény-szőnyeg
 Volt terítve, s tartott a mezőnek,

Melyen a levágott sarju-rendek,
Mint a könyvben a sorok, heverték.

Túl a réten néma méltóságban
Magas erdő; benne már homály van,
De az alkony üszköt vet fejére,
S olyan, mintha égne s folya vére.

Más felől, a Tisza tulsó partján,
Mogyoró- s rekettye-bokrok tarkán,
Köztök egy csak a nyílás, azon át
Látni távol kis falucska tornyát.

Boldog órák szép emlékeképen
Rózsafelhők usztak át az égen.
Legmesszebről rám merengve néztek
Ködön át a mármarosí bérczek.

Semmi zaj. Az ünnepélyes csendbe
Egy madár csak néha füttyentett be.
Nagy távolban a malom zugása
Csak olyan volt, mint szunyog dongása.

Túlhan, vélem átellenben épen,
Pór menyecske jött. Korsó kezében.
Korsaját mig tele meritette,
Rám nézett át; aztán ment sietve.

Ottan némán, mozdulatlan álltam,
Mintha gyökeret vert volna lábam.
Lelkem édes, mély mámorba szédült
A természet örök szépségétül.

Oh természet, oh dicső természet!
Mely nyelv merne versenyezni véled?
Mily nagy vagy te! mentül inkább hallgatsz,
Annál többet, annál szebbet mondasz. —

Késő éjjel értem a tanyára
 Fris gyümölcsből készült vacsorára.
 Társaimmel hosszan beszélgettünk.
 Lobogott a rőzse-láng mellettünk.

Többek között szoltam én hozzájuk :
 «Szegény Tisza, miért is bántjátok ?
 Annyi rosszat kiabáltok róla,
 S ő a föld legjámborabb folyója».

Pár nap mulva fél szendergésemből
 Félrevert harang zugása vert föl.
 «Jön az árvíz! jön az árvíz!» hangzék,
 S tengert láttam, a hogy kitekinték.

Mint az örült, ki letépte lánczát,
 Vágtatott a Tisza a rónán át,
 Zúgva, bőgve törte át a gátot,
 El akarta nyelni a világot!

(Pest.)

A FELHŐK.

Ha én madár volnék : örökké
 A felhők közt szállonganék.
 Ha festő volnék : egyebet sem,
 Csupán felhőket festenék.

Ugy kedvelem én a felhőket!
 Megüdvözlöm mindegyiket
 Érkeztakor, s elmondom néki
 Távoztakor : isten veled.

Oh nékem olyan jó barátim
 E tarka égi vándorok.
 Ugy ismernek már, hogy talán még
 Azt is tudják, mit gondolok.

Oly sokszor néztem én őket, ha
Szép halkan szenderegtenek
A hajnal és az alkony keblén,
Mint ártatlan kis gyermekek.

És néztem őket, hogyha jöttek
Mint haragos vad férfiak,
Hogy a viharral, e zsarnokkal,
Élet-halálra vívjanak.

És néztem, hogyha virasztott a
Beteg ifjú, a holdvilág,
S ők halvány arczczal ezt, miként hű
Lyánytestvérek, körül fogák.

Láttam már minden változásban,
Melyen csak általmentenek;
S akármikor s akárhogylátom,
Mindég egyformán tetszenek.

Miért vonzódom úgy hozzájuk?
Mert ők lelkemnek rokoni,
Mely mindig új s új alakot vált
S még is folyvást az egykori.

Lehet még másban szinte hozzám
A felhőt hasonlítani:
Vannak neki, miként szememnek,
Könyűi és villámai.

(Pest.)

CSUKLYÁBAN JÁR A BARÁT...

Csuklyában jár a barát,
Szentnek kell lennie,
Menyecskéknél, lányoknál
Nincs ő neki helye.

Kabátban jár a deák,
Ha mozog is szíve,
Menyecskékhez, lányokhoz
Korán még mennie.

Mentében jár a huszár,	Subában jár a juhász,
Trombita megharsan,	Kutya baja néki,
Menyecskéktől, lyányoktól	Menyecskékkel, lyányokkal
Káplárhoz fut gyorsan.	Szép világát éli !

(Pest.)

A MAGYAR IFJAKHOZ.

Lesz-e gyümölcs a fán, melynek nincs virága ?
 Avagy virág vagy te, hazám ifjusága ?...
 Jaj az olyan kertnek,
 Jaj még annak is, mert megverte az isten,
 A hol, mint ti vagytok, magyar ifjak, ilyen
 Virágok teremnek !

Felhő alakjába lelkelem átöltözik,
 Ugy száll a hon fölött nyugattól keletig
 Sötéten, csendesen ;
 Ha volna mennyköve, mint van a felhőnek,
 Csapásitól, ifjak, sokan hevernének
 A port, élettelen.

Mert ti az életet meg nem érdemlitek.
 Egész nagy csillagok voltak őseitek,
 Es ti ? csak parányok !
 Ne adja a balsors, hogy e szegény haza
 Bajában reátok szorúljon valaha ...
 Ti meg nem ónátok.

Szivetek mindig nyílt-ajtajú palota,
 Tódulnak, tódulnak seregestül oda
 Víg, zajos vendégek ;
 Garázda népséggel telik meg a terem,
 S ezek között helye nincs az örömtelen
 Honfiérezménynek.

Sziveteknek alig marad egy szöglete,
 A hol titkon magát pók gyanánt szövi be
 A hazaszeretet,
 S ez is csak addig van, míg jön az önérdek,
 És azt javasolja, hogy lesöpörjétek,
 Mint hitvány szemetet.

Oh mily gyöngék vagytok! kiknél a hazának
 Fénye nem ér annyit, mint a hiúságnak
 Mulandó csilláma.
 Oh mily gyöngék vagytok! nap süthetne rátok
 S e helyett kis lámpa, melyet körülálltok,
 Nyomorú kis lámpa.

Szent hazaszeretet, mibe mártsam tollam?
 Hogy dicső képedet híven lerajzoljam,
 Oly híven, oly szépen,
 Hogy megbúvöld, ki rád szemét fogja vetni,
 Hogy örök tanyára tégy szert valamennyi
 Magyar kebelében.

Ti bálványimádók, hiúság rabjai!
 Jertek, gyilkot fogok szivembe mártani,
 Hadd feccsenjen vére
 Szét fejeitekre... tán sikere leszen,
 Tán megtértek tőle... jertek hozzám ezen
 Új keresztelésre!

(Pest.)

A SZÉL.

Ma lágyan suttogó, szelíd szellő vagyok,
 Zöldelő mezőkön föl s alá sétálok,
 Csókot lchelek a bimbók ajakára,
 Édes meleg csókom hű szerelmi zálog,
 «Nyíljatok, nyíljatok, tavasz szép leányi,»
 Ezt sugom fülökbe, «nyíljatok, nyíljatok!»

És ők szemérmesen levetik leplöket,
S én szép keblökön a kéjtől elájulok.

Holnap süvöltő hang, vad fuvalom leszek,
Reszket előttem a bokor, mert fél tőlem,
Látja, hogy kezemben kés van, köszöriült kés,
S tudja, hogy lombjait azzal lemetélem.
A virágoknak ezt sziszegem fülébe :
«Balgá, könnyenhivő lányok, hervadjatok!»
Ők hervadtan hullnak az ősz kebelére,
S én rajtok hidegen, gúnyosan kaczagok.

Ma lány szellő vagyok, csendes folyó gyanánt
Úszom át a léget néma nyugalomban,
Létezésemet csak a kis méhe tudja,
Mely haza felé tart a rétről fáradtan ;
Ha fáradtan száll a kis méh a tehertől,
Melyet oldalán visz, melyből mézet készít,
Tenyeremre veszem a kicsiny bogarat,
Úgy segítém elő lankadt röpülését.

Holnap vihar leszek, zúgó bögő vihar,
Szilaj paripámon a tengert bejárom,
S mint a tanító a csintalan gyermeknek,
Sötétzöld üstökét haragosan rázom.
Bejárom a tengert, s ha hajót találok :
Szárnyát, a lobogó vitorlát kitépem,
S árboczával írom a habokba sorsát,
Hogy nem fog pihenni többé kikötőben!

(Pest.)

ÉDES ÖRÖM, ITTALAK MÁR...

Édes öröm, ittalak már,	Keserű bú, ittalak már,
És hova lett az a pohár,	És hova lett az a pohár,
A melyből ittalak téged?	A melyből ittalak téged?
Összetörött, cseréppé lett.	Összetörött, cseréppé lett.

Fényes nap a szív öröme,
Sötét felhő takarja be.
Sötét felhő a szív búja,
Szellő jön és odább fúja.

Olyan vagyok, mint az árnyék,
Mintha temetőben járnék.
Elmult idő, elmult idő,
Te vagy, te vagy a temető.

A temető éjjelében
Bolygótűz az én vezérem.
Mult napjaim sírja felett
Bolygótűz az emlékezet.

Mozdúlni kezd a levegő,
Halk, de hűvös fuvalom jó,
És tőlem suttogva kérdi:
Nem legjobb-e soh'sem élni?

(Pest.)

UJONNAN VISSZAJÖTT A RÉGI BAJ...

Ujonnán visszajött a régi baj,
A mely a más világnak követe,
S hozzám így szól: szedd össze magadat,
El fogsz utazni, a föld mélyibe. —
Erőm fut, mint a gyáva hadsereg,
Itt hágy magamra, gyöngén, egyedül,
És vérem, a vég-búcsuzásra tán,
Elhagyván arczomat, szivembe gyúl.

Mit tétovázol úgy, halál, miért
Meg nem halok vagy mért vagyok beteg?
Félsz hozzám nyúlni, te hatalmas úr?
Vagy csak ijesztesz?... meg nem ijedek.

Ki az élettel, mint én, szembeszállt,
 Az bátoran néz a halál szemébe !
 Az élet rövid béke s hosszú harcz,
 És a halál rövid harcz s hosszú béke.

De még kár lenne érettem talán.
 Oh keblemben még annyi dal szunyad,
 Egész egy erdő magva, mely ha felnő,
 Sok fáradt útasnak hűs árnyat ad.
 S eddig csak írtam, hol van még a tett ?
 Piros betűk az ünnep napjai,
 S így életemnek nincs még ünnepe,
 Hogy az legyen, vérem kell ontani !

Megérem-é ezt én ? vagy mielőtt
 Rivalgó zaj közt harczí paripára
 Pattanhatnék föl : tán szép csendesen
 Rá fektetnek majd szent Mihály lovára ?
 Ha meg kell halnom, hogyha most halok meg,
 Jőj el sietve, kedves kikelet,
 Jőj el hamar, hogy láss még egyszer engem,
 Hogy lássalak még egyszer tégedet.

Kettőztesd meg lépésid, szép tavasz,
 A déli tájról gyorsan jőj elő :
 Ha már az élet oly borús vala,
 Legyen halálom napján jó idő.
 Jőj, drága vendég, s hozz virágokat,
 — A föld most olyan rideg pusztá rom —
 Ha már virágtalan volt életem,
 Legyen virágos legalább sirom !
 (Pest.)

A NÉP NEVÉBEN.

Még kér a nép, most adjatok neki !
 Vagy nem tudjátok, mily szörnyű a nép,

Ha fölkel és nem kér, de vesz, ragad?
 Nem hallottátok Dózsa György hírét?
 Izzó vas trónon őt elégetétek,
 De szellemét a tűz nem égeté meg,
 Mert az maga tűz; úgy vigyázzatok:
 Ismét pusztíthat e láng rajtatok!

S a nép hajdan csak eledelt kívánt,
 Mivelhogy akkor még állat vala;
 De az állatból végre ember lett,
 S emberhez illik, hogy legyen joga.
 Jogot tehát, emberjogot a népnek!
 Mert jogtalanság a legrútabb bélyeg
 Isten teremtményén, s ki rá süti:
 Isten kezét el nem kerülheti.

S miért vagytok ti kiváltságosok?
 Miért a jog csupán ti nálatok?
 Apáitok megszerzék a hazát,
 De rája a nép-izzadás csorog.
 Mit ér, csak ekkép szólni: itt a bánya!
 Kéz is kell még, mely a földet kihányja,
 A míg föltűnik az arany ere...
 S e kéznek nincsen semmi érdeme?

S ti, kik valljátok olyan gőgösen:
 Mienk a haza és mienk a jog!
 Hazátokkal mit tennétek vajon,
 Ha az ellenség ütne rajtatok?...
 De ezt kérdezнем! engedelmet kérek,
 Majd elfeledtem győri vitézségtek.
 Mikor emeltek már emlékszóbot
 A sok hős lábnak, mely ott úgy futott?

Jogot a népnek, az emberiség
 Nagy szent nevében, adjatok jogot,
 S a hon nevében egyszersmind, a mely
 Eldől, ha nem nyer új védoszlopot.

Az alkotmány rózsája a tiétek,
Tövéseit a nép közé vetétek;
Ide a rózsza néhány levelét
S vegyétek vissza a tövis felét!

Még kér a nép, most adjatok neki;
Vagy nem tudjátok: mily szörnyű a nép,
Ha fölkel és nem kér, de vesz, ragad?
Nem hallottátok Dózsa György hírét?
Izzó vas trónon őt elégetétek,
De szellemét a tűz nem égeté meg,
Mert az maga tűz... úgy vigyázzatok:
Ismét pusztíthat e láng rajtatok!

(Pest.)

HÁBORÚ VOLT...

Háború volt mindig éltem
Legszebb gondolatja,
Háború, hol vérét a szív
Szabadságért ontja!

Egy szentség van a világon,
Melyért fegyverünkkel
Sírunkat megásni méltó,
Melyért vérzenünk kell;

Ez a szentség a szabadság!
Örültek valának
Mindazok, kik más egyébért
Éltet áldozának.

Békét, békét a világnak,
De ne zsarnokkénnytől,
Békét csupán a szabadság
Fölszentelt kezéből.

Majd ha így lesz a világon
 Általános béke,
 Vessük akkor fegyverünket
 Tenger fenekére.

De míg így nincs: addig fegyvert,
 Fegyvert mind halálig!
 Tartson bár a háború az
 Itélet napjáig!

(Pest.)

DE MÉRT IS GONDOLOK RÁ?...

De mért is gondolok rá?
 Mért gyötrődöm?... hiszen
 Még csak hírét sem hallom,
 Még csak nem is izen.

Hát ily hamar felejt, ily
 Hamar felejthetett?
 Az még valószínűbb, hogy
 Soha sem szeretett.

Azt tartják: nem a nyelv, de
 A szem mond igazat.
 Én hittem ezt, s hitemnek
 Gyümölcse kárhozat.

Hittem szemének, a mely
 Azt mondá, hogy szeret...
 Szégyeld magad, szégyeld, te
 Könnyenhívó gyerek!

Most már egyéb nincs hátra,
 Mint őt felejteni.
 Ki innen, ki szivemből,
 Emlékem kincsei!

Hajós vagyok, ki vészkor
Mindent tengerbe vét,
Hogy az üres hajóban
Megmentse életét.

(Pest.)

AZ ÁRVA LYÁNY.

I.

Csak egy lénynyel van kevesebb,
Mint tennap volt,
S nekem úgy tetszik: az egész
Világ kiholt.

Meghalt anyám, le is tevék
A sírba őt;
Lelkemből varrtam én reá
A szemfedőt.

Anyám, miért nem vitted el
Életemet,
Ha már belőle elvived
Az örömet?

Te nap valál, én sűgarad.
Itt mért hagyál?
Hisz sűgarát elviszi a
Nap, ha leszáll.

Beszélek hozzád; hallod-e
A bús panaszt?
Hiába van szóm, te, anyám,
Nem hallod azt.

Itt állok, a hol rajtad a
Sír halma kél,

S messzebb vagy még is a világ
Legvégénél.

Midőn koporsód szögezék,
Ezt rebegém;
«Ébredj föl, kedves jó anyám,
Édes szülém!»

Fölkelt-e a föltámadás
Majd tégedet,
Kit gyermeked siralma sem
Ébreszthetett?!

II.

Virasztánk kínosan
Anyám, te s én;
Kis mécsünk reszketett,
Haldokló éltedet
Jelképezvén.

Anyácskám, édesem,
Jó szívedet
Keze megérinté,
S verése szűnt belé
S hidegedett.

Magam valék anyám
Fájdalminál;
De nem soká' közénk
Egy vendég érkezék...
Jött a halál.

Midőn közel vala
A szörnyű vég,
Mint hervadt fára le
Az ős esős köde,
Rád borulék.

Beléd akartam én
Én éltemet
Csókolni... s oh szülém,
Te csókolád belém
A tiedet!

III.

Virágot ültettem
Anyám sírhalmára,
Harmat nem is kell, mert
Könnyem csorog rája.

Még holta után is
Kedvét keresem én,
Ezen virágokat
Csak azért ültetém.

Kedvelője volt a
Virágoknak anyám,
Szép intését mintha
Még most is hallanám :

Tudod, mi a virág?
A földnek jósága;
Tudod, mi a jóság?
A lélek virága.» —

«Szeresd a virágot
És ne féltsd szívedet,
Mert, ki ezt szereti,
Rossz ember nem lehet;

Virágot ültettem
Anyám sírhalmára.
Le az égből, anyám,
Tekintesz-e rája?

A virág s az erény
Két atyafi-gyermek,
Egy szívben egymással
Nem ellenkeezhetnek.

Látod-e az égből
Viruló sírodat,
S viruló sírodnál
Hervadt leányodat?

(Pest.)

KÉT SOHAJ.

Kecskemét városa
Siralomházában
Két ifjú legény ül
Nagy szomorúságban.

Csak úgy üldögélnek
Hallgatag kedvökben;
Nagyot sohajtanak
Egyszer mind a ketten.

Hadd üldögéljenek!
Ugy sem ülnek hónap,
Hónap ilyen tájon
Levegőben lógnak.

«Ki után sohajtasz,
Édes jó pajtásom?»
— «Szeretőmhöz röpi
Az én sohajtásom.

Előttök étel, bor,
De nem kell nekiek,
Hisz ők éhen-szomjan
Már úgy sem halnak meg.

Szeretőmhöz küldöm
Haldokló lelkemet,
Az egyetlen egyhez,
Ki engemet szeret.

Előttök van a tál,
Előttök az üveg...
Az étel meghűlt, s a
Bor megmelegedett.

Széles e világon
Senki meg se látott,
De kipótolta ő
Az egész világot.

Alig vettem észre,
Hogy meghalt az anyám,
Szegény jó leányzó
Ugy gondot viselt rám.

Galamb? . . . majd mit mondok!
Kigyó, mérges kigyó.
Ő volt engemet a
Rossz utra csábító.

Aldom a jó lelkét,
Áldja meg az isten,
Soha életében
Egy könnyet se ejtsen!

Miatta elhagytam
Jó öreg anyámat,
Aztán cserbe hagyott,
Szépen odább állott.

Hát te, czimborám, te
Kiért sóhajtottál?»
— «Az én sohajom is
Ott jár galambomnál.

Átkozom-rosz lelkét
Verje meg az isten,
Holtig sírjon-ríjon,
Mást ne is tehessen,

Váljék pokolkővé
Mindenik könnycseppje,
S szívét elevenen
Hamuvá égesse!»

(Pest.)

MI VOLT NEKEM A SZERELEM?

Mi volt nekem
A szerelem?
Számos ízben könny patakja,
Gyöngé sajka úszott rajta,
Benne lelkem volt a sajkás,
Hajtó szellőm a sohajtás.

Mi volt nekem
A szerelem?
Oktalan kis balga gyermek,
A ki pillangókat kerget,
Kergeti lélek-szakadva,
Míg bebotlik egy árokba.

Mi volt nekem
A szerelem?
Aggodalmak erdősége,
Hangzott sűrű közepébe
Farkasoknak ordítása,
Denevérek vijjogása.

Mi volt nekem
A szerelem?
Holt remények szemfedője,
Sötét búbánatból szöve,
Vagy piros szekér, a melyen
Vesztőhelyre vittek engem.

Mi most nekem
 A szerelem?
 Rózsafán kis madárfészek,
 Melyben vígan fütyörészek,
 S ha földulja a fergeteg,
 Odább szállok, mást építek.

(Pest.)

TEDD LE, BOJTÁR, A SUBÁDAT ...

Tedd le, bojtár, a subádat,
 Mennykő szántsa meg a hátad,
 Látod, már a patak is letette,
 Vele a langy tavasz letétette.

Falu végén foly a patak,
 Fejér keble csak úgy dagad,
 Dagad, dagad széles jó kedvében,
 Hogy az ég lenéz megint rá kéken.

Hova szállott a czinege?
 Honnan jöttél, fülemile?
 Akárhonnan, semmi gondod rája,
 Csak te dalolj, bokrok furulyája.

Kizöldült a kis kert fája,
 Mintha toll nőtt volna rája;
 El ne röppülj, megtollasodott fa,
 Hadd üljek rózsámmal árnyékodba.

Minek mégy a boltba, kis lyány,
 Pántlikát akarsz venni tán?
 Nézd, a mező szebb pántlikát árul,
 Szebbet, ingyen, sok ezer virágbul.

(Pest.)

VILÁGOSSÁGOT!

Sötét a bányá,
De égnek benne mécsek.
Sötét az éj,
De égnek benne csillagok.
Sötét az ember kebele,
S nincs benne mécs, nincs benne csillag,
Csak egy kis hamvadó sugár sincs.
Nyomoru ész,
Ki fénynek hirdeted magad,
Vezess, ha fény vagy,
Vezess csak egy lépésnyire!
Nem kérlek én, hogy átvilágíts
A más világnak fátyolán,
A szemfedőn.
Nem kérdem én, hogy mi leszek?
Csak azt mondd meg, hogy mi vagyok
S miért vagyok?...
Magáért születik az ember,
Mert már magában egy világ?
Vagy ő csak egy gyűrűje
Az óriási láncznak,
Melynek neve emberiség?
Éljünk-e önnön öröminkeknek,
Vagy sírjunk a síró világgal? —
Hány volt, ki más szivéből
Kiszíta a vért
Saját javára,
És nem lett büntetése!
S hány volt, ki más javáért
A vért kiontá
Saját szivéből,
S nem lett jutalma!
De mindegy; a ki áldozatnak
Od'adja életét,
Ezt nem díjért teszi,

De hogy használjon társinak.
S használ-e vagy sem?
A kérdések kérdése ez,
És nem a «lenni vagy nem lenni?»
Használ-e a világnak, a ki érte
Förláldozá magát?
Eljő-e a kor,
Melyet gátolnak a rosszak
S a melyre a jók törekednek,
Az általános boldogság kora?
S tulajdonképen
Mi a boldogság?
Hisz minden ember ezt másban leli;
Vagy senki sem találta még meg?
Talán a mit
Mi boldogságnak nevezünk,
A miljom érdek,
Ez mind egyes sugára csak
Egy új napnak, mely még a láthatáron
Túl van, de egykor feljövend.
Bár volna így!
Bár volna célja a világnak,
Bár emelkednék a világ
Folyvást, folyvást e cél felé,
A míg elébb-utóbb elérné!
De hátha úgy vagyunk,
Mint a fa, mely virágzik
És elvirít,
Mint a hullám, a mely dagad,
Aztán lesimúl,
Mint a kő, melyet fölhajítanak,
Aztán lehull,
Mint a vándor, ki hegyre mászik,
S ha a tetőt elérte,
Ismét leballag,
S ez így tart mindörökké:
Föl és alá, föl és alá...
Irtóztató, irtóztató!

Kit még meg nem szállott e gondolat,
 Nem fázott az soha,
 Nem tudja még: mi a hideg?
 E gondolathoz képest
 Meleg napsúgár a kigyó,
 Mely keblünkön jégcsap gyanánt
 Vérfagylalón végig csuszlik,
 Aztán nyakunkra tekerőzik,
 S torkunkra fojtja a lélekzetet — — —
 (Pest.)

SZŐKE ASSZONY, SZŐKE ASSZONY...

Szőke asszony, szőke asszony,
 Fehér hattyu, fehér hattyu!
 Sorsod olyan fekete,
 Mint a holló, mint a holló.

Mért adá neked az isten
 E szépséget? vagyis inkább
 Ezt a férjet mért adá,
 Ki nem tudja, hogy mi a szép?

Kebeledbe mért tévé az
 Isten ezt a gazdag szívet?
 Ezt a tündér zongorát,
 Mit nem tud pengetni férjed.

Oh ha én birnám e hangszert! ...
 Pillanatra érintém csak,
 És dalától reszketett
 Örömében a teremtés.

Vége, vége már e dalnak,
 Elváltunk, és nem tudom, hogy
 Nézek-e még valaha
 Szép szemed kék csillagára?

Be-benéztem elmerengve
Gyönyörű kék szemeidbe,
Mint a tenger mélyibe
Néz a sajós holdas éjben.

De fölöttünk sötét felhő
Támadott, mely elborítja
A holdfényes éjszakát...
Férjed jött sötét orczával.

Szörnyű ember! van hatalma,
Tőled mindent megtagadni,
És a mellett van joga,
Tőled mindent követelni.

Meggyűlöltem őt, meg; mert él
Hatalmával és jogával:
Tőled mindent követel
És nem enged semmit, semmit.

Volnál képes őt szeretni?
És lehetnél véle boldog?
Soha, soha sem hiszem,
Noha mindig oly vidám vagy.

Mért mosolygál én előttem?
Engem el nem ámitottál;
Jól tudom, hogy a mosoly
Gyakran könnyek álarczája.

Jól tudom, hogy éjjelenként,
Hogyha férjed mélyen alszik,
Te virasztasz, mert szobád
És a város bármi csendes:

De szived rémek tanyája,
Melyek csengő poharakba
Töltik és iszszák megölt
Örömidnek omló vérét.

Mit tevő légy? mit tevő légy?
 Legalább átkozd meg őket,
 Átkozd meg, kik tégedet
 Ily nyomorúságba löktek;

Mondj megsemmisítő átkot
 Hajlékukra, ha még élnek,
 És ha már meghaltanak,
 Mondj átkot koporsójokra!...

Szegény asszony, hogy tennéd ezt?
 Nem szabad megátkoznod, sőt
 Tisztelned s szeretned kell,
 Mert hiszen ezek szülőid. —

Szőke asszony, szőke asszony,
 Fehér hattyu, fehér hattyu,
 Sorsod olyan fekete,
 Mint a holló, mint a holló.

(Pest.)

KATONA-ÉLET.

«Nehéz nekem már a bocskor,
 Könnyű nekem már az ostor,
 Csizmát húzok a lábamra,
 Kardot fogok a markomba.
 Muzsika szól, verbuválnak,
 Fölcsapok én katonának, hahaha!»

Ezt az egyet bölcsen teszed,
 Látom, már megjön az eszed.
 Arany élet, bizony isten!
 Megpróbáltam, párja sincsen.
 Muzsika szól, verbuválnak,
 Csapj föl, öcsém, katonának, hahaha!

Katonának kutya-baja,
Van mit enni és innia,
Hogy ne volna? öt napra jár
Tizenhat garas két krajczár.
Muzsika szól, verbuválnak,
Csapj föl, öcsém, katonának, hahaha!

Csak minden harmadnap strázsálsz,
Akkor is csak nyolcz órát állsz,
Ha hideg van is, meg nem fagysz,
Ott a körmöd, bele fujhatsz.
Muzsika szól, verbuválnak,
Csapj föl, öcsém, katonának, hahaha!

Tisztogatás sem igen kell,
Minek is bajlódnál ezzel?
Ne félj; ha poros nadrágod,
Kiporozza a káplárod.
Muzsika szól, verbuválnak,
Csapj föl, öcsém, katonának, hahaha!

És az embert hogy szeretik!
Visszaviszik, ha elszökik,
És az alatt, míg vesszőzik,
Sétál vagy fut, a hogy tetszik.
Muzsika szól, verbuválnak,
Csapj föl, öcsém, katonának, hahaha!

Ha pedig az időd lejárt,
Obsitot kapsz, de mekkorát!
S tudod, mért kapsz ilyen nagyot?
Hogy legyen itthon paplanod.
Muzsika szól, verbuválnak,
Csapj föl, öcsém, katonának, hahaha!

(Pest.)

A SZERELEM.

Üljetek föl képzetemnek
 Csónakára, s úszszatok,
 Úszszatok szívem taván át,
 Szép leányok s asszonyok,
 Mindnyájan, kiket szerettem,
 A mióta szeretek,
 Üljetek föl képzetemnek
 Csónakára: jertek, jertek,
 Hadd mulassak veletek,

És előjött valamennyi,
 S istenemre, szép sereg!
 És közöttök olyan is van,
 Kit már alig ismerek,
 Pedig őket mind egyenlőn,
 Mind egy hévvel szeretém.
 De hiába, a szerelmet,
 Még mint kicsi gyöngye gyermek,
 Régen, régen kezdtem én.

S ez mutatja bölcseségem!
 Már mint gyermek bölcs valék,
 Tudtam akkor már, a mit más
 Vén korában sem tud még,
 Tudtam azt, hogy a világra
 Csak egy nap süt melegen,
 S ez a nap nem fönn az égen,
 Hanem lenn a szív mélyében
 Van, s e nap a szerelem.

Hígyetek nekem ti, a kik
 Fáradoztok kincsekér':
 A föld minden gyémántjánál
 Egy pár szép szem többet ér;
 S hígyetek ti, kiknek lelke

Hír- dicsőségért a vér
 Vagy virasztás ösvenyén megy:
 Egész babérerdőnél egy
 Rózsabimbó többet ér.

A fukar hadd számítgassa
 A gyűlő aranyokat,
 Mást számítok én... a kedves
 Hölgyektől nyert csókokat.
 S nékem a sors csak virággal
 Ékesítse kalapom,
 Nem kérek babért ujabban,
 Sőt a mit már eddig kaptam,
 Ha kell, azt is vissz'adom.

(Székes-Fejérvár.)

A VIRÁGOK.

Ki a mezőre ballagok,
 Hol fű között virág terem,
 Virágok, szép virágaim,
 Be kedvesek vagytok nekem!
 Ha látom, mintha lányt látnék,
 Szivem reszket, keblem dagad. —
 Siromra, hogyha meghalok,
 Ültessetek virágokat.

Leülök a virág mellé,
 És elbeszélgetek vele,
 Szerelmet is vallok neki,
 S megkérdem: engem szeret-e?
 Nem szól, de úgy hiszem, hogy ért,
 Hogy érti jól szavaimat. —
 Siromra, hogyha meghalok,
 Ültessetek virágokat.

S ki tudja: az illat vajon
 Nem a virág beszéde-e?
 Csak hogy nem értjük, nem hat át
 Testünkön lelkünk fölibe;
 Szagolja csak s nem hallja meg
 A test e szellemhangokat. —
 Siromra, hogyha meghalok,
 Ültessetek virágokat.

Igen, az illat a virág
 Beszéde, annak dala ez,
 S ha lényem durvább része a
 Sírban rólam lefejeledez:
 Nem szagolom többé, hanem
 Hallom majd e szép dalokat. —
 Siromra, hogyha meghalok,
 Ültessetek virágokat.

Virágillat, virág dala,
 Te lélsz majd ott bölcsődalom,
 Melynek lágy zengedelminél
 Tavaszonként elaluszom,
 S következendő tavaszig
 Lelkem szép álmakkal mulat. —
 Siromra hogyha meghalok,
 Ültessetek virágokat.

(Pest.)

KIT FELEDNI VÁGYTAM...

Kit feledni vágytam
 S már-már elfeledtem,
 Oh leány, mért tűnsz föl
 Ujra képzetemben?
 Miért tűnsz föl újra
 Piros orczáiddal,
 Fekete szemeddel,

Fekete hajaddal?
 Miért jut eszembe
 Dús lelked kincstára,
 Mely hét színbe játszik
 Szívárvány módjára,
 Melynek ellenállni
 Hasztalan törekvés,

Mert bűvös háló az,
 Honnan nincs menekvés.
 Miért jut eszembe
 A boldogság képe,
 Mely, míg nálad voltam,
 Szállt szívem fölébe,
 Mint vándor madár, hogy
 Ottan megpihenjen,
 S megpihenvén, róla
 Ismét elröppenjen.
 Szép de nem jó csillag
 Vitt engem te hozzád!
 E csillag vezérli
 A hajósok sorsát,
 Kik egy ismeretlen
 Hang után eveznek,
 A mely vonja őket,
 Míg örvénybe vesznek.
 Mit használt, mit használt,
 Tégedet találnom,
 Ha megint eltűnél,
 Mint az éji álom,
 S most reményem is, e
 Vakmerő kalandor,
 Addig megy csak, hogy tán
 Még meglátlak egykor,
 De hogy összeforraszt
 Véled ölelésem,
 Oh ezt nem igéri
 Még a reménység sem. —
 Űzött a lemondás
 A bú vadonába,
 S hogy ennek határát
 Keresém hiába,
 Könnyelműség szárnyát
 Vállaimra vettem,
 És a csapodárság
 Pillangója lettem.

Átrepültem már nagy
 Hosszu messzeséget,
 A midőn egyszerre
 Utolért emléked,
 S szárnyamat kitepte,
 S átadott ujonnan
 Régi bánatomnak,
 Mely gyötör most jobban,
 Mint a börtön-őr a
 Foglyot, a ki tőle
 Elszökött és a ki
 Újra megkerüle.
 Csörög lelkemen a
 Fájdalom bilincse;
 Lesz-e kéz, a mely ezt
 Róla lefeszítse?
 Nyujtsd kezed, leányka,
 Mondd ki, hogy szerettél,
 És hogy ott vagy még a
 Régi érzelemnél,
 Mondd ki, hadd hulljon le
 Fájdalmam bilincse,
 A szép szabadságot
 Lelkem hadd köszöntse!
 És ha szeretél s ha
 Még szeretsz: mi gátol,
 Elszakadnod értem
 Az egész világtól?
 Én leszek világod,
 És te istenem lélsz . . .
 Oh jer karjaimba . . .
 Vagy még többet remélsz?..
 Vagy ha szembeszállni
 Nincs erőd a vésszel,
 Melyet egyesülő
 Szerelmünk idéz fel,
 Mondd, hogy a boldogság
 Senki mástól nem kell,

S bárha tőlem örök Kínos állapotját
 Elválás rekeszt el, Még a boldogok is
 Hidd, hogy lelkeink e Irigyelni fogják!

(Pest.)

AZ ITÉLET.

A történeteket lapozám s végére jutottam,
 És mi az emberiség története? vérfolyam, a mely
 Ködbevesző szikláibul a hajdannak ered ki,
 És egy hosszában szakadatlan foly le korunkig.
 Azt ne higgyétek, hogy megszűnt már. Nincs pihenése
 A megeredt árnak, nincsen, csak a tenger ölében.
 Vértengerbe szakad majd a vér hosszú folyója.
 Rettenetes napokat látok közeledni, minőket
 Eddig nem látott a világ; s a mostani béke,
 Ez csak ama sírcsend, a mely villámnak utána
 A földrendítő mennydörgést szokta előzni.
 Látom fátyolodat, te sötét mély titku jövendő,
 És, meggyujtván a sejtés tündéri tüzét, e
 Fátyolon átlátok, s attól, a mi ott van alatta,
 Borzadok, iszonyodom, s egyszersmind kedvre derülök
 És örülök szilajan. A háboru istene újra
 Fölveszi pánczéliját s kardját markába szorítván
 Lóra ül és végigszáguld a messze világon,
 És a népeket, eldöntő viadalra, kihíja.
 Két nemzet lesz a föld ekkor, s ez szembe fog állni:
 A jók s a gonoszak. Mely eddig veszte örökké,
 Győzni fog itt a jó. De legelső nagy diadalma
 Vértengerbe kerül. Mindegy. Ez lesz az ítélet,
 Melyet igért isten, próféták ajkai által.
 Ez lesz az ítélet, s ez után kezdődik az élet,
 Az örök üdvesség; s érette a mennybe röplőnk
 Nem lesz szükség, mert a menny fog a földre leszállni.

(Pest.)

ELSŐ ESKÜM.

Fiú valék még, iskolás fiú,
Tizenöt éves; és az iskolázás
Rám nézve nyűg volt, nagy nehéz nyűg, a mely
Rajtam napestig szomorún csörömpölt,
S még álmaimból is föl-fölriasztott.
Lerázni vágytam e nyűgöt magamról,
Lerázni vágytam minden áron azt,
Már akkor, akkor úgy szerettelek,
Olyan világ-fölgyújtó szenvedélylyel,
Mint most szeretlek, drága szent szabadság! —
Gondolkodám a mód felől: miként
Szakíthatnám le rólam a bilincset? . . .
Szinészek jöttek, s elhatározám
Közéjük állni és elmenni vélők,
El, habár a földhöz-ragadt nyomor
Mindkét kezével átölelne is,
Habár apámnak átka és anyámnak
Könyűi lesznek útítársaim,
Csak hogy szabad, hogy független legyek.
S elmentem volna, ámde megtudá
E lázadó szándékomat tanítóm,
S az indulásnak napján elfogott,
És rám csuká szobámnak ajtaját,
S rab voltam, míg a színésztársaság
Határunkon túl messze, messze járt.
Sirás, könyörgés, lárma, mind hiába! . . .
Nem az fájt már, hogy nem leszek színész,
De hogy maradni kényszerítenek.
A kényszerítés égett lelkemen,
Mint a görögtűz, olthatatlanúl.
Ítt tettem első esküvésemet,
Nagy és szent esküt mondék börtönömben,
Hogy életemnek egy főczélja lesz,
S ez: a zsarnokság ellen küzdeni.
S ez eskü most is olyan szent előtttem,

A milyen volt az első pillanatban,
S verjen meg engem a hatalmas isten,
Verjen meg még a más világon is,
Ha valaha ez esküt elfelejtem!

(Pest.)

A TÜRELEM RŐL.

Türelem, te a birkák s a
Szamarak dicső erénye,
Tégedet tanuljalak meg?
Menj a pokol fenekére!

Hogyha mint koldús járod be
A földet s kérsz menedéket:
Kérj akárhol, csak ne tőlem,
Szívem nem fogad be téged;

S ha bejárod, mint hódító,
Diadallal a világot:
Lesz egy szikla, s ez szívem lesz,
Melyre nevedet nem vágod.

Türelem, kicsépelt szalma,
Melyet a bárgyú világnak
Telt kalászsokként árulnak,
Kik magodból jóllakának;

Te üres fazék, melyből a
Macska a tejfölt kiette,
S a szakácsné most szájtátva,
Fejcsóválva áll mellette.

Türelem, te . . . nem tudom, mi?
Mint gyűlöllek, mint utállak!
Mert a hol van kezdeted, ott
Vége van a boldogságnak.

Oh a föld boldog lehetne,
 Hogyha rajta te nem volnál,
 S míg te rajta lélsz, mindaddig
 Megmaradunk a nyomornál.

El veled, te élet átka,
 El veled, le a pokolba!
 Nyeljen el, ki rút pofádat
 Erre a szép földre tolta!

(Pest.)

F. A. EMLÉKKÖNYVÉBE.

Olvastad úgy-e bár a bibliába'
 Az olajos-korsó történetét?
 Az van megírva róla, hogy hiába
 Ömlött, mert újra mindig megtelék.

Ez olajos-korsó az élet kéje;
 Azért kaczagom a bolondokat,
 Kik alig mártják nyelvöket beléje
 Eszélytelen gazdálkodás miatt.

A bölcs hosszú kortyokban hajtogatja
 E korsó édes nedvét untalan;
 Mért gazdálkodnék? a midőn jól tudja,
 Hogy minden perczen ismét tele van.

(Pest.)

RONGYOS VITÉZEK.

Föl tudnám én is öltöztetni
 Szép rím- s mértékbe versemet,
 A mint illő meglátogatni
 A társasági termeket.

De eszméim nem henye ifjak,
 Kik élnek, hogy mulassanak,
 Hogy felfürtözve, keztyűs kézzel
 Látogatóba járjanak.

Nem cseng a kard, nem dörg az ágyú,
 A rozsda-álom lepte meg;
 De tart a harcz . . . a kard s az ágyú
 Helyett most eszmék küzdenek.

Ott állok én is a csatában
 Katonáid közt, századom!
 Csatázok verseimmel . . . egy-egy
 Harczos legény minden dalom.

Rongyos legények, de vitézek,
 Mind bátran harczol, bátran vág,
 S a katonának bátorsága
 Teszi diszét, nem a ruhák.

S nem kérdem én, hogy költeményim
 Tulélnek-e majd engemet?
 Ha el kell esniök talán e
 Csatában: ám hadd essenek.

Még akkor is szent lesz a könyv, hol
 Meghalt eszméim nyugszanak,
 Mert hősök temetője az, kik
 A szabadságért haltanak.

(Pest.)

ZÖLD MARCZI.

Négy ágú épület, a mely be sincs fedve,
 Mely akasztófának vagyon keresztelve,
 Akasztófa mellett hollók károgása,
 Nem volt Zöld Marczinak hét országban mása.

Pej csikó szájában fényes aczélabla.
Hányta a szikrát, ha a csikó harapta.
Rajta, Zöld Marczi, te futottál, röpiültél.
Mint a lobogó láng, kit elkapott a szél.

Ugyan csak megteszi! . . . Marczi, hol vehetted
Lobogó gatyádat, lobogó ingedet?
Szép menyecskék varrták fehér patyolatból,
Csók lett érte díjak piros ajakadról.

Szép legény volt Marczi, szerették a lyányok.
Ha én utánam is annyian volnának! . . .
A merre Marczi járt, volt harang szólása,
Sok szerelmes szívnek hangos dobogása.

Minek volt sarkantyú kordován csizmáján?
A szép szó is fogott sörény paripáján.
Nem is a ló, hanem hát a táncz számára
Verette a csengőt csizmája sarkára.

Rá termett a tánczra Marczi, nem tanulta;
De ő tőle sokan tanulhattak volna.
Betért a csárdába, ha szólt a muzsika,
S szilaj kedvvel amugy magyarán megrakta.

Nem kívánczozott ő Bakony erdeibe,
Oda csak a félénk tolvaj rejtezik be,
Bokrok közé búvik, onnan ugrik elő,
Ugy ragadja torkon, a ki arra menő.

Marczinak Hortobágy volt rendes tanyája,
Hortobágy, a puszták óriás királya,
Kiállt az országút síkjára, s az utas
Száz lépésről látta, hogy majd lesz ne-mulass.

Ha gazdag útas jött, Marczi így kiáltott:
«Ide az erszénnyel, ha nem kell halálod!»
Ha szegény utas jött, ezt mondta szívesen:
«Nesze az erszényem, s áldjon meg az isten!»

Fegyverneki puszta, fegyverneki puszta
 Szegény jó Zöld Marczi halálát okozta,
 Négy águ épület volt halálos ágya
 S temetési dala varjak károgása.

(Pest.)

HA ÉN KEDVESEMRŐL GONDOLKODOM...

Ha én kedvesemről gondolkodom
 Egy-egy virág minden gondolatom,
 Gondolkodom rólad, szép kedvesem,
 Ezt teszem napestig, egyebet sem.

Foly a lemenő nap arany vére
 Violaszín hegyek tetejére.
 Még messzebb van tőlem, kit szeretek,
 Mint azok a violaszín hegyek.

Mért jár a nap keletről nyugatra?
 Ha nap volnék, nem járnék én arra,
 Nyugatról járnék én kelet felé,
 Mert a legszebb lyány ott keleten él.

Feljött az égre az esti csillag,
 Ma megint oly különösen csillog,
 Felöltözött ünnepi ruhába,
 Tán azért, mert kedvesemet látta.

Mikor látlak, mikor látlak, rózsám?
 Mikor leszesz megint közel hozzám?
 Vajon mikor nézek már szemedbe,
 Szép szemedbe, hetedik egembe?

(Pest.)

TŰZ.

Nem akarok elrohadni,
Mint a fűzfa a mocsárban ;
El akarok égni, mint a
Tölgy a fellegek lángjában.

Tűz kell nékem ; víz maradjon
A békának és a halnak
És a rossz poétáknak, kik
Béka módra kuruttyolnak.

Te vagy az én elemem, tűz ! . . .
Sokat fáztam életemben,
Szegény testem sokat fázott,
De meleg volt mindig lelkem.

Jer, szeretlek, szép leányka,
Jer, szeretlek szenvedélylyel ;
De tüzes légy ! más különben
Elmehetsz isten hírével.

Hejh, kocsmáros, bort ! ihatnám,
Tiszta bort ! mert ha vizes lesz :
Megköszönhet'd, ha kancsód a
Falhoz vágom, nem fejedhez. —

Csak így élet ez az élet,
Tüzes lyánynyal, tüzes borral . . .
És — a mit majd elfeledtem —
Nem maradhat még el a dal.

Mondjatok dalt, de tüzes dalt,
Mert szakadjon ki a nyelve,
Ki úgy dalol, hogy dalától
Nincsen a szív feltüzelve.

Nem akarok elrohadni,
 Mint a fűzfa a mocsárban;
 El akarok égni, mint a
 Tölgy a fellegek lángjában!
 (Pest.)

HOL A LEÁNY, KI LELKEM RÖPÜLÉSÉT..

Hol a leány, ki lelkem röpülését
 Követni bírná te kívüled?
 És hol a férfi, a ki én kívülem
 Szived mélyére lemerülhet?
 Egymáshoz illünk; a teremtés napján
 Egymásnak voltunk már rendelve mi...
 Isten kötötte össze lelkeinket,
 Ember nem képes elválasztani.

Mint törnek ők s hadd törjenek reánk az
 Önérdék rozsdás fegyverével;
 Elhárítjuk mi könnyen a csapást a
 Szerelem varázsvesszejével.
 A szerelem a legnagyobb hős, ennek
 Valának legtöbb diadalmai...
 Isten kötötte össze lelkeinket,
 Ember nem képes elválasztani.

Szeretjük egymást égő szerelemmel.
 Te tiszta, szent vagy, oh leányka,
 S az én szívemnek hogyha volt is foltja,
 Leégeté szerelmem lángja.
 Mért oltanátok el keblünk tüzét? mely
 Oltár fölött is méltó állani...
 Isten kötötte össze lelkeinket,
 Ember nem képes elválasztani.

Tiéd vagyok, szép angyalom, tiéd, és
 Te az enyém vagy mindörökre!

Együtt lépünk az élet határáig
 Rózsákra, tövisekre,
 S ha átörültük, átbusúltuk éltünk,
 Együtt fogunk a sírban porlani . . .
 Isten kötötte össze lelkeinket,
 Ember nem képes elválasztani.
 (Erdőd.)

RÖPÜL AZ ÚTI POR...

Röpül az úti por, dobog a föld, nyargal
 A bőszült paripa egy szegény lovaggal.
 Kihányta nyergéből a ló a lovagot,
 Da hajh a kengyelbe akadt egyik lába . . .
 Talppal az ég felé, iszonyú állapot,
 Fejével pedig ott lenn a föld porába',
 A fakó port söpri fekete fürtével,
 S köveket pirosít homloka vérével.

Csak úgy vagyok, mint e szerencsétlen lovag,
 Kit szilaj paripa hurczol maga után,
 Hurczol engemet az eszeveszett harag,
 Még agyvelőmet is széjjelloccsantja tán.
 Bár csak szétszakadna boldogtalan fejem,
 Ugy is kopár föld az, nem süt a nap rája,
 Csak sötét gondolat, a mi benne terem,
 Sötét gondolatok tövise, dudvája.

Szeretem rózsámat, mint az isten maga,
 Ki őt teremtetten leányok gyöngyének,
 Az ő nekem, a mi a csillag az éjnek,
 Szeretöm a hűség tündöklő csillaga.
 Kőd ereszkedett rád, csillagom világa,
 Kőd ereszkedett rád, be halovány lettél!
 Kértelek apádtól, kértelek hiába,
 Nem kaptam egyebet hideg feleletnél.

Elűztek tőled, szép paradicsomkertem,
 De nem angyal, a ki ott őrt áll előtted;
 Ne félj nem örökre váltunk el! te érted
 Még többet is merek, ha már annyit mertem.
 Elvittelek volna, mint nap a harmatot,
 Mint az esti szellő a rózsalevelet,
 De most, mint a nyílveesszővel a zaklatott
 Megsebzett oroszlán, úgy megyek el veled!
 (Erdőd.)

BÁNYÁBAN.

Ezer öltre vagyok idelelni a
 Föld ölében,
 Hol az ősi örök éj tanyázik
 Vadsötétben.
 A kis lámpa reszkető sugára
 Félve néz a zordon éj arczára,
 Mint a sasra a galamb.

Ezer öltre a virágoktól s a
 Napvilágtól,
 Ezer öltre! tán már a pokol sincs
 Innen távol;
 Vagy már benn is vagyok a pokolban?
 Benne, mert a sátán háza ott van,
 A hol az arany terem.

Bányaszellem, sátán, kincs királya,
 Mit adsz értem?
 Mennyit adsz, ha szívemet te néked
 Eligérem?
 Alkudjunk meg, jöszte, bányaszellem,
 Most ez egyszer volt lejőni kedvem,
 Vagy látsz többé vagy soha. —

Vártam, vártam, és hiába, mert a
 Kincs királya
 Benn maradt a sziklák tömegében,
 Ki nem álla.
 S mért nem állt ki? miért nem jelent meg?
 Csak azért, mert tudta, hogy enyelgek,
 Hogy szívem nem eladó.

Nem, szívem nem eladó, e szívnek
 Nincsen ára,
 Nem megy az be a hatalmasoknak
 Kincstárába . . .
 Széjjelosztom én a szegénységnek,
 Kik kunyhóban és útfélen élnek,
 Köztök ingyen osztom szét.
 (Nagy-Bánya.)

BÍROM VÉGRE JULISKÁMAT...

Birom végre Juliskámat,
 Mindörökre bírom őt,
 Az enyémnek vallhatom már
 Isten és világ előtt.

Megjött már jó kedvem, és még
 Nem hagyott el bánatom;
 Sírjak-e vagy mosolyogjak
 Örömömben? nem tudom.

Én vagyok hát az az ember,
 A ki annyit szenvedék?
 A kinek szíven a hány nap,
 Annyi átok feküvék.

Én vagyok hát az az ember,
 Ki most a legboldogabb?

Ki, míg a világ világ lesz,
Boldogságban párt nem kap.

Bár csak már lehullanának
A virágok s levelek!
Most az ősz lesz tavaszom, mert
Akkor vőlegény leszek . . .

De nem nézek a jövőbe,
Bele néznem nem lehet,
Mert az olyan fényes nap, hogy
Megvakítná szememet.

Rád tekintek, holdvilágom,
Rád tekintek, mult idő,
Szinte oly szép, de szelídebb
Sugaraddal jőj elő.

Drága nap, mit nála tölték,
Kedvesemnél, drága nap!
Üdvességben egy öröklét
S futtában egy pillanat.

Oda vontam őt magamhoz,
Halkan vontam őt felém;
Mint égett, midőn legelső
Csókomat rá lehelém!

Mint égett arczátul ajkam!
Most is érzem melegét,
Mintha bennem egy elolvadt
Nap tűz-árja folyna szét.

Sőt a sírtól sem félek már,
Hogy meghút majd engemet,
Mert e láng még ott is fogja
Melegíteni szívemet.

(Szatmár.)

A MAJTÉNYI SÍKON.

Mióta elváltam édes szeretőmtől,
Velem volt emléke, szüntelenül velem;
Valamint a három napkeleti királyt
A csillag, úgy kísért engem a szerelem.

Hagyj el most, szerelem, hagyj el, szép csillagom,
Nem neked való hely ez, a hova értem!
Vagy ha el nem maradsz, fátyolt vetek reád,
Hogy szembekötve jőj át a csatatéren.

Csatatér ez a sík, szent csatának tére,
Mert a szabadságért harczolának rajta,
Oh árva szabadság, haldokló kezedből
Undok árulás a fegyvert kicsavarta.

És a hősök, kik itt a hazáért vívtak,
Hazátlan bujdosók, földönfutók lettek,
És a latrok, kik a hazát elárulták,
Urak lőnek ... oh szív, szívem, ne repedj meg! —

Tavaszi délután, verőfényes idő,
Az égen kis fejér felhők uszdogálnak;
Hattyusereg tán e felhőcsoport? vagy a
Hősök szellemei, kik itt elhalának?

Csend van körülöttem, tünődöm, tünődöm . . .
De mit állok még itt? mért odább nem megyek?
Végzém, a mit kelle: elmondtam legszörnyűbb
Átkomat, s elsírtam legszentebb könnyemet.

TE AZ ENYIM, ÉN A TIED..

Te az enyim, én a tied,
 Nekünk áll a világ!
 Magas a nap fejünk fölött,
 Messze földet belát.
 De a meddig szeme elhat,
 Nem lát nálunk boldogabbat.

Tudod-e még, édes anyám,
 Mikor gyerek voltam?
 Kinn az utcán házunk előtt
 Játszottam a porban,
 Már ott az járt a fejembe':
 Ha belőlem király lenne!

Kicsiny leány az én rózsám,
 Elfér az ölembe',
 Kicsiny leány az én rózsám,
 De nagy ám a lelke,
 Rózsám lelke egész ország,
 Még pedig a Tündérország.

Kinevettél akkor, anyám,
 Jó ízűt nevettél,
 Hogy fiad fejében ilyen
 Balga gondolat kél.
 De az isten meghallgatott,
 Megsegített, király vagyok.

Ha Juliskám eszembe jut,
 Sötétben is látok,
 Fényes szeme, fényes lelke
 Hint reám világot;
 Ha előttem e két fáklya,
 Belátok a mennyországba. —

Király vagyok én, mióta
 Bírom Juliskámat.
 Nem fejemem, de szívemen
 Hordom koronámat.
 Eszemadta Juliskája,
 Szívem arany koronája!

(Nagy-Várad.)

ARANY LACZINAK.

Laczi te,
 Hallod-e?
 Jer ide,
 Jer, ha mondom,
 Rontom-bontom,
 Ül meg itten az ölemben,
 De ne moccanj, mert külön-
 Meg találalak csípni, [ben
 Így ni!
 Úgy-e fáj?

Hát ne kiabálj.
 Szájadat betedd,
 S nyisd ki füledet,
 Nyisd ki ezt a kis kaput!
 Majd meglátod, hogy mi fut
 Rajta át fejedbe . . .
 Egy kis tarka lepke.
 Tarka lepke, kis mcse,
 Szállj be Laczi fejibe.

Voltegy ember, nagy bajúszos.
 Mit csinált? elment a kúthoz.
 De nem volt víz a vederbe',
 Kapta magát, tele merte.
 És vajon minek
 Merítette meg
 Azt a vedret?
 Tán a kertet
 Kéne meglocsolnia?
 Vagy ihatnék? ... nem biz a.
 Telt vederrel a kezében
 A mezőre ballag szépen,
 Ott megállt és körülnézett;
 Ejnye vajon mit szemlélhet?
 Tán a fényes délibábot?
 Hisz olyat már sokat látott ...
 Vagy a szomszéd falu tornyát?
 Hisz azon meg nem sokat lát...
 Vagy tán azt az embert,
 Ki amott a kendert
 Áztatóba hordja?
 Arra sincsen gondja.
 Mire van hát?
 Ebugattát!
 Már csak megmondom, mi vé-
 Nézi át a mezőséget, [gett
 A vizet mért hozta ki?

(Szalonta.)

Űrgét akar önteni.
 Ninini:
 Ott az ürge,
 Hű, mi fürge,
 Mint szalad!
 Pillanat,
 S odabenn van,
 Benn a lyukban.
 A mi emberünk se' rest,
 Oda nyargal egyenest
 A lyuk mellé,
 S bele önté
 A veder vizet;
 Torkig tele lett.
 A szegény kis ürge
 Egy darabig türté,
 Hanem aztán csak kimászott.
 Még az inge is átázott.
 A lyuk száján nyakon csipték,
 Nyakon csipték, haza vitték,
 S mostan ...
 Itt van ...
 Karjaimban
 Mert e fürge,
 Pajkos ürge,
 Te vagy, Laczi, te bizony!

MILY SZÉP A VILÁG!

Én hittem-e egykor
 Átoknak az éltet?
 És bolygtam a földön,
 Mint éji kísértet?

Elégeti arczom
 A szégyeni láng! —
 Mily édes az élet,
 Mily szép a világ!

Vad ifjukoromnak
Szélvésze kitombolt,
Kék, tiszta szemével
Mosolyg le a mennybolt,
Mint gyermekeikre
Az édes anyák —
Mily édes az élet,
Mily szép a világ!

A bizodalom, kit
Oly rútul elűzék,
Két karral ujonnan
Lelkemre fűződék,
Mint távoli utról
Jött régi barát . . .
Mily édes az élet,
Mily szép a világ!

Minden napom egy bút
Gyomlál ki szivemből,
Kert újlag e szív,
Mely széltire zöldül,
És benne virít a
Sok tarka virág . . .
Mily édes az élet,
Mily szép a világ!

Jertek közelembe,
Jó régi barátok.
Nem néz a gyanúnak
Kancsal szeme rátok,
Elvertem az ördög
Ez atyafiát . . .
Mily édes az élet,
Mily szép a világ!

Hát még ha eszembe
Jut ifju virágom,
A barna leány, e
Szép hajnali álom,
Kit én úgy imádok
S ki engem imád —
Mily édes az élet,
Mily szép a világ!
(Szalonta.)

SÁRI NÉNI.

A küszöbön guggol Sári néni,
Guggol s nem áll; nem akar már nőni.
Van nyergelve pápaszemmel orra,
Varrogat . . . tán szemfedőjét varrja.
Sári néni, hejh mikor kendet még
Sárikámnak, húgomnak nevezték!

A mi eddig ott lenn volt ruháján,
Odafönn van most a ráncz orcáján ;
Csak úgy lóg-lóg derekán ruhája,
Mintha rá villával volna hányva.
Sári néni, hejh mikor kendet még
Sárikámnak, húgomnak nevezték!

Haja tél, — ha látom, szinte fázom —
Fejér, mint a fejrített vászon,
S borzasan ül feje tetejében,
Mint a gólyafészek a kéményen.
Sári néni, hejh mikor kendet még
Sárikámnak, húgomnak nevezték!

Befelé vette az utját szeme,
Rá únt régi születőhelyire,
Ott benn pislog szomorún, nem vígan,
Mint a lámpa a beroskadt sírban.
Sári néni, hejh mikor kendet még
Sárikámnak, húgomnak nevezték!

Keble róna, puszta s csendes róna,
Mintha már alatta szív se' vóna ;
Ott van még a szív, de mozdulatlan,
Csak nagy néha, csak elvétve dobban.
Sári néni, hejh mikor kendet még
Sárikámnak, húgomnak nevezték!

Vad, tékozló fiú az ifjúság,
Két marokkal szórja gazdaságát,
De jön apja, a zsugori vénség,
S visszaszedi elpazarlott kincsét.
Sári néni, hejh mikor kendet még
Sárikámnak, húgomnak nevezték!

(Szalonta.)

A CSONKA TORONY.

Vén torony áll a rónaság felett . . .
Letűnt századba visz a képzelet.

Kevélyen néztek hajdan e falak,
Mert ormukon szent jelt tartottanak.

A szabadság zászlója volt e szent jel;
Csak játszott a viaskodó szelekkel.

Piros szárnyát hívólag lengeté,
S kiben vér volt, elszántan jött elé.

Gyúlt a toronyba a sok ifju bajnok,
Harcz-öltözetnek csillogása rajtok,

De fegyveröknél sokkal fényesebben
Sugárzott a hősbátorság szemökben.

«Markunkban a kard, s benne lesz, a míg
Szemfényünk vagy rablánczunk megtörik!»

Ezt harsogák, s mely ekkor kinn zugott,
A mennydörgés e zaj visszhangja volt. —

A sírba dőlt egy századév ezóta,
Nincs a toronynak többé lobogója,

A szabadsági zászló lebukott,
Ti is aiusztok, dicső bajnokok,

Kik szabadon inkább elestetek,
Semhogy rabszolgaságban éljeteek.

A torony áll még egyes-egyedül,
Ez is maholnap már halomra dül.

Idétlen rom, mogorva, puszta váz,
Falai között senkisémm tanyáz,

Csak a holt század fekszik odabent,
Szemfödele a hosszú, méla csend.

(Szalonta.)

LENNÉK ÉN FOLYÓVIZ...

Lennék én folyóviz,
Hegyi folyam árja,
Ki darabos utját
Sziklák között járja . . .
De csak úgy, ha szeretőm
Kis halacska volna,
Habjaimba úszna föl s le
Vígán lubiczkolva.

Lennék váromladék
A hegy legtetetjén,
Bús pusztulásomat
Venném csak könnyedén . . .
De csak úgy, ha szeretőm
Ott a repkény volna,
Elnyúló zöld karjaival
Homlokomra folyna.

Lennék vad erdő a
Folyó két oldalán,
Fergetegekkel a
Harczot kiállanám . . .
De csak úgy, ha szeretőm
Kis madárka volna,
Bennem ütne fészket és ott
Ágamon dalolna.

Lennék kicsiny kunyhó
A rejtett völgybe' lenn,
Eső-vágta sebbel
Szalmafedelemen . . .
De csak úgy, ha szeretőm
Bennem a tűz volna,
Tűzhelyemen lassacskán, de
Nyájasan lobogna.

Lennék felhődarab,
Összetépett zászló,
A vadontáj fölött
Fáradtan megálló . . .
De csak úgy, ha szeretőm
Az alkonyat volna,
Búshalovány arczom körül
Pirosan ragyogna.

(Szalonta.)

A GÓLYA.

Sokféle a madár, s egyik ezt, másik azt
 Leginkább kedveli,
 Ezt ékes szólása, amazt pedig tarka
 Tolla kedvelteti.
 Kit én választottam, a dal-mesterséghez
 Nem ért az a madár,
 S egyszerű, mint magam . . . félig feketében,
 Félig fehérben jár.

Nekem valamennyi között legkedvesebb
 Madaram a gólya,
 Édes szülőföldem, a drága szép alföld,
 Húséges lakója.
 Tán azért szeretem annyira, mert vele
 Együtt növekedtem;
 Még mikor bölcsőmben sírtam, ő már akkor
 Kerepölt fölöttem.

Vele töltöttem a gyermekesztendőket.
 Komoly fiú valék.
 Míg társim a haza-térő tehéncsordát
 Estenként kergeték:
 Én udvarunkon a nádkúp oldalánál
 Húztam meg magamat,
 S némán szemléltem a szárnyokat-próbáló
 Kis gólyafiakat.

És elgondolkodtam. Jól tudom, az gyakran
 Fordult meg fejembe':
 Miért hogy az ember nincs úgy, mint a madár,
 Szárnyakkal teremtvé?
 Csak a messzeséget járhatni meg lábbal
 S nem a magasságot;
 Mit ér nekem, mit a messzeség? mikor én
 A magasba vágyok.

Fölfelé vágytam én. Ah, úgy irigyeltem
 Sorsáért a napot,
 A föld fejére ő tesz világosságból
 Szőt arany kalapot.
 De fájt, hogy estenként megszűrják . . . mert
 Folyt keblébül a vér ; [hiszen
 Gondolám : hát így van? hát a ki világít,
 Ilyen jutalmat nyer? — —

Kivánt időszak az ősz a gyermekeknek,
 Mint anya jön elé,
 A ki fiainak számára kosarát
 Gyümölcsöscsel terhelé.
 Én ellenségemül néztem az őszt, s szólék,
 Ha gyümölcsöt hozott :
 Tartsd meg ajándékod, ha kedves madaram
 A gólyát elcsalod.

Szomorodott szívvel láttam gyülekezni,
 Midőn távoznak ;
 Miként most eltűnő ifjuságom után,
 Ugy néztem utánok,
 S milyen bús látvány volt a házak tetején
 A sok üres fészek,
 Szellő lehelt reám, sejtés halk szellője,
 Hogy jövőmbé nézek.

Mikor tél multával fehér hó-subáját
 A föld levetette,
 S virággal zsinórzott sötétzöld dolmányát
 Ölté föl helyette :
 Akkor az én lelkem is felöltözék új,
 Ünnepi ruhába,
 S gólya-várni néha elballagtam egész
 A szomszéd határba. —

Később, hogy a szikra lánggra lobbant, a hogy
 Ifju lett a gyermek :

Talpam alatt égett a föld, neki esem,
És paripán termék,
S megeresztett kantár-szárral vágtaték ki
A puszták terére . . .
Még a szél is ugyan neki gyürkőzött, hogy
Lovamat elérje.

Szeretem a pusztát! ott érzem magamat
Igazán szabadnak,
Szemeim ott járnak, a hol nekik tetszik,
Nem korlátoztatnak,
Nem állnak körülöm mogorva sziklák, mint
Fenyegető rémek,
A csörgő patakot hányva-vetve, mintha
Lánczot csörgetnének.

És ne mondja senki, hogy a pusztá nem szép!
Vannak szépségei,
De azokat, mint a szemérmes lány arcát,
Sűrű fátyol fedi;
Jó ismerősei, barátai előtt
Leteszi fátyolát,
S rajta vesz merően a megbűvölt szem, mert
Tündér kisasszonyt lát.

Szeretem a pusztát! be-bekalandoztam
Tüzes paripámon,
S midőn már ott jártam, a hol fizetésért
Sincs emberi lábnyom:
Lovamról leszálltam, gyepre heveredtem.
Egy futó pillanat
A tóra mellettem, s benne kit látok meg?
Gólya barátomat.

Oda is elkísért. Együtt ábrándoztunk
A pusztá legmélyén,
Ő a víz fenekét, én a délibábot
Hosszasan szemlélvén.

Igy töltöttem vele gyermekségemet és
Ifjuságom javát,
Azért kedvelem, bár se tolla nem ragyog,
Se szép hangot nem ád.

Mostan is kedvelem és úgy tekintem én
A gólyamadarat,
Mint egyetlen valót, mely egy átálmodott
Szebb korból fönnmaradt.
Megérkezésedet még mostan is minden
Eszteendőben várom,
S kívánok szerencsés útat, ha távozol,
Legrégibb barátom!

(Szalonta.)

PUSZTA FÖLD EZ, A HOL MOST JÁROK...

Pusztá föld ez, a hol most járok,
Istenért sem látni virágot,
Rajta bokor sincsen, a hol a
Fülemile-madár szólana,
Az este is felhős, fekete,
Nincs a csillagoknak híre se' . . .
Hogy jutottál még is eszembe,
Barna kis lány, szívem szerelme?
Eszembe jutottál, édesem,
És most már úgy tetszik én nekem,
Mintha itten a szomszédomba'
Fülemile-madár szólana,
S mintha virágok közt ballagnék,
S csupamerő csillag voln' az ég!

(Körös-Ladány.)

UTAZÁS AZ ALFÖLDÖN.

Pompás kis utazás, valóban!
 Alig van egy arasznyira
 Fölöttem a felhő, oly terhes.
 Szakad nyakamba zápora.
 Bundám dohányzsacsckómra adtam,
 Hogy az maradjon szárazon.
 Csuron víz vagyok. Még megérem,
 Hogy végre hallá változom.

Minő az út! . . . de vajon út ez?
 Vagy fekete kovász talán?
 Mely ha kiszűl, leszen belőle
 Kenyér az ördög asztalán.
 Ne dögönyözzé kend csikóit,
 Ne dögönyözzé kend, kocsis,
 Fölérünk Pestre, ott leszünk tán
 Már az ítéletnapon is. —

Hejh, alföld, alföld, nem reméltem,
 Hogy így fizess szerelmemért!
 Vagy tán e zápor és ez a sár
 Épen szerelmemért a bér?
 Csakugyan az lesz . . . a záporban
 Bucsúkönyűid ömlenek,
 S karod a sár, a mely helyettem
 A kereket öleli meg.

Szép tőled, kedves alföldem, szép,
 Hogy engem ennyire szeretsz,
 Hogy távozásom így megindít,
 Hogy ilyen bánatot szerez;
 Örülök rajta, hogy irántam
 Ily érzékeny szived vagyon,
 De szó a mi szó, jobb szeretném,
 Ha nem szeretnél ily nagyon.

(Mező-Túr.)

KÉRDEZD : SZERETLEK-E?

Kérdezd : szeretlek-e ? s megmondom én, hogy
 Szeretlek, mert ezt mondhatom :
 De oh ne kérdezd : mennyire szeretlek ?
 Mert én azt magam sem tudom !
 Azt tudni csak, hogy mély a tengerszem,
 De milyen mély ? nem tudja senki sem.

Mondhatnék esküt, hosszú és nagy esküt,
 Az ég felé tartván kezem,
 Hogy szívem minden dobbanása érted
 És egyedül érted leszen,
 Hogy öröklámpa benne a hűség,
 Mely még ott lenn a föld alatt is ég,

S mondhatnék átkot, hosszú és nagy átkot,
 Mely, mint a villám, érjen el,
 S égesse, tépje lelkemet legmélyebb
 Pokolba mártott körmivel,
 Ha elfeledlek téged, kedvesem,
 Sőt ha rólad csak megfeledkezem.

Nem mondok esküt és átkot. Jaj annak,
 Jaj, a kit ez tart vissza csak.
 Én eskü s átok nélkül is örökre
 Lelkem lelkében tartalak,
 Ott fogsz te állni magas-fényesen,
 Mint a tejút a legmagasb egen.

S örök hűségem, oh ez a hűség is
 Még a te érdemed csupán ;
 Hogy' szerethetne mást többé, a kit te
 Megszeretél, dicső leány ?
 Ki egyszer már a mennybe szállt vala,
 Nem látja azt a föld többé soha !

(P. st.)

BUCSÚ-POHÁR.

Hadd támadjon föl még egyszer a mult,
 Hol szívünk és poharunk kicsordult,
 Kedv s bor bennök meg nem férve már.
 Koszorúnk egy levelét veszíti,
 A szél épen engemet röpít ki . . .
 Czimborák, ez a bucsú-pohár!

A miért a sorshoz úgy esengtem,
 Bár sokára, de megadta; engem
 Házaselet boldogsága vár.
 Hányt-vetett a vad hullámos élet,
 S végre, végre megelémem a révet . . .
 Czimborák, ez a bucsú-pohár!

Nem veszem már a bort gyógyszeremnek,
 Ha a kígyók lelkemen teremnek,
 Melyeket a bú szívembe zár;
 Barna kis lyány ajka mézet árul,
 Mézzel élek édes ajakárul . . .
 Czimborák, ez a bucsú-pohár!

Még ez este vagyok a tiétek,
 Töltsétek meg poharam, töltsétek,
 Kocczantgassunk, míg e nap lejár;
 Holnap messze járok, más vidéken,
 Űresen fog itten állni székem . . .
 Czimborák, ez a bucsú-pohár!

S mert szeretlek bennetek, kívánom:
 Nyiljon ily út nektek is utánam.
 Feleség föld s ég közt a határ.
 Adja isten azt az áldást rátok,
 Hogy egyenként ezt kiálthassátok:
 Czimborák, ez a bucsú-pohár!

(Pest.)

HIRES SZÉPSÉG.

Róla és csak róla szól
 Az új világ krónikája :
 Tót ágast áll az esze,
 Ki csak egyszer néz is rája.

Oda hagyja aranyát
 A fukar s boltját a kalmár
 S a poéta rímjeit,
 Hogy kövessék őt, a hol jár.

Ha látná őt a király,
 Elfeledné trónját érte ;
 Arnya lenne a nap, és
 Nem kíváncznék az égre.

A halálos beteget
 Meggyógyítja szemsugára,
 És az éhes jól lakik
 Egy futó pillantatára. —

Így írák le őt nekem,
 Így beszéle róla minden.
 Mit csináljak? gondolám ;
 Már, mondok, csak megtekintem.

S megtekintém. Eh, bolond
 A világ s az lesz örökre ;
 Mi a szép! úgy tudja csak,
 Mint apám bármelyik ökre.

Szó sincs, szó sincs róla, hogy
 Szép e lyány. Uram kegyelmezz,
 Hogy' lehetne szép? hiszen
 Nem hasonlít kedvesemhez.

(Pest.)

MI LÁRMA EZ MEGÉNT?

Mi láрма ez megént fülem körül?
 Ki háborítja nyugtomat megént?
 Hallgasson el, ki jó sorsán örül!
 Majd megtanítok egy pár kócz legényt.

Ismét fölkel a kritikus-csapat,
 Ismét veszettül zúgnak ellenem.
 Hagyjátok el kiabálástokat,
 Mig engem el nem hágy a türelem.

Vagy feledétek már a múlt időt?
 Nem ég, nem viszket többé hátatok? . . .
 Nem árt meggondolni, hogy ezelőtt
 Mi történt? s huzzátok meg magatok.

Tudjátok: durván bánom veletek. —
 Hiába, ez már az én modorom:
 Ha férfi bánt, majd karddal felelek,
 De a kutyákat csak korbácsolom.

(Pest.)

HOZZÁM JÖSZ-E?

Csillagnak születél
 Magasban, fényesen,
 Belőled itt alant
 Kis mécsvilág leszen,
 Mely csak szűk házamat
 Világosítja meg;
 Leány, hozzám jösz-e?
 — «Ifjú, hozzád megyek!»

Hallod, miket beszél
 Felőlem a világ?
 Hallod, mikép reám
 Kigyót-békát kiált?
 Ha igaz a hír: én
 Nagyon rossz lehetek;
 Leány, hozzám jösz-e?
 — «Ifjú, hozzád megyek!»

Apád egyetlen egy
 Örömsugára vagy.
 Eljöttöd kebliben
 Rideg, vad éjet hagy,
 S haragja, búja, mint
 Két rém, velünk lebeg;
 Leány, hozzám jössz-e?
 — «Ifjú, hozzád megyek!»
 (Pest.)

FÖLSZEDTEM SÁTORFÁM...

Fölszedtem sátorfám és világnak mentem. —
 Homályos sejtések munkálódtak bennem,
 Hogy, ha elindulok, találok valamit,
 Találok, hanem a sejtés nem mondta: mit?
 Még azt sem mondta, hogy mely táj felé menjek?
 Csak azt mondta: menjek, menjek, ne pihenjek.
 Én e benső szónak engedelmeskedtem,
 S az apai ház úgy elmaradt mögöttem,
 Mint az álom a fölébredt ember mögött,
 Apámhoz, anyámhoz még csak hírem se' jött.
 Apám s anyám pedig búbánatba esék,
 De a jó szomszédok őket fölkeresék,
 S vigasztalásukra voltak ilyenformán:
 «Soh'se búsuljanak Sándor fiok sorsán!
 Ilyen istentől elrugaszkodott gyerek
 Az aggodást ingyen sem érdemeli meg.
 Viszi, míg viheti, végre pedétiglen
 Fölakasztják, a mit adjon is az isten,
 Mert nem vagyok mai legény a világban,
 De kicsiny mását sem láttam gonoszságban.»
 Öreg szülőimet ekkép vigasztalák,
 Szegény jó anyámmal fölfordult a világ,
 Rá borúlt fejjel az ágy szélére, s ottan
 Elveszett fiáért sírt szíveszakadtan.

Édes apám csak egy-két könnyet hullatott,
 De azután annál többet káromkodott,
 Kiczifrázta, mint a szűcs a remek-bundát,
 S kegyetlen haraggal im e szókat mondá:
 «Hogy tiszta nevemnek ilyen foltja vagyon!
 Ha föl nem akasztják, én lövöm őt agyon.»
 Híre ment e szónak, hozzám is elére,
 Nem is tettem lábam apám küszöbére,
 Mert nagyon jól voltam én annak tudója,
 Hogy ígéreteit ő hiven lerója.
 Kedvem kerekedett beszólni sok ízben
 Öregeimhez, de biz én be se' néztem,
 Csak akkor, hogy már meggleltem a valamit,
 Meggleltem, meggleltem, két ország tudja: mit.
 Tudni való dolog, hogy nem lőtt meg apám,
 Mikor azután az ajtót rájok nyitám;
 Olyat örült, hogy a szíve is fájt bele,
 Soha sem volt szívvel így teli kebele,
 S bezeg nem mondja most, mint egykoron tevé,
 Bezeg nem mondja, hogy beszenyeztem nevét.
 Hát a jó szomszédok? ők most ezt beszélik:
 «Mondtam, szomszéd uram, mondtam én mindétig,
 Ne bántsa a fiát, a szerencse fordul,
 Derék ember válik abbul a Sándorbul!»

(Pest.)

MUZSÁM ÉS MENYASSZONYOM.

Kopogtatának. Kérdém: ki van ott?
 «Leány,» felelt kinn, a ki kopogott.
 ,Leány? ah, úgy bocsánatot,
 Ajtómat meg nem nyithatom;
 Mit szólna majd menyasszonyom,
 Ha megtudná idővel,
 Hogy hölgyet fogadék el,
 Mint vőlegény is . . . mert házasodom.'

«Épen azért jövék,» felelt megint
 Szomoru hangon a lyány odakint,
 «Épen azért jövék;
 Nyiss ajtót, áldjon meg az ég,
 Számomra csak kinyithatod.
 Én régi szeretőd vagyok.»
 „Mit? régi szeretőm? úgy annál
 Kevésbbé jössz be, bármiként akarnál.
 Aztán nekem nincs régi szeretőm;
 Rútul hazudtam, a midőn
 Leánynak azt mondtam, hogy szeretem . . .
 Az csak költői szalmaláng vala,
 Mely született s ellobbana.
 Ez bennem a legelső szerelem,
 Büntessen isten engemet, ha nem!»
 «Senkit sem szeretél? az nem lehet,
 Egyet szerettél, egyet, engemet;
 Éreszs be, én múzsád vagyok,
 Vagy még most is hiába kopogok,
 Midőn megmondtam nevemet?»
 „Te vagy, galambom, kedves múzsám?
 Miért nem szóltál? jer be hozzám,
 Jer, nyitva ajtóm és karom,
 Ölelj meg, édes angyalom!
 Igen, te voltál az egyetlen,
 A kit szerettem eddig életemben,
 S szeretni foglak síromig,
 Te drága szép leány, a kit
 Mellém a jó sors rendele,
 Hogy légyen egy lény, melynek kebele
 Hiven ver értem akkor is még,
 Midőn a mondhatatlan inség
 Korában elhagy az egész világ.
 S úgy lett. Az árva ifjut elhagyák
 Baráti, ismerősei.
 Te nem tudád csak őt felejtteni,
 Te voltál hű vigasztalója, társa,
 Mig tartott hosszu, kínos bujdosása.

És mostan téged én feledjelek,
 Kihez csatolnak oly szent kötelek?
 Nem, nem, örökre itt maradsz szivemben,
 Ez a szív nagy, megfértek benne ketten,
 S hiszem, tudom,
 Hogy egymás mellett békeségben éltek,
 Mert hisz te és menyasszonyom
 Testvérek vagytok ti, édes testvérek:
 Együtt születtetek az égben,
 A csillagok legszebbikében,
 S onnan le együtt szálltatok
 Szivárványból szőtt szárnyakon
 Egy szép tavaszi hajnalon,
 Hogy engem boldogítsatok!‘

(Pest.)

AZ IDŐHÖZ.

Nem a terhes szekér
 Alföld fertőiben,
 Nem a vitorlátlan
 Hajó a tengeren,
 Nem e jó lassan, nem e jó;
 Te jössz lassan, te vén idő.

Ah, hogy megvénülél!
 Alig bírod magad,
 El is töréd azon
 Fölül még lábadat,
 Mint béna koldús, csúszsz elé,
 Ki mankóját elveszíté.

Öledben ásitó
 Fiaid, a napok;
 Ásítani általuk
 Én is kedvet kapok,

Ásítok olyan nagyokat,
Hogy majd elnyelem magamat.

Förtelmes vén idő,
Rosz lelkű hatalom,
Mint fogsz te futni majd,
Ha én nem akarom,
Mint fogsz te futni majd, midőn
Velem lesz édes szeretőm.

Akkor megifjodol,
Vén bőröd leveted,
S öltesz sas-szárnyakat
Köszvényes láb helyett,
És messze, gyorsan szállasz el
Az élet örömeivel.

Mostan röpjölj, idő,
Míg távol kedvesem ;
Midőn együtt leszünk,
Midőn őt ölelem :
Nem bánom én, ha mindenik
Órád eltart egy századig !

(Pest.)

AZ ERDŐNEK MADARA VAN...

Az erdőnek madara van,
És a kertnek virága van,
És az égnek csillaga van,
S a legénynek kedvese van.

Virítsz, virág, dalolsz, madár,
És te ragyogsz, csillagsugár,
S a lány virít, dalol, ragyog : ...
Erdő, kert, ég, legény boldog.

Hejh elhervad a virágszál,
Csillag lehull, madár elszáll,
De a leány, az megmarad,
A legény a legboldogabb.

(Pest.)

TOMPA MIHÁLYNÁL.

Itt vagyok, itt vagyok testestül-lelkestül.
Mit bámulsz úgy? ne szúrj szemeddel keresztül.
Húnyd be a szemedet, ha neki nem hiszesz,
Ha nem hiszed, hogy itt csakugyan én vagyok;
S kérdezd meg szívedet, hiszen majd felel ez....
Hallod? én is hallom, oly hangosan dobog.

Mit gondoltál, mikor ráztam a kilincset:
Vajon ki az ördög háborítja csended?
Akárkit gondoltál, tudom, csak nem engem,
De azt is tudom, hogy jött volna akárki,
Nem fogadnál senkit nálam szívesebben,
S nem fognád forróbban karjaidba zárni.

Édes barátom!.... de szólj már te is egyet,
Bennem a gondolat gondolatot kerget,
Ugy vagyok, mint mikor az éhes megrakott
Asztalhoz vetődik, — úgy vagyok valóban —
S nem tudja, mely tálhoz kapjon. Nem szólhatok,
Hejh pedig olyan sok mondani valóm van.

Uj hivatalodban hogy éled világod?
Hogyan vagy, mióta az istent szolgálod?
Szépecskén benőtt az udvarod; semmi a,
Még jó: nem vesz éhen múzsád szárnyas lova.
Mégfér-e együtt a lant és a biblia?
Nem vesz össze rajtad Apollo s Jehova?

S te, ki annyinak vagy megnyugtatósára,
 Száll-e megnyugvás lelked hullámára?
 Vesd ki, jó barátom, vesd ki azt a férget,
 Mely titkon, de folyvást emészt téged belül;
 Hidd el, szép a világ, hidd el, szép az élet!
 Ha vehetünk, mért ne vennénk örömből?

S vehetünk. Rajtunk áll, hogy boldogok legyünk.
 Csak akaratos ne legyen természetünk.
 Gyermeke-dolog, inkább szomjazni, mintsem más
 Pohárból inni, mint a melyre kedve jött.
 A bölcs — mert nem jogunk a sok válogatás —
 A honnan jut, onnan iszsza az örömet.

Mondjak-e rá példát? példa vagyok magam....
 De im harangoznak: tiszteletes uram,
 Vegye hóna alá imádságos könyvét,
 S végezze illendően a szent szolgálatot;
 Én majd addig itt a kis kertben nézek szét,
 S istenígé gyanánt szívom az illatot,

Mert az én templomom a nyílt, nagy természet....
 Hanem akkor szóljunk, ha dolgodat végzed,
 Akkor mondom el csak, hogy s mikép találtam
 Homér-Arany Jánost, hazánk uj csillagát,
 S az én csillagomtól, rózsámtól hogy váltam,
 S oltár előtt áldást reánk melyik pap ad.

Te fogsz megesketni, jó Mihály barátom....
 De ideje végre a szót ketté vágnom,
 Eredj, mert a harang immár elhallgatott,
 Menj, ne várákostasd jámbor híveidet,
 S vigyázz: örömben egyik bordalomat
 Ne mondd el valahogy a mi-atyánk helyett.

(Beje.)

ALKONY.

Olyan a nap, mint a hervadt rózsa,
 Lankadtan bocsátja le fejét;
 Levelei, a halvány sugárok,
 Bús mosolylyal hullnak róla szét.

Néma, csendes a világ körülöm,
 Távol szól csak egy kis estharang,
 Távol s szépen, mintha égből jönne
 Vagy egy édes álomból e hang.

Hallgatom mély figyelemmel. Oh ez
 Abrándos hang jól esik nekem.
 Tudj' isten, mit érzek, mit nem érzek,
 Tudja isten, hol jár az eszem.

(Diósgyőr.)

PANYÓ PANNI.

Panyó Panni hires nevem,
 Pirulva kén' említenem,
 De lekopott rólam régen
 Piros kendőm, a szemérem.

Ilyen magam fajtájának
 Se' országa se' hazája,
 Vagyok a csárdák lakosa,
 Keblem betyárok vánkosa.

Tolvajnéppel czimborálok,
 Én vagyok az orgazdájok,
 Lopott jószág csengő ára
 Hever a ládám fiába'.

Tolvajoknak én danolok,
 Tolvajokkal én tánczolok.
 Mulassatok, jó betyárok,
 Van muzsika : varju károg.

Hejh sok derék ifju legény,
 Ki nyakamon függött szegény,
 Ott függ most az akasztófán,
 Ördög négy ágú villáján.

Hát magam mi véget érek ?
 Valahol megesz a féreg ;
 Ha már senkinek sem kellek,
 A sövény alatt halok meg.

A sövény alatt dülök el,
 A cigányok temetnek el,
 Valami vén cigány lök be
 Dögműtyával egy gödörbe.

Jaj nekem, de neked, anyám,
 Te neked még inkább jaj ám !
 Téged számoltat meg isten,
 Mert miattad lettem ilyen.

Szép, jó legény kért meg engem,
 Ki szeretett, kit szerettem.
 Az anyám lebeszél róla,
 Ez volt a siralmas óra !

(Szerencs.)

SZÉPHALMON.

Te a nemzet-hálátalanság
 Égbekiáltó némasága,
 A nemzet-szégyen Káin-bélyege,
 Oh Széphalom !

Azért kellett-e csak
Hozzád zarándokolnom,
Hogy egy hajtásra oly hosszú igyam
A keserűség poharából,
A milyet eddig még talán nem ittam?....
Ez volt tehát
A műzsák egykori tanyája,
Hol most haszonbérelő zsidó lakik?
Azon szobában,
Melyben Kazinczy Ferencz
Élt s kilehelte tiszta lelkét,
Most piszkos nyávogó porontyok
Hentergenek,
S a szentek szentéből, nejének
Szobájából ím kamra lett,
Mely ronda lommal van tele.
Ki innen e falak közül!
Félek, hogy a ház rám szakad,
Mert nagy teher nehezkedik rá:
Az isten átka. — —
Nagy ég, a pompás kert mivé lett!
Még mostan is mosolyg, mosolyg,
De szívet szagatólag,
Mint a megőrült szép leány.
Elvadulának a gyümölcsfák,
S alattok fű terem buján,
Sűrűn és magasan;
Tán el akarja rejteni
A pusztulásnak szellemét,
Mely itt két kézzel dolgozik,
Vagy az utat akarja
Elfödni, mely a sír mellé vezet,
Hogy a halottnak nyúgodalmát
Ne háborítsa senki,
Mert nyúgalomra nagy szüksége van,
Kit hetven évig üldözött az élet.
Itt nyugszik ő
Vad fák és vad füvek körében,

Fölötte hófehér szobor
Miért fehér ? miért nem fekete ?
Vegyétek el s tűzzétek föl helyébe
Sötét sorsának zászlaját !
Oly bántó e fehér hazugság. —
Es ezt is özvegye
Állíttatá, ez oszlopot ;
De könnyen telt ki tőle,
Mert nem maradt több,
Csupán hét árva gyermeke.
S miért tett volna oszlopot
Sírjához a haza ?
Hiszen mit tett ő a hazáért ?
Miatta hét esztendeig szivá csak
A börtönök dögvészes levegőjét,
És csak fél századig
Tartá vállán, mint Atlas az eget,
A nemzetiségnek ügyét.
Magyar nemzet, most nem volnál magyar,
Ő akkor volt az, midőn senki sem volt,
Midőn magyarnak lenni
Szégyen vala.
És te, hazám, te így fizetted őt !
Mig élt : fázott és éhezett,
S most sírja olyan elhagyott,
Mint számüzötté,
Ki idegen földön vesz el. —
Hálás haza,
A szent halott nevében
Vedd forró köszönetemet !
Ha gyermekem lesz,
Ki arra készül,
Hogy néked éljen :
Ide fogom majd őt vezetni
E sirhalomhoz buzditásul.

(Széphalom.)

A MUNKÁCSI VÁRBAN.

Itt tüzé föl piros zászlaját a
 Szabadságnak Zrínyi Ilona?
 A szabadság hősinek tanyája
 Íme, íme most rabok hona.
 Semmi más, mint dönthetetlen köfal,
 Semmi más, mint lánczcsörömpölések —
 Bátran tudnék a vérpadra lépni,
 Oh de ez a börtön ettül félek.

Föl s alá jár magas büszke fővel
 Ott a sánczon egy ifjú fogoly;
 Messze-szállott lángtekintetével
 Vajon hol jár gondolatja, hol?
 Lépte gyors még: uj vendég bizonynyal,
 Erejét az éj s láncz nem töré meg —
 Bátran tudnék a vérpadra lépni,
 Oh de ez a börtön ettül félek.

Ott a másik sánczon egy öreg rab,
 Nem tekint sem ide sem oda,
 Lassan hordja könnyű, száradt testét
 Nehezebb már láncza, mint maga.
 Tört szeméből holt sugár buvik ki,
 Mint a sírból a kísértő lélek —
 Bátran tudnék a vérpadra lépni,
 Oh de ez a börtön ettül félek.

Ifju rab, nézd, mint virít az erdő,
 Akkor is, ha kijösz, zöld lesz az,
 Oh de téged, téged akkorára
 A nyomor s bú régen behavaz.
 És te vén rab, tőled már talán csak
 Itt vesz búcsut a láncz és az élet —
 Bátran tudnék a vérpadra lépni,
 Oh de ez a börtön ettül félek.

Föld alól föl halk nyögés jön; mint a
 Köszörült kés, metszi szívemet.
 El, el innen! fönn vagyok, és még is
 Környekez már-már az örület.
 Hátha még lenn volnék, hogyha ott lenn
 Híznék rajtam lelki-testi féreg! —
 Bátran tudnék a vérpadra lépni,
 Oh de ez a börtön... ettül félek.

(Munkács.)

MELEG DÉL VAN...

Meleg dél van itt kinn a mezőben,
 Rakja a nap a tüzet erősen.
 Meleg dél van, meglippen a madár,
 A fáradt eb kiöltött nyelvvel jár.

Két lyány gyűjti ott a széna rendét,
 Két siheder hordja a petrenczét,
 Hej de nem telik nagy kedvök benne,
 Mert ilyenkor súlyos a petrencze.

Legjobb dolga van most a királynak,
 Vagy ott annak a gulyásbojtárnak;
 Király pihen aranyos karszéken,
 Gulyásbojtár kedvese ölében.

(Beregszász.)

AMOTT AZ A HEGY...

Amott az a hegy tőlem
 Mi messze, messze még!
 Kék színe csak kevéssel
 Sötétebb, mint az ég.

Egészen e hegyig kell
 Még zarándoklanom,
 Vándorsarúimat le
 Csak ottan oldhatom.

Ott vár reám, ott vár a	Tudom, tudom nagyon jól,
Végczél, a jutalom,	Hogy örömet hozok,
Az én szerelmes édes	Hogy az örömtől szíve,
Kedves kis angyalom.	Lelke repesni fog ;

Csak azt szeretném tudni,
 Vajon most sejtí-e,
 Hogy holnap ilyentáiban
 Oly nagy lesz öröme.

(Nagy-Peleske.)

LÁTOM KELET LEGGAZDAGABB VIRÁNYIT...

Látom kelet leggaazdagabb virányit,
 A természetnek virág-háremét,
 S a napnak rózsaszínű szempilláit :
 Hasadt felhő mosolygó peremét ;
 Látok homályos pálmaligetet,
 Hol a szellő rejtélyesen susog,
 És énekel fényes madársereg....
 Madarak ? vagy tán zengő csillagok ? —
 — Látok nagy hegyről egy kék szigetet
 A tenger és a messzeség ölében ;
 Körülem ősz van, amott kikelet,
 Vándorló darvak úsznak át az égen
 Az őszből a tavaszba, és utánok
 Elküldi a szív minden vágyait,
 S e vágy talán még jobban boldogít,
 Mint ha ott volnék, a hol lenni vágyok. —
 — Látok mesés, holdfényes éjszakát,
 Az élet alszik, a halál viraszt :
 A légen szellemek suhannak át,
 Ruháiktól megrezzen a haraszt ;
 Nem alvilági rémes szellemek :
 Boldog halottak, kik lejöttek
 A holdsugárok arany fonalán
 Csillagjaiból, mennyei magasság,

Hogy kedveseiket meglátogassák,
 S hogy ajkaikra csókolják talán
 Az édes álmat, melyben lelkeik
 Az ég üdvét előre érzik.
 Látok mindent, mi soha sem a szemnek,
 Csak a sejtésnek látható az éjben....
 S mind ezt két szemben látom: kedvesemnek
 Sötét világú, ábrándos szemében.

(Szatmár.)

KARD ÉS LÁNCZ.

Földre szállt a legszebb angyal
 Isten engedelmmivel, hogy
 Fölkeresse, megtekintse
 A legszebbik szép leányt.
 Megtalálta. Megszerette.
 És ezentúl rája nézve
 Szébb volt a föld, mint a menny,
 És azért is minden éjjel
 Le-lejárt a szép leányhoz.
 Csillagról csillagra lépett,
 És midőn elérte már
 A legalsó csillagot,
 Ottan egy hatyúra ült,
 Egy fejér hatyúra, és ez
 Hozta őt a lyányka mellé,
 A ki őt kertébe várta,
 S szűz mosolylyal fogadá,
 Melytől a bimbók kinyíltak
 És az elhervadt virágok
 Újlag föléledének.
 Ottan ültek és beszéltek,
 Míg a hajnal nem hasadt,
 És beszédök mindenről folyt,
 A mi szép és a mi szent.
 A leányka szemlesütve

Hallgatá a fényes angyalt,
 S a hogy egyszer föltekintett,
 Annyi búbáj volt szemében,
 Hogy az angyal térdre omlott,
 És egy csókot kére tőle,
 És a lány meg nem tagadta.
 Milyen csók volt ez?.... midőn
 Összeért az angyal ajka
 És a lányé, az egész föld
 Megrezzent a kék miatt,
 Mintha az csak egy szív volna;
 S odafönn az égen minden
 Csillag egy-egy csengetyű lett,
 Mely varázshangon csilingelt,
 S e még nem hallott zenére
 A virágok, mint megannyi
 Tündérek, táncolni kezdtek,
 És a hold — mivel talán az
 Elpirult lány bele nézett —
 Elpirúla szinte, s tőle
 Rózsaszínű lett az éj.
 És az angyal csókja szépen
 Megfogamzott: a leányka
 Anya lett; oly gyermeket szült,
 Oly dicsőet, a minő csak
 Akkoron születhetik, ha
 Föld és ég ölelkezik.
 Kardot szült a leányka, kardot,
 És ez a kard.... a szabadság.

*

Feljött a legrútabb ördög
 Sátán engedelmmel,
 Fel a földre, hogy megféle
 A legocsmányabb boszorkányt.
 Megtalálta. Megszerette.
 És ezentúl jobban tetszett

Néki a föld a pokolnál,
És azért is minden éjjel
Föl-följárt a boszorkányhoz.
Tűzokádó hegy torkában
Jöttek össze éjfelenként.
Béka-fejű, kígyó-farkú,
Láng-sörényű, sárkány lábú
Vad fekete paripa
Hozta föl az ördögöt,
S a boszorkány, denevérek
És baglyok kíséretében,
Hórihorgas seprőnyélen
Lovagolva jött elé a
Tűzokádó hegy torkába.
Ottan ültek és beszéltek,
Míg megszólalt a kakas,
És beszédök mindenről folyt,
A mi rút s szentségtelen.
S szólt az ördög: «Fázni kezdek.
Jöszte beljebb, jöszte beljebb,
Le a hegy legfenekére,
A tüzeknek őshonába....
Hah, még itt is fázom, fázom,
Szinte csattog a fogam....
Jer, ölelj meg, jer, csókolj meg!»
S ölelkeztek, csókolóztak.
Milyen csók volt ez!.... midőn
Összeértek ajkaik,
A boszorkány s ördög ajka:
Összeborzadt a föld,
S dörgött, morgott, mintha vészes
Felhőket nyelt volna el,
S el kezdett okádni a hegy,
És okádtá ég felé a
Tűzesőt, tűzköveket,
És egy láng lett a világ,
Csak a csillagok s a hold
Vontak fátyolt arczaikra,

Sűrű fátyolt, feketét,
 Hogy semmit ne lássanak.
 S megfogant az ördög csókja,
 Anya lett s szült a boszorkány,
 Szült oly förtelmet, minő csak
 Akkoron születhetik, ha
 Föld s pokol ölelkezék.
 Láncznak híják a boszorkány
 Undok kölykét, láncznak híják,
 És e láncz . . . a szolgaság.

★

És a mennynek s a pokolnak
 Két szülötte, a szabadság
 S szolgaság, a kard s a láncz,
 Harczot úz élet-halálra,
 Hosszu harczot, hosszú harczot,
 Elfáradva, nem pihenve.
 Tompa, csorba már a kard,
 De a láncz is szakadoz.
 Várjunk, várjunk egy kicsit,
 Megtudjuk már nem sokára:
 Melyik leszén úr a földön?
 Melyiké lesz a világ?

(Szatmár.)

VÁLASZ, KEDVESEM LEVELÉRE.

Megjött, megjött az óhajtott levél!
 Elolvasám, az isten tudja hányszor,
 S még számtalanszor olvasandom el,
 Mindaddig, a míg mindenik betűje,
 Minden vonási válhatatlanúl
 Szivemhez nőnek csillagok gyanánt;
 Legyen számatlan ragyogó világot
 Magában tartó mindenség szivem! . . .

Most is kezemben e levél, s remegve
 Érinti ajkam, félvén, hogy talán
 Szentségtelenség megcsókolnom azt.
 Elöttem olyan szentek e sorok!....
 Oh lyány, ki vagy te? nem tudod magad sem;
 Hadd mondjam én meg, hogy ki és mi vagy.
 Midőn feljöttem gyermekéveim
 Szűk völgyéből az ifjuság hegyére,
 S láttam körüllem a roppant világot,
 Mely szépségekben olyan gazdag, és
 Gazdagságában olyan szép, hogy a szem
 Egy élten át elgyönyörködhetik
 Csak egy parányi részén is.... midőn
 Ezt a világot láttam, fölkiálték:
 «Dicső, dicső a munka! hol keressem
 A nagy mestert, ki mind ezt alkotá?
 Oh hol vagy, isten? hadd keresselek föl,
 Hadd térdeljek le, hadd imádjalak!»
 S utána küldém elmémet; bejárta
 Minden vidékét a bölcsekedésnek,
 Röpiült gyorsabban, mint az üstökös,
 Röpiült, a merre más elméje járt
 S a merre nem járt, megfutá nagy útját,
 S esztendők mulva búsan tért haza,
 Búsan, fáradtan. Hasztalan bolyongott.
 Ekkor veled volt szép találkozásom,
 Veled, szép lyányka, s megszerettelek.
 Te megnyitád előttem kebledet,
 Mely eddig még nem nyílt meg senkinek,
 S ott láttam én, hogy a kit úgy kerestem,
 A jó s nagy isten kebledben lakik,
 Igen, te vagy az isten lakhelye!
 Hol volt előtted és hol lesz utánad?
 Azt nem tudom, de most benned lakik.
 Hogy érdemeltem én, meglátni őt? e
 Boldogság épen engemet hogy ért?
 Vagy oh igen, megérdemeltem én,
 Hogy színről színre lássam, mert hiszen

Ugy, mint én, látni senki nem kívánta.
De netalán ha méltatlan *valék* :
Méltatlan, oh lány, nem *leszek* reá,
Hogy nékem ad az isten tégedet, hogy
Benned nekem megmutatá magát.
Tiéd szerelmem, osztatlan tiéd,
S e szerelem nagy! egykor a világot
Borítá el gyűlölség képiben;
Most téged illet, téged egyedül
E szerelemmé vált nagy gyűlölet,
E felhőktől-megvált mennyboltozat.
Tiéd jövődöm, parancsolj vele,
Lemondok érted minden vágyaimról,
Reményeimről.... ez még mind kevés,
De a mi több, de a mi sok, mi minden :
Ha úgy kívánod, elveimről is
Lemondok érted; hordom fejemen,
Mig élek, s ha meghaltam, síromon
A megvetés s gyalázat bélyegét! —
De ezt kívánni tőlem nem fogod,
Tudom, hogy nem; mert a kit te szeretsz,
Annak nevén szégyenfolt nem lehet.
Sőt ösztönözni fogsz, hogy úgy haladjak,
A mint megkezdém pályázásomat.
S én úgy halok meg, a mint születém,
Meg nem fordulva, hajthatatlanul.
E névnek, melyet én magam teremtek,
Elpusztítója nem leszek magam.
A név, a melyet örököl utódom,
Ha nem nagy is, de szép és tiszta név lesz
Lehetne tán, lehetne tán nagy is,
Ha hozzá adnád lelked fénysugárit,
Ha vélem együtt síkra szállanál.
Oh mert bölcsődbe téged is, szerelmem,
A múzsa tett, a múzsa ringatott.
De te erőd nem ismered, s ki bizzék
A harcosban, ha maga sem bizik?
Jobb, jobb, maradj el a csaták teréről,

Hol úgy is a sors többnyire azért
 Ád csak babért, hogy meggyilkoltatott
 Boldogságunknak szemfedője legyen.
 Maradj, maradj el a csaták teréről;
 Nem léssz kevésbbé kedves én előttem
 Árnyas magányodnak homályiban,
 Mint lennél kinn, bár bámultatva, a
 Nyilvánosság napfényes ormain;
 Sőt kedvesebbé téssen a tudat,
 Hogy a ki mély és nagy tenger lehetnél,
 Csak mint kicsiny kis harmatcsepp ragyogsz
 A szerénységnek rózsalevelén.

(Szatmár.)

JÓ IDEJE LEMENT A NAP...

Jó ideje lement a nap,
 Le is szállott már a harmat,
 Már a hold is magasan van,
 Éjfél is lesz innen-onnan.

Mit csinál mostan Juliskám?
 Összetette kis kezit tán,
 S imát mond; ha imádkozik:
 Tudom, értem imádkozik.

Mit csinál mostan Juliskám?
 Már régen el is aludt tán;
 Ha elaludt és álmodik:
 Tudom, felőlem álmodik.

S ha Juliskám se nem alszik,
 Se pedig nem imádkozik,
 Hanem csak úgy gondolkodik:
 Tudom, rólam gondolkodik.

Gondolkozzál, gondolkozzál,
Gyönyörűséges virágszál!
Gondolataid olyanok,
Mint azok a szép csillagok.

És vajon a csillagokat,
Juliskám, nem te gondoltad?
Te gondoltad ki ezeket,
Mikor szerelmed született.

(Szatmár.)

AZ ELHAGYOTT ZÁSZLÓ.

Megtépve, megcsufolva,
Sivatag közepén,
Magában áll a zászló,
Melyet szolgálok én.
Nagy és hosszú vihar volt,
Mely rajta ennyit tépe,
De, bármint meg van rontva,
Még most is látszik csonka
Szárnyán az isten képe.

És e szent jelnek egyre
Gyérülnek hívei,
Bálvány elébe mennek
Térdet, főt hajtani.
Hadd menjenek! nem méltók
Egy sorban állni velünk.
Ha a fecskék ledérek
S éghajlatot cserélnek,
Mi sasok nem cserélünk.

Mily varázshatalmú e
Diszetlen csonka jel!
A legdicsőbbek érte
S alatta haltak el.

Mutatja ez, mutatja,
Hogy az igazság itt van,
S ez isten oltáránál,
Bár a világ odább áll,
Megállok a siriglan!

(Szatmár.)

MÁR, GALAMBOM, ENGEDJ MEG...

Már, galambom, engedj meg, de
Ki kell mondanom:
Legyen vége a tréfának,
Mert nagyon unom.

Eddigi szeszélyedet csak
Megbocsátom még;
Más ennyit sem tűrne, régen
Mondta voln': elég.

Vinné el az ördög ezt az
Én jó szívemet!
Boldogságom ennek mindig
Áldozatja lett.

Kifog rajtam minden gyermek
És minden leány....
De fogadom, hogy másképp lesz,
Másképp ezután.

Azért vége a tréfának,
Szedd össze magad,
És hallgasd meg ünnepélyes
Komoly szavamat:

A mit eddig még nem tettél,
Bármint kértelek,

Tedd ezennel, tedd, ha mondom,
Rögtön csókolj meg!
(Szatmár.)

AUGUSZTUS ÖTODIKÉN.

Itt a gyűrű, itt a gyűrű,
Itt van végre ujjamon!
Itt van ajka, itt van ajka,
Itt van végre ajkamon!

Oh mi édes, oh mi édes
A csók piros ajakán!
A kerek világnak minden
Édessége itt van tán.

Csókolj, csókolj!.... senki sem lát....
Szíjad, szíjad ajkamat!
S ha látnak is? jegyeseknek
Csókolózni már szabad.

Addsza ajkad, addsza orczád,
Homlokod, szemeidet,
Elborítom csókjaimmal,
Mint a hajnal az eget,

Szédülök.... fogj meg karoddal,
Lágy karoddal, szép leány!
Csók-e ez vagy bor? biz én már
Nem is tudom igazán.

Bor lesz ez, bor! ilyet ittak
Az olympi istenek,
S én, az ember, nem bírom meg,
Fölforgatja eszemet.

Mámor szállt nehéz fejemre,
 Oh de milyen mámor ez!
 Égbe vitt.... a föld alattam
 Végtelen mélységbe vesz.

Túl jutottam már a felhők
 Tarka vándor táborán,
 Csillagok között röpülök,
 Mindenik egy csalogány.

Mint dalolnak, mint dalolnak!
 Ilyet nem hallott fülem.
 S milyen fény! százezer villám
 Nyargalózik körülem.

Hát a szívem, hát a szívem?
 Ott van, ott van még a baj....
 Fiu, úgy vigyázz magadra:
 Örömedben meg ne halj!
 (Erdőd.)

LEVÉL ARANY JÁNOSHOZ.

Meghaltál-e? vagy a kezedet görcs bántja, imádott
 Jankóm, vagy feledéd végkép, hogy létezem én is?
 Vagy mi az ördög lelt?.... híred sem hallja az ember.
 Hogyha magába fogadt az öröklét bölcseje, a sír:
 Akkor béke veled, legyenek szép álmaid ott lenn,
 Feddő kérdésem nem fogja zavarni nyugalmad,
 Hogy mi okért hallgatsz? mért késel szólni levélben?
 Hogyha pedig görcs bánt, menj a patikába s iparkodj'
 Meggyógyulni, fiam, s aztán írv rögtön, azonnal.
 S ha feledél engem? ha barátod volna feledve?
 Dejsz úgy, öcsém, veszsz meg, kívánom tiszta szivembül.
 Te mikoron nevedet keblem mélyébe leírtad,
 Mit tettél, tudod azt? gránitsziklába aczéllal

Vágtál életemen át múlás nélküli betűket ;
Hát én ? én nevemet karczoltam volna homokba,
Melyet, névvel együtt, egy hó szellője is elfúj ?
Megköszönöm, ha netán így van . . . no de elhiszem inkább,
Hogy rossz verseim is vannak, mint hogy te feledtél.
Lomha vagy, itt a bibéd ; restelsz, mint jó magam, írni.
Kérlek, hagyd nekem a restséget, légy te serényebb,
Lásd, nekem úgy illik, (s oly jól esik !) úgy-e lemondasz
Róla, ha én kérlek ? — Hah, már is látlak ugorni,
Mint ragadod nyakon a tollat, mint vágod az orrát
A tintába, miként huzod a sok hosszú barázdát
A papíron, ringy-rongy eszméket vetve beléjük . . .
Mert ne is írj inkább, hogysem bölcs gondolatokkal
Terheld meg leveled s gyomrom, mert semmi bolondabb
Nincsen, mint az okos levelek, s én iszonyuképen
Ítózom tőlök ; tán mert én nem tudok olyat
Kompónálni, azért. Ez meglehet. Amde hogy úgy van,
Esküszöm erre neked túróstésztára, dohányra
És mindenféle, mi csak szent s kedves előttem. —
Drága komámasszony, kegyedet kérem meg aláz'san,
Üsse agyon férjét és szidja meg istenesen, ha
Még ezután sem fog nekem írni az ilyen-amolyan.
Írjon mindenről hosszan, de kivált ha kegyedről
Ír röviden, haragunni fogok majd hosszú haraggal.
El ne feledje a barna Laczit s a szőke Julist, e
Kedves gyermekeket. Hát a kert hogy van, a melynek
Rózsáin szemeim sokszor függének, a míg a
Messzerepült lélek hívemhez vitte szerelmét ?
És a csonka torony, mely a harcoknak utána
Most szomorún hallgat gyér fű-koszorúzza fejével,
S várja jövődjét, mely lábát rá teszi, s akkor
Összeomol, mint a koldús, ha kikapja kezéből
A mankót a halál . . . áll még a golya fölötté,
Méla merengéssel nézván a messze vidékbe ?
Mindennél akarok, mi nekem kedves vala, tudni.
Jártam azóta dicső szép tájakon, ámde tiétek
Mindig eszemben volt, bár nincs mit rajta csodálni ;
A veletek töltött kor tette szívemben örökké.

S jártam azóta magas fényes paloták körül, a hol
Minden, minden nagy; gazdáik lelke kicsiny csak....
Akkor eszembe jutott alacsony hajlékokok, ebben
Mind kicsinyecske, de a gazdának lelke nagy és szép! —
Ejnye, mi a fene lelt engem, hogy szembe dicsérek?
Most veszem észre, hohó! mind, a mit mondtam, hazugság,
Csúnya hazugság volt. Le akartam csak kenyerezni
A nótáros urat, hogy... hogy... hogy majd beszerezzen
Bakternek vagy kondásnak falujába, ha e szép
Hívatatok valamelyike meg fog ürülni idővel.
Hja, nekem is hozzá kell látnom végre, barátom,
Házasodom, tudod azt, s tudod azt is, hogy jövedelmet
Dús uradalmam nem hullat zsebeimbe, mióta
Századik édes apám eladá vagy meg se szerezte,
S így az eléléshez nincsen mód, nincs! hivatal kell.
Meghajtom fejemet, szépen mosolyogni tanúlok,
Nyájas szófogadás, kígyó-csúszásu hizelgés
Lesz kenyérem (s zsíros kenyérem)... hah, lesz a kutyának,
Nem pedig én nékem! pusztán a gondolat is már
Lángfelhőket idéz véres szemeimnek elébe,
És szívem tombol, mint a harmadfű csikó, ha
A pányvás kötelet legelőszőr dobja nyakába
A pásztor, hogy a ménesből kocsirúdho' vezesse.
Nem a tehertől fél, a melyet húznia kell majd,
Nem! hanem a hámtól, mely korlátozza futását.
És a mit így elveszt, azt nem pótolja sem abrak
Sem pedig a ragyogó szerszám. Mit néki az étel
S a hű fény; megelégeszik ő a pusztai gyeppelel,
Bármilyen sovány, s a záporosók szabad égnék alatta
Verhetik oldalait s a bozót hadd tépje sörényét,
Csak szabadon járjon, csak kergethesse tüzében
A sivatag viharát s a villám sárga kígyóit — —
Isten hozzátok! lelkeim múlatni szeretne
Még veletek, kedves hiveim, de az elragadó szél
Képzeletem számrétü vitorlájába belé fűjt,
Szétszakad a horgony, fut gályám, elmarad a part,
S ringat habkarján a látkör nélküli tenger,
És míg az orkán zúg, s a felhők dörgenek, én a

Lant idegébe kapok, s vad tűzzel zengi el ajkam
 Harsány hymnusodat, százszorszent égi szabadság!
 (Szatmár.)

T. M. KISASSZONYHOZ.

Hogyan vagy, kedves jó leányka?
 Alig hogy hallom híredet,
 Pedig nagyon szeretném tudni,
 Vidám-e vagy bús életed?

Ha jól van dolgod, hadd örülnék,
 Mert a boldogság úgy egész,
 Sőt kétszerezve lesz az által,
 Ha más is nyer belőle részt.

S ha bánatod van, hadd busúlnék
 Veled, hadd venném át felét,
 Másik felével a harczot csak
 Könnyebben végigküzdenéd.

Elmondanád, mi bántja lelked,
 Mi mérte rája a csapást?
 S ha gyógyszert nem tudnék is adni,
 Adhatnék tán vigasztalást.

Mint szeretném én, mint szeretném,
 Ha el lehetne mondani:
 Mily boldog vagyok, meddig mennek
 Boldogságom határai....

Sőt nincs is annak, nincs határa,
 Ugy nyúlik által lelkemen,
 Miként a föld felett az ég, mely
 Jelen van, mindenütt jelen.

S e nagy kéjtengert, melynek minden
 Cseppjében egy gyöngy, egy öröm,
 — Nem csak magam: másod magammal —
 Nemes szivednek köszönöm.

Tudd ezt, leányka, és ha sorsod
 Nehéz: enyhíti e tudat;
 Mert a boldogságnak testvére:
 Boldoggá tenni másokat.

(Szatmár.)

A KÖLTÉSZET.

Oh szent költészet, mint le vagy alázva,
 Miként tiporják méltóságodat
 Az ostobák, s ép' akkor, a midőn
 Törekcszenek, hogy fölemeljenek.
 Azt hirdetik föl nem kent papjaid,
 Azt hirdetik fennszóval, hogy terem vagy,
 Nagyúri, díszes, tündöklő terem,
 Hová csupán csak fénymázas czipőkben
 Lehet bejárni illedelmesen.
 Hallgassatok, ti ál hamis proféták,
 Hallgassatok, egy szótok sem igaz.
 A költészet nem társalgó terem,
 Hová fecsegni jár a czífra nép,
 A társaság szemenszedett paréja;
 Több a költészet! olyan épület,
 Mely nyitva van boldog-boldogtalannak,
 Mindenkinék, ki imádkozni vágy,
 Szóval: szentegyház, a hová belépni
 Bocskorban sőt mezítláb is szabad.

(Szatmár.)

AZ ÉN PEGAZUSOM.

Nem angol ló az én Pegazusom,
Vékony nyakkal, hórihorgas lábbal,
Nem is német teherhordó állat,
Széles háttal, medve-topogással.

Magyar csikó az én Pegazusom,
Eredeti derék magyar fajta,
Világospej síma selyem szőrrel,
A napsugár hanyatt esik rajta.

Nem nevelték benn az istállóban,
Nem is igen járt az iskolába;
Kinn született, ott kinn fogtam el a
Kis-kunsági szép nagy pusztaságba'.

Nem boszantom a hátát nyereggel,
Egy kis csótár van csak rá terítve,
Ugy ülök rajt', és sebesvágtatva
Ragad, mert ő a villám testvére.

A pusztákra visz legörömostebb,
Mert a puszta születési helye,
Hejh, ha arra fordítom a kantárt,
Ugy megugrik, alig bírok vele.

A falukban megállok egy szóra,
Hol a lyányság, mint a méhe-raj áll;
A legszebbtől egy virágot kérek,
Akkor aztán, akkor újra haj-rá!

Visz csikóm, s csak szavamba kerülne,
Hogy kivigyen ebből a világból;
Ha szakad a tajték róla: ez a
Sok tűztől van, nem a fáradságtól.

Pegazusom sohasem fáradt el,
 Hamarjában még el sem is fárad,
 Biz ezt ne is tegye, mert még messze
 Vagyon útam, vágyaim határa.

Vágtass, lovam, vágtass, édes lovam.
 Ha követ vagy árkot lelsz, ugord át,
 S lábad alá ha ellenség botlik,
 Rúgd agyon az ilyen-olyan adtát!

(Szatmár.)

ISMÉT KÖNNY!

Azt hittem, hogy szememből a sors
 Örökre száműze,
 S ismét pillámon vagy, sötét
 Fájdalmak fényes követe!

Alig vidultam a boldogság
 Nyájas napsúgarán,
 Ismét felhő takarta el,
 Mely önti záporát reám.

De nem, nem zápor ez ; csak egy könny,
 Egy könnycseppecske csak,
 És még is kínosabb talán,
 Mint volna egy egész patak.

Oh sírtam én már, sokat sírtam
 Miattad, szerelem,
 És síratálak tégedet,
 Szegény pusztuló nemzetem,

De ennél keserűbb könyűt még
 Nem ejtettem soha,
 Sem érted, égő szerelem,
 Sem érted, hamvadó haza.

E könny, mint a tüzes vas, mint a
 Pokolnak lángja süt...
 Irtóztatóan, irtóztatóan....
 Orromba ment a pípafüst!
 (Szatmár.)

FALU VÉGÉN KURTA KOCSMA...

Falu végén kurta kocsmá,
 Oda rúg ki a Szamosra,
 Meg is látná magát benne,
 Ha az éj nem közelegne.

Az éjszaka közeledik,
 A világ lecsendesedik,
 Pihen a komp, kikötötték,
 Benne hallgat a sötétség.

De a kocsmá bezeg hangos!
 Munkálódik a czimbalmos,
 A legények kurjogatnak,
 Szinte reng belé az ablak.

«Kocsmárosné, arany virág,
 Ide a legjobb borát,
 Vén legyen, mint a nagyapám,
 És tüzes, mint ifju babám!

Húzd rá cigány, huzzad jobban,
 Tánczolni való kedvem van,
 Eltánczolom a pénzemet,
 Kitánczolom a lelkemet!»

Bekopognak az ablakon:
 «Ne zugjatok olyan nagyon,
 Azt üzeni az uraság,
 Mert lefeküdt, alunni vágy.»

«Ördög bújjék az uradba,
Te pedig menj a pokolba!
Húzd rá, cigány, csak azért is,
Ha mindjárt az ingemért is!»

Megint jönnek, kopogtatnak:
«Csendesebben vigadjanak,
Isten áldja meg kendteket,
Szegény édes anyám beteg.»

Feleletet egyik sem ad,
Kihörpentik boraikat,
Végét vetik a zenének
S haza mennek a legények.

(Szatmár.)

A VÁNDOR LEGÉNY.

Hogyha üres az embernek
Zsebje: üres a has is.
Zsebem üres, ennél fogva
Üres az én hasam is.

Tennap ettem utójára,
Az igaz, hogy keveset,
No de semmi! van elég, ki
Én helyettem is evett.

S holnap újra nap lesz, akkor
Ehetem majd ha lesz mit.
Addig reménység anyámnak
Szívom édes emleit.

Hasam üres, de helyette
Teli vannak szemeim,
Megtöltötték a hidegtől
Kiszorított könnyeim.

És ez jó, hogy ily hideg van,
Legalább sietnem kell,
S így a csárdát, mely még messze,
Szaporábban érem el.

Gyi, te fakó, gyi te szürke,
Gyi, két lábam, fussatok! . . .
Milyen áldott két csikó ez,
Egyik sem kér abrakot.

Egyik fakó, másik szürke,
Mert nadrágom két darab,
Egyik szárát úgy toldottam
A másikhoz a minap.

Volt nekem jó új ruhám is,
Volt nekem szép uj ruhám;
De kimélni kell az újat . . .
Hogy ne kopjék, eladám.

S hogy kijátszszam a haramját,
Ki megállít, meglehet:
A legelső kocsmárosnak
Általadtam pénzemet.

Most a mely'k zsvány nálam csak
Egy fillérre is akad,
Díjul annak én azonnal
Fizetek száz aranyat.

Nincs zsvány, de a helyett a
Szél kutatja zsebemet.
Szél barátom, ne kutyálkodj',
Megütöm a kezedet.

Tréfa, a mi tréfa, de ez
Kriminális egy idő,
Összeesküdt ellenem ma
Szél, hidegség, hó, eső.

Az az egyetlen szerencsém,
Hogy mezítláb utazom ;
Tele menne vízzel sárral
A csizmám e rossz uton.

Gúnykaczaj gyanánt süvöltöz
Fölöttem a fergeteg.
Hadd gunyoljon! rajta egykor
Én is jókat nevetek.

Ád az isten egy kis műhelyt,
Ád az isten majd nekem,
Benne lesz meleg kandallóm,
Feleségem, gyermekem'...

Ott ha a szél, e czudar szél
Ablakomnál megjelen :
Olyat kaczagok szemébe,
Hogy megpukkad mérgiben!
(Szatmár.)

NE BÁNTSON AZ MEG...

Ne bántson az meg, fényes napvilágom,
Ha arczom néha elsötétedik ;
Nem lehetek én, bármiként kívánom,
Még előtted sem folyton-folyva vig.

Nyugtasson meg, hogy ilyenkor szivembe
A bánatot nem te hozád vala....
Hogyan szereznél bánatot nekem te,
A földnek, égnek legjobb angyala?

Egészen más az, a mért engem néha
Kisértetes halványság színe fed :
Én egy szellemnek vagyok martaléka,
Mely meg-meglátogatni nem feled.

Hiába kérem, hasztalan esengek,
 Hogy hagyjon el, hagyjon magamra már;
 Kérlelhetetlen, siket ő! nem enged,
 Talán örökké vissza-visszajár.

Sokszor, midőn a kéj legédesb nedve
 Érinti már-már szomjas ajkamat,
 Megjelenik. . . . kezem megáll ijedve
 És földre ejti a telt poharat.

E szellem a mult! mult időm emléke,
 A legvadabb, legborzasztóbb alak,
 Mit egy pokoli bor hevétül égve
 A sors vizályi kigondoltanak.

Ezen szellemnek vagyok oda vetve;
 Fel-feltör hozzám sírja mélyibül,
 S míg súgja rémes ígét fülembe,
 Lelkem lelketlen sziklává kövül.

Ne szólíts ekkor, úgy sem értenélek,
 Édes hangod sem hatna szívemig;
 Várd el békében, míg a jelenésnek
 Irtóztató órája eltelik.

Körülem ilyen álom fon hideg kart,
 S miatta még is mennyi a kinom!
 Álom csupán. . . . de mit használ? a míg tart,
 Eszembe nem jut, hogy csak álmodom.

(Szatmár.)

HOMÉR ÉS OSZIÁN.

Hol vannak a hellenek és hol a czelták?
 Eltűntenek ők, valamint
 Két város, a melyet
 A tengerek árja benyel,

Csak tornyaik orma maradt ki a vizből....
E két torony orma: Homér s Oszían.

Koldús vala az,
Királyfi emez. Mi különbség!
De egybe' hasonlatosak:
Mind ketteje vak volt.
Szemfényeiket tán
Lelkök lobogó tüze, önnön
Dicsőségek ragyogása vevé el?

Nagy szellemek ők! ha varázskézeik
Érintik a lant idegét,
Mint isten igéje, világot
Alkotnak az ember elé,
Mely bámulatos szép
És bámulatos nagy. —

Halljátok Homért?
Dalában a mennyei bolt
Egy csendes örömnék örök mosolya,
A honnan a hajnali bíbor
S a déli sugár aranya
Oly nyájasan ömlik alá
A tengeri szőke habokra
És bennök a zöld szigetekre,
Hol istenek űzik az emberi nemmel
Boldog vegyülésben
Játékidat, oh gyönyörű szerelem!

S látjátok amott Oszíánt?
Az éjszaki tenger örök ködű földén
Vad szikla fölött viharokkal együtt
Harsogja dalát az alaktalan éjben,
És feljön a hold,
Mint a lemenő nap,
Oly vérvörösen,
S zord fénybe borítja a rengeteget, hol

Bolygnak seregestül
A harcz mezején elesett daliák
Bús szellemei.

Minden mi világos,
Minden mi virágzó
Dalodban, oh koldusok őse, Homér!
Minden mi sötét,
Minden mi sivár
Dalodba', királyi utód, Oszián! —

Csak rajta, daloljatok egyre,
Verjétek a lantot, az isteni lantot,
Homér s Oszián!
Eljönnek az évek
Századjai s ezredei; letipornak
Mindent könyörtelenül, oh de
Ti szentek vagytok előttük;
Mindenre a sárga halált lehelik,
Csak ősz fejetek koszorúja marad zöld!
(Szatmár.)

TARKA ÉLET.

Szolgáltam én Mars uramnál
És Thalia kisasszonynál,
Még pedig nagy tiszteletben
Ott elcsaptak, itt elszöktem.

Gyalogoltam kutyamódon,
S jártam négy lovas hintókon.
Tisztítottam más csizmáját,
S tisztítá az enyímet más.

Kujtorogtam szomjan-éhen,
Egy-helyen száraz kenyéren

Rágicsáltam, más helyen meg
Tejbe-vajba fűrésztöttek.

Volt már ágyam a mezetlen
Föld, kietlen rengetegben;
Háltam ismét czifra ágyon
Fínom patyolat-párnákon.

Megemeltem a sipkámát
Szolgabíró hajdujának,
S én előttem hajtogatták
Magokat a szolgabírák.

Szobalyány is szégyelt volna
Velem jöni karonfogva,
Máskor ismét úri hölgyek
Pillantásomért epedtek.

Drága, ékes uj ruhám volt,
S volt ruhámon folt hátán folt,
Zöldre raktam sárgát, kéket....
Szent atyám, be tarka élet!

(Szatmár.)

O. B. KISASSZONYHOZ.

Szép mulatság téged néznem,
Szőke kis lány,
Te kis bimbó az ifjúság
Rózsafáján!
Elnézném én szemed s ajkad
Untalan;
Ajkadon szived s szemedben
Lelked van.

Szíved, lelked, mind meglátom,
Ha rád nézek;

Csendes még az, mint a téli
Madárfészek.
Várj csak, várj, ha majd eljő a
Kikelet,
Mily zajos néppel telik meg
Kebeled.

És az szép, legszebb idője
Életünknek,
A midőn a szív először
Népesül meg,
A midőn kíséretével
Benn terem
A hatalmas nagy király, a
Szerelem.

Kísérői: öröm, bánat,
Könny, mosolygás,
Kétség, remény, és ki tudja:
Mi minden más?
E sok vendég úgy megtölti
A szívet,
Hogy ez, szegény, szinte-szinte
Megreped.

Es ez a nép egyre lőt-fut,
Föl s le nyargal,
Nem nyugosznak, dörömböznek
Éjjel-nappal.
És nekünk e zaj, mely soha
Nem szűnik,
Oly nagyon fáj és oly nagyon
Jól esik!....

Mit mosolygasz, mit mosolygasz,
Csintalan lyány?
A mit itten magyaráztam,
Már tudod tán?

Oh nem, ezt még nem teszem föl
 Felűled!
 De ha így van?.... annál jobban
 Becsüllek.

(Szatmár.)

MEGBÁNTOTT A RÓZSÁM...

Megbántott a rózsám nagyon,
 Haragudtam érte nagyon,
 Haragudtam, buslakodtam,
 Mint az effélékéért szoktam.
 Azt gondoltam, hogy sebemet
 A sirásó gyógyítja meg,
 Hogy akkor zárul be sebem,
 Ha megnyílik a sír nekem.
 S meddig tartott ez a bajom?
 Míg megcsókolt az angyalom,
 Mihelyt megcsókolt angyalom,
 Mindjárt nem lett semmi bajom.
 Éles, hegyes tű a szava,
 S édes balzsam az ajaka.
 Ilyen az a leányféle!
 Mit tegyen az ember véle?

(Szatmár.)

JÓ KÖLTŐNEK TARTANAK...

Jó költőnek tartanak, s hogy
 Az vagyok, én is hiszem,
 De azért te ne magasztald
 Verseimet, kedvesem.

Te előtted elpirúlok,
 Hogyha dícsérsz engemet,

Oh mert érzem, hozzád képest
Érzem kicsinységemet.

A legkisebb gondolatban,
Mely fejedben tündököl,
A legkisebb érzeményben,
Mely kebled dagasztja föl,

Szemed egy pillantásában,
Mely titkon felém röpül,
Egy hangodban, mely futólag
Csengi lelkemet körül,

Egy mosolygásodban is több
Költészet van, kedvesem,
Mint az ötszáz-ötven versben,
Melyet írtam összesen.

(Szatmár.)

A CSILLAGOS ÉG.

Fekszem hanyatt a föld sötétzöld szőnyegén,
És merengve nézem a sötétkék eget;
Száll reám aranyos, ezüstös csillagfény
És koszorú gyanánt övezi fejemet.
Megfürösztém lelkem e sugárözönben,
Lemosott magáról minden földi szennyet,
S most ujjá születve a magasba röppen,
S keresi a mennyet.

Alszik az egész föld; mély és csendes álma,
Egyetlen halk dongás érinti fületem,
Tán mellém valami kis bogárka szálla,
Vagy távoli folyam harsogása lehet,
Vagy még távolibb felhők mennydörgése,
Mely, míg hozzám ér, ily parányivá törpül,

Vagy talán lelkemnek hymnus-éneklése
Le a csillagkörbül.

Szállj, lelkem, oh szállj az égi testek között,
És pillants keresztül rejtelmők fátyolán,
Melyet az istenség titkos ujja szövött....
Bölcseségből-e vagy csak szeszélyből talán?
Nézd meg, lelkem, mi van ott a csillagokon,
És nézd meg, mi vagyon a csillagok felett,
Azután röptülj le hozzám gyors szárnyadon,
Hadd beszéljek veled;

Hadd kérdejem: mit láttál? van-e ott is élet?
S ha van, ily gyötrelmes, ily bús, mint a földi?
Áll-e az a kemény, szigorú ítélet,
A mely jutalmat oszt és boszúját tölti?....
De mi közöm ehhez! egyet szeretnék én,
Csak egyet megtudni, arról hozz hírt nekem:
Vannak-e ott szívek, és a szívek mélyén
Lángol-e szerelem?

Ha ott is szeretnek, ah úgy vágyok oda,
S hogy feljussak, forrón imádkozni fogok,
De ha a szerelem föl nem kísér oda,
Ugy isten hozzátok, ragyogó csillagok!
Ugy szebb a föld minden búbánata mellett,
S enyészszem el, ha a sírba fognak tenni!....
A szerelem mindent pótol, s a szerelmet
Nem pótolja semmi.

(Szatmár,)

CSAK UGY OMLANAK MOST HOZZÁM...

Csak úgy omlanak most hozzám
A szebbnél-szebb levelek!
Minap egygyel kedvesem majd
Szívem repesztette meg,

Most meg arra figyelmeztet
 Egy nem ismert jó barátom,
 Hogy «vigyázzak s fussak innen,
 Mert közel van a halálom,

Fussak innen! orgyilkos kéz
 Fenyvegeti életemet.»
 Tréfa-e ez vagy valóság?
 Egyik s másik is lehet.
 Jó barátom, hogyha tréfálsz,
 Fordulnál más emberekhez,
 Mert az ily kis tréfácskával
 Engemet meg nem ijesztesz.

S ha nem tréfa? ha valóban
 Tör valaki ellenem?
 Úgy is jól van, majd bevárom
 És megnézem emberem.
 Tán valami rossz poéta,
 Kinek Pegazusom lába
 Rá hágott a tyukszemére
 Helikonra-ballagtába'?

Vagy valami táblabíró,
 Kinek úri fejről
 Leütöttem a parókát
 S a feje is leröpült?
 Vagy valami vetélytársam,
 Ki miattam kosarat hord,
 Kit lehánytam a nyeregből
 És szemébe rúgtam a port?

Hah, vagy talán mind a három
 Összeesküdt ellenem?
 No ha ezek megtámadnak,
 Mit csináljak, istenem!
 A poéta állkapczáját
 Leszakítom fegyveremnek,

S ellenségimet, mint Sámson,
E számárcsonttal verem meg!

(Szatmár.)

SZIVEM.

Isten, alkotál-e
Több ily szívet is már,
Mint az én szivem?
Volt-e másban is már
Ily sokféle és ily
Forró érzelem?

És mi szép, mi jó van
A kerek világon,
Melyet nem ölel,
Melyhez imádása
Ne hajolna le vagy
Ne repülne fel?...

Hű tanya ez a szív,
Nemesebb barátság
Hű tanyája ez.
Elhagyott, elaggott
Szüleim egyetlen
Lágy párnája ez.

S egykor ez a szív is
Megszűnik dobogni,
Mint a többiek;
Egykor ez a szív is
Megszűnik dobogni...
Néma lesz s hideg.

Kert e szív, a hol leg-
Illatosb virágid
Nyílnak, szerelem!
Bánya ez, a mely a
Szabadság számára
Kardvasat terem.

Lenn a föld porában
Össze fog vegyülni
Majd a többivel,
S tán olyannal épen,
Kit magasb indulat
Soh'sem gyujta fel.

Oh nem! szívemet ne
Bírja másokéval
Ugyanaz a hely...
Vegyétek ki, hogyha
Meghalok, barátim,
S égessétek el.

(Szatmár.)

A SZÁJHŐSÖK.

Meddig tart ez örült hangzavar még?
 Meddig bőgtök még a hon nevében?
 Kinek a hon mindig ajkain van,
 Nincsen annak, soha sincs szívében!
 Mit használtok kofanyelvetekkel?
 Évrül évre folyást tart a zaj,
 És nem ott-e, a hol volt, a nemzet?
 Nincs-e még meg minden régi baj?

Tenni, tenni! a helyett, hogy szóval
 Az időt így elharácsoljátok;
 Várva néz rég s oly hiába néz az
 Isten napja s a világ reátok.
 Nyujtsátok ki tette a kezét már
 S áldozatra zsebeiteket,
 Tápláljátok végre a hazát, ki
 Oly sokáig táplált titeket.

Aldozat s tett, ez a két tülkör, mely
 A valódi honfiút mutatja.
 De ti gyáva s önző szívek vagytok,
 Tette gyávák s önzők áldozatra.
 Hiszem én, hogy, mint a fák tavasszal,
 Megifjodnak a vén nemzetek,
 De ti, hernyók, új lombot nem adtok,
 Sőt a régit is leeszitek.

S oh mi vakság! fölemelte még a
 Népszerűség őket paizsára,
 Az elámult sokaság, miképen
 Megváltóit, karjaiba zárja.
 Megváltók? ők a hon eladói,
 Elveszünk ez ordítók miatt...
 Rólok tudja ellenünk, hogy félünk,
 Mert a félénk eb mindég ugat.

Én ugyan nem állok a sereghez,
 Mely kíséri őket ujjongatva,
 És ha egykor közibök vetődöm,
 Nem egyébert lépek e csapatba,
 Csak azért, hogy fölfordítsam majd ez
 Al nagyok győzelmi szekerét,
 S haragomnak ostorával vágjam
 Arczaikra a bitó jelét!

(Szatmár.)

VALAHOGY.

Várom, várom lakodalmam
 Nehezen,
 No de hiszen maholnap már
 Itt leszen,
 Nem a világ ez az egy hét,
 Lemorzsolom apródonként
 Valahogy.

Szegény ember fia vagyok,
 Az apám
 Egy kunyhót sem, egy garast sem
 Hagy reám;
 Baj, baj! de nem olyan nagy baj,
 Azért mi csak élélünk maj'
 Valahogy.

Menyasszonyom akaratos
 Kis leány,
 Én sem hajtok fejet minden
 Szó után,
 Tüzes patak a mi vérünk,
 Hanem azért csak megférünk
 Valahogy.

Ma ő enged, holnap meg én
 Engedek,
 Így elejét álljuk szépen
 A pörnek,
 És ha nappal összeveszünk,
 Este majd csak kibékülünk
 Valahogy.

(Szatmár.)

ILYEN ÓRIÁST, MINT...

Ilyen óriást, mint
 Én vagyok, ki látott?
 Ölemben tartom az
 Egész mennyországot!
 Borúlj rám, borúlj rám,
 Édes mennyországom,
 Felhőtlen szép egem,
 Fényes napvilágom!

Megjövendöltem én,
 Hogy boldog leszek még,
 Hogy a bú nálam csak
 Átutazó vendég.
 Elmentél, messze is
 Jársz immár, bubánat,
 Csak eredj! képpel sem
 Fordulok utánad.

Istenem, istenem,
 Miért is teremted
 Olyan parányinak
 Az emberi keblet?
 Boldogságom nem fér
 Így egészen belé,
 El kell tékozolnom,
 El kell sírnom felét.

Nézd, kedvesem, nézd, a
 Nap még le sem mene,
 Még is már javában
 Szól a fülemile.
 De hiszen ez nem is
 Madár danolása,
 Hanem csókjaidnak
 El-elcsattanása.

Mint szelíd tavaszi
 Eső a rónára,
 Ugy hulldogál csózkod
 Ajkamra, orcámra
 Mindenik cseppjéből
 Egy-egy virág terem...
 Csókszápörös tavasz!...
 Virágos szerelem!...

(Szatmár.)

ŐSZ ELEJÉN.

Üres már a fecskefészek
 Itt az eszterháj alatt,
 Üres már a gólyafészek
 Tetejében a kéménynek . . .
 Vándor népe ott halad,

Ott a messzeség homályin,
 Ott az égnek magasán,
 Látom még, mint kis felhőket,
 Vagy már nem is látom őket?
 Csak úgy képzelem talán.

Elröpülnek, elröpültek,
 Tavasz s nyár vendégei,
 És őket már nem sokára
 A kertek s mezők virága
 S a fák lombja követi.

Mint szeszélyes hölgy, a mennybolt
 Majd borul, majd kiderül.
 Ajka még mosolyg, s szemébe
 Könny tolúl . . . ennek sincs vége,
 S ajkán újra mosoly ül.

Bús mosolygás és vidám könny!
 Csodálatos keverék.
 Észrevétlen karon fogja
 És egy más világba vonja
 A merengés emberét.

Orahosszat elmerengek,
 És ha egy elejtett tárgy
 Vagy harang, a mely megkondul,
 Fölriasztott álmaimbul:
 Elmém, nem tudom, hol járt?

(Szatmár.)

BUCSÚ A NŐTLENSÉGTŐL.

Tőled válok, legrégibb barátom,
Nőtelenség, tőled válok el;
Majd huszonöt évi bajtársam vagy,
Búcsu nélkül nem hagyhatlak el.

Ne neheztelj, hogy, ki oly hived volt,
Rajtad most ily hirtelen kiad.
Megosztottam véled ifjuságom,
Hagyd magamnak férfikoromat.

Szeretélek, mint tán senki más nem,
Hogyha intél, én szót fogadék,
Mentem én, a regényes kalandok
Zászlaját a merre lengetéd.

Messze vittél, sokfelé ragadtál,
Elfáradtam, megpihenni kell...
Nyoszolyám lesz kedvesem két karja,
S fehér párnám a puha kebel.

Mosolyognak ifju czimboráim,
Gúnymosoly, mely ajkról ajkra jár,
S szánakozva mennek el mellettem...
Savanyú a szőlő, ugy-e bár?

Én valóban száanalomra méltó,
Száanalomra oly méltó vagyok!
Piszkosabbnál piszkosabb csárdákba
Estenként nem barangolhatok.

Nem szabad már, csak egyet, szeretnem,
És ez is csak engemet szeret,
Nem ugy, mint az ő jó szeretőik,
Kik szeretnek százat, ezeret. —

Isten hozzád, nőtlenség barátom!
 Haragszol vagy nem haragszol rám:
 Már ezentúl hátamat látod csak,
 Örömmel végkép jóllakám.

Isten hozzád, vidd el tarka zászlód
 Másfelé, hogy új hivat szerezz,
 Fejér zászló kell nekem már, és az
 Feleségem fejkötője lesz.

(Szatmár.)

A KISBÉRES.

Nem ül kevélyebben a huszár a lovon,
 Mint az a kishéres a vendégoldalon.
 Behordta a szénát gazda padlására,
 Űres szekérével ballag a tanyára.

Hat címeres ökör sétál a szekérrel,
 Legelől a hajszás nagy csengetyűjével,
 Ritka egy csengetyű, oly hangos a szava:
 Harangnak illenék holmi kis faluba.

Kiált a kishéres: «Cse ő, csákó, cselő!»
 S a szekérből a nagy ostort veszi elő,
 Két öles a nyele, három a kötele,
 Irgalmatlanul el kezd pattogni vele.

Kati ott gyomlál a kis kertben serényen,
 Mikor a szekér a házok előtt mégyen,
 Még ki sem pillantott, és már rá ismére
 Ostora hangjáról a béres legényre.

Ugy megörült rajta, hogy nagy örömébe'
 Nem paréjt, hanem egy szép virágot tépe;
 Ha már ki van té ve, mit csináljon vele?
 Nyujtja sövényen át a kishéres fele.

A kisbéres pedig korán sem az, a ki
 Az ajándékot nem szokta elfogadni,
 Kivált ha neki azt szép leány kínálja,
 S legkivált ha az a szép leány babája.

Elfogadta, föl is tűzte kalapjára,
 S fölugrott megint a szekér oldalára,
 És közéje vágott szép hat tinájának,
 S most még kevélyebben tartott a tanyának.

Mit fejében gondolt s érezett szívében,
 Mit el nem mondhatta ott hirtelenében :
 Azt utjában olyan szépen elfütyölte,
 Hogy a pacsirták is tanulhattak tőle.

(Szatmár.)

AZOKON A SZÉP KÉK HEGYEKEN TÚL...

Azokon a szép kék hegyeken túl
 Fogsz te élni, kedvesem, ezentúl,
 Ott fogsz élni boldog férjed mellett,
 Kit boldoggá egyedül szived tett ;
 Napkeletről messzebb napkeletre
 Jöss velem, hogy mulathass kedvedre,
 Oda viszlek szép Erdélyországba,
 Láposvölgyi regényes magányba.
 Hiszem, hiszem, hogy vidáman élünk,
 Mert ott csak a természet lesz vélünk,
 A dicső, az örökszép természet,
 Kinek arczát oly gyönyörrel nézed,
 Mert tudod, hogy leghivebb barátom,
 Kit soha sem kaptam hazugságon,
 Ki elűzi a lélek kigyóit,
 Ki soha sem sebesít, de gyógyít.
 Ottan élünk a világtól távol,
 Semmi sem jut el hozzánk zajából,

Csak az a halk, tengerféle morgás,
 Mely a zajnak csak viszhangja, nem más,
 S mely meg nem zavarja álmainkat,
 Sőt még költőibb álmakba ringat.
 Oda viszlek, egyetlen virágon
 A nagy földön, e nagy pusztaságon,
 Ott gyakorlom én be ezt a régen
 Óhajtott szót: kedves feleségem!

(Szatmár.)

A SIVATAG LAKÓI.

Ott a zerge a kősziklán	Egy hiányzik: az oroszlán;
S legelészi a mohot,	Hol vagyon ő? hova lett?
Ott van a sas, fenn-röptében	Tán megölték? tán eltévedt,
Közelíti a napot,	Járván messze földeket?
Ott a liget fái közt zeng	Messze járt, de el nem tévedt,
Az apró madársereg,	És vadásztak bár reá,
Ott a fák alatt a kígyó	Megnem ölték, nem ölhatték,
Csúszik-mászik és sziszeg,	Mert magát ő nem hagyá.
Ott van strucz, a homokba	De csatája hosszú, nagy volt
Dugta ostoba fejit,	S megviselte erejét,
Ott a krokodíl a sásban	S hogy ezt ismét összeszedje,
Sírja sátán-könnyeit,	Csendes helyre rejtezők.
Ottan ássa a hiéna	Nyugszik a fáradt oroszlán
A halottak lakhelyét,	Pálmafának ernyején...
Ott a tigris, üvöltözve	Nyugszom én fáradt oroszlán
Vérszemmel néz szerteszét...	Feleségem kebelén.

(Koltó.)

BESZÉL A FÁKKAL A BÚS ŐSZI SZÉL...

Beszél a fákkal a bús őszi szél,
 Halkan beszélget, nem hallhatni meg,
 Vajon mit mond nekik? beszédire
 A fák merengve rázzák fejüket.

Dél s est között van az idő, nyújtózom,
 A pamlagon végig kényelmesen . . .
 Keblemre hajtva fejecskéjét, alszik
 Kis feleségem mélyen, csendesén.

Egyik kezemben édes szendergőm
 Szelídeden hullámozó kebele,
 Másik kezemben imakönyvem: a
 Szabadságháborúk története!
 Minden betűje üstököscsillagként
 Nyargal keresztül magas lelkemen . . .
 Keblemre hajtva fejecskéjét, alszik
 Kis feleségem mélyen, csendesén.

Arany csal s ostor kerget tégedet
 A zsarnokért megvíni, szolganép,
 És a szabadság? egyet mosolyog,
 S mind, a ki híve, a harctérre lép,
 S érette, mint a szép lánytól virágot,
 Sebet, halált oly jó kedvvel veszen . . .
 Keblemre hajtva fejecskéjét, alszik
 Kis feleségem mélyen, csendesén.

Hány drága élet hullt már érted el,
 Oh szent szabadság! és mi haszna van?
 De lesz, ha nincs; tiéd a diadal
 Majd a csatáknak utósóiban,
 S halottaidért bosszut is fogsz állni,
 S a bosszuállás rettentő leszen! . . .
 Keblemre hajtva fejecskéjét, alszik
 Kis feleségem mélyen, csendesén.

Vérpanoráma leng előttem el,
 A jövőendő kor jelenései,
 Saját vérök tavába fúlnak bé
 A szabadságnak ellenségei! . . .
 Egy kis mennydörgés szívem dobogása,
 S villámok futnak által fejemen,

S keblemre hajtva fejcskáját, alszik
 Kis feleségem mélyen, csendesén.
 (Koltó.)

AZ EMBER.

Nincs nevetségesebb az embernél,
 Oly kevélységben, olyan gőgben él!
 A világot fitymálják ajkai,
 S minth' az eget akarná szántani
 Orrával, oly magasra tartja fel.
 Kevély ember, miben kevélykedel?

Egy szempillantásnál mi rövidebb?
 Ember barátom, a te életed.
 Rohanva jó az idő s elrohan,
 Egy kezében bölcsőd pólyája van,
 S másokban koporsódra szemfödel.
 Kevély ember, miben kevélykedel?

S mit végezhetsz egy pillantás alatt?
 Hódítál népeket, országokat?
 Hódítani csak gyávákat lehet,
 S az uralkodás ilyenek felett
 Dicsőség? ezt csak szégyenelned kell.
 Kevély ember, miben kevélykedel?

S ha dicsőséget szerzél, nagy nevet?
 Veled hal meg s a föld alá viszed,
 Vagy, mint hű eb, kísér ki sírodig,
 S ott őrzi azt egy pár kis századig,
 S előbb-utóbb éhen-szomjan vesz el.
 Kevély ember, miben kevélykedel?

Dicsőséged, neved maradjon l hol?
 A nép is elvesz, melyhez tartozol.

Az ország, melyben most él nemzeted,
Tenger volt egykor, s újra az lehet,
S e föld is semmiségbe oszlik el.
Kevély ember, miben kevélykedel?

(Koltó.)

A MIÓTA ÉN MEGHÁZASODTAM...

A mióta én megházasodtam,
Valóságos fejdelem vagyok,
Trónusom a karszék, és pipámnak
Hosszu szára a királyi bot.

Ekkép ülök szörnyü méltósággal,
S elfogadom kegyelmesen itt
— A kik jönnek audientiára —
Országomnak jobbágy népeit.

Ott egy lányka rózsaszín ruhában...
Mert lány vagy s még szép is a felett,
Legelőször is veled beszélek,
Jer, hugám, az elsőség tied.

Kis hamis lány! mért kerültél eddig?
Csak nevedről ismerhettelek,
Azt tudám csak, hogy Örömnnek hínak,
Kergetélek, s el nem értelek.

Amde végre birtokomba estél,
Meghódítám tündér szárnyadat,
Kertészem vagy, te növelsz naponként
Homlokomra friss virágokat.

Szép virágok színre és illatra,
Milyeket csak tündérkéz növel,
És közöttök a tövis csiklandja
Csak fejemet s nem karczolja fel. —

Lépj elő, te hosszú száraz ember,
Mély szemű és sápadt arczu Gond,
Vagy maradj csak, ajkad mindig olyan
Prózai históriákat mond.

Balgatag, ki ily dicső napokban
Kenyeret és ruhát emleget,
Hordd el magad! bár rövid az élet,
Beszélgethetünk még eleget. —

S te is itt vagy, te is megjelentél?
Dúlt arczoddal, sötét Fájdalom!
Nem remeg kend, örök ellenségem,
Hogy ezennel fölakasztatom?

Mély sebeket hasítál szívembe,
Melyek néha most is vérzenek;
Mit csináljak most veled? . . . ne búsulj,
Kegyelmesen megkegyelmezek.

Egymás ellen hosszú harczot vívtunk,
A diadal hozzám esküvék;
Nagylelkű leszek, mert a győzőnek
Dicsősége a nagylelkűség — —

Mily zaj ez kinn? . . . Pegazusom tombol,
Tán megrúgta valamely számár,
Vagy tán azért nyugtalankodik, mert
Engem olyan rég nem látta már.

Várj, lovacskám, majd tiporhatod még
A felhőket jó gazdád alatt,
Várj egy kissé, hagyd élvezni mostan
Fejedelmi nyugodalmamat.

(Koltó.)

SZEPTEMBER VÉGÉN.

Még nyílnak a völgyben a kerti virágok,
 Még zöldel a nyárfa az ablak előtt,
 De látod amottan a téli világot?
 Már hó takará el a bérczi tetőt.
 Még ifju szivemben a lángsugarú nyár
 S még benne virít az egész kikelet,
 De íme sötét hajam őszbe vegyül már,
 A tél dere már megüté fejemet.

Elhull a virág, eliramlik az élet...
 Ül, hitvesem, ül az ölembe ide!
 Ki most fejedet kebelemre tevéd le,
 Holnap nem omolsz-e sirom fölibe?
 Oh mondd: ha előbb halok el, tetemimre
 Könnyezve borítasz-e szemfödelet?
 S rá bírhat-e majdan egy ifju szerelme,
 Hogy elhagyod érte az én nevemet?

Ha eldobod egykor az özvegyi fátyolt,
 Fejfámra sötét lobogóul akaszd,
 Én feljövök érte a síri világbol
 Az éj közepén, s oda leviszem azt,
 Letörlni véle könnyűimet érted,
 Ki könnyeden elfeledéd hivedet,
 S e szív sebeit bekötözni, ki téged
 Még akkor is, ott is, örökre szeret!

(Koltó.)

ELÉRTEM, A MIT EMBER ÉRHET EL...

Elértem, a mit ember érhet el:
 Boldogsággal csordultig e kebel!
 Ölemben kedves ifju feleség,
 Milyenről lelkem annyit álmodék,

Midőn virágaid közt, képzelet,
Mint mámoros pillangó repkedett;
Ölemben egy oly asszony, a kinek
Tündérek adják a testvér nevet,
Ölemben a legdrágább földi kincs...
Oly boldog vagyok, hogy reményem sincs!
Miért is volna nékem a remény?
A nem-továbbat már elértem én.
Mi volna könnyebb? mint lemondanom
Mostan te rólad, honfi-aggalom,
Te rólad, kínos haza-szeretet,
Ki mindörökké téped a szívet,
S magamnak szedni, mit az óra ad,
Istenre bízván más búját, baját... —
De el nem hagylak, hazám, tégedet,
Múltat, jövődöt, mindent eltemet
Boldogságomnak tenger-özöne,
Csak szent oltárodát nem önti le.
Veled sohajtok, hazám, mint előbb,
A kedvezőbb, a szebb idő felé,
Mely töviskoronádat leveszi,
S helyébe a dicsszörűt teszi;
Veled sirok, ha fájnak sebeid,
Miket rajtad haramják keze nyit;
Veled sirok, hogy fázol, éhezel,
S nincs részvevőd sem távol, sem közel,
Veled sirok, hogy korcsok fiaid,
S hívom le rájuk isten átkait,
S veled szégyenlem, hogy a nagy világ
Téged, szegény hazám te, meg se' lát,
Hogy, a ki rajta egykor úr valál,
És reszketett parancsod hanginál,
Most rája nézve nem is létezel...
S érted teszek majd, hogyha tenni kell!

(Koltó.)

KAZINCZY GÁBORHOZ.

Miljók nevében emelem szavam,
Miljók nevében mondom el neked
A köszönet, a hála szavait,
Hős pályatársam, lelkem rokona :
A nép nevében ! melynek híve vagy,
Melyért csatázol bátran és vitézül.
Szentebb, mint a keresztes-háborúk,
Szentebb a harcz, a melyet vív e század,
Melynek te, mint én, katonája vagy.
Ott fekszik, mint egy új Prometheus,
Évezred óta a bilincsre-vert nép,
És rágja máját a saskeselyű,
És vérzi lábát és kezét a láncz.
Le fogjuk rázni róla a vasat,
S elűzzük tőle a saskeselyűt !
Mienk, mienk lesz majd a győzelem,
Mert jó az ügy, mely fölfegyverze minket,
Mert a jó ügynek végre győzni kell.
Az ellenségé még a hatalom,
Kicsiny, kicsiny még a mi seregünk, de
A kik vagyunk, mind elszánt férfiak,
S ha ott a többség, itten az erő,
Mert a mi fegyverünk az élesebb,
Mert az igazság a mi fegyverünk.
S nem volna messze már a diadal,
Ha minden harczos olyan volna, mint te,
Szavával olyan fél-mindenható !
Föl, föl, barátom, hangoztasd szavad,
Áraszd ki lelked e lángözönét,
Hogy föllobbantsd a rokon szíveket,
S hogy szétégesd az ellenség hadát !
Dörögd a gögnek és a butaságnak
A rá jövőendő végítéletet.
Föl, föl, barátom, csüggedetlenül
S nem tántorogva egy pillantatig sem !

A díj, a melyet egykor aratunk,
 Küzdelmeinkhez méltó díj leszen . . .
 De mit beszélek? mért említem ezt?
 Nem fáradunk mi jutalom-reménnyel,
 Mint a hazugság aljas zsoldosi,
 De önzés nélkül, isten-ihletésből,
 Mint hajdanában az apostolok!

(Koltó.)

AZ UTÓSÓ VIRÁGOK.

Őszi idő a javából,	Kis Juliskám összeszedte
A természet homlokáról	És bokrétává kötötte
Minden szépet leragad.	A maradék szálakat.
Nincsen a mezőkön semmi,	Jól tevéd, kis feleségem,
Még a kertben is keresni	Kedvet szerzesz evvel nékem,
Kell már a virágokat.	S tán velök sem téssz roszat.

Már ha úgy is halniok kell,
 Haljanak hát legalább el
 Itt, hol látják szemeink;
 Könnyebb lesz talán halálok,
 Hogyha azok néznek rájok,
 A kik őket szeretik.

(Koltó.)

EGYKOR ÉS MOST!

Egykor és most! egykor és most! . . .
 Ép ilyen volt az idő,
 Mint most, ily hideg, zimankós,
 Így szakadt le az eső.

Nagyon jól jut az eszembe,
 Még a napját is tudom:

Ballagott egy ifju kinn a
Pocsétás országuton.

Bús arczczal, kopott ruhában
A hogy ottan ballaga,
Olyan volt, mint egy vándorló
Leveletlen őszi fa.

Csak ment, csak ment, s ha előtte
Két felé tért el az ut,
Nem kérdezte senkitől sem :
Ezen s ezen hova jut?

Mindegy volt ő rája nézve,
Ha jobbra, ha balra ment ;
Sehol sem várt rá meleg ház
És meleg szív odabent.

Megmondjam-e, feleségem,
Hogy ez ifjuból mi lett?
Ne sajnáld őt, éli már ő
A mennyei életet.

Hanem ebből azt ne hidd, hogy
Elment az élők közül ;
Annyiban van csak, hogy ő már
Itt a földön üdvezült.

Itt van e meleg szobában,
S ajka forró ajkadon,
Kedves drága feleségem,
Édes szép kis angyalom !

(Koltó.)

A SZERELEM ORSZÁGA.

Álmodtam a minap . . .
Már nem tudom, hogy ébren-e vagy alva?
Csak azt tudom, hogy álmodám.
Ah, milyen szép álom vala!
Most, a midőn leírom,
Kezem még most is reszket . . . a gyönyörtől!
Ballagva mentem hosszú úton,
Azaz hogy nem ballagva,
Sőt inkább sebesen,
Mert pusztá volt a táj, a merre jártam,
Oly pusztá, olyan prózai,
E tájnál csak lakói voltak
Még prózaiabbak . . .
Oly szenvedélytelen, nyugodt pofák!
Siettem el, siettem el,
Hogy mentül hamarabb
Mögöttem hagyjam e
Boszantó tájt s boszantóbb arczokat.
Elvégre értem egy magas kerítést,
A melynek gyémánt kapujára
Ez volt fölírva szivárvány-betűkkel:
«A szerelem országa.»
Vágy-szomjasan
Kaptam meg a kilincset
És bényiték.
S mit láttam! égi látomány!
Előttem állt a legdicsőbb vidék,
Minőt a festők és a költők
Művészi mámorukban
Teremteni csak képesek,
A milyen tán csak a paradicsom volt.
Virító széles hosszú völgy
Ezer virággal s oly nagy rózsafákkal,
A mekkorák másutt a tölgyek.
Középütt sétált egy folyó,

És vissza-visszafordult
A helyre, melyet egyszer elhagyott már,
Mikéntha fájna nékie
Végképen elszakadni tőle.
A láthatár szegélye
Regényes kősziklák valának,
Melyek fején
Arany felhők lebegtek
Fürtök gyanánt.
Elálmlétkodva néztem e vidéket,
Feledve még az ajtót is betenni,
Midőn beléptem.
Sokáig álltam a küszöbnél,
Mig végre szinte öntudatlanul
Beljebb-beljebb vont a vidék varázsa.
Először is virágos réteken
Mentem keresztül. Ifju emberek
Jártak körülöm, mindegyik
Lehajtott fővel, mintha tút keresne.
Kíváncsi lettem és megkérdezém,
Hogy mit keresnek olyan gondosan?
S felelt egy, hogy mérges fűvet.
Mérges fűvet? s mi végre?
«Hogy kifacsarjam s megigyam levét.»
Megdöbbenék s gyorsan tovább haladtam,
S fáradva értem
Az első rózsafához,
S alája ültem, hogy ott megpihenjek,
De a midőn letelepedtem,
Oh borzalom! fejem fölött
Egy ifju lógott fölakasztva.
Elrohanék a másik fához
S a harmadikhoz és a negyedikhez
És így tovább, mindig tovább,
De nem pihenheték sehol,
Mert mindenik fán
Függött egy ember.
Túl a folyón, túl a folyón!

Gondoltam, ott a boldog szerelem.
 S szaladtam a folyó felé.
 Csónakba ültem, s gyorsan evezék,
 De húnyt szemekkel,
 Mert a habokban egy-egy holt tetem
 Űtötte föl magát,
 S a partról, mint a megriasztott békák,
 Ugráltak be ifjak és leányok.
 Átértem a vizen,
 S ah itt is mindenütt
 A régi látomány!
 Méregpohár, akasztott emberek,
 Mindenhol ez, mindig csak ez,
 S hátul a sziklák ormiról
 Veték le mások magokat,
 S alant a völgynek éles kövein
 Kifeccsent szívökből a vér
 S fejökből a velő.
 Kétségbeesve nyargalék
 Minden felé, minden felé,
 De mindenütt a régi látomány.
 Dúlt arczok és öngyilkolás!...
 Csupán csak a táj és az ég mosolygott.
 (Koltó.)

MENNY ÉS FÖLD.

Isten hozzád, gyönyörű hazugság,
 Eszményképek, ábrándok világa!
 Már kezemben tartom ajtód kulcsát,
 Még egy percz s örökre zárva lélszsz.

Túl az éjnek fejer szivárványán,
 A tejúton túl röptültem egykor,
 S ott az égi magasokban járván
 Építélek, szép tündér világ.

Ott töltöttem ébren álmadozva
 A csapongó ifjuság időit,
 Álmaimnak nem volt vége-hossza,
 S szebbnél szebbek voltak álmaim.

De az álom bármi szép, csak álom,
 S hogyha ma nem, holnap elmulandó;
 Elment, elment pajkos ifjuságom,
 Fölkeltett a komoly férfikor.

Isten hozzád, ábrándok világa!
 Miért várjak, a míg összeomlasz
 S romjaidnak eltemess alája? . . .
 Jobb, leszállnom innen idején.

Le a mennyből, le tehát a földre!
 Vigy le, vigy le, képzeményim szárnya.
 Mielőtt lebuknám összetörve,
 Mint lebukott egykor Phaëton.

Hogy jön-e könny szemem pillájára?
 Aggalom s bú, hagyjatok, hadd menjek,
 Hisz a föld az emberek hazája,
 Embereknek csak a föld való;

S ha nem is oly szép ez, mint szeretnők,
 Nincs is oly rút, mint az ifju véli . . .
 Nincs itt angyal, ámde nincs is ördög.
 S ha van itt tél, van kikelet is.

(Koltó.)

CSENDES ÉLET.

És vége a komédiának,
 A fütty s a taps elhallgatott,
 A nagy függöny szépen legördült,
 S én ott hagyám a színpadot.

S most itt vagyok . . . oly messze, messze,
Száz mérföld tőlem a világ,
Ki egykor azt becsavarogtam,
Mint a garabonczás diák.

Itt ülök feleségem mellett
Ebb' a csendes kis faluba'.
Egykor szűk volt a föld, s imé most
Elég tág e kicsiny szoba.

Itt nézem a hajnalt s az alkonyt
Es feleségem mosolyát,
S szemem nem kíván többet látni.
Bármily kevés az, a mit lát.

Ki tette volna föl felőlem,
Hogy ilyen furcsán járok még? . . .
De mikor olyan furcsa, furcsa
Portéka az a feleség!

(Koltó.)

AZ VOLT A NAGY, NAGY MUNKA . . .

Az volt a nagy, nagy munka, Kicsiny kis feleség, Mig megszereztelek, mig Veled eljöhettek.	Meg is tévé dicsően A hat-vágást apád, Hogy ily isten-csapástól Menekjék a család.
---	---

Ha ilyen drága volna Minden háznál a lány, Be kevés pap híznék meg Az esketés díján.	És a midőn hiába Volt minden izzadás, S ég, föld daczára meglett Az asszony-elhozás:
---	---

Igaz, hogy ily leány nem Minden bokorban nő, S uram fia: poéta, Rongyos poéta-vő!	Eltört ugyan az útban Kocsinknak kereke, De nem hiszem, hogy a nagy Áldás-súly törte le,
--	---

Azon áldásnak súlya,
A melylyel engemet
Ipam s napam magoktól
Eleresztettenek.

Azon az egyen most is
Csodálkozom nagyon,
Hogy az ajtón jövék ki
És nem az ablakon.

Mért is nem dobtak itt ki?
Túrném a többivel;
A sok közt e kis tréfa
Nem is tűnt volna fel.

(Költő.)

HINTON ÉS GYALOG.

Rég eltemette a nyarat
Az ősz, s ez is haldoklik már,
Az erdő még is milyen hangos!
Hogy füttyöl benne a madár!

E füttyre fölriadtak az
Álmos merengésből a fák,
S a meglepő, nem-várt örömtől
Megrezzen rajtok minden ág.

Még ott fönn a nap is, a ki
Ködcuklyájába bújt vala,
Gondolva, hogy a tavaszig már
Ugy sem leszen mit látnia,

Még fönn az égen a nap is
Kíváncsian pillant elé,
Hogy lássa ezt a madarat, mely
A bús csendet szétkergeté.

Keres, keres szemeivel,
Megnéz az erdőn minden fát,
De mind hiába, mind hiába,
Madárfélét sehol se' lát.

Jó nap barátom, ne keresd
A fákon e víg madarat,
Ott ballag a mi füttyösünk a
Gyaloguton a fák alatt.

Egy ágról-szakadt siheder,
Kit a balsors meghordoza,
Keblén kenyere, hátán háza
S szívében jókedv tavasza.

Hogy megfüttyöl, hogy megfüttyöl,
Hogy harsog az erdő bele . . .
S ím fényes úri hintó nyargal
S szemben találkozik vele.

A fényes hintóban belül
Sötét úr ül nagy csendesen;
Ah, milyen napfogyatkozás van
E gazdag úr szemeiben!

Meglátja őt a siheder,
És sajnálkozva távozik . . .
Ti szegény gazdagok, kiken ily
Rongyházi is sajnálkozik!

(Koltó.)

MI A SZERELEM?

Süldő poéták, bikficzek,
Ugyan ne csiripeljeteK
A szerelemről! kérlek szépen
Az emberiség szent nevében,
Melyet kánpadra vonni véteK,
Kérlek, hogy azt ti ne tegyéteK.
Tudjátok: melyik fán terem,
Milyen madár a szerelem?

A kotyvaszték, mit fejetek
Rosz bögréjében főztetek,
A sóhajtások galuskája
Pityergések levébe hányva,
Epedéssel megsáfrányozva
Vagy kakasdühhel megborsozva,
Oh én szerelmes istenem,
Ez még korán sem szerelem!
Még várjatok, kis bikficzek,
Kissé nagyobbbat nőjetek,
Hogy a szerelmet ismerjétek
És azt megénekelhessétek. —
Viselni hosszú éven át
A szívben a kétség nyilát,
Teremteni legmelegebb
Vérünkől szép reményeket,
Csak azért, hogy meghaljanak,
Hogy minden istenadta nap
Legyen egy-egy kedves halottunk,
Kit kínosan kell megsiratnunk;
A rágalomnak óriási
Kigyófarkával szembeszállni,
Eltűnni oly bántalmakat,
Mit megtorolni nem szabad,
Mert kedvesünk azé, ki bánt,
Aztán elvenni a leányt,
Eldobni érte szabadságunk,
Mely legimádottabb sajátunk,
S fölvenni a könnyű szabadság
Helyett az élet súlyos gondját,
Dolgozni napok s éjeken,
Hogy ételünk s ruhánk legyen;
S ha feleségünk tán szeszélyes,
Magunkat szabni szeszélyéhez,
Hogy már ha kell örömtelennek
Lenni egyik vagy más életnek,
Mienk legyen örömtelen . . .
Lássátok, ez a szerelem!

(Koltó.)

BÖLCSELKEDÉS ÉS BÖLCSESÉG.

«Teremtve van-e a világ,
Vagy örök idők óta áll?
S fog-e örökké állani,
Vagy egykor semmiségbe száll?

Megírta évmiljók előtt
A sors, mi fog történni majd?
Vagy a történet gálya, mit
A véletlen fuvalma hajt?

Egy-e a lélek és a test?
Honnan jövőnk, hová megyünk?
Elalszik-e a sírba', vagy
Új lángra lobban életünk?»

Gunnyaszt a bölcs magánosan,
S ezen kérdések lengenek
Virasztó szemei előtt,
Miként rejtelmes szellemek.

Vizsgálja őket godosan,
Vizsgálja fáradatlanúl,
Vizsgálja hosszú évekig,
S mi haszna benne? mit tanul?

E szellemeknek arczain
Csak egy vonást sem fejte meg,
Midőn feléje a halál,
A végső szellem, közeleg.

S te balgatag világ, te az
Ily dörét bölcsnek nevezéd,
Ki kincset kíván szerzeni
S eltékozolja életét.

Elég hogy élsz! mi gondod rá
 Mi volt és mi következik? . . .
 Legbölcsebb, sőt csak az a bölcs,
 Ki soha sem bölcselkedik.

(Koltó.)

MEDDIG ALSZOL MÉG, HAZÁM?

Meddig alszol még, hazám?	Meddig alszol még, hazám?
A kakas rég felkelt,	Kaszálód füvére
Kukorékolása rég	Csaptak a bitang lovak,
Hirdeté a reggelt.	S legelnek széltére.

Meddig alszol még, hazám?	Meddig alszol még, hazám?
A nap is föllépett,	Íme vinczelléred
Beözönlő sugara	Műveli, nem szőlődet,
Nem boszantja képed?	Hanem a pinczédet.

Meddig alszol még, hazám?	Meddig alszol még, hazám?
A veréb is fenn van,	Szántanak szomszédid,
Telhetetlen bendejét	S a magokéhoz oda
Tömi asztagodban.	Szántják földed szélit.

Meddig alszol még, hazám?	Meddig alszol még, hazám?
A macska is fenn jár,	Míg rád nem gyul a ház,
S tejes köcsögöd körül	Mindig, míg a félrevert
Kotnyeleskedik már.	Harang föl nem lármáz?

Meddig alszol még, hazám?
 Szép Magyarországom?
 Föl sem ébredsz már talán,
 Csak a más világon.

(Koltó.)

TÍZ PÁR CSÓKOT EGY VÉGBÜL...

Tíz pár csókot egy végbül	Ölelj, ölelj, angyalom,
A legédesebbjébül!	Ha ölelsz, azt gondolom,
Rádást is,	Hogy én még
Feleség,	Igy élve
Nekem ennyi	Felröpülök
Nem elég.	Az égbe.

Csak úgy virág, ha tarka,	Oltsuk el már a gyertyát,
Csak úgy asszony, ha barna.	Mert azt ingyen nem adják,
Barna kis	A gyertya
Feleség!	Derága,
Szíved, szemed,	Minek ég itt
Ajkad ég!	Hiába?

Házasodjunk, hajahaj,
 Házasélet kutyabaj,
 Mindig szép,
 Mindig a,
 Reggel, délben,
 Éjszaka!

(Koltó.)

A RAB.

«Te éretted harczolék, szabadság,
 S lánczra verve lábam és karom . . .
 Világosság, téged szomjazalak,
 S mint vakandok, föld alatt lakom . . .

Mikor üt a megváltás órája,
 Mikor üt a boldog óra már,
 Melyben újra szabad léget szívok,
 S újra rám sütsz, fényes napsugár?»

Lenn az élők nagy koporsajában,
A börtönben, így sohajt a rab,
S már, az isten tudná, hányadikszor,
Hiszen olyan régi, régi, rab!

Vagy tán még csak egy pár kurta napja,
Hogy a sírnak testvérébe bujt?
Nagy művész a fogság szenvedése,
Minden órát századokra nyujt.

Nem napok, nem! évek folytak el már,
A mióta ide vettetett,
Hosszu kínos évek, mik fölvesték
Homlokára sötét nevöket.

És fejét már régen a szegény rab
Bilincsel zúzta volna szét,
De egyetlen társa a reménység,
Megragadta fölemelt kezét . . .

A reménység, hogy ő még szabad lesz!
Múlják itt bár éltének fele,
Hátralévő megmaradt felét az
Édes szabadságban tölti le.

És ezért várt, és ezért nem zúzta
Bilincsel szerteszét fejét,
Várva várt, s a lomha évek száma
Feje fölött meggyülekezék.

S jött a végén a hollóseregnek,
Végre jött egy szép fehér galamb,
Jött a drága hírnek meghozója,
Hogy utószor van ma ott alant.

Nyílik, nyílik ím a börtönajtó . . .
Leveszik kezéről a vasat . . .

Fölsikolt és összerogy . . . örökre . . .

Örömében szíve meghasadt.

(Koltó.)

A HOLD ELEGIÁJA.

Mért vagyok én a hold? isten, mit vétettem,
 Hogy a legnyomorúbb lénynyé tettél engem?
 Inkább volnék a föld utósó szolgája,
 Mint az égen az éj ragyogó királya,
 Inkább járnék ott lenn koldús bocskorában,
 Mint itt járok ezüst sarkantyús csizmában,
 Inkább színám lenn a csapszékek borszagát,
 Mint itt fönnt a csillagvirágok illatát.
 Oh melyik jó lélek ne szánná sorsomat?
 Minden kutya, minden poéta megugat!
 S ezek a tollrágó, versgyártó pimaszok,
 Kiknek nem a szíve, csak a füle mozog,
 Azt hiszik, hogy velök én egy követ fújok,
 Rokonérzelemből hogy velök busúlok.
 Sápadt vagyok, de nem ám a fájdalomtul,
 Hanem a méregtől, a mely torkomon dul,
 Hogy ekkép komáznak én velem e ficzkók,
 Mintha együtt vernénk a csürhére disznót.
 Néha-néha jön egy az igazijából,
 Egy kipattant szikra isten homlokából,
 Egy valódi költő, s dala hallatára
 Keblemet megtölti a gyönyörnek árja;
 Csak hogy, csak hogy, a míg jön egy ilyen dalnok,
 Addig hány keserves nyávigaszt nem hallok!
 Efféle mákvirág minden bokorban nő,
 Nincs ezekre soha, nincs sovány esztendő.
 Minden este félve kezdem útazásom:
 Hol akad meg fülem olyan nyikorgáson?
 Ahol ni, ott is egy! hogyan terpeszkedik,
 Hogy meghányja-veti parasztlócs kezeit,

Mintha el akarná messze hajítani,
 Talán mert markába nincs mit szorítani,
 S úgy megsohajtoz, mint a kárvallott cigány,
 Az erek is csak úgy dagadnak a nyakán.
 S mit össze nem beszél! s váltig engem kérdez,
 S kér, hogy tekintsek be a szeretőjéhez.
 Jól van, betekintek. Hát, öcsém, a Jutka
 Épen most buvik be a kemenczelyukba,
 Sült kolompért szed ki, pofázza befelé,
 Megégezte száját, mert hirtelen nyelé.
 Jaj be gyönyörűen rántja félre arczát!
 Ez a bájos orcza épen méltó hozzád. —
 Megmondtam, a minek nem-tudása gyötrött,
 Most menj a pokolba, vigyen el az ördög!

(Koltó.)

A KOLDUS SÍRJA.

Mint vadállat, mely halálát sejtí,
 A vén koldús puszták közepébe
 Bujdosott, és élte maradékát
 Ott a puszták közepén tevé le.

Holttestéhez a szegény legények
 Elvetődtek, néki gödröt ástak,
 Felköték botjára tarisznyáját,
 S így tüzik le a botot fejfának.

Ott a fa s bokor nélküli rónán
 Áll a kis domb egyszerű jelével,
 S te természet, elhagyottak gyáma,
 Vadvirágok- s fűvekkel földéd el.

Ilyen a sors! egykor, életében
 Szennyes rongyok lengedeztek rajta,
 S íme sírját napkeletnek minden
 Szőnyegénél szebb szőnyeg takarja.

De az mindegy; ő rá nézve a fő,
 Hogy elérte végre nyugodalmát . . .
 Ki gondolná? mily zajos, mi vészes
 Volt a pálya, melyen ő futott át.

Oh ez a kéz, a mely vénségében
 Ezt a száraz görcsös ágot fogta,
 Ifjusága teljes erejében
 Harczok fényes kardját villogtatta.

Ott forgott ő a csaták tüzében,
 Ott adá véréből áldozatját
 Az uraknak birtoka- s jogáért,
 Kik őt később éhenhalni hagyták.

Csak hogy elhalt! most feledve minden,
 Nyomorúság és a harczy lárma.
 Csendes néma a világ körül,
 Zavaratlan földalatti álma.

Néha száll csak egy-egy kis madárka
 Fejfájára s ábrándos dalt zeng ott . .
 Mit dalolhat a madárka fejfán,
 Olyan fejfán, a mely koldúsból volt?
 (Koltó.)

EZ MÁR AZTÁN AZ ÉLET!

Ez már aztán az élet!	Rónákról nézek távol
Az egész éven át	Hegyek tetőire,
Föl és alá kószálom	És hegytetőkről nézek
A két magyar hazát.	Távol rónákra le.

Vándorlok Magyarország	Füvetlen fátlan puszta
Dicső térségein	S vad erdős rengeteg
S testvére, a szép Erdély	Szép panorámaképen
Regényes bérczein.	Előttem ellebeg.

Ott városok harangja,
Itt mezei kolomp,
Amaz drámákat és ez
Tündérregéket mond.

Előre, csak előre,
Nagy messze még a cél;
Tovább, tovább mindegyre,
Gyorsan miként a szél.

Itt egy sötét nagy kastély
Taszít magátul el,
Ott egy fejr kis kunyhó
Barátként üdvezel.

Mi kél, így kóborolni
Hegyen és völgyön túl,
Mi kél! mint dagad keblem!
S erszényem mint lapúl!

(Dézs.)

EL INNÉT, EL E VÁROSBÓL...

El innét, el e városból,
Fogjatok be hamarjába,
Hadd rohanjak, hadd röpjöljek
Más vidékre, más országba!

Mint kívánczozám e helyre,
Lelkemet mint vont a vágý!
S ugyanez az érzelem most
Von tovább, maradni nem hágy.

Nevezetes ez a város.
Tekintetem szerteszéjjel
Mint az üstökös kalandoz
S nem telik be nézésével.

Összevissza tarkabarkán
Állnak új és régi házak,
Mintha képviselve volna
Itten minden eltűnt század.

S történetkönyv ez a város,
A történetek nagy könyve,
Minden utca és minden kő
Nagy dolgokról beszél benne.

S a magyar szó árad itten
Mindenütt, a merre járok,
Édes hangok, kedves hangok,
Illatoznak, mint virágok.

S még is mindezek daczára
El innét, sőt ép' ezért el,
Hogy a megszokás utol ne
Érjen prózai kezével,

S szemeimről azt a fényes
Rózsafátyolt le ne tépje,
Melyen át e várost nézem,
Elmerülve tündérkéjbe.

Igy maradj meg, szép Kolosvár,
Igy maradj te emlékimben,
Ily kedvesen, ily dicsően . . .
El tehát, el gyorsan innen!
(Kolosvár.)

ARANY JÁNOSNÁL.

Csendes magányból a mézeshetek után
Ujra belépek a nagy világ zajába,
Hoi annyi sáros láb gonoszul vagy bután
Kedélyemnek fejr köntösére hága.
Mielőtt ott lennék a nagy kőhalomban,
A fővárosban, hol oly hűsen fuj a szél,
Egyet pihenek még kicsiny hajlékodbán,
Leülök, barátom, meleg tűzhelyednél.

Üdvezlégym másodszor! . . . a tavasz tarkállott,
A midőn először látogattalak meg,
Most bús egyformaság földi a világot,
Bús egyformasága a mogorva ősznek;

De e ború, ámbár eddig egyetérzék
A természettel, most nem sérti kedvemet,
Hisz magammal hordom a tavasz egy részét,
És a legszebbik részt, kis feleségemet.

Ime feleségem . . . hejh be szép az élet,
Mikor az ember így másod-magával van,
Akármit huhognak, akármit ítélnek
A magányos baglyok, szomorú odvokban.
Leestem ugyan a szabadság szárnyáról,
Be vagyok kerítve egy kis karikába,
De mért kíváncsoznom ki e karikából,
Mikor minden gyönyör ide van bezárva?

Én azonban vizet hordok a Dunába
Beszélvén ilyenén dolgokat te néked ;
Föl van írva szintén sorsod csillagába
Ragyogó betűkkel : boldog házasság . . .
Itt hitvesed, amott két virgoncز gyermeked !
Gyűljünk össze s ülünk itt körbe mindnyájan,
S tartsunk olyan vidám beszélgetéseket,
Hogy hallgatni még az idő is megálljon ;

Igy csaljuk meg ezt a vén hajdút, ki engem
Hejh maholnap megint a dologra kerget . . .
Egykor a hírvágyat hátamra ültettem,
S most le nem hányhatom a már megúnt nyerget.
Nem a hír, nem a hír többé, mi ösztönöz,
Hogy munkába öljek napot és éjszakát !
Mint napszámos nyúlok íróeszközömhöz,
A ki a sátánnak elalkudta magát.

Tudom, a feledés, mint az éhes kánya
A megölt madárral, elröpül nevemmel,
Tudom, hogy siket a magyarok hazája,
S még is énekelek, mert énekelnem kell.
El fogják feledni nevem s bár felednék
Hamar ! úgy szeretném túlélni híremet ;

Akkor aztán ismét a magamé lennék,
Rózsáim volnának a borostyán helyett.

Azt kívánnám, hogy itt éljek én s hitvesem
Veletek, barátom, nem-zavart magányban,
Míg nem emlékezném már saját magam sem
Arra, hogy divatban voltam hajdanában.
Akkor a dicsőség hozzád el-eljövén,
Egyszer itt találna s tán reám ismervén,
Mint régi barátját üdvözlne, de én
Felelnék: nem tudom, kihez van szerencsém . . .

Eh, balgatag beszéd! alig ejtettem ki,
Nevetek, magamat kinevetem érte;
Az isten a magányt nem nekem teremti,
Oda való vagyok én a csatatérre.
Dobják le testemmel együtt a nevemet
A sírba, de addig ne bántsa senki sem,
Véglegelhetemig nem hagyom a helyet,
Ott esem el bármily sárosan, véresen!

(Szalonta.)

DICSÉRSZ, KEDVES...

Dicsérsz, kedves, hogy olyan jó vagyok!
És meglehet, hogy az vagyok valóban,
De ne köszönd ezt én nekem . . . szived
Annak forrása, bennem a mi jó van.

Avvagy talán a földnek érdeme,
Hogy úgy terem gyümölcsöt és virágot?
Teremne-e csak egy fűszálat is,
Ha nem sütnének rá a napsugárok?

(Nagy-Várad.)

NÉZEK, NÉZEK KIFELE...

Nézek, nézek kifelé az
Ablakon,
Ott merengnek szemeim a
Silbakon,
Jár a faköpönyeg mellett
Föl s alá,
Méltósággal, mint valami
Kiskirály.

Sétifikáltam így én is
Valaha,
Merthogy voltam, voltam én is
Katona,
Fekete-sárgára festett
Fák előtt
Villogtattam a hatalmas
Gyíklesőt.

Izzadtam a dicső borju-
Bőr alatt,
Bájos bakancs ékesíté
Lábamat,
Szájam szörnyű halberdókat
Kiabált,
És söpörtem a kaszárnya
Udvarát.

Hősi pálya, hősi pálya,
Gyöngy élet,
Szégyen rám, hogy számot veték
Te véled,
Hogy letettem cserkoszorúd
Fejemről,
Elhajíték puskát, seprőt
Kezemből.

Hejh de meg is vert az isten
 Engemet,
 Hogy elhagytam a vitézi
 Eletet,
 Poéta lett belőlem, csak
 Poéta . . .
 Ott talán már káplár volnék
 Azóta!

(Nagy-Várad.)

SZÉP NAPKELETNEK...

Szép napkeletetnek
 Viránya lelkem,
 Örök tavasznap mosolyog le rá;
 Mit csak a földre
 Ejtett az isten,
 Megterem rajta minden szép virág.

Csak egy hiányzott,
 A hit virága,
 A sírontúli életnek hite,
 S ez is kikelt már,
 Ez is virít már,
 És ezt szerelmed ülteté ide.

Miről a büszke,
 Az elbizott ész
 Egy hangot sem birt mondani nekem
 Megmagyarázta,
 S mi könnyedén, azt
 Édes szerelmed, kedves hitvesem!

Nem sötét a sír:
 Szemünk vakúl el,
 Ha rá tekintünk, fényességítől,
 Mely oly szokatlan

Varázsözönnel
A más világból arczainkra dől.

Nem az enyészet
Rideg tanyája
A koporsó; de vídám sajka ez,
A mely velünk e
Szép életből egy
Még szebb élet partjára átevez.

Csak azt az egyet
Szeretném tudni:
Hol, merre terjed ez a más világ?
És mily alakban
Jutunk majd innen
Ez ismeretlen más világba át?

Mint ágrul ágra
A csalogánypár,
Csillagrul csillagra szállunk, te s én?
Vagy mint két hattyu
Ringunk szelíden
Az örökkévalóság tengerén?

(Pest.)

OH NE BÁNTSD A KÖLTŐT...

(Moore után angolból.)

Oh ne bántsd a költőt, ha magányba fut, hol
Fekszik a gyönyör, a hírrel nem törődve;
Nagyra született ő, s lelke lángolási
Szentebbek volnának boldogabb időkbe'.
A húr, mely most lantján tágan lankad, tudna
Harczi dárda ellen íjt feszíteni,
És ajkán, a mely most vágyakat lehel csak,
Honfiszívek árja ömledezne ki.

De jaj hazájának! . . . elmúlt büszkesége,
 S mely volt hajthatatlan, megtört szelleme;
 Romján csak titokban sóhajt népe, mert őt
 Árulás szeretni s halál védnie.
 Csak az árulónak van becse, csak annak,
 A ki szégyenlője ősei nevének;
 Az a fáklya vezet méltósághoz, a mely
 A hazát-hamvasztó máglyán gyújtaték meg.

Hát ne bántsod a költőt, ha, mit nem gyógyíthat
 Kéjek közt akarja elfelejteni;
 Oh csak egy reményt adj, csak egy fény ragyogjon
 Honja éjén, s meglátd, mint fog érzeni!
 És azonnal szíve minden szenvedélyt, mit
 Táplált, s mindent, a mi kedves, messze hajt,
 S a babér, mely fejét hasztalan övedzi:
 Mint Harmodiusnak, kardját földi majd.

De bár dicsőséged eltűnt s a remény is,
 Neved, drága Érin, élni fog dalába',
 Még az órában is, melyben legvidámabb,
 Emlékezni fog rád s sorsod viszályára.
 Panaszod meghallj' az idegen, rónáin,
 Tengeren túl küldi a lant sóhajod,
 Maga zsarnokod is, míg lánczod szorítja,
 Rabja dalán megáll majd és sírni fog.

(Pest.)

ŐSZI ÉJ.

Látod, látod vagy hiszen mit látnál?
 Késő éj van, s ez még nem elég:
 Éj a földön és felhők az égen;
 Kétszeres gyászt vett föl a vidék.

És a szél, ez a hazátlan szellem,
 Kit be nem fogad se' ég se' föld,

Ég és föld közt elkárhozva bujdos....
Hallod, hallod, hogy nyög, hogy süvölt.

Könnyü nékünk, feleségem, könnyü,
Pamlagon te és karszékben én,
Idebenn a kényelmes szobában
A meleg kemencze közelén.

Oh de vannak, kik most kinn bolyongnak
A viharban szabad ég alatt,
Fürteiket megczibálja a szél,
A midőn mellettök elszalad.

Ablakokból itt-ott oly hívólag
Kandikál ki egy-egy mécsvilág,
De ők tovább mennek.... csavargónak
Ki nyitná ki háza ajtaját?

Hejh pedig ki tudja, hogy mi volt az
Ilyen, vagy mi lesz belőle még?
Hogy tovább ne menjünk: egykor én is,
Én is ily földönfutó valék.

Míg kifáradt, gyöngült lábaimmal
Gázolám az országúti sárt:
Lelkem addig csüggedetlen szárnyán
Magasan fönn az egekben járt.

Igy ballagtam, ábrándozva: egykor
A hazának mily kincset hagyok.
S a ki láta, mit gondolt felőlem?
Azt hívé tán, hogy tolvaj vagyok.

(Pest.)

BÍRÓ, BÍRÓ, HIVATALOD . . .

Bíró, bíró, hivatalod
Nem játék, nem tréfadolog,
Jól meggondold, jól meggondold,
Ha a «halál» szót kimondod.

Hallga, hallga, nyílik szája . . .
Szól . . . kimondja: «halál rája!»
Elindulnak az ifjúér',
Pallost köszörül a hóhér.

Nap az égre emelkedik,
Ifju feje földre esik,
Nyaka vére fölfelé fut . . .
Milyen szép piros szökőkut!

Holdvilágos sárga éjféli,
Sírjából az ifju fölkél,
Halomtalan sírgödréből,
Az akasztófa tövéből.

Fejét veszi jobb kezébe,
Kapaszkodván üstökébe,
Ugy ballag a városba bé,
Birájának háza felé.

«Ártatlanul ölettél meg!»
A bíró ily szókra ébred,
És fölpattan az ajtaja,
Véres fej röpül be rajta.

És ezután minden éjjel
A bírót e hang költé fel,
Jött az ifju éjfelenként,
És bedobta véres fejét.

(Pest.

RÓZSABOKOR A DOMBOLDALON . . .

Rózsabokor a domboldalon.
 Borúlj a vállamra, angyalom,
 Sugjad a fülembe, hogy szeretsz,
 Hejh, milyen jól esik nekem ez!

Lenn a Dunában a nap képe,
 Reszket a folyó örömébe',
 Ringatja a napot csendesen,
 Épen mint én téged, kedvesem.

Mit nem fognak rám a gonoszok,
 Hogy én istentagadó vagyok!
 Pedig mostan is imádkozom . . .
 Szíved dobogását hallgatom.

(Pest.)

PATÓ PÁL ÚR.

Mint elátkozott királyfi	Pusztá a kert, e helyett a
Túl az Óperencián,	Szántóföld szépen virít,
Él magában falujában	Termi bőven a pipacsnak
Pató Pál úr mogorván.	Mindenféle nemeit.
Be más lenne itt az élet,	Mit henyél az a sok béres?
Ha egy ifjú feleség . . .	Mit henyélnek az ekék? . . .
Közbe vágott Pató Pál úr:	Közbe vágott Pató Pál úr:
«Ejh, rá érünk arra még!»	«Ejh, rá érünk arra még!»

Roskadó félben van a ház,	Hát a mente, hát a nadrág,
Hámlík le a vakolat,	Ugy megritkult, olyan ó,
S a szél egy darab földellel	Hogy szunyoghálónak is már
Már tudj' isten hol szalad;	Csak szükségből volna jó;
Javítsuk ki, mert maholnap	Híni kell csak a szabót, a
Pallásról néz be az ég . . .	Posztó meg van véye rég . . .
Közbe vágott Pató Pál úr:	Közbe vágott Pató Pál úr:
«Ejh, rá érünk arra még!»	«Ejh, rá érünk arra még!»

Életét így tengi által ;
 Bár apái nékie
 Mindent oly bőven hagyának,
 Soha sincsen semmije.
 De ez nem az ő hibája ;
 Ő magyarnak születék,
 S hazájában ősi jelszó :
 «Ejh, rá érünk arra még!»
 (Pest.)

EGY APÁHOZ.

Mindent tevél, a mit szabad
 És a mit nem szabad,
 Hogy visszatartsad ellened
 Szegült leányodat ;
 Bekeríték őt apai
 Tekintélyednek falai,

S úgy volt ármányaid között,
 Mint hálóban a hal,
 És fenyegetted haragod
 Gyilkos villámival....
 És még is elment gyermeked
 Az ifjúval, kit szeret.

Mi volt forrása tetteid
 Sötét folyóinak ?
 Tán a szülői aggalom
 A jövődö miatt ?
 Ez volt a szép palást, a mely
 Rút önzésed takarta el.

Árúnak tartád gyermeked,
 S rá alkuvál is már....
 Szeretném tudni : mennyiért
 Kérték s mi volt az ár ?....

Vásárra vitted, tehetéd,
Mert hisz te adtad életét.

Te legalább ezt gondolod.
Hah, milyen lázító,
Mily iszonyú tett volna ez,
Ha nem voln' olyan ó,
Ha minden istenadta nap
Meg nem történnék újlag.

Van embervásár, szinte van
Ott túl a tengeren,
De az adó-vevő fehér
S az áru szerecsen,
Mig itt mi nálunk az apák
Magzatjaikat árulják.

Igy cselekvél te is vagy mondd
Hazugnak szavamat,
Tégy tanuságot róla, hogy
Szeretted lyányodat,
Beszélj! egy hangod sem lehet,
Mely megczáfolna engemet.

Midőn ármányod szétszakadt,
S leomlott minden gát,
S az ifju végre elvívé
Magával a leányt,
Annyit se' mondál nékiek:
Vajon lesz-e mit ennetek?

Levontad rólok kezedet,
Ugy távoznak el,
Bár meggyőződésed vala,
Hogy első, a kivel
Találkoznak, a nyomor lesz,
S majd el sem hagyja őket ez.

De szép hited, tisztelt apa,
Tudd meg, nem teljesült,
S ha tán a szükség egykoron
Reájok nehezül,
Te léssz utósó, a kinek
Segélyeért könyörgenek.

S ők boldogok, (érdemlik is
Sok szenvedésököért!)
Oly véghetetlen boldogok,
Hogy hozzájok se' fér
A gyűlölség és a harag,
Hogy néked megbocsátanak ;

S kívánják : légy boldog te is! . . .
De bár kívánjanak
Neked minden jót, hasztalan ;
Mert ki elhagyja csak
Egy pillanatra gyermekét,
Örökre elhagyj' azt az ég.
(Pest.)

ÁLLJ MEG, FELESÉGEM . . .

Állj meg, feleségem,
Mondok valamit,
Játszuk el a multnak
Jelenéseit,
Mert illik dologhoz
Fogni végre már,
Isten drága napját
Egyre lopni kár.

Eddig csak henyéltünk,
Ennek vége lesz,
Mert ez a léleknek
Fásulást szerez.

Munka, tett az élet,
Tegyünk valamit,
Játszuk el a multnak
Jelenéseit.

Képzeld, hogy leány vagy,
Az a lányka még,
Kivel ott a csendes
Kertben mulaték.
Itt a kályha lesz a
Nagy fa, mely alatt
Elmondám szerelmi
Vallomásomat.

Támaszkodjál hozzá,
S addsa kezedet,
És figyelj, elmondom
Szép beszédemet: —
«Nagysám, én nagysádat
Sze... sze... szeretem!
Nagysádé szerelmem,
Lelkem, életem!

Oh feleljen nagysám,
Hogy viszont szeret!»
««Szeretlek, Sándorkám,
Bírod szívemet...»»
Persze, hát hogy is ne,
Mondtad is te ezt!
Mily anachronismus!
Mondd, hogy nem szeretsz,

Mint akkor mondád. ««Én
Nem szeretem önt.»»
Nem szeretsz galambom?
Szépen köszönöm.

Pár hónapja csak, hogy
Feleségem lett,
S ím nyíltan bevallja
Már, hogy nem szeret.

Hahh! — vagy úgy... ni most
Én felcldtem el, [meg
Hogy csak játszunk, hogy a
Multat játszuk el.
Mennyi galibával
Jár ez a dolog!
Hagyjuk abba, jobb lesz,
Már fáradt vagyok.

Elfáradtam. Most már
Csak pihenhetek.
Úlj le itten, majd én
Melléd heverek,
S rád hajlok fejemmel,
Igy, kis angyalom....
Munka után milyen
Jó a nyugalom!

(Pest.)

AZ ÉJ.

FeküdjeteK
Már le,
Emberek!
Vagy ha jártok,
Halkan
LépjeteK.

Lábujjhegyen
Lassan
JárjateK,

S durva zajt ne
Üssön
Ajkatok.

Tisztelni kell
A gyászt,
Mert az szent....
Éj, a gyászos
Ifju,
Megjelent.

Kedvese volt,
És az
Meghala;
Azért gyászol,
Szegény
Éjszaka.

Csendesen a
Földre
Leborúl,
Hull a fűre
Könnye
Szomorún.

Most egyszerre
— Vajon
Mi dolog? —
Búsan bár, de
Még is
Mosolyog.

Im, sírjából
A hold
Feljöve;
Holt kedvese
Halvány
Szelleme.

Találkoznak
Édes
Keservvel,
Ölelkeznek
Kínos
Gyönyörrel.

És beszélnek...
De ki
Tudja, mit?
A mit senki
Nem sejt,
Nem gyanít.

Nem is volna
Ezt jó
Tudnotok,
Mert e beszéd
Örök
Nagy titok.

Csak az örült
Hallja,
A midőn
Rá a lázas,
Rémes
Óra jön;

S a haldokló,
Ha már
Csak egy-két
Pókhálósál
Tartja
Életét;

Még egy hallja,
Még egy
Harmadik:
A költő, ha
Ébren
Álmodik,

A merengő
Költő
Érti még
Ama szellem-
Hangok
Rejtelmét,

De nem szólhat
Róla,
Ne kérdezd....
Elfelejt,
Mire
Fölébred.

OKATOOTÁJA.

Van egy ország, úgy híják, hogy
Okatootája;
Második szomszédja Chína,
Az első Ausztr(ál)ia.

És ez, hogy Ausztr(ál)jának
Tőszomszédja, vajmi jó!
Nem lopózhatik be hozzá
A civilisatio.

Oh a tántoríthatatlan,
A dicső Ausztr(ál)ia!
Ő magát e gonosztól nem
Hagyja elcsábítnia.

Ő, noha már Chína is kezd
Mendegélni csendesen,
Ő még most is, mint a szikla,
Áll erősen egy helyen.

Áldd a sorsot, áldd az istent,
Okatootája.
Hogy Chínán is túl vagy még, hogy
Szomszédod Ausztr(ál)ia.

Boldog ország! mert bár érzi
A szükség sok nemeit:
Legalább egy, és a fő, a
Lelki-szükség nincsen itt.

Szerény állat itt a lélek,
Nem kér szénát, abrakot;
Mint számár a gazt: zabálja
A kalendáriomot.

A minek következtében
Nem nagy számmal lelhetők
A költők, művészek és más
Kapa-kaszakerülők.

Az pedig, ki bolond fővel
Arra szánja el magát,
Csináltasson egy szép szekrényt
S zárja bele.... a fogát,

Minthogy ezen mesterségnél
Fölösleges itt a fog;
Harapnia nem leszen mit,
Legfőlebb csak nyelni fog.

Megvan itten az a szép is,
Hogy különvált s nem vegyes
A bagarja s a kutyabőr,
A paraszt és a nemes.

Kutyabőr! ez itt a fő-fő,
Becsben párja nincs neki,
És ezért sok úri ember
Saját testén viseli.

De habár rangjával kissé
Nagyra van az úri rend,
Nem mondhatni, hogy nem gondol
A köznéppel odalent;

«Nyisd ki markod, mind a kettőt.»
A paraszthoz így szól,
«Nyisd ki markod, jó barátom,
Nesze semmi, fogd meg jól.»

Azzal vagdalkoznak némely
Nem t'om milyen emberek,
Hogy ez országban nyilvános
Épületek nincsenek.

Mit? nyilvános épület nincs?
 Hát az akasztófa mi?
 S ezt bizony majd minden falu
 Határában láthatni.

Oh e nemzet büszke nemzet,
 Epen erre tart sokat,
 S ebben talán fölül is múlt
 Minden más országokat.

Virágozzál, dicső ország,
 Nagyratermett natio,
 S még soká ne háborgasson
 A civilisatio!

(Pest.)

MOSOLYOGJ RÁM!

Mosolyogj rám, édes feleségem!
 Nincs virág a földön és az égen
 Csillag, a mely képviselhetné a
 Kedvességben mosolygásodat.

Már ha rajta arczodon a felhő,
 S fúvalom, mely elröpítse, nem jó:
 Tedd szelíddé, aranyozd meg, kérlek,
 Mosolyodnak hajnalával azt. —

Pusztta télben a kert pusztta fája
 Milyen vágygyal, mily ohajtva várja
 A tavaszt, mely néki majd virító
 Lombot ád és zengő madarat!

A vándor, ki messze földön jár,
 S éjjel ér be falva határára,
 Várja, várja: mikor csillog rá már
 Házából a nyájas mécsvilág?

S'a beteg, ki bús ágyán az éji
Sötétséget hosszan, hosszan nézi
S egyedül: mint várja epedőn a
Támadó nap első sugarát!

S a halottak, koporsóba zárva,
Miként várnak a föltámadásra! . . .
Oh de hát én, én még mindezeknél
Jobban várom mosolygásodat.

Mosolyogj hát, én kérlek, hű férjed,
A kinek ha szíve könyvét érted,
Tudhatod, hogy benne mindenik sor
Egy élet, mely érted halni kész,

Tudhatod, hogy arczod tükre lelkem,
És pedig nagyító tükre, melyben
Hosszu és mély tördöfés az, a mi
Kis redő csak homlokod fölött.

Mosolyogj hát, üdvem alkotója! . . .
Ajkad, kezed, térded csókolója,
Álmaid hiven-virasztó őre,
Életednek árnya, férjed, kér.
(Pest.)

A MAGYAR POLITIKUSOKHOZ.

Lenézik a szegény költőket
Ez elbizott, kevély urak,
Kik a megyék s ország gyűlésén
Fényes szerepet játszanak.
Pusztulj az útból, jó fiú, ki
Kopottan ballagsz ott gyalog,
Mert eltiportat ezen úr, ki
Hintón melletted elrobog.

Azért vannak tán olyan nagyra,
Hogy őket paripák viszik,
S míg a költő tengődik éhen,
Az ő szolgájok is hizik?
Vagy, a mi még szebb, azt gondolják
Talán, hogy fontosabbak ők
Az emberiség mérlegén, mint
E haszontalan verselők?

Ti, kik úgy fölfuvalkodátok,
Tudjátok-e, mik vagytok ti?
Az apró napi események
Mulandó pásztortűzei.
Éjenként lát a vándor, a mint
Föl-föllobogtok magasan,
S reggel felé a nagy tüzeknek
Már csak hideg, holt hamva van.

Hozzátok képest, mikor égtek,
A költők kicsiny csillagok,
E messze csillámló szikráknál
Százszor nagyobbak lángitok;
De hamvatokat is midőn már
A szellők régen elvivék,
A távolságban a kis csillag
Még akkoron is egyre ég.

Tanuljátok meg, mi a költő,
És bánjatok szépen vele,
Tanuljátok meg, hogy a költő
Az istenség szent levele,
Melyt leküld magas kegyében
Hozzátok, gyarló emberek,
A melybe örök igazságit
Saját kezével írta meg.

S habár más nemzet föl se' venné
A költőket, ti magyarok,

Költőitek előtt, ti nektek
 Illő, hogy fejtet hajtsatok.
 Oh, a magyar költőknek vajmi
 Nagy honfi-érdemök vagyon....
 Szégyen, ha elfelejtettétek!
 Még nincsen túl fél századon.

Nyelvünk, egyetlen kincsünk, melyet
 Apáink örökségiből
 El nem rabolt még az enyészet,
 Az ellenünk esküdt idő,
 Nyelvünk is veszendőben volt már,
 Hozzája közel volt a vég,
 Az országútra kiteszítva
 Halálos bajban fekvék.

Kevély urak, e szent betegnek
 Milyen segílyt nyújtottatok?
 Ha hozzá léptetek, azért volt,
 Hogy rajta egyet rugjatok!
 Költők valának ápolói,
 E rongyos, éhes emberek,
 Ők ápolák s menték meg.... és ti
 Őket még is lenéztétek!

(Pest.)

FELESÉGEM NEVENAPJÁN.

Kis Juliskám, feleségem,	Mielőtt elébe lépek,
Neve napja vagyon most!	Igy csipem ki magamat,
Adjatok rám ócska mentét,	Legyen újra föltámasztva
Rókaprémet, zsinorost.	A hajdankori divat,

És le most e bugyogóval,	Az a régi idő, melyben
Magyar nadrágot nekem!	Még rosszúl öltöztének,
És el bajuszpödrőért a	De a mellett jót kívántak
Patikába hirtelen!	Egymásnak az emberek. —

Jót kívánok én is néked,	Eh, ez nem is jó kívánság!
Ez természetes dolog,	Bánat és baj kellenek;
Csak hogy a jó annyiféle,	A hol árnyék nincsen, ott a
Hogy alig választhatok.	Fényt sem igen látni meg.

Hogy lehetne valamennyit	Ifjuság! ez a minden jó,
Egy szóban kimondani?	Éld le ifjúságodat....
Ne legyenek életednek	Ez rövid, s aztán meghalni?
Bánatai, bajai?	Nem nagyon víg gondolat.

Érd el (persze én velem) az
 Ősz hajak késő korát,
 Hanem ez ne legyen más, mint
 Álarczban az ifjuság.
 (Pest.)

CSENDES TENGER RÓNASÁGÁN . . .

Csendes tenger rónaságán	A remény is kialudt,
Szeliden reng csónakom,	Még akkor sem csüggedék.
Mint tavasszal esti szellő	Csüggedetlené a díj! —
Kebelén a rózsafa.	Díjam oly szép, olyan édes:
Nem vagyok rá érdemetlen,	Ringatózni véghetetlen,
Jó lélekkel mondhatom.	Nyúgodalmas tengeren,
A folyó, melyen jövők	Boldogságos házaset
Ide, a hol most vagyok,	Nyúgodalmas tengerén.
Hosszu és vészes folyó volt:	Félretettem evezőmet,
Villám futkosott fölöttem,	Mért is volna az kezemben?
Jobbra-balra éles sziklák	Hisz mindegy, akárhová visz
Fenyegettek és alattam	Vitorlámnak játszótársa,
Örvényeknek torka nyílt . . .	A kis gyermek-fuvalom;
Evezőm minden csapása,	Mindegy az, mert mindenütt az
Szívem minden dobbanása	Ég vesz engemet körül, a
Az utósó lehetett vón'.	Fellegetlen, tiszta ég . . .
Én eveztem, csak eveztem,	Úgy ereszkedik le ez
S a mi legfő: akkor is még,	A sík tengernek színére,
A midőn vezértüzem,	Engem úgy kerít be, mint egy

Kék virágokból flizött	Mintha kedvesem hajával
Óriási koszorú.	Játszanának. És a dal
Mendegélek, mendegélek,	Még is szép, mert hallatára
Ringatózom, ringatózom.	A mennyből leszállnak a
Gondtalan nyujtózkodom ;	Csillagok, hogy közelebb
Fejem édesen pihen	Légyenek, s a hold kilép
Hitvesemnek lágy ölében ;	A tengerbül és figyelmez. —
Szemeim szemeibe néznek,	Igy lantolva, énekelve
E szemekbe, mik sötétek,	Vándorlok kis sajkámon, mint
S még is ragyogóbbak, mint a	A delfinen Árion . . .
Mennyország arany lakói ;	Néha száll csak árboczmra
És kezemben a lant, rajta	Egy-egy síró vészmadár :
Ábrándos dalt pengetek,	Egy-egy fájó aggalom
Nem szabályos, nem kigondolt	Jövendőd miatt, hazám ;
Mesterkélts dalt . . . ujjaimra	De minél beljebb jutok
Bízom, hogy mit verjenek,	A tenger végetlenébe,
S futnak ezek a húrok közt	Annál ritkábban jön ilyen
Föl s le öntudatlanúl,	Vészt jövendőlő madár.

(Pest.)

HONVÁGY.

(Béranger után francziából.)

Mondátok : « Jer Párizsba, ifju pásztor,
 Használni magas tehetségedet.
 Pénzünk, gondunk, a tanulás, a színház
 Feledtetik majd a mezőt veled. »
 Én eljövék, de milyen arczom ! a sok
 Tűznél tavaszomat leégetém.
 Adjátok vissza, vissza falumat
 És a hegyet, hol születém !

Bús és hideg láz fut rajtam keresztül,
 Beteljesítvén kívánságtokat.
 E szép bálokban, a hol királynék a
 Hölgyek, haldoklom a honvágy miatt.

Nyelvem hiába csínosítám, és a
Művészet fénye hasztalan vakít.
Adjátok vissza, vissza falumat
És vidám vasárnapjait!

Estéinket s a vén meséket s durva
Danáinkat méltán lenézitek.
Büvészeinken túltesz Operátok,
Mely a tündér hont közelíti meg.
A szentek szentének hódolva, a menny
Hangversenytekből vészi hangjait.
Adjátok vissza, vissza falumat
És estenkénti dalait!

Sötét kunyhóink s dülő templomunkat
Magam is kezdtem én csekélyleni.
Itt megragadnak a sok emlékszobrok,
Kivált e Louvre s díszes kertjei.
Pompás kastélyok, mint légtünemények,
Miket beszínez a napalkonyat.
Adjátok vissza, vissza falumat
S harangját s a kis házakat!

Térítsétek meg a bálványimádót;
Haldokló félben istenéhez tér.
Kutyám ott lenn vár engem a tűzhelynél,
S anyám, bucsúnkra emlékezve, sír.
Százszor látám a hófuvást, vihart, s ha
Vadállatok nyájunkra törtenek.
Adjátok vissza, vissza falumat
S botom s a barna kenyeret!

Mit hallok, ég, mily nyugtalanná lettem!
Mondják: «menj, indulj holnap, ha virad.
Szülőfölded letörli könnyedet, s majd
Éledni fogsz hazád ege alatt.»
Isten veled szép ragyogó hely, Párizs,
Hol elbájolva áll a jövevény.

Ah újra látom, látom falumat
És a hegyet, hol születém!

(Pest.)

CZAKÓ TEMETÉSÉN.

(† öngyilkosság által deczember 14. 1847.)

Könnyez a részvét... oh még a	Nagy a világ, nagy a világ,
Gyűlölség is, ha itt vóna,	Benne miljom embertárs van,
Ejtene egy drága-gyöngyöt,	S ő e nagy világban, ő e
Egy könyűt e koporsóra.	Milliók közt állt magában.

Magasan röptűlő szellem	Végre lelt egy jó barátot,
Súlyedt a mély semmiségbe,	Jó barátja a fegyver lett,
Tavaszdől, az ifjúságnak	Mely szivéről lesegíté
Tavasza, a sír telébe.	Az életet, e nagy terhet

Keresett-e rokon lelket,	Könnyez a részvét... oh még a
S nem talált egy jó barátot?	Gyűlölség is, ha itt vóna,
Vagy ki oda lépe hozzá,	Ejtene egy drága-gyöngyöt,
Eltaszítá őt magától?	Egy könyűt e koporsóra.

(Pest.)

VASUTON.

Tenger-kéj veszen körül,	Hegy, fa, ház, ember, patak
Közepében lelkem fürdik...	És ki tudja, még mi minden?
A madár röptűl csak eddig,	Tűnedez föl szemeimben
Most az ember is röptűl!	S oszlik el, mint köd-alak.

Nyílsebes gondolatunk,	A nap is velünk szalad,
Későn indulunk utánad,	Mint egy őrtűl, a ki véli,
De sarkantyúzd paripádat,	Hogy őt, összevisszatépni,
Mert elérünk, elhagyunk!	Űzi egy ördögcsapat;

Futott, futott, s hasztalan!	Száz vasutat, ezeret!
Elmaradt... fáradva dölle	Csináljatok, csináljatok!
A nyugati hegytetőre,	Hadd fussák be a világot,
Arczán szégyen lángja van.	Mint a testet az erek.

S még mi egyre röpülünk,	Ezek a föld erei,
Egy sziporkát sem fáradva;	Bennök árad a műveltség,
Ez a gép tán egyenest a	Ezek által ömlenek szét
Más világba megy velünk! —	Az életnek nedvei.

Miért nem csináltatok
 Eddig is már?... vas hiányzott?
 Törjeteek szét minden lánczot,
 Majd lesz elég vasatok!
 (Pest.)

A HARAGHOZ.

Kiapadsz-e, harag,
 Te zuhatagos
 Vad bérczi patak,
 Mely zúgva rohantál
 A mélybe, s vetettél
 Szilaj habokat....
 Kiapadsz-e, harag,
 Szivemből örökre?
 Hát csendes házimadár
 Lesz az erdei sasból,
 Mely körmeit egykor
 A bős zivatar
 Hátába ütötte,
 És rajta lovagla
 Kevély diadallal?
 Hát vállatrántó
 És fejbillentő
 És hálósapkás
 Jó békés polgár

Lesz a tüzes ifju?
 Ki néha magával
 Nem bírt, kinek ez
 Volt a neve egykor
 Mindenkinek ajkán:
 Haragos Petőfi!

Mily aggalom ez, mily
 Hiábavaló!
 Nem hagyhat el engem
 Nemes indulatom,
 Az ifju-harag;
 Nem apadt ki szivemből
 E zuhatagos
 Vad bérczi patak,
 S nem fog kiapadni.
 Csak csendesedett
 Most némileg árja,
 Mert róna mezőkön

Megy útja keresztül,
Mezőiden, hegy s völgy
Nélküli jelen.
De ott a jövődő
Sziklás vadona,
Mélységeivel....
Ha majd oda ér

Haragom pataka!
Megnőve folyammá
Ugy fog lezuhanni
Elleneidre, hazám,
Mint a feneketlen
Örvénybe a féktelen
Niagara!

(Pest.)

KINN A MÉNES, KINN A PUSZTÁN . . .

Kinn a ménes, kinn a pusztán,
A betyárok országutján.
Benn a csikós a csárdában,
Iszik isten igazában.

Hát amott Kecskemét felől
A homoktorlatok megől
Ki lépeget szép lassacskán
Egy szép sötétpej paripán?

Hadd igyék, ha kedve tartja,
Ha kiszáradott a torka,
Nem is csoda ily melegben,
Sült a nap esze-veszetten.

Szép tüzes ló, de még rajta
A legény tüzesebb fajta,
Bátorság van a szemében,
Karikás-ostor kezében.

De ha beballag kend, bátya,
Iszogatni a csárdába,
Legyen gondja a ménesre,
Bizza kelmed jó kezekre.

Csakjön, csakjön, halklépésttart,
Egyszer a méneshez ugrat,
Kiszakít egy jó nagy falkát...
Kis-Kunság, most isten hozzád!

Ottkinnhagyott hárombojtárt,
Egy sem ér egy hajító fát,
Mind a három azzal mulat,
Hogy alszik a kalap alatt.

Fárad a nap, már alatt jár,
Egyre nyargal még a betyár
És előtte a paripák,
Csattog-pattog a karikás.

Hevernek a földön hanyatt,
Orcájok a kalap alatt,
Egyebökkel nem gondolnak,
Ha megpörköli is a nap.

Jön a csikós a csárdából
Gyógyulóban mámorából,
A bojtárok ébrednek,
Nagy híja van a ménesnek.

El az egész kerületbe
 Ló-keresni, szedtevette!....
 De hiszen kereshetik már
 Kit Szabadkán, kit Kikindán.
 (Pest.)

MÉG ALIG VOLT REGGEL . . .

Még alig volt reggel, már megint este van.
 Még alig volt tavasz, már megint itt a tél.
 Még alig, Juliskám, hogy megismerkedtünk,
 S már feleségem vagy, már rég azzá lettél.

Még alig hogy játszánk apáink térdén, s már
 Maholnap ott alszunk nagyapáink mellett...
 Csak annyi az élet, mint futó felhőnek
 Árnya a folyón, mint tükrön a lehellet.
 (Pest.)

SZILVESZTER ÉJE

1847-BEN.

I.

Hejh, vannak ma számadások!
 Házi asszony, házi gazda,
 Mit bevett és kiadott az
 Év folytában, összeadja.

Vizsgálják a pénzes erszényt,
 Mennyi volt benn s mennyi van még,
 S törlik le a verítéket,
 Melylyel azt a pénzt szerezték.

Feleségem, lásd, milyen jó,
 Hogy mi nekünk nincsen pénzünk:
 Nem piszkoljuk be kezünket,
 S nem csorog a verítékünk.

Amazoknak a ládáik,
 Mi nekünk szíveink telvék....
 Az milyen szegény gazdagság!
 Ez milyen gazdag szegénység!

II.

Még csak egy magam valék
 Tavaly ilyen tájban,
 Az idén már kettesckén
 Vagyunk a szobában.

Furcsa lesz, ha már ez egy
 Darabig majd így mén:
 Esztendőre hármacskán
 Azután négyecskén.

III.

De félre, félre a tréfával,
 Hisz beteg mellett állunk;
 Beteg, haldoklik az esztendő,
 Ez a mi drága kedves jó barátunk....
 Fonjunk áldásból líliomfüzért,
 Megkoszorúzni haldokló fejét.

Ő adta össze kezeinket,
 Válhatlanúl, örökre,
 Ő szállítá föl lelkeinket
 Nem ismert és nem sejtett örömekre....
 Fonjunk áldásból líliomfüzért,
 Megkoszorúzni haldokló fejét.

Az a kevés bú, mit koronként
 Szívünkre rá cseppente,
 Nem keseríté boldogságunk,
 Sőt azt még sokkal édesebbé tette....
 Fonjunk áldásból líliomfüzért,
 Megkoszorúzni haldokló fejét.

Haldoklik ő, már csak néhány halk
 Szívdobbanás van hátra,
 S az örök éj borúl e szemre,
 Mely boldogságunk hajnalfényét látta...
 Fonjunk áldásból líliomfüzért,
 Megkoszorúzni haldokló fejét.

IV.

Az esztendőnek a halála
 Oly ünnepélyes egy halál!
 Ilyenkor minden jobb halandó
 Elzárkozik, magába száll.

S nem hogy barátnak, hanem még az
 Ellenségnek is megbocsát,
 És ez valóban nagyszerű, szép;
 De én is így tegyek-e hát?

Csak a zsarnok s a szolgálélek,
 E kettő az én ellenem,
 S én zsarnokoknak s rabszolgáknak
 Bocsássak meg?.... nem, soha sem!

Az isten ítélőszékénél,
 Még ott sem mondok egyebet:
 «Hogysem ezeknek megbocsássak,
 Inkább elkárhozott legyek!»

(Pest.)

1848.

A TÉLI ESTÉK.

Hova lett a tarka szivárvány az égről?
Hova lett a tarka virág a mezőkről?
Hol van a patakzaj, hol van a madárdal,
S minden éke, kincse a tavasznak s nyárnak?
Oda van mind! csak az emlékezet által
Idéztetnek föl, mint halvány síri árnyak.
Egyebet nem látni hónál és fellegnél;
Koldussá lett a föld, kirabolta a tél.

Olyan a föld, mint egy vén koldús, valóban,
Vállain fejr, de foltos takaró van,
Jéggel van foltozva, itt-ott rongyos is még,
Sok helyen kilátszik mezítelen teste,
Ugy áll a hidegben s didereg... az inség
Vastagon van bágyadt alakjára festve.
Mit csinálna kinn az ember ilyen tájban?
Mostan ott benn szép az élet a szobában.

Áldja istenét, kit istene megáldott,
Adván néki meleg hajlékot s családot.
Milyen boldogság most a jó meleg szoba,
S meleg szobában a barátságos család!
Most minden kis kunyhó egy tündérpalota,
Ha van honnan rakni a kandallóra fát,
S mindenik jó szó, mely máskor csak a légbe
Röpül tán, most beszáll a szív közepébe.

Legkivált az esték ilyenkor mi szépek!
El sem hinnétek tán, ha nem ismernétek.
A családfő ott fenn ül a nagy asztalnál
Bizalmas beszédben szomszédokkal s komával,
Szájokban a pipa, előttök palaczk áll
Megtelve a pincze legrégibb borával,
A palaczk fenekét nem lelik, akárhogy
Iparkodnak ... újra megtelik, ha már fogy.

Kínálgatja őket a jó háziasszony,
Ne félj, hogy tisztjéből valamit mulasztson,
Hejh mert ő nagyon jól tudja, mit mikép kell,
A kötelességét ő jól megtanulta,
Nem bánik könnyen a ház becsületével,
Nem is foghatják rá, hogy fösvény vagy lusta.
Ott sűrög, ott forog, s mondja minduntalan:
«Tessék, szomszéd uram, tessék, komám uram!»

Azok megköszönik, s egyet hörpentenek,
S ha kiég pipájok, újra rá töltenek,
És mint a pipafüst csavarog a léghen,
Akkép csavarognak szanaszét elméik,
És a mi már régen elmúlt, nagyon régen,
Összeszedegetik, sorra elregélik.
A kitől nincs messze az élet határa,
Nem előre szeret nézni, hanem hátra.

A kis asztal mellett egy ifjú s egy lyányka,
Fiatal pár, nem is a múlt időt hányja.
Mit is törődnének a múlttal? az élet
Előttök vagyon még, nem a hátok megett;
Lelkők a jövőendő látkörébe tévedt,
Merengve nézik a rózsafelhős eget.
Lopva mosolyognak, nem sok hangot adnak,
Tudja a jó isten, még is jól mulatnak.

Amott hátul pedig a kemencze körül
Az apró-cseprőség zúgva zsibongva ül,

Egy egész kis halom kisebb-nagyobb gyermek
 Kártyából tornyokat csinál... épít, rombol...
 Űzi pillangóit a boldog jelennek,
 Tennapot felejtett, holnapra nem gondol. —
 Lám, ki hinné, mennyi fér el egy kis helyen:
 Itt van egy szobában mult, jövő és jelen!

Holnap kenyérsütés napja lesz, szítál a
 Szolgáló s dalolgat, behallik nótája.
 Csikorog a kútgém ott kinn az udvaron,
 Lovait itatj' a kocsis éjszakára.
 Húzzák a cigányok valami víg toron,
 Távolról hangzik a bőgő mormogása.
 S e különféle zaj ott benn a szobába'
 Összefoly egy csendes lágy harmóniába.

Esik a hó, még is fekete az utcza,
 Nagy, vastag sötétség egészen behúzta.
 Járó-kelő ember nem is igen akad,
 Egy-egy látogató megy csak haza felé,
 Lámpája megvillan az ablakok alatt,
 S fényét a sötétség hirtelen elnyelé.
 Eltűnik a lámpa, a bennlevők pedig
 Buzgón találgatják: vajon ki ment el itt?

(Pest.)

FELESÉGEK FELESÉGE . . .

Feleségek felesége,
 Lelkemadta kicsikéje!
 Jer ide már az ölembe,
 Mulassak veled kedvemre.

Nem is tudja a nőtelen,
 Mi az igazi szerelem.
 Hogy tudná az istenadta?
 Még csak akkor tanulgatja.

Szerettelek lánykorodban,
 Szeretlek most százszor jobban,
 Nem százszor, de ezerszerte,
 Ha meg nem haragszol érte.

Nőtelen ember szerelme
 Csak virág a kalap mellett;
 S most a szerelem én nékem
 Lélekzetem, szivverésem.

De boldogok is vagyunk ám,
 Ugy-e, lelkem kis Juliskám?
 Meg se' várjuk a halálunk,
 Elevenen égbe szállunk!

(Pest.)

EGY KÖNYVÁRUS EMLÉKKÖNYVÉBE.

Az életcél boldogság, de elébb
 Fáradni kell, hogy ezt a czélt elérd,
 Ugy ingyen ahhoz senki sem jut el,
 Ahhoz nagyon sok mindenféle kell:
 A becsülettől soha el ne térj
 Sem indulatból sem pedig díjért,
 Szeresd hiven felebarátidat,
 Ne vond föl közted s más közt a hidat,
 A hon nevét, a drága szent hazát
 Szivednek legtisztább helyére zárd,
 S imádd az istent, s mindenek felett
 Áru!d erősen költeményimet.

(Pest.)

ADORJÁN BOLDIZSÁRHOZ.

Mélységes völgyben, olyan mélyben,
 Hogy, a mik állnak közelében,
 A mozdulatlan gránitbérczek,
 Ezen vasnál vasabb falak,
 Még ők is, a mint ott lenéznek,
 Szédülni látszanak . . .
 E mély völgynek legmélyebb fenekén,
 Hová a napvilág félfeketén
 Jut el csak a sok bujkálás miatt,
 S hol a hold, ez a szép fonóleány,
 Olyan kísérteties szálakat
 Ereszt éjenként ezüst guzsalyán,

Mikéntha fonna szemfedőt magának . . .
 A völgyben ott, egy nagy szomorfüzfának
 Tövén, nyílt egy kicsiny virág.
 Homály és lombok takarák,
 Nem volt körülle semmi, semmi fény,
 Csak egy fagyott nagy harmat reszketett
 — Egy örökkévaló könny — levelén,
 Mint a gyémánt a vérző seb felett.
 Mert a virág piros volt . . . nem csoda,
 Egy összetépett szívből támada.
 Kevés vándor fordult meg itt e tájon,
 Kevés szem akadott meg e virágon,
 De a ki látta őt,
 Hamarjában nem mehetett el,
 Ott állt csodálkozó szemekkel
 E bú-növény előtt,
 És nézte, nézte, s érzett kínokat,
 Miktől a lélek szerteszét szakad,
 De míg így ölte őt az, a mit láta,
 Szivott bódítón-édes illatot . . .
 Barátom, ez a fájdalom virága,
 Ez a virág lantod zenéje volt. —

Miért tiprád el ezt a szép virágot?
 Mért hallgatott el így kezedben a lant?
 Nem fájt, nem fájt, midőn a földhöz vágta,
 S mintegy zokogva húrja kettépattant?
 Nem kiáltott rád a lelk'ismeret,
 Midőn rá tetted gyilkos kezedet?
 Mert gyilkos vagy, megölted
 Nem testedet,
 De ennél sokkal többet,
 Jobb részedet;
 A lant a lelke a költőnek,
 S te, hah, te lelkedet öled meg! . . .
 Egy költő-lelket semmisíteni meg!
 Nem ismeréd tán küldetésedet?

Szent és nagy ez valóban,
 A mely föld pusztulóban,
 Haldokló-félben van, a melynek már
 Nem használ sem eső sem napsugár:
 Az a költő könnyhullatásitul
 S mosolygásától újra fölvirul.
 Mivel felelsz majd, hogyha egykoron
 Az, a ki küldött, számadásra von?
 Ha mondja majd: «Nézz arra lefelé,
 A merre tetted útatad,
 Jól látszik, hosszú sivatag . . .
 A rád bízott földet nem míveléd!»

Föl, föl, barátom, drága minden percz,
 A föld futócsillagjai vagyunk,
 Csak addig élünk, míg leszaladunk;
 Maholnap a bíró előtt lehetsz.
 Föl, föl, barátom, illeszd össze lantod,
 Leheld beléje búbánatodat,
 Hisz a költő, ha a legfájóbb hangot
 Sohajtja, akkor a legboldogabb.
 Dalold el mind, mivel szived teli,
 S minden hang, a mely ajkadon kijő,
 Lelked darabja légyen . . . oly dicső
 Kín és gyönyör között elvérzeni!
 (Pest.)

VAN-E EGY MAROK FÖLD . . .

Van-e egy marok föld a magyar hazában,
 A melyet magyar vér meg nem áztatott?
 Hajh, de már nem látszik a nagy ősök vére,
 Fiaik befesték újra feketére
 A földet, rá kenték a gyalázatot!

S így hazugság itt az örök-igazság is,
 Hogy az oroszán nem szülhet nyúlfiat;

Ti dicső apák, ti bajnok oroszlánok,
Ha ti a halálból most föltámadnátok,
És látnátok satnya maradéktokat!

S ez a faj dicsekszik őse érdemével,
Híres hajdanával úgy hetvenkedik....
Hát majd a jövődő fog-e dicsekedni
Mi velünk? vajon nem fogja emlegetni
Orczapisulással e kor gyermekit?

Erre semmi gondunk. Tengünk, mint az állat,
Megelégszünk azzal, hogy van kenyerünk,
Messze elmaradtunk a világ sorától,
Kitöröltek a nagy nemzetek sorából,
Élni nem tudunk és halni nem merünk.

Szégyen, szégyen! egykor mi valánk a sorsnak
Számadó könyvében a legelső szám,
S most leghátul állunk semmit nem jelentve...
Kik lábunk ölelték egykor térdepelve,
Most arczul csapkodnak... szégyen rád, hazám!

S jaj nekem, százszor jaj, hogy szülöm ellen kell
Kart emelnem, hogy megostorozzam őt,
Gyermek a szülőjét!.... engem jobban éget
A seb, melyet rajta vágok; és nagy vétek,
Jól tudom, az ily tett ég és föld előtt.

S én ezek daczára sem fogok pihenni,
Érezzek bár százszor több fájdalmakat,
S verjen meg bár engem a nagy isten érte...
Addig ostorozlak, nemzetem, míg végre
Földobog szived, vagy szívem megszakad!

(Pest.)

MIT CSINÁLSZ, MIT VARROGATSZ OTT?

Mit csinálsz, mit varrogatsz ott?
 A ruhámat foltozgatod?
 Rongyosan is jó az nékem,
 Varrj inkább egy zászlót, feleségem!

Sejtek, sejtek én valamit,
 A jó isten tudja, hogy mit,
 De elég, hogy szól sejtésem,
 Varrd meg azt a zászlót, feleségem!

Nem maradhat így sokáig,
 Mi hogyan lesz, majd elválík,
 Elválík a csatatéren,
 Varrd meg azt a zászlót, feleségem!

Drága áru a szabadság,
 Nem ingyen, de pénzen adják,
 Drága pénzen, piros véren;
 Varrd meg azt a zászlót, feleségem!

Ha ilyen szép kéz varrja meg,
 A győzelem belé szeret,
 S mindig ott lesz közelében;
 Varrd meg azt a zászlót, feleségem!
 (Pest.)

EGY EMLÉK A KÓRHÁZBAN.

(Moreau után francziából.*)

E durva ágyon végvonaglásomban
 Még szánakozó könnyeket lelek,

* Hégesippe Moreau Franciaország egyik legszebb lelkű és legszerencsétlenebb költője. Született Párizsban 1810-ben s meghalt 1838-ban sok évig tartó koldús-nyomor után egy kórházban

Mert a dicsőség és lángész illatja
 Árasztja el e fájdalom-helyet.
 Itt énekelt ő, itt imádkozott és
 Halt meg, reményeinek özvegye,
 S én ismétlem, számlálva szenvedésim :
 Szegény Gilbert, mennyit nem szenvedé!

«Bátorság, költő!» így beszéltek hozzám,
 «Gondunk leszen lantodra és reád.»
 Ténnap mondák, s ma a vészben nekem csak
 Az irgalom nyitá meg ajtaját.
 Reszkess, gonoszság! végdalom megpendül,
 S ha meghalok, rajtad lesz bélyege....
 Ah, kiesik az író toll kezemből;
 Szegény Gilbert, mennyit nem szenvedé!

Ha hosszú sóhajtasaim után egy
 Vigasztaló szó hangzanék nekem,
 Ha volna itten egy baráti kéz, mely
 Megmelegítné reszkető kezem!
 De a barátok nem hallják keservem,
 Estéjük lakomában foly ma le,
 S nem veszik észre társok távollétét....
 Szegény Gilbert, mennyit nem szenvedé!

Megátkozám én születésem napját;
 De a természet olyan gyönyörű,
 De minden este erdők illatával
 Lebeg a szellő ablakom körül.

isten- és embertől elhagyatva. Költeményeit halála előtt nem rég adta ki, s dicsősége még jókor érkezett temetésére. Nyolcz évi koplalásának díja pompás temetés volt. — Gilbert, kiről e dalának végsorai szólnak, előtte-élt francia költő volt s szinte, mint ő, nyomorban és kórházban halt meg. — És ezek Franciaországban történtek, a nagy és fényes Franciaországban! . . . mit mondjon, mit tegyen a magyar költő? hallgasson és, ha lehet ily szomorú vigasztalástól, vigasztalódjék. A költő mindenütt édes gyermeke az inségnek.

Sétálni párosan virágos fűben,
 Bent a fák közt merengve ülni le :
 Oh mily boldogság, milyen szép az élet!
 Szegény Gilbert, mennyit nem szenvedé!

(Pest.)

SZERETLEK ÉN, SZERETLEK TÉGED . . .

Szeretlek én, szeretlek téged,
 Kedves kis angyalom,
 Csak az fáj, hogy szerelmemet be
 Nem bizonyíthatom.

Igy egyszerűen a szavamra,
 Ha tetszik, nem hiszed,
 És én mikép oszlassam el, ha
 Vannak, kétségedet?

Születtem volna gazdag úrnak:
 Bizonyosság-tételért
 Egy-egy gyémántkövet dobnék el
 Minden kis szavadért.

Ha királynak születtem volna :
 Letenném koronám
 Egy kis virágkoszoruért, mit
 Kezecske'd fűzne rám.

Volnék szivárvány: kérnélek, hogy
 Színeimet elfogadd,
 És festess bennök szalagot, mely
 Övezzé derekad.

Ha volnék a világlátó nap :
 Ott hagynám az eget,
 S a nagy világ helyett nem néznék
 Mást, mint szemeidet!

(Pest.)

MINEK NEVEZZELEM? . . .

Minek nevezzelek,
Ha a merengés alkonyában
Szép szemeidnek esti-csillagát
Bámulva nézik szemeim,
Miként ha most látnák először . . .
E csillagot,
A melynek mindenik sugára
A szerelemnek egy patakja,
Mely lelkem tengerébe foly —
Minek nevezzelek?

Minek nevezzelek,
Ha rám röpted
Tekinteted,
Ezt a szelíd galambot,
A melynek minden tolla
A békeség egy olajága,
S a melynek érintése oly jó!
Mert lágyabb a selyemnél
S a bölcső vánkosánál —
Minek nevezzelek?

Minek nevezzelek,
Ha megzendülnek hangjaid,
E hangok, melyeket ha hallanának
A száraz téli fák,
Zöld lombokat bocsátanának,
Azt gondolván,
Hogy itt már a tavasz,
Az ő régen várt megváltójok,
Mert énekel a csalogány —
Minek nevezzelek?

Minek nevezzetek,
 Ha ajkaimhoz ér
 Ajkadnak lángoló rubintköve,
 S a csók tüzeiben összeolvad lelkünk,
 Mint hajnaltól a nappal és az éj,
 S eltűn előlem a világ,
 Eltűn előlem az idő,
 S minden rejtélyes üdvességeit
 Árasztja rám az örökkévalóság —
 Minek nevezzetek?

Minek nevezzetek,
 Boldogságomnak édes anyja,
 Egy égbe rontott képzelet
 Tündér leánya,
 Legvakmerőbb reményeimét
 Megszégyenítő ragyogó valóság,
 Lelkemnek egyedüli,
 De egy világnál többet érő kincse,
 Édes szép ifju hitvesem,
 Minek nevezzetek?

(Pest.)

A RAB OROSZLÁN.

A végtelen birodalom helyett
 Adának néki egy kis ketreczet!

Vas-rostélyos kicsiny ketreczben áll
 Az oroszlán, a sivatag-király.

Hagyjátok őt békében állani,
 Szentségtelenség háborítani.

Ha elrablák a szabadságot tőle,
 Hadd gondolkozzék legalább felőle;

Ha el nem éri a fa sudárát,
Hadd lépjen árnyékára legalább.

Ott áll merően, méltóságosan,
Még mostan is mily méltósága van!

Elvették szabadságát, mindenét,
De nem vehették hős tekintetét.

Merően áll, miként a piramid, a mely
Sokszor nézett reá komor köveivel.

Ott járnak kósza gondolatjai,
Magát szülőföldére képzei,

A melynek sivatagjait vele
Együtt zugá be a szamum szele.

Ez a szép föld, ez volt a szép idő!
De tömlöczének őre jó,

S merengésének eltűnik világa,
Mert vesszejével őt ez föbe vágta.

Vessző s egy ily ficzkó parancsol néki,
Oh minden égnek minden istenségi!

Ilyen mélyen hajolt magas feje,
Ilyen gyalázatot kell tűnie!

S a bámuló, otromba néptömeg
Gyalázatán még egy nagyot röhög.

Hogy mersz pisszenni, léha söpredék?
Ha szét találja törni tömlöczét,

Ugy összetéphet, úgy széjjeltagolhat,
Hogy lelked sem marad meg a pokolnak!

(Pest.)

A JÓ TANÍTÓ.

Van biz ott a sok rossz között,
Van jó tanító is ;
Volt nekem sok rossz tanítóm,
Volt nekem egy jó is.

Meg is maradt a fejemben,
Úgy emlékszem rája,
Mintha vén kopasz fejével
Most is itten járna.

Kopasz volt az istenadta,
Nem tehetek róla ;
Vén legény volt, ifjusága
Régen elvirúla.

Elhervadtak virágai,
Egy maradt meg épen,
Egy nagy bazsarózsa nyílt
Az orra hegyében.

Talán minden reggel újra
Kivirult az orra,
De nem csoda, mert gondosan
Táplálgatta, borral.

Már hiába, ha ez olyan
Különös plánta volt,
Hogy nem szívelt egyebet, mint
Pinczei harmatot.

Ez alatt az orr alatt egy
Nagy bajusz ácsorga,
Egyik rúdja égbe készült,
Másik le a porba.

A bajusz alatt szája volt,
Szájában pipája,
Lapátnak is beillett vón'
Köpczös szopókája.

Zrínyijét még valamikor
Árpád idejében
Készítették, semmi szín sem
Volt már a színében.

Gombok voltak akkorák rajt',
Mint egy-egy pogány fej,
Használták is tán a török
Hadbán buzogány helytt.

Mindenféle zsinórral úgy
Ki volt kanyargatva,
Hogy a mennydörgős mennykő is
Eltévedett rajta.

A szabó jó szűkecskére
Szabta a nadrágot,
De azért egy kicsit még is
Pötyögősen állott. —

Hosszan bajlódtam tán vele,
De megérdemelte,
Mert szörnyen jó ember volt az
Istenteremtette.

Olyan jó tanító volt ő,
A milyen csak kellett,
Eszteendőn át asztal alatt
Heverték a könyvek.

Ha leczkémből fél betűt sem
Tudtam felmondáskor,
Azzal vigasztalt, hogy se baj,
Megtanulom máskor.

Ki is mutattam iránta
Jószívúságemet,
Vittem neki ajándékot,
Mikor csak lehetett.

Lelopkodtam sonkát, kolbászt
Saját kéményéből,
Ez volt ajándékom, s ő még
Meg is hítt vendégül!

(Pest.)

A PUSZTA, TÉLEN.

Hejh, mostan puszta ám igazán a puszta!
Mert az az ősz olyan gondatlan rossz gazda;
A mit a kikelet
És a nyár gyűjtöget,
Ez nagy könnyelműen mind elfecséreli,
A sok kincsnek a tél csak hűlt helyét leli.

Nincs ott kinn a juhnyáj méla kolompjával,
Sem a pásztor legény kesergő ípjával,
S a dalos madarak
Mind elnémultanak,
Nem szól a harsogó haris a fű közúl,
Még csak egy kicsiny kis prücsök sem hegedül.

Mint befagyott tenger, olyan a sík határ,
Alant röpül a nap, mint a fáradt madár,
Vagy hogy rövidlátó
Már öreg korától,

S le kell hajolnia, hogy valamit lásson . . .
Igy sem igen sokat lát a pusztaságon.

Üres most a halászkunyhó és a csőszház;
Csendesek a tanyák, a jószág benn szénáz;
Mikor vályú elé
Hajtják este felé,
Egy-egy bozontos bús tinó el-elbődül,
Jobb szeretne inni kinn a tó vizébül.

Leveles dohányát a béres leveszi
A gerendáról, és a küszöbre teszi,
Mégvágja nagyjából,
S a csizmaszárából
Pipát húz ki, rá tölt, és lomhán szipákol,
S oda-oda néz: nem üres-e a jászol?

De még a csárdák is ugyan csak hallgatnak,
Csaplár és csaplárné nagyokat alhatnak,
Mert a pincze kulcsát
Akár elhajítsák,
Senki sem fordítja feléjük a rudat,
Hóval söpörték be a szelek az utat.

Most uralkodnak a szelek, a viharok,
Egyik fönn a légben magasan kavarg,
Másik alatt nyargal
Szikrázó haraggal,
Szikrázik alatta a hó, mint a tűzkő,
A harmadik velök birkozni szemközt jó.

Alkonyat felé ha fáradtan elúlnak,
A rónára halvány ködök települnek,
S csak félig mutatják
A betyár alakját,
Kit éji szállásra prüsszögve visz a ló . . .
Háta mögött farkas, feje fölött holló.

Mint kiűzött király országa széléről,
 Visszapillant a nap a föld pereméről,
 Visszanéz még egyszer
 Mérges tekintettel,
 S mire elér szeme a tulsó határra,
 Leesik fejéről véres koronája.

(Pest.)

SZERELEMNEK RÓZSAFÁJA . . .

Szerelemnek rózsafája . . .	Szerelemnek poharában
Árnyékában heverek,	Ajksamat fürösztgetem,
Hulldogálnak homlokomra	Nem oly édes másból a méz,
Illatozó levelek.	Mint ebből a gyötrelem.

Szerelemnek fülmiléje	Szerelem fejér felhői
Csattog a fejem fölött,	Erre felé lengenek,
Képzetemben minden hangja	Mintha engem látogatni
Egy-egy isten-álmat költ.	Jőne egy angyalsereg.

Szerelemnek holdvilága
 Rám arany palástot vet,
 Eltakarja, felejteti
 Vélem szegénységemet.

(Pest.)

NE FELEDD A TÉRT . . .

(Moore után angolból.)

Ne feledd a tért, hol ők elestek,
 Az utósó s a legjobb vitézek;
 Mind elmentek és kedves reményink
 Velök mentek, egy sírban enyésznek.

Oh, ha visszanyernők a haláltól
 A szíveket, mik előbb dobogtak,

Ujra víni a szabadság harczát
Színe előtt a magas mennyboltnak!

Pillanatra ha lehullna lánczunk,
Melyet ott ránk a zsarnok szoríta:
Nincsen ember, nincsen isten, a ki
Minket újra megkötözni bírna!

Vége van . . . de bár a történetben
Ottan áll a győző-név ragyogva,
Átkozott az a dicsőség, a mely
A szabadok szíveit tapodja.

Sokkal drágább a sír és a börtön,
Melyet honfi-névnek fénye tölt meg,
Mint a győzedelmi oszlop, a mit
A szabadság romjain emeltek.

(Pest.)

HIDEG, HIDEG VAN OTT KINN . . .

Hideg, hideg van ott kinn,
Arról nem tehetek,
Nem is törődöm vele,
Szobám elég meleg.

Ekkor . . . de mi közöm most
A múlthoz én nekem?
Nem, nem leszek hálátlan
Írántad, jelenem,

Te foglald egyedül el
Egészen lelkemet,
Számúzve a jövő s mult,
Remény s emlékezet.

Mi is az a jövő s mult?
Ha zordon vagy ha szép,
Az mindegy, így is úgy is
Tolvajnál nem egyéb.

Két tolvaj a jövő s mult,
Incselkednek veled,
Hogy szép szerén magokra
Vonják figyelmedet,

S míg jobbra balra nézesz,
Ellopják hirtelen
A szép virágot, melyet
Eléd tett a jelen.

Nem fogtok most ki rajtam,
Zsebmetsző czimborák,
Pusztuljatok szememből,
Lóduljatok tovább.

Fejeden házisapka,
Rajtad hálórúha,
Kezedben egy pohár bor,
Szádban török pipa.

Te állj, te állj előttem,
Barátságos jelen,
Jó ízűen merengek
Mosolygó képeden.

Hadd rázzam meg, kedélyes
Barátom, kezedet,
E nagy karszékekben töltöm
Estém szemközt veled.

Nem vagy merész kalandor,
Regényes vad legény,
Kinek fél vállán mente,
Sastoll a süvegén.

Füstöljünk, iddogáljunk. . . .
Vidáman ránk ragyog
A lámpa, feleségem
Szeme s a csillagok.

(Pest.)

A VÖLGY S A HEGY.

Ha én hegy volnék! (sóhajtott a völgy)
Ha én hegy volnék! milyen isteni
A csillagok szomszédságából
A nagy világra letekinteni.

Az a boldog hegy, ott uralkodik
Királyi széke dicső magasán,
Körülövedzi hódolattal
Fejét a felhő tömjénfüst gyanánt.

A kelő nap, első sugáriból,
Tesz homlokára arany koronát,
S a lemenő palástul adja
Rá végsugárainak bíborát.

Ha én hegy volnék! itt elbújva kell
Áttengenem homályos életemet,
A szomszédig sem láthatok, s a
Szomszédból sem láthatnak engemct. — —

Ha én völgy volnék! (sóhajtott a hegy)
 Ha én völgy volnék: oh milyen rideg
 Ez a magasság, e dicsőség,
 A melyet tőlem úgy irigylenek.

Engem talál az első napsugár
 És az utósó is rajtam ragyog,
 És még is mindig olyan pusztá,
 És még is mindig oly hideg vagyok.

Pillangó, harmat, csalogány, virág....
 Hiába hívom, egyik sem szeret.
 S mi oda lenn enyelgő szellő,
 Az ide fönn csatázó fergeteg.

Ha én völgy volnék! élnék ott alant,
 A nagy világtól mélyen rejtve el,
 S cserélgetném a boldogságot
 A szép tavasz kedves szülöttivel!

(Pest.)

OLASZORSZÁG.

Megunták végre a földöncsuszást,
 Egymás után mind talpon termenek,
 A sóhajokból égiháború
 Lett, s láncz helyett most kardok csörgenek,
 S halvány narancs helyett a déli fák
 Piros vérrózsákkal lesznek tele —
 A te dicső szent katonáid ők,
 Segítsd őket, szabadság istene!

Nos, elbizott hatalmas zsarnokok,
 Orczáitokrul a vér hova lett?
 Orczátok olyan kísértetfejér,
 Mikéntha látnátok kísértetet;

Azt láttatok, valóban, megjelent
 Előítetek Brutusnak szelleme —
 A te dicső szent katonáid ők,
 Segítsd őket, szabadság istene!

Aludt Brutus, de már fölébrede,
 S a táborokban lelkesítve jár,
 Mondván: «ez a föld, honnan elfutott
 Tarquín s a melyre halva hullt Cæsár;
 Előttünk meghajolt ez óriás,
 S ti a törpéknek meghajoltok-e?» —
 A te dicső szent katonáid ők,
 Segítsd őket, szabadság istene!

Eljő, eljő az a nagy szép idő,
 A mely felé reményim szállanak.
 Mint őszzsel a derültebb ég alá
 Hosszú sorban a vándormadarak;
 A zsarnokság ki fog pusztulni, és
 Megint virító lesz a föld színe —
 A te dicső szent katonáid ők,
 Segítsd őket, szabadság istene!

(Pest.)

RÓZSAVÖLGYI HALÁLÁRA.

Vén muzsikus, mit vétettem én neked,
 Hogy mindig csak szomorítasz engemet?
 Keseregtem, mikor szólt a hegedűd,
 Hejh nem szól már, s ez nekem még keserűbb,
 Ez nekem még keserűbb!

Régi sorsa magyaroknak a bánat,
 E nélkül már tán élni sem tudnának,
 Ha már így van, ébredj föl, vén barátom,
 Hadd busúljunk legalább a nótádon,
 Hadd busúljunk nótádon!

Czudar nemzet biz a magyar, hiába,
Nem igen néz se' előre se' hátra,
Elfeledte, a mi történt ezelőtt,
A jövő meg? bánja is ez a jövőt,
Bánja is ez a jövőt!

Egyszer ember csak a magyar, mikor a
Fülét szívét megtölti a muzsika,
Könnybe lábbad a két szeme olyankor,
Eszébe jut a siralmas hajdankor,
A siralmas hajdankor.

Sirathatjuk is a multat, Mohácsot,
Kiket ott a török fegyver levágott;
Ha őket eltemették vón' rendesen,
Húsz ezer sír állna ottan egy helyen,
Húsz ezer sír egy helyen!

És mikor már kibusúltuk magunkat,
Megfeszítjük lelkünket és karunkat,
És ha akkor ott volna az ellenség,
Ha még annyi volna is, mind elesnék,
Mind egy szálig elesnék!

Akkor aztán bízni kezdünk magunkba',
Hogy telik még mi tőlünk is nagy munka,
Hogy kivirít még a magyar nép fája,
S lombjait majd isten ember csodálja,
Isten ember csodálja! —

Ébredj föl, vén muzsikus, vén barátom.
Hadd busúljunk, lelkesedjünk nótádon,
Olyan isten igazában tudtad te,
Hogy hol fekszik a magyarnak a szive,
A magyarnak a szive.

Mért hagytál el? hiszen mi rád nem untunk,
Pedig veled ötven évet mulattunk,

Gyere vissza, áldom azt az istened,
 Kezd el újra, kezd el azt az ötvenet,
 Kezd el azt az ötvenet! — —

Addig híttam, hogy sírjából megjelent,
 Megjelent, de csak addig volt idefent,
 Míg kezével hajlékára mutatott . . .
 Mi van benne? hegedű és koldusbot,
 Hegedű és koldusbot!

(Pest.)

AZ ORSZÁGGYŰLÉSHEZ.

Sokat beszéltek, szépet is beszéltek,
 Jót is, de ebből a hon még nem él meg,
 Mert nincs rendében eljárásotok,
 Ti a dolog végébe kaptatok,
 És így tevétek már régóta mindig;
 Látják, kik a multat végigtekintik.
 Ki képzeli olyan templom-építőt,
 Ki a tornyot csinálja meg előbb?
 És azt a levegőbe tolja, hogy
 Ott fönn maradjon, míg majd valahogy
 Alája rakja szépen a falat,
 S legeslegvégül jőne az alap.
 Ti vagytok ilyen mesteremberek,
 Ezért ad a hon nektek kenyeret,
 Ezért fizet szívének vérivel!
 Jobbat tesz, a ki semmit sem mivel.
 Időt, erőt eltékozoltok, és ha
 Sükert mutattok is föl néha-néha,
 Csak olyan az, mint hogyha engemet
 A szomszúság bánt, s adnak víz helyett
 Ételt, s talán még épen olyan ételt,
 Mitől szomszúságom csak jobban éget.
 Ha ez siker, ha ez jótétemény:
 Elmémet a bölcsőben hagytam én.

Hiába minden szép és jó beszéd,
Ha meg nem fogjátok az elejét,
Ha a kezdetnél el nem kezditek . . .
Sajtószabadságot szerezzetek.
Sajtószabadságot, csak ezt ide!
Ez oly nagy, oly mindenható ige
A nemzetben, mint az isten «legyen»-je,
A melylyel egy mindenséget teremte.
Hol ez nincs meg, bár másképp mindenek
Eláradó bőségben termenek,
S bár az utósó szolga és a pór
Zsebébül aranyat marokkal szór:
Azon nemzetnek még sincs semmije,
Azon nemzetnek koldus a neve.
S hol ez megvan, bár rongyban jár a nép,
Nyomorg, tengődik mindenfélekép:
Azon nemzet gazdag végetlenül,
Mert a jövőndőt bírja örököül.
Haladni vágyunk; de haladhatunk?
Én istenem, milyen golyhók vagyunk!
Lábunk szabad, de a szemünk bekötve,
Hová megyünk? . . . meglássátok, gödörbe.
Szemünk bekötve, fogva szellemünk,
Az égbe szállnánk, s nem röpködhetünk,
A szellem rab, s a ronda légbe fúl,
Mely dögvészes már önnön átkitúl.
A szellem rab; mint a hitvány kutyát,
A ház végére lánczba szoríták,
S lánczát harapva tördeli fogát,
A melylyel védni tudná a hazát . . .
A szellem rab, s mi fönn tartjuk nyakunkat
S szabad nemzetnek csúfoljuk magunkat!
Szolgák vagyunk, rabszolgánál szolgábbak
Megvetésére a kerek világnak!

(Pest.)

ANYÁM TYÚKJA.

Ejh mi a kő! tyúk anyó, kend
A szobában lakik itt bent?
Lám, csak jó az isten, jót ád,
Hogy fölvitte a kend dolgát!

Itt szaladgál föl és alá,
Még a ládára is fölszáll,
Eszébe jut, kotkodákol,
S nem verik ki a szobából.

Dehogyan verik, dehogyan verik!
Mint a galambot etetik,
Válogat a kendermagban,
A kiskirály sem él jobban.

Ezért aztán, tyúk anyó, hát
Jól megbecsülje kend magát,
Iparkodjék, ne legyen ám
Tojás szűkében az anyám. —

Morzsa kutyánk, hegyezd füled,
Hadd beszéljek mostan veled,
Régi cseléd vagy a háznál,
Mindig emberül szolgáltál.

Ezután is jó légy, Morzsa,
Kedvet ne kapj a tyúkhusra,
Élj a tyúkkal barátságba' . . .
Anyám egyetlen jószága.

(Vác.)

A TÉL HALÁLA.

Durva zsarnok, jégszívű tél,
Készülj . . . készülj, a halálra!
Jármodat megunta a föld,
És ledobja valahára;
Szabadság lesz! ím, az ég is
Ide szegődött a földhöz,
Fegyvertárából, a napbul,
Tűznyilakkal rád lövöldöz.

Meg fogsz halni, vad, bitor tél!
Addig él csak minden zsarnok,
Míg magok alattvalói
Szabadságot nem akarnak;
Hogyha egyszer a raboknak
Akaratja ki van mondva,
Összeomlik börtön és láncz,
S elenyészik híre hamva.

Harczolj, harczolj, föld, a téllel,
Ne félj, megbírod, levágod,
S szabadságodat kivívod,
Tavasza a te szabadságod.
Eljön, eljön a szép tavasz,
S hoz virágokat kebledre,
És szivárványt diadalmi
Koszorúnak a fejedre!

Nézd, a melynek rabja voltál,
A tél maga érzi vesztét,
Dúlt arcán megtört szeméből
Sűrű könnyek omlanak szét.
Hah, ki eddig csupa jég volt,
Most hogy olvad, mily gyáván hal! . . .
Nem csoda, hiszen testvér a
Gyávaság a zsarnoksággal.

(Pest.)

KEMÉNY SZÉL FÚJ...

Kemény szél fúj, lángra kap a szikra,
 Vigyázzatok a házaitekra,
 Hátha mire a nap lehanyatlik,
 Tűzben állunk már tetőtől talpig.

Édes hazám, régi magyar nemzet,
 Alszik-e csak a vitézség benned,
 Vagy apáink halálával elhalt?
 Illik-e még oldaladra a kard?

Magyar nemzet, ha rád kerül a sor,
 Léssz-e megint, a mi voltál egykor?
 Oly hatalmas harczos, ki szemével
 Jobban ölt, mint más a fegyverével!

A világot védtük hajdanában
 A tatár és a török világban;
 Vajon most, ha eljön a nagy munka,
 Meg bírjuk-e védni min magunkat?

Oh magyarok istene, add jelit,
 Ha a kenyértörés elközelít,
 Hogy az égben uralkodol még te
 A magad s néped dicsőségére!

(Pest.)

BEAUREPAIRE.

Hogy kitelt a francziáknál
 A király becsülete:
 (Mint ezernyolczszázharminczban
 S most valami két hete)

Fölberzenkedett a német,
S esküvék, hogy bosszút áll,
Megöli a szabadságot
És megmenti a királyt.

S vitte zsoldos seregét és
Longwy már meghódola,
Megy tovább, Verdunön a sor,
Elkezdődik ostroma.

Verdun gyáva népe reszket,
S reszkető félelmiben
Térd- s fejethajtást határoz,
Hogy bántása ne legyen.

De az őrség kapitánya
Beaurepaire mást beszél:
«Hódolásról nem lehet szó.
Még nem oly nagy a veszély.

Ha az ellen fegyverünkbe
Szerelmes, jól van, tehát
Hadd vegye ki kezeinkből,
Mi magunk ne adjuk át.»

A ki gyáva, siket is, nem
Hallgatott rá a tanács,
Tollat nyujtanak neki, hogy
Írj' alá a hódolást.

Beaurepaire elhajítja
A tollat, s fegyvert ragad,
S lelkesülten és elszántan
Mondja ki e szavakat:

«Éljétek túl hát a szégyent,
A gyalázatot, de én
Az ellennek csak holttestet
Adni át megesküvém.

Bátraink előtt halálom
 Majd mint vonzó példa áll . . .
 Én betöltöm esküvésem . . .
 Végszavam : szabad halál !»

Neki szegzi kebelének
 S elsütötte fegyverét,
 S ez szivébül kiszakítá
 Életének gyökerét.
 (Pest.)

NEMZETI DAL.

Talpra magyar, hí a haza !
 Itt az idő, most vagy soha !
 Rabok legyünk vagy szabadok ?
 Ez a kérdés, válaszokatok ! —
 A magyarok istenére
 Esküszünk,
 Esküszünk, hogy rabok tovább
 Nem leszünk !

Rabok voltunk mostanáig,
 Kárhozottak ősapáink,
 Kik szabadon éltek haltak,
 Szolgaföldben nem nyughatnak.
 A magyarok istenére
 Esküszünk,
 Esküszünk, hogy rabok tovább
 Nem leszünk !

Sehonnai bitang ember,
 Ki most, ha kell, halni nem mer,
 Kinek drágább rongy élete,
 Mint a haza becsülete.
 A magyarok istenére
 Esküszünk,

Esküszünk, hogy rabok tovább
Nem leszünk!

Fényesebb a láncznál a kard,
Jobban ékesíti a kart,
És mi még is lánczot hordtunk!
Ide veled, régi kardunk!
A magyarok istenére
Esküszünk,
Esküszünk, hogy rabok tovább
Nem leszünk!

A magyar név megint szép lesz,
Méltó régi nagy híréhez;
Mit rá kentek a századok,
Lemossuk a gyalázatot!
A magyarok istenére
Esküszünk,
Esküszünk, hogy rabok tovább
Nem leszünk!

Hol sírjaink domborulnak,
Unokáink leborulnak,
És áldó imádság mellett
Mondják el szent neveinket.
A magyarok istenére
Esküszünk,
Esküszünk, hogy rabok tovább
Nem leszünk!

(Pest.)

TIZENÖTÖDIK MÁRCZIUS, 1848.

Magyar történet múzsája,
Vésőd soká nyúgodott,
Vedd föl azt s örök tábládra
Vésd föl ezt a nagy napot!

Nagyapáink és apáink,
Míg egy század elhaladt,
Nem tévének annyi, mint mink
Huszonnégy óra alatt.

Csattogjatok, csattogjatok,
Gondolatink szárnyai,
Nem vagytok már többé rabok,
Szét szabad már szállani.

Szálljatok szét a hazában,
Melyet eddig lánczotok
Égető karikájában
Kínosan sirattatok.

Szabad sajtó! . . . már ezentul
Nem féltelek, nemzetem,
Szívedben a vér megindul,
S éled a félholt tetem.

Ott áll majd a krónikákban
Neved, pesti ifjuság,
A hon a halálórában
Benned lelte orvosát.

Míg az országgyűlés ott fenn,
Mint szokása régóta,
Csak beszélt nagy sikeretlen:
Itt megkondult az óra!

Tettre, ifjak, tette végre,
Verjük le a lakatot,
Mit sajtónkra, e szentségre,
Istentelen kéz rakott.

És ha jó a zsoldos ellen,
Majd bevárjuk, mit teszen;
Inkább szurony a szívekben,
Mint bilincs a kezeken!

Föl a szabadság nevében,
Pestnek elszánt ifjai! . . . —
S lelkesülés szent dühében
Rohantunk hódítani.

És ki állott volna ellen?
Ezren és ezren valánk,
S minden arczon, minden szemben
Rettenetes volt a láng.

Egy kiáltás, egy mennydörgés
Volt az ezerek hangja,
Oda tört a sajtóhoz és
Zárját lepattantotta.

Nem elég . . . most föl Budára,
Ott egy író fogva van,
Mert nemzetének javára
Czélozott munkáiban.

S fölmenénk az ős Budába,
Fölrepültünk, mint sasok,
Terhünktől a vén hegy lába
Majdnem összeroskadott.

A rab író! oly örömmel
S diadallal hoztuk el,
A minőt ez az öreg hely
Mátyás alatt ünnepelt! —

Magyar történet múzsája,
Vésd ezeket kövedre,
Az utóvilág tudtára
Ottan álljon örökre.

S te, szívem, ha hozzád férne,
Hogy kevély légy, lehetnél!
E hős ifjuság vezére
Voltam e nagy tetteknél.

Egy ilyen nap vezérsége,
 S díjazva van az élet . . .
 Napoleon dicsősége,
 Te veled sem cserélek!
 (Pest.)

A SZABADSÁGHOZ.

Oh szabadság, hadd nézzünk szemedbe!
 Oly sokáig vártunk rád epedve,
 Annyi éjen által, mint kísértet,
 Bolygott lelkünk a világban érted.

Kerestünk mi égen földön téged,
 Egyetlenegy igaz istenséget,
 Te vagy örök, a többi mind bálvány,
 Mely leroskad, egy ideig állván.

S még is, s még is számkivetve voltál,
 Mint a gyilkos Kain bujdokoltál,
 Szent nevedet bitóra szögezték,
 Érkezésedet hóhérok lesték.

Megszünt végre hosszú bujdosásod,
 Sírba esett, ki neked sírt ásott,
 Bevezettünk, s uralkodás végett
 Elfoglaltad a királyi széket.

Te vagy a mi törvényes királyunk,
 Trónusodnál ünnepelve állunk,
 Körülötted miljom s miljom fáklya
 Meggyúlt szíveink lobogó lángja.

Oh tekints ránk, fönséges szabadság!
 Vess reánk egy éltető pillantást,
 Hogy erőnk, mely fogy az örömláztól,
 Szaporodjék szemed sugarától.

De, szabadság, mért halvány az orcád?
Szenvedésid emléke szállt hozzád?
Vagy nem tettünk még eleget érted?
Koronádat a jövőtől félted?

Ne félj semmit, megvédünk... csak egy szót.
Csak emeld föl, csak mozdítsd meg zászlód,
S lesz sereged ezer és ezernyi,
Kész meghalni vagy diadalt nyerni!

S ha elesnénk egy szálig mindnyájan,
Feljövünk a sírbul éjfél tájban,
S győztes ellenségednek megint kell
Küzdeni... kísértő lelkeinkkel!

(Pest.)

BORDAL.

Egyik kezemben a fegyverem,
A másikat sem hevertetem,
Jobb kezemben tartom kardomat,
Bal kezembe veszek poharat.

A ki mostan nem tart én velem,
Verje meg azt az én istenem,
Vigyék el a körmös angyalok...
A hazáért iszom, igyatok!

Igyunk, jó barátim, mostanság,
Bor a megtestesült bátorság,
Pedig nekünk ez kell, nem egyéb,
Öntsük hát magunkba hevenyén.

Ki tudja, hogy mit hoz a holnap?
Mire virad, tán már dobolnak,
Akkor aztán ki a csatára
Édes magyar hazánk javára!

Koszorús a haza homloka,
Szabadságból fontuk azt oda,
Ott is marad örök mindétig,
Azt ugyan le róla nem tépik.

Egyszer volt csak rabnép a magyar,
Többé lenni nem fog, nem akar,
Most már meg van vetve a lába,
S az úristen se hajt igába.

Szabadságunk, a ki hozzád nyúl,
Elbucsúzhatik a világtul,
Szívében vér s élet nem marad,
Kiüritjük, mint e poharat!

(Pest.)

FÖLTÁMADOTT A TENGER...

Föltámadott a tenger,
A népek tengere;
Ijesztve eget földet,
Szilaj hullámokat vet
Rémítő ereje.

Reng és üvölt e tenger,
Hánykódnak a hajók,
Súlyednek a pokolra,
Az árbocz és vitorla
Megtörve, tépve lóg.

Látjátok ezt a tánczot?
Halljátok e zenét?
A kik még nem tudtátok,
Most megtanulhatjátok,
Hogyan mulat a nép.

Tombold ki, te özönvíz,
Tombold ki magadat,
Mutasd mélységes medred,
S dobáld a fellegekre
Bőszült tajtékodat;

Jegyezd vele az égre
Örök tanúságúl:
Habár fölül a gálya,
S alúl a víznek árja,
Azért a víz az úr!

(Pest.)

A KIRÁLYOKHOZ.

Azt adok, mit vajmi ritkán kaptok,
Ti királyok, nyílt őszinte szót,
A hogy tetszik, köszönjétek meg, vagy
Büntessétek a fölszólalót ;
Áll még Munkács, áll az akasztófa,
De szívemben félelem nem áll . . .
Bármit mond a szemtelen hizelgés,
Nincsen többé szeretett király!

Szeretett . . . hah, ezt a szép virágot
Tövestül kiteptétek ti rég,
S kidobtátok azt az országútra
S ott átment rajt' a szekérkerék,
A mely megtört esküvésitekkel
Megterhelten világszerte jár . . .
Bármit mond a szemtelen hizelgés,
Nincsen többé szeretett király!

Csak tűrnek már titeket a népek,
Csak tűrnek, mint szükséges roszt,
S nem szeretnek . . . odafönn az égben
Megszámlálták napjaitokat.
Majd halljátok a nagy ítéletszót
Attól, a ki mindenkit bírál . . .
Bármit mond a szemtelen hizelgés,
Nincsen többé szeretett király!

Föllázítsam a kerek világot,
Föllázítsam-e ellenetek,
Hogy a dühnek Sámson-erejével
Milliónként nektek essenek?
Megkondítsam a halálharangot,
Hogy borzadjatok hangjainál? . . .
Bármit mond a szemtelen hizelgés,
Nincsen többé szeretett király!

Nem lázítok, mert nincs erre szükség;
 Mért ráznám meg erőszakosan
 Azt a fát, a melynek a gyümölcse
 Már túlérve, rothadásba' van?
 Ha megéri a gyümölcs, fájárul
 Magától a földre hull alá . . .
 Bármint mond a szemtelen hizelgés,
 Nincsen többé szeretett király!

(Pest.)

VAN-E MOSTAN OLYAN LEGÉNY...

Van-e mostan olyan legény,
 A ki fél,
 Ha a mennykő jár is ott a
 Fejénél?
 Takarodjék el közülünk
 A gyáva,
 Bújjék bele a kemencze
 Lyukába!

Tesvéreim a szabadság
 Nevében,
 Álljuk meg a helyet amúgy
 Keményen,
 Mutassuk meg, hogy mik vagyunk?
 Olyanok,
 A kiken a veszedelem
 Ki nem fog!

A legelső jeladásra
 Kiállunk,
 Ha elesünk, új sor áll föl
 Utánunk;
 Ha két magyar marad is a
 Világon:
 (Csak e kettő szabad legyen)
 Nem bánom!

Háromszínű magyar zászló,
 Dicső jell
 Védelmezünk megfeszített
 Erővel,
 Kiemeltük a porból szent
 Szárnyadat,
 Röpülj előttünk a magas
 Ég alatt!

Háromszínű magyar zászló,
 Vezérelj,
 Egyikünk sem fösvénykedik
 Vérével!
 Ellenséged előbb meg nem
 Taposhat,
 Míg vérünkkel be nem festett
 Pirosra!

(Pest.)

KÉSZÜLJ, HAZÁM!

Készülj, hazám,
 Készülj, boldog haza!
 Oly ünnep vár reád, melyet
 Még nem pipázott magyar ember,
 A mely majd hét országra szól,
 Mint a lőcsei kalendárium.
 Készülj, hazám!

A bécsi német
 Egytől egyig mind megveszett,
 Istentül elrugaszkodott, az
 Ördögnek adta lelkét,
 És mostan e bélpoklosok
 Ezt kurjogatják:
 «Mi nekünk a szabadság
 Arnyéka nem kell,

Maga a szabadság kell mi nékünk,
 Teljes szabadság minden áron!»
 Így kurjogatnak
 E sátán czimborái,
 S mi lesz a vége e historiának?
 Az lesz a vége, hogy császárijokat,
 Kegyelmes jó császárijokat
 Elkergetik,
 Családostul elkergetik.
 Isten Jehova úgyse'
 Elkergetik!

De ez lesz a magyarra nézve a
 Szerencse napja,
 A boldogságnak égi ünnepe!
 Közénk fog jőni
 A császár és családja,
 A felséges család!
 Így fognak hozzánk szólni:
 «Hű magyarok,
 Mi mindig bíztunk bennetek,
 Mindig szerettünk titeket,
 Legjobban, legatyaiabban
 Szerettünk népeink között;
 Im kebletekre borulunk,
 Öleljetek meg,
 Kedves hű fiaink!»
 És kell-e több mi nékünk,
 Nékünk hű magyaroknak?

Letérdelünk előttök,
 Vándor sarúikról a port
 Lenyalják csókjaink
 S a hála és öröm könnyűi,
 Melyek majd, mint egy második Duna,
 Fognak keresztülfolyni a hazán;
 És egy kiáltás lesz a nemzet:
 (Egy olyan óriás kiáltás,

Melytől a csillagok potyognak)
«Vitam et sanguinem
Pro rege nostro!»
Mint hajdanában
Bögtek dicső apáink. —
S ha lesz közöttünk olyan vakmerő,
Kinek eszébe jut,
Hogy három század óta úr
Hazánkon a Habsburg-család,
S azóta a hazának
Nem volt egy gondolatja,
Nem volt egy érzeménye,
Mely édesebb a kárhozatnál,
Az ilyen vakmerőt,
Az ilyen szemtelent,
Az ilyen háladatlant
Honárulónak declaráljuk
És nyársra húzzuk!

Készülj, hazám, ez ünnepélyre,
Készülj és örvendj, oh boldog haza!

S ti elcsapott királyok
Itt Európában valamennyien,
Jertek mi hozzánk,
A jó magyar nép szívesen lát,
Dicsőségének tartja, ha
Hizlalhat bennetek,
Jertek mi hozzánk!
Kosztot, kvártélyt adunk,
S az elvesztett királyi címek
Kárpótolása végett
Majd táblabírákká teszünk!

(Pest.)

MEGINT BESZÉLÜNK S CSAK BESZÉLÜNK...

Megint beszélünk s csak beszélünk,
A nyelv mozog s a kéz pihen;
Azt akarják, hogy Magyarország
Inkább kofa, mint hős legyen.

Dicsőségünknek kardja! csak most
Készültél s már a rozsdá esz.
Meglássátok, maholnap minden
Az ó kerékvágásba' lesz.

Úgy állok itt, mint a tüzes ló,
Mely föl vagyon nyergelve már,
S prüsszögve és tombolva ott benn
Fecsegő gazdájára vár.

Nem a tettek terén fogok hát,
Mint egy csillag, lehullani?
Megfojtanak majd a tétlenség
Lomhán ölelő karjai?

S nem lenne baj, ha magam volnék,
Hisz egy ember nem a világ,
De ezer és ezer van, a ki
A zablán tépelődve rág.

Oh ifjaink, óh én barátim,
Ti megkötött szárnyú sasok,
Láng a fejem, jég a szívem, ha
Végig tekintek rajtatok! . . .

Föl, föl, hazám, előre gyorsan,
Megállni fél uton kívánsz?
Csupán meg van tágítva rajtad,
De nincs eltörve még a láncz!

(Pest.)

A KIRÁLY ÉS A HÓHÉR.

Úl a király nagy kevélyen	Tudjátok-e, ki ez az egy,
A fényes királyi széken,	A ki maradt, a ki nem megy?
Magas urak (aljas szolgák!)	Orczája hó, ruhája vér,
Körülveszik, kezét nyalják.	Keze halál, neve hóhér.

De a trónus inogni kezd . . .	Szóla király: «Mind elhagyott!
Földindulás okozza ezt?	Csak másod magammal vagyok.
Földindulás: néplázadás!	Te vagy tehát, te vagy nekem
Gyarapodik szemlátomást.	Egyetlen egy hű emberem!»

Mint a folyóvíz a gátot,	«Azért, hogy én itt maradok,
Eltépte a nép a lánczot,	Híved, király, én sem vagyok,»
S békójának töredéke	Szólt a hóhér előlépve,
Fegyver mostan a kezébe'!	«Királyoknak nincsen híve.

Ing a trónus egyre jobban,	Kik a trónus körül járnak,
Sompolyognak alattomban,	Nem egyebek ők, mint árnyak,
Sompolyognak el az urak,	Tart az árnyék, míg süt a nap,
A királynál csak egy marad.	Ha ez elmegy, vége annak.

Itt maradtam én te veled,
Mert nekem te adsz kenyeret,
Együtt lenni kell mi nekünk,
Egymás nélkül nem élhetünk.»

(Pest.)

RÁKÓCZI.

Hazánk szentje, szabadság vezére,
Sötét éjben fényes csillagunk,
Oh Rákóczi, kinek emlékére
Lángolunk és sírva fakadunk!

Az ügy, melynek katonája voltál,
Nem sokára diadalmat ül,
De te nem léssz itt a diadalnál,
Nem jöhetsz el a sír mélyiből.

Hamvaidnak elhozása végett
Elzarándokolnánk szívesen,
De hol tettek le a földre téged,
Hol sírod? nem tudja senki sem!

Számkiűztek nemzeted körébül,
Számkiűzve volt még neved is,
S bedőlt sírod a század terhétül,
Mely fölötte fekszik, mint paizs.

Oh de lelked, lelked nem veszett el,
Ilyen lélek el nem veszhetett;
Szállj le hozzánk hősi szellemeddel,
Ha kezdődik majd az ütközet.

Vedd a zászlót, vedd szellemkezedbe,
S vidd előttünk, mint hajdan vivéd,
S más világi hangon lelkesítve
Erősítsd meg seregünk szívét.

S rohanunk az ellenség elébe,
S ha utánunk nyúl száz drága kéz,
S lesz előttünk száz halálnak képe:
Nem lesz köztünk, a ki visszanez.

S majd ha eljön győzedelmünk napja,
A szabadság dicső ünnepe,
Így kiált föl millióknak ajka:
A ki kezdte, az végezte be!

(Pest.)

FELESÉGEM ÉS KARDOM.

Galamb van a házon,
Csillag van az égen,
Az én ölemben van
Kedves feleségem;
Ugy tartják szelíden
Ringató karjaim,
Mint a harmatot a
Rezgő fa lombjai.

Mit nézesz, öreg kard,
Olyan mérgesen ránk?
Vén golyhó, talán a
Szerelemföltés bánt?
Hagyd el ezt te, bajtárs,
Nem való ez néked,
Ha férfi vagy, ne űzz
Asszonyesterséget.

Ha már megöleltem,
Mért meg ne csókolnám?
Csókokban nem szegény,
Nem is fősvény a szám.
Beszélgetünk is, de
Az csak félig beszéd,
A másik fele már
Csókokba olvad szét.

De meg nincs is okod,
Engemet féltened,
Hiszen ismerhetnéd
Már feleségemet,
Ismerheted lelkét,
Ezt a ritka lelket,
A minőt az isten
Nem sokat teremtett;

Nagy a mi örömünk,
Nagy a multságunk,
Gyöngynek is beillik
Fényes boldogságunk!
De az én kardomnak
Ez sehogy sem tetszik,
Ránk szemét a falról
Mogorván mereszti.

Ha szüksége van a
Hazának karomra,
Téged saját keze
Köt fel oldalamra,
Oldalamra köt, és
Búcsuját így veszi:
Menjetek, legyetek
Egymásnak hívei!

(Pest.)

A TAVASZHOZ.

Ifju lánya a vén télnek,
Kedves kikelet,
Hol maradsz? mért nem je-
A világ felett? [lensz meg

Jöszte, jöszte, várnak régi
Jó barátaid;
Vond föl a kék ég alatt a
Fák zöld sátraeit.

Gyógyítsd meg a beteg hajnalt,	S ne feledd el a virágot,
Beteg most szegény,	S ne feledd el ezt,
Oly halványan üldögél ott	Hozz belőle, a mennyit csak
A föld küszöbén ;	Elbír két kezed.

Aldást hoz majd a mezőre,	Nagyobbodtak a halálnak
Ha meggyógyítod :	Tartományai,
Édes örömkönnyekeket sír,	S bennök sokan a szabadság
Édes harmatot.	Szent halottai ;

Hozd magaddal a pacsírtát,	Ne legyenek szemfedőtlen
Nagy mesteremet,	Pusztá sír alatt :
A ki szép, szabad dalokra	Hintsd reájok szemfedőtül
Tanít engemet.	A virágokat !

(Pest.)

A MAGYAROK ISTENE.

Félre kislelkűek, a kik mostan is még
Kétkedni tudtok a jövő felett,
Kik nem hiszitek, hogy egy erős istenség
Őrzi gondosan a magyar nemzetet !

Él az a magyarok istene, hazánkat
Átölelve tarja atyai keze ;
Midőn minket annyi ellenséges század
Ostromolt vak dühhel : ő védelmeze.

Az idők, a népek éktelen viharja
Elfujt volna minket, mint egy porszemet,
De ő szent palástja szárnyát ránk takarta,
S tombolt a vihar, de csak fejünk felett.

Nézzetek belé a történet könyvébe,
Mindenütt meglátni vezérmomdokát,
Mint a folyóvízen által a nap képe,
Áthúzódik rajta arany híd gyanánt.

Így keresztüléltünk hosszú ezer évet;
Ezer évig azért tartott volna meg,
Hogy most, a midőn már elértük a révet,
Az utósó habok eltemessenek?

Ne gondoljuk ezt, ne káromoljuk őtet,
Mert káromlás, róla ilyet tenni fel,
Nem hogy egy isten, de még ember sem űzhet
Íly gúnyos játékot gyermekeivel!

A magyar nemzetnek volt nagy és sok vétke,
S büntetéseit már átszenvedte ő;
De erénye is volt, és jutalmat érte
Még nem nyert . . . jutalma lesz majd a jövő.

Élni fogsz, hazám, mert élned kell . . . dicsőség
És boldogság lészen a te életed . . .
Véget ér már a hétköznapi vesződség
Várd örömmel a szép derült ünnepet!

(Pest.)

ILYEN ASSZONY VALÓ NÉKEM . . .

Ilyen asszony való nékem,
Mint az én kis feleségem.
Eszemadta kis barnája,
Te vagy a világ rózsája.

Édes szemed mosolygása
Örömemnek kútforrása,
Többet ér egy tekinteted,
Mint a tavasz, mikor legszebb

Nem vagyok az, a ki voltam.
A ki annyit szomorkodtam;
Csillagos ég az életem,
Ezt is neked köszönhetem.

Meg is érem minélelőbb,
Megérem én azt az időt,
Hogy a hová lépsz, kedvesem,
Lábad nyomán virág terem.

Ha dicsérni akarnálak,
Sokfélének mondhatnálak,
Nem mondalak én egyébként,
Csak az isten remekének!

(Pest.)

A LEDÓLT SZOBOR.

Állt egy szobor magas hegy tetején.
Olyan magas volt e hegy, hogy neki
A fellegek szolgáltak öv gyanánt,
S vállán pihent meg nyári délből a nap.

E hegytetőn állott az ércszobor,
Egy méltóságos óriás-alak,
Egyik kezében háborúi kard,
Másik kezében győzedelmi zászló.

Mikép jutott e hegyre e szobor?
A földről vitték őt oda, vagy az
Égből esett le? . . . így szentebb, de úgy
Magasztosabb, ha emberkéz emelte.

Az ég s a föld közös munkája volt,
Isten segített, ember fáradozott;
Sok száz esztendő múlt el, mialatt
Sok miljom kéz bevégezte a munkát.

De végre meglett. Fönn állt a szobor.
Európa látta s nézte, s mindenik
Térd meghajolt, lenyomta őket a
Fél tisztelet fél rettegés előtte.

Áll még a hegy, de orma bús, rideg.
Hol a szobor, mely koronája volt?
Tán megirigylé a földtől e dísz
Az ég, s magához fölragadta? . . . oh nem!

Földindulás jött, mely lerombolá,
Meginyatá alapján őt e vész,
A magashól a mélybe dőlt alá,
S alant a völgyben elnyelé a posvány.

Hazám, hazám, te szent dicső szobor.
E posványban kellett fetrengened,
Ott henteregtél három századig
A sárrá rothadt zöld hullámok alján,

S fejed, mit egykor koszorú gyanánt
Öveztek fönn a szomszédcsillagok,
Az ingoványnak undok férgei
Borították el ronda testeikkel.

Oh én hazám, oh én szegény hazám!
Minek nevezzem azt az érzeményt,
Mely mint egy sötét felhőszakadás
Omlik szivemből multad emlékére?

De félre, bú, de félre, gyász, el, el!
Nincs a mocsárban már a szent szobor,
Fertő-ágyából kiemeltük őt,
Kihoztuk őt a tiszta levegőre.

Oh jertek, jertek, mossuk tagjait,
Legyen, mint volt, olyan szeplőtelen,
Jöjön, segítsen mosni mindenik,
Az asszony könnyel és a férfi vérrel.

Ha régi fényében ragyogni fog,
Akkor menjünk pihenni, társaim . . .
Akkor se még, nem! még azon kívül
Új kötelesség fáradalma vár ránk.

Föl kell emelnünk a szobrot megint
A hegyre, melyen egykor tündökölt,
A melyről olyan méltóságosan
Nézett alá a bámuló világra.

Föl, nemzetemnek apraja, nagya,
Szégyen reá, ki lomhán vesztegel,
Dicsőség arra, a ki dolgozik . . .
Válaszszatok most: szégyen vagy dicsőség!

(Pest.)

MÁR MI NÉKÜNK ELLENSÉGÜNK...

Már mi nekünk ellenségünk
Egész világ, látom én;
Szegény magyar, beh magad
Ezen a föld kerekén! [vagy

És mi nem hagyjuk magunkat,
Míg lesz egy kéz és egy kard;
Fogadom azt, hogy megbánja,
A ki bántja a magyart!

A kivel mi megosztottuk
Asztalunknak ételét,
Ruháinkat, hajlékunkat:
Éhenkórász volt elég.

Hosszu a mi türelmünk, de
Ha egyszer kifakadunk,
Akkor aztán hosszú ám és
Rettentő a haragunk.

A ki hozzánk jőne mostan,
Bajainkat osztani,
A ki velünk kezét fogja:
Nincs barát, nincs atyafi.

Tudhatják az ellenségink,
Mint viselünk háborut,
Ha pedig már elfeledték,
Jól van, majd eszükbe jut.

No de semmi, jó az isten,
Ugy lesz, a hogy lenni kell;
Hagyjanak el csak magunkat
Mi magunk ne hagyjuk el.

Ugy elütjük-verjük őket,
Ha türelmünk megszakad,
Hogy magunk is megsajnáljuk
Szegény nyomorultakat!

(Pest.)

KIS FIU HALÁLÁRA.

Alig hogy kivettek a bölcsőből,
Kis fiúcska, koporsóba tettek;
Volt-e méltó a világra jönnöd?
Mi haszna volt rövid életednek?

Balga kérdés! te eleget éltél,
Bármi hamar végezed be pályád;
Hány nem érte meg, a mit te? ámbár
Késő vénség görbitette vállát.

Te megérted kurta életedben
 A magyar nemzet feltámadását,
 Te hallottad e szent zajt, s magad is
 Kiáltottad: éljen a szabadság!

(Pest.)

BÁNK BÁN.

Ügyefogyott király volt az
 A második Endre,
 Papucs alatt szuszogott az
 Isten-teremtette;
 Felesége tartotta az
 Ország gyepőlőszárát,
 Ógyelgett is ám a szekér
 Majd tüled majd hozzád.

Gyöngé kéz az asszony keze,
 Nem való kormányra,
 Hát ha még a gyöngeségnek
 Gonoszság a párja!
 Endre király, gonosz asszony
 A te feleséged,
 Szíve gonosz, neve Gertrúd,
 Születése német.

Gertrúd a jó magyarokat
 Kutyába se vette,
 Hivatalrul, méltóságrul
 Le-letevegette,
 A helyökbe meg a maga
 Perepútyát rakta,
 Maradtak vón', vesztek vóna
 Ott a hazájokba!

Ilyen sértést szenvedtenek
 A nagy uraságok,

A szegény nép meg szenvedett
 Húzzavonjaságot,
 Szenvedett az istenadta
 Árva magyar népe,
 Mint a Krisztus a keresztfán,
 Olyan volt a képe ;

Ugy fizette a sok adót,
 Hogy a szeme dűledt,
 Nem volt irgalom számára,
 Nem volt könyörület.
 A királyi udvarból ily
 Nyájas szavak jöttek :
 «Dolgozz, paraszt, dolgozz, fizess,
 Azután döögölj meg!»

Néhányan az efféléket
 Megsokalták végre,
 Szövetkeztek rettenetes
 Összeesküvésre,
 Azt mondták : «Söpörjük ki
 A királyi házat,
 Annyi benne a szemét, hogy
 Igazán gyalázat!»

Csak Bánk bán, a nádorispán,
 Tartóztatta őket,
 Nem remélt-e sikert? vagy tán
 Remélt jobb időket?
 De mikor a feleségét . . .
 Iszonyú történet ; . . .
 Hogyan kezdjem? hogy végezzem ! . . .
 No jaj neked, német!

Bánk bánnak a feleségét
 A királyné öcsöcse
 Erőszakos lator móddal
 Megszeplősítette.

Szép az asszony, ifju és jó,
Asszonyok virága!
S eltiporva, bele dobva
Fertőzet sarába!

«Föl, barátim!» ordit a férj
Kínja nagy voltában,
«Lelkemen a bosszuállás,
Kardomon halál van;
Föl, barátim, egyenesen
A királyi házba . . .
Királyi ház? bordélyház és
Zsiványok tanyája!»

És bementek egy csoportban
A királyi lakba,
Ott a német urak épen
Dőzsöltek kaczagva,
Akkor is, míg a magyarnak
Borát, étkét falták,
A szegény magyar nemzetet
Vesztettül csufolták.

Megálltak ám a magyarok
A ház közepében,
Mindeniknek egy-egy mennykő
Villogott szemében;
Meg is hökkent a németiség
Egy keveset ekkor,
A ki ivott, géégéjében
Eczetté vált a bor.

Kezdte pedig a beszédet
Mag' a nádor, Bánk bán,
Királynénak s udvarának
Jó estét kívánván:
«Jó estét, jó mulatságot,
Főlséges személyek . . .»

A királyné: «Mit akartok,
Hivatlan vendégek?»

«Azt azonnal tudni fogod,
Nem soká váratlak,»
Felelt Bánk bán, «elbeszélem
Neked s ez uraknak.
Tiszteletet parancsolok!
Mert nemzet áll itten,
Egy megbántott nemzet és a
Bosszuálló isten.

Mi vagyunk a vendégek itt?
És nem ti lennétek?
Ti vagytok itt a hivatlan
S hálátlan vendégek!
Befogadtunk titeket s ti
Kivertetek minket,
És eszitek és iszszátok
Testünket, vérünket.

De csak ettétek . . . mert ez az
Utósó falattok,
A mi most van szájatokban,
Ettől megfuladtok!
Először is te halsz meg, te
Gertrud, német szajha!
Te királyné s kerítőné
Egy személyben! . . . rajta!»

Bánk bán kardja a királynét
Át meg átaljárta,
S magyarság a németséget
Hányta mind kardjára.
A ki bírta, megszökéssel
Életét elorzá;
Meghalt, a ki nem szökhett . . .
Kitisztult az ország!

(Pest.)

AUSZTRIA.

Miként elpusztult Jeruzsálem,
 El fogsz pusztulni, Ausztria,
 S mint Jéruzsálemnek lakói,
 Földönfutók lesznek császárajaid,
 Földönfutók és üldözöttek!
 Készüljetek,
 Ti fölfuvalkodott félistenek,
 Az óra kondul s futnotok kell,
 Hogy el ne zúzzanak
 Az omló trónus romjai . . .
 Ott veszni nem szabad ti nektek,
 Ti nektek élni, hosszan élni kell a
 Bukás után
 Nyomorban, végetlen nyomorban!

Hiába mossátok kezeiteket,
 Ti Pontius Pilatusok,
 Ámíthatjátok a világot,
 De lát az isten s ismer bennetek,
 S nincs számotokra többé kegyelem;
 Vagy érdemeltek-e
 Csak annyit is az ég kegyéből,
 A mennyitől egy hajszál meghajol?
 Nem! — Birodalmatok
 A szabadság kalváriája,
 Uralkodás volt minden vágyatok,
 Ezért emeltetek Munkácsokat,
 Hogy a szellem világát, melegét,
 A rabbilincsek e fölolvasztóját
 Elrejtsetek mélységes föld alá,
 S fölörte a sötétségben buján
 Tenyészhessék a zsarnokok virága,
 A test- s lélekzsibbasztó butaság . . .
 Elrablottátok a népek jogát,
 És elloptátok kincseit,

Ti bíboros haramják,
Ti koronázott tolvajok!

De a lopott vagyont
El nem viszitek magatokkal;
Félmeztelen
Fognak kiverni titeket
A fölemelkedett alattvalók,
Mint a tűzkardos angyal
Ádámot-Évát a paradicsombul.
Kolduljatok, miként
Koldultak milliók miattatok!
Koldulni fogtok és
Nem nyertek alamizsnát,
Mert a kihez fordultok, az mind
Gazságítoknak áldozatja volt,
Rátok köp, elrúg benneteket,
És undorodva fordul el!
S ha ekkép éhen vesztetek,
Dögtestetekre hollók szállanak,
Mert nem lesz és ne legyen ember az
Utálat miatt, a ki eltemessen;
A hollók gyomra lesz majd sírotok
És szemfedőtök a népeknek átka!
(Pest.)

MIT NEM BESZÉL AZ A NÉMET...

Mit nem beszél az a német,
Az istennyila ütné meg!
Azt követeli a svábság:
Fizessük az adósságát.

Ha csináltad, fizess is ki,
Ha a nyelved öltöd is ki,
Ha meggebedsz is beléje,
Ebugatta himpellére!...

Ha pediglen nem fizetünk,
Aszondja, hogy jaj mi nekünk,
Háborút küld a magyarra,
Országunkat elfoglalja.

Foglalod a kurvanyádat,
De nem ám a mi hazánkat! . . .
Hadat nekünk ők izennek,
Kik egy nyúlra heten mennek.

Lassan, német, húzd meg magad,
Könnyen emberedre akadsz :
Ha el nem férsz a bőrödbe,
Majd kihúzzunk mi belőle!

Itt voltatok csókolózni,
Mostan jöttök hadakozni?
Jól van hát, jól van, jőjtek,
Majd elválík, ki bánja meg.

Azt a jó tanácsot adom,
Jőjtek nagy falábakon,
Hogy hosszúkat léphessetek,
Mert megkergetünk bennetek.

Fegyverre nem is méltatunk,
Mint a kutyát, kibotozunk,
Úgy kiverünk, jobban se kell,
Még a pipánk sem alszik el!
(Pest.)

FEKETE-PIROS DAL.

Hagyjátok el azt a piros-fehér-zöld színt,
Lejárt az ideje!
Más szín illeti most a magyar nemzetet:
Piros és fekete.

Fessük zászlainkat fekete-pirosra,
Mert gyász és vér lesz a magyar nemzet sorsa.

Kicsiny sziget vagyunk tenger közepében,
Erős vihar támad,
Minden felől jönnek és megostromolják
A habok hazámat.
Fessük zászlainkat fekete-pirosra,
Mert gyász és vér lesz a magyar nemzet sorsa.

Készül az ellenség; és mi készülünk-e?
Mit csinál a kormány?
A helytt, hogy örködnék, mélyen mélyen alszik
Fönn a haza tornyán.
Fessük zászlainkat fekete-pirosra,
Mert gyász és vér lesz a magyar nemzet sorsa.

Fönn a kormány alszik, mi pedig itt alant
Vigadunk, dőzsölünk,
Mintha mind a három isten nem gondolna
Mással, csak mi velünk.
Fessük zászlainkat fekete-pirosra,
Mert gyász és vér lesz a magyar nemzet sorsa.

Eszembe jut Mohács, az a szomorú kor!
Akkor is így tettünk,
Terített asztalnál telt poharak körül
Bút és bajt feledtünk.
Fessük zászlainkat fekete-pirosra,
Mert gyász és vér lesz a magyar nemzet sorsa.

Mohács, Mohács! . . . tarka lepke, gondtalanság
Röpködött előttünk,
Azt úztuk, pedig már a török oroszlán
Elbődült mögöttünk.
Fessük zászlainkat fekete-pirosra,
Mert gyász és vér lesz a magyar nemzet sorsa.

Hol lesz az új Mohács? hol megint húszezer
Magyar vitéz vész el,
Mérföldekre nyúló rónát borítva el
Kiomló vérével.
Fessük zászlainkat fekete-pirosra,
Mert gyász és vér lesz a magyar nemzet sorsa.

Hol lesz az új Mohács? a hol megint lemegy
Majd a haza napja,
S háromszáz évig vagy talán soha többé
Arczát nem mutatja!
Fessük zászlainkat fekete pirosra,
Mert gyász és vér lesz a magyar nemzet sorsa.
(Pest.)

MIÉRT KISÉRSZ...

Miért kísérsz minden lépten nyomon,
Te munkás hazaszeretet?
Éjjel nappal mért mutatod nekem
Gonddal borított képedet?
Örökké itt vagy, itt vagy én velem,
Úgy is látlak, ha behunyom szemem.

Tudom, kevés, mit a honért tévél,
De megtevém, a mennyi telt,
Van, a kinek nagyobb az ereje,
S még is kevesebbet mivelt;
Kérlek, fordítsd el tőlem képedet
Csak egy időre, hazaszeretet!

Oh hadd feledjem, hogy polgár vagyok!
Itt a tavasz, virít a föld,
Virágillat s a zengő madarak
Dala eget földet betölt,
Arany felhők, e nyájas szellemek,
Fejem fölött vidáman lengenek.

Oh hadd feledjem, hogy polgár vagyok!
 A költészetnek istene
 Olyan kegyes hozzám; iránta én
 Hálátlanságba essem-e?
 Ott vesztegelni hagyjam lantomat,
 Míg a bútól majd húrja szétszakad?

Oh hadd feledjem, hogy polgár vagyok!
 Van ifjuságom s kedvesem,
 Gyöngyökbe foglalt órákkal kinál
 Az ifjuság s a szerelem,
 És minden óra, mit el nem vevék,
 Egy elpazarlott örök üdvösség.

Hah, mennyi tündér együtt: ifjuság,
 Tavasz, költészet, szerelem!
 El hagyjam őket tőlem szállani?
 Utánok vágyva nyúl kezem...
 Jertek hozzám... nyujtsátok karotok...
 Öleljetek meg, tietek vagyok!

(Pest.)

A KIRÁLY ESKÜJE.

Megesküdött a király
 Hunyadi Lászlónak:
 «Esküszöm az égbe,
 Az ég istenére,
 Bántani nem foglak.»

Vermed lesz Budavár,
 Bele esel, ha mégysz,
 Maradj lenn Belgrádban,
 Vagy bujdoss hazátlan,
 Szép fiatal vitéz.

Készül föl Budára
 Jó Hunyadi László.
 Ne menj fel, ne menj fel,
 Ne légy életeddel
 Könnyelműen játszó!

Kora még te néked
 Sírba fekünnöd le,
 Éktelen halotti
 Szemfedőt borítani
 Ékes szemeidre.

Hazám szép vitéze,
Ne menj föl Budára!
Látod, mi villog ott?
Nem a te csillagod...
Hóhérbárd sugára!

«Miért dobtok engem
Fekete tömlöczbe?»
— «Mert királyod ellen
Van szándék szivedben;
Hüséged megszegve.»

«Balga aggódástok
Nem ijeszt el engem;
Köszönöm tanácsotok,
De reá nem állok,
Megyek, föl kell mennem.

— «Én királyom ellen!
Én hüségetszegő!
Emelj szót ellenem,
Lelkiismeretem,
Légy bíróm, lépj elő.

Vén Budavárban van
Ifju menyasszonyom;
Érted száz halálba
Mennék meg sem állva,
Szerelmes angyalom!

Ez hallgat, ez alszik,
Mint csecsemő gyermek
Anyja lágy ölében,
S engemet, oh szégyen!
Itt bilincsre vernek.

De halálrul ottan
Szó sincs, nem is lehet,
Megesküdtél nekem,
Királyom, s én hiszem
Szent esküvéseidet.»

Vegyétek le rólam
Ezt a rozsdás vasat,
S adjátok helyébe
Hazám védelmére
Tündöklő kardomat!»

Nemes bizalommal
László Budán termett.
Ássák a zsványok,
Ássátok, ássátok
Alája a vermet!

Beszélhetsz, jó vitéz,
Senki sem hallgat rád,
Tömlöczöd becsukták,
Halld fordulni kulcsát,
Csikorogni a zárt.

Menyasszonya keblén
Meg sem pihenhetett,
Szerelme egébül
Mély pokolba szédül:
Tömlöczbe vettetett.

Nem sokáig hagyták,
Hogy magát emészsze
Nagy Magyarországnak
Legszebbik virága,
Legnagyobb vitéze.

«Kelj föl, és jöszte ki!»
 — «Szabad vagyok tehát?»
 — «Szabad léssz, oly szabad,
 Hogy egy óra alatt
 Ott vagy, a hol apád.»

Háromszor csapott a
 Hóhér a fejéhez,
 S László vitéz még él,
 Él, s halljátok, beszél,
 Ekkép szól a néphez:

— «Mit? megöltök engem?
 Apám szent nevére,
 Ez örült merészség!...
 Ki sem hallgatva még,
 És már elítélve.

«Én ártatlan vagyok;
 Ha volna is vétkem,
 Bünhödtem már érte,
 S törvény értelmében
 Szabad már személyem!»

Hunyadi Jánosnak
 Vagyok én gyermeke;
 Velem így tennetek
 Nem rettent bennetek
 E félisten neve?

S föláll László vitéz,
 De megbotlik lába,
 S estében negyedszer
 Sujt hozzá a mester
 És fejét levágja!

De volnék akárki,
 Én ártatlan vagyok,
 S a király végtére
 Esküvel ígérte,
 Hogy bántani nem fog!

Lemenőben volt a
 Nap, piros volt arcza,
 Vad haraggal vetett
 Végső tekintetet
 A véres piacra.

Halld meg, egész világ,
 Te hozzád kiáltok:
 Így add rá hitedet,
 Ha esküvéseket
 Tesznek a királyok!»

Azért volt a nap oly
 Haragos kedvében,
 Hogy a nép csak állt ott,
 S merőn száját tátott
 Tehetetlenségben.

Szép vitéz Hunyadit
 Föl Szent-György terére
 Hurczolták a latrok...
 Többet is akartok
 Tudni? kifolyt vére!

Mért nem éltem akkor!
 Mért nem voltam ottan!
 Kiáltottam vón' a
 Gyáva bámulókra
 Veszett fájdalmamban:

«Föl, ha istened van,
Föl magyar nép, és e
Gaz királyt legottan
Fojtsuk az ártatlan
Áldozat vérébe!»

(Pest.)

FÖL!

Elég soká voltunk fajankók,
Legyünk végtére katonák!
Elég volt már a furulyából,
Riadjatok meg, harsonák!

Elöl pofoznak, hátul rúgnak,
Hazám, tovább is tűrsz-e még?
Nem lobbansz föl, míg mennykövével
Föl nem gyújt a haragos ég?

Oh nemzetem, hát bírnak téged
Örökké féken tartani
A nagyfejűek s kisszivűek
(A táblabírák) szavai?

Vagy úgy van, a mint ők beszélnek,
Hogy elfajult már a magyar,
Hogy gyöngeségből, gyávaságból
Harcolni nem bír, nem akar?

Hazugság, szennyes gaz hazugság
S mint a nyelvetek, akkora;
Nem pezsg, nem habzik a magyar nép,
Csendes, de tűzes, mint bora.

Csak volna harcz, csak öntenék már
Vérünket, bár csak öntenék!
Majd meglátjátok, holtrészeg lesz
Minden csepptől egy ellenség.

Siess, hazám, napfényre hozni
 Világraszóló híredet,
 Mit német járom, német ármány
 Elrablott és eltemetett.

Jöjön ki kardod a hüvelyből,
 Mint fellegek közül a nap,
 Vakúljanak meg s megvakúlnak,
 A kik reá pillantanak.

Elég soká voltunk fajankók,
 Legyünk végtére katonák!
 Elég volt már a furulyából,
 Riadatok meg, harsonák!

(Pest.)

A GYÁVA FAJ, A TÖRPE LELKEK...

A gyáva faj, a törpe lelkek,
 Kik nem szégyenlik magokat
 Sápadni, ha kezemben a lant
 Egy-egy merészebb hangot ad,
 Ha a közelgető viharnek
 Megérint hírmondó szele,
 S dalom, mint elkapott madár, a
 Földről magasra száll vele.

A vész csak készülőben van még,
 És nem szakít le egyebet,
 Mint ajkamról egy-egy hangos szót,
 A fákról egy-egy levelet;
 Hah, majd ha minden erejével
 Fog dúlni és üvölteni,
 S szívem mélyét forgatja föl s a
 Fát gyökerestül tépi ki!

Mit mondotok, mit tesztek akkor,
 Ha a világnak sarkai
 Földindulástul, mennydörgéstül
 Tőből meg fognak ingani,
 Ha összevesz, mint négy vadállat,
 És pusztít mind a négy elem,
 S én vérbe mártott lantomat majd
 Véres kezekkel pengetem!

(Pest.)

KÉT ORSZÁG ÖLELKEZÉSE.

És az idő eljött, bár nem hamar
 De nem is későn még, midőn
 A szent imádság meghallgatva lőn,
 Midőn egygyé lett mind a két magyar!...
 Ki eddig a porban hevertél,
 Légy üdvözölve kebelünkön, Erdély!
 Oh nemzetemnek drága szép testvére,
 Simúlj, simúlj testvéred kebelére,
 A melyben a szív most oly édesen ver....
 Légy üdvözölve százszor, százezerszer!

Mi jól esik ölelkezésünk,
 S még is milyen sokáig késtünk!....
 De mindegy, mindegy, feljött végre
 A győzedelmes nap az égre,
 Mely összesímult arczainkra süt,
 S örömkönyűket szárit mindenütt.
 Oh nap, ne bántsd e könnyeket,
 Melyek most pilláinkon rengenek,
 A melyeket
 Öröm csepegtetett;
 Hagyd a világnak végeiglen
 Ottan ragyogni szemeinkben,
 Hagyd ott ragyogni mindég!....
 Magyar szemében ez oly ritka vendég.

Együtt vagyunk és együtt maradunk!
Nincs isten és nincs ördög, a ki
Ismét széjjel bírná szakítani
Ölelkező karunk.
Egy volt a bölcsőnk, koporsónk is egy lesz,
Ha majd leszállunk a holt nemzetekhez....
De én nem félek többé a haláltul;
Viselje bármilyen csalárdul
A változékony sors magát,
Sebet kapunk talán, de nem halált.

Jöhetsz, most már jöhetsz, vihar,
Nem rettegjük már haragod,
Két ország egygyé olvadt,
Két élő kard lett a magyar,
Mely jobbra is vág, balra is vág,
És jobbra-balra majd érzik csapását!

S te, lelkem, szállj a Királyhágón által
Érzelmeimnek tündérvilágával,
És szórd el ott e kincseket,
Ajándékozz meg ifjat, öreget,
Hadd gazdagodjék mindenik meg,
De legszebb részét add a székelyeknek!
Csókold meg a székely fegyvereket,
Azok csókodtul tündököljenek,
S azoktól nyerj te hős-erőt,
Mely úgy tündöklék a világ előtt!
S ha bejárd a völgyeket,
Röpülj föl s állj meg bérczeik felett,
S hogy megismerjék a rónák fiát,
Játszál szemökkel, mint a délibáb.

(Pest.)

UTON VAGYOK S NEM VAGY VELEM...

Uton vagyok s nem vagy velem,
 Jó angyalom, szép kedvesem,
 De jól tudom, lépésimet
 Hiven kíséri szelleted.
 Csak azt tudhatnám, édesem,
 Minő alakban jársz velem?
 Tán e szellő vagy, mely illattal
 Röpül hozzám s játszik hajammal?
 Az alkony pírja vagy talán
 Amott az ég boltozatán?
 Vagy tán az esti csillag, mely
 Reám ezüst sugárt lövel?
 Vagy a madárka vagy, ki ottan
 Ugy megdalolgat a bokorban?
 Vagy a kicsiny virág vagy itt,
 Ki úgy veti rám szemeit,
 Mikéntha mondaná: oh törj le,
 És vígy magaddal, tégy szivedre!....
 Mondd meg nekem, súgd meg nekem,
 Melyik vagy, édes kedvesem?

(Nagy-Kőrös.)

SZÜLŐFÖLDEMEN.

Itt születtem én ezen a tájon
 Az alföldi szép nagy rónaságon,
 Ez a város születésem helye,
 Mintha dajkám dalával vón' tele,
 Most is hallom e dalt, elhangzott, bár:
 «Cserebogár, sárga cserebogár!»

Ugy mentem el innen, mint kis gyermek,
 És mint meglett ember úgy jöttem meg.

Hejh azóta hús esztendő telt el
 Megrakodva búval és örömmel....
 Hús esztendő.... az idő hogy lejár!
 «Cserebogár, sárga cserebogár.»

Hol vagytok, ti régi játszótársak?
 Közületek csak egyet is lássak!
 Foglalatok helyet itt mellettem,
 Hadd felejtsem el, hogy férfi lettem,
 Hogy vállamon huszonöt év van már....
 «Cserebogár, sárga cserebogár.»

Mint nyugtalan madár az ágakon,
 Helyről helyre röpköd gondolatom,
 Szedegeti a sok szép emléket,
 Mint a méh a virágról a mézet:
 Minden régi kedves helyet bejár....
 «Cserebogár, sárga cserebogár!»

Gyermek vagyok, gyermek lettem újra,
 Lovagolok fűzfasípot fújva,
 Lovagolok szilaj nádparipán,
 Vályuhoz mék,' lovam inni kíván,
 Megitattam, gyi lovam, gyi Betyár....
 «Cserebogár, sárga cserebogár!»

Megkondúl az esteli harangszó,
 Kifáradt már a lovas és a ló,
 Haza megyek, ölébe vesz dajkám,
 Az altató nóta hangzik ajkán,
 Hallgatom, s fél álomban vagyok már....
 «Cserebogár, sárga cserebogár».... — —
 (Félegyháza.)

A MÁRCZIUSI IFJAK.

Szolgaságunk idejében
Minden ember csak beszélt,
Mi valánk a legelsők, kik
Tenni mertünk a honért!

Mi emeltük föl először
A cselekvés zászlaját,
Mi riasztók föl zajunkkal
Nagy álmából a hazát!

A földet, mely koporsó volt
S benn egy nemzet a halott,
Megillettük, és tizennégy
Miljom szív földobogott.

Egy szóvá s egy érzelemmé
Olvadt össze a haza,
Az érzelem «lelkesülés»,
A szó «szabadság» vala.

Oh ez ritkasép látvány volt,
S majd ha vénül a világ,
Elmondják az unokáknak
Ez a kort a nagyapák.

És mi becsben, hírben álltunk,
Míg tartott a küzdelem,
De becsünknek, de hírünknek
Vége lett nagy hirtelen.

Kik nem voltak a csatán, a
Diadalhoz jöttenek,
S elszedék a koszorúkat,
Mert a szóhoz értenek.

E sereg, mely, míg a harcz folyt,
El volt bujva vagy aludt,
Igy zugott a diadalnál:
Mi viseltünk háborut!

Legyen tehát a tiétek
A dicsőség és a bér,
Isten neki . . . nem küzdénk mi
Sem dicsőség- sem díjért.

És ha újra tenni kell majd,
Akkor ujra ott leszünk,
És magunknak bajt s tinektek
Koszorúkat szerezzünk.

Viseljétek a lopott hírt,
A lopott babérokat,
Nem fogjuk mi fejetekről
Leszaggatni azokat.

Abban lelünk mi jutalmat,
Megnyugoszunk mi azon:
Bárkié is a dicsőség,
A hazáé a haszon!

(Pest.)

KIS-KUNSÁG.

Hova szívem, lelkem
 Mindig, mindenholnan vissza-visszavágyott,
 Ujra láttam végre születésem földét,
 A szép Kis-Kunságot!
 Bejártam a rónát,
 Melyet átölel a Tisza-Duna karja,
 S ölében, mint kedves mosolygó gyermekét
 Az anya, úgy tartja.

Itt vagyok megint a
 Nagy városi élet örökös zajában,
 Oh de képzeletem most is odalenn az
 Alföld rónáján van;
 Testi szemeimet
 Behunyom, és lelkem szemeivel nézek,
 S előttem lebegnek szépen, gyönyörűn az
 Alföldi vidékek.

Forró nyárközép van,
 Kapaszkodik a nap fölfelé; sugára
 Mint a lángeső oly égető özönnel
 Ömlik a pusztára....
 Puszta van körülém,
 Széles hosszú puszta, el is látok messze,
 Egész odáig, hol a lehajló ég a
 Földdel olvad össze.

Gazdag legelőkön
 Visz az út keresztül; ott hever a göboly,
 Rekkenő a hőség, azért nem fogyaszt most
 A kövér mezőből.
 Cserény oldalánál
 Szundikál a gulyás leterített subán,
 Kutyái is lomhák, nem is pillantanak
 Az utazó után.

Itten a lapályon
 Egy ér nyúlik végig, meg se mozdul habja,
 Csak akkor loccsan, ha egy-egy halászmadár
 Szárnyával megcsapja;
 Szép fővény az alja,
 Egészen lelátni sárga fenekére,
 A lusta pióczák s a futó bogarak
 Tarka seregére.

Szélén a sötétzöld
 Káka közt egy-egy gém nyakát nyujtogatja,
 Közbe hosszú orrát üti víz alá a
 Gólyafiak anyja,
 Nagyot nyel, és aztán
 Főlemeli fejét s körül néz kényesen,
 A vízparton pedig töméntelen bíbicz
 Jajgat keservesen.

Amott egy nagy ágas
 Áll szomorún, egykor kútágas lehetett,
 Mellette a gödör, hanem már beomlott,
 Be is gyepesedett;
 Elmerengve nézi
 Ez a kútágas a távol délibábot,
 Nem tudom, mit nézhet rajta? hisz affélét
 Már eleget látott.

Ott van a délibáb
 A láthatár szélén.... nem kapott egyebet,
 Egy ütöttkopott vén csárdát emelt föl, azt
 Tartja a föld felett.
 Emerre meg gyérül
 A legelő, végre a nyoma is elvész,
 Sárga homokdombok emelkednek, miket
 Épít s dönt a szélvész.

Nagy sokára egy-egy
 Tanya tűnedez fel, boglyák és kazalok,

Rajtok varju károg, itt-ott egy mogorva
 Komondor csavarog.
 Tenger szántóföldek
 Terjednek szerteszét, rajtok áldott búza,
 Lefelé hajlanak, kalászaikat a
 Nehéz mag lehúzza.

A zöld búza között
 Piros pipacsok és kék virágok nyílnak,
 Innitt-amott sötét-vörös tüskerózsa,
 Mint egy vérző csillag.
 Közeleg az este,
 Megaranyosodnak a fehér fellegek,
 Szép felhők! mindenik úgy megy el fölöttünk,
 Mint egy tündérrege.

Végre ott a város,
 Közepén a templom, nagy komoly tornyával,
 Szanaszét a város végén a szélmalmok
 Széles vitorlákkal.
 Ugy szeretek állni
 A szélmalmok előtt! elnézem ezeket,
 A mint vitorlájok hányja, egyre hányja
 A cigánykereket.

(Pest.)

A MAGYAR NÉP.

Szabad a magyar nép, szabad valahára,
 Kinek lánczot vertek kezére lábára,
 S görbedt derekával a rabigát vont, a
 Mintha csak állat és nem ember lett volna.

Szabad a magyar nép, fejét föltarthatja,
 Kénye kedve szerint kezeit mozgatja,
 S mely előbb mint bilincs őtet szorította,
 A vasat mint kardot ő szorítja mostan.

Szabad a magyar nép . . . lejárt napod, német!
 Nem tánczoltatod te többé ezt a népet,
 S piócza módjára nem szivod a vérét,
 Megfizette isten gonoszságod bérét.

E földön legyen úr a tót vagy a német?
 E földön, hol annyi vitéz magyar vérzett!
 Magyar vér szerezte ezt a dicső hazát,
 És magyar vér ezer évig ótalmazá!

Nincs itt urasága csak az egy magyarnak,
 S kik a mi fejünkre állani akarnak,
 Azoknak mi állunk feje tetejére,
 S vágjuk sarkantyúnkat szíve közepébe!

Vigyázz, magyar, vigyázz, éjjel is ébren légy,
 Ki tudja, mikor üt rajtad az ellenség?
 Ha eljön, úgy jöjön, hogy készen találjon,
 Még a félhalott se maradjon az ágyon!

Haza és szabadság, ez a két szó, melyet
 Először tanuljon dajkától a gyermek,
 És ha a csatában a halál eléri,
 Utószor e két szót mondja ki a férfi!

(Pest.)

DOBZSE LÁSZLÓ.

Dobzse László ő felsége
 Magyarok királya
 Nem hiába hogy cseh volt, de
 Hejh csehül is állá.

Parancsolni nem szeretett,
 Nem is értett hozzá,
 S hogyha értett vón' is, szavát
 Nem fogadt' az ország.

Üres volt a feje néki,
 Üresebb a zsebje,
 Egy keserves polturáért
 Könyökig vajt benne.

Ruháján a moly s az idő
 Megrágta a prémet,
 Mely színű volt? nem lehetett
 Tudni, csak úgy rémlett.

Parasztfolttal csapta pofon
Csizmáját a varga,
Rozsdás volt a sarkantyúja,
Ferde volt a sarka.

Ha éhezni méltóztatott
Király ő felsége,
Egyik másik alattvaló
Híttá meg ebédre.

Kamrájában az egerek
Semmi kárt sem tettek,
Mert biz ott a legjobb szándék
Mellett sem tehettek.

De nem bánta ám meg, a ki
Meghivá ebédre,
Ő felsége kegyelmesen
Gróffá tette érte.

Pinczében oly bőséggel
Állott a sok jó bor,
Hogy egy gyűszűnyi sem telt a
Legnagyobb hordóból.

Szegény király, szegény király..
De vigasztalódjál,
Még szegényebb királyok is
Lesznek, mint te voltál. —

Dobzse László ő felsége
Magyarok királya
Nem hiába hogy cseh volt, de
Hejh csehül is állá!

(Pest.)

A NEMZETGYŰLÉSHEZ.

Ott álltok a teremnek küszöbén,
Melyből a nemzet sorsa jön ki majd,
Megálljatok, ne lépjete be még,
Hallgassátok ki intő szózatom....
Egy ember szól, de milliók névében!

Az a hon, melyet őseink szereztek
Verítékökkel s szívök vérivel,
Az a hon többé nincs meg, csak neve
Bolyong közöttünk, mint a temetőből
Éjféli órán visszajött kísértet....
Az a hon többé nincs meg, falait
Elmorzsolák a multkor férgei,
S az uj vihar szétfújta födelét,

S lakói most az ég alatt tanyáznak,
Mint a vadállat és mint a madár.
Mit őseink egy ezredév előtt
Tevének, azt kell tenni most ti nektek :
Bármily erővel, bármily áldozattal,
Bár mind egy szálig elvesztek belé,
Hazát kell nektek is teremteni !
Egy új hazát, mely szebb a réginél
És tartósabb is, kell alkotnotok,
Egy új hazát, a hol ne légyenek
Kiváltságok kevély nagy tornyai,
Sötét barlangok, denevértanyák,
Egy új hazát, hol minden szögletig
Eljusson a nap s tiszta levegő,
Hogy minden ember lásson s ép legyen.
Nem mondom én : a régi épületnek
Dobjátok félre mindenik kövét,
De nézzetek meg minden darabot, mit
Alapnak vesztek, s a mely porhatag már,
Vessétek azt el kérlelhetlenül,
Bármily szent emlék van csatolva hozzá,
Mert jaj a háznak, mely alapba' gyöngé,
Mert fáradástok akkor hasztalan lesz,
Egy percz jöhet, s az épület ledől,
S rossz gazda, a ki mindig újra épít,
S ma vagy holnap, de végre tönkre jut.

Számot vetett-e mindenik magával,
Minő dologra szánta el magát ?
Nagy a dicsőség, melyet mindegyik
Szerezhet itten, de tudjátok-e,
Csak nagy munkáért jár ez a dicsőség !
A kit nem égő honfiérzelem
És tiszta szándék vezetett ide,
Kit a hiúság vagy silány önérdek
Csábít e helyre, az szentségtelen
Lábbal ne lépjen e szentelt küszöbre,
Mert hogyha egyszer átlép és kijő majd,

Átok s gyalázat lesz kísérete,
 Melylyel haza s később a sírba megy. —
 Ti, kik szivébül bálványistenek
 Ki nem szoríták az igaz nagy istent,
 Kiknek szivében a honszeretet
 Mint szentegyházi oltárlámpa ég,
 Eredjete be és munkáljatok,
 Legyen munkátok oly nagy, oly szerencsés,
 Hogy bámultában, majd ha látni fogják,
 Megálljon rajta a világ szeme,
 A bennlakókat vallja boldogoknak
 És istenítse, a kik építették!

(Pest.)

ISMÉT MAGYAR LETT A MAGYAR...

Ismét magyar lett a magyar,
 Mert ekkorig nem volt a,
 Hogy is lett volna? szolgavolt,
 S nem magyar, a ki szolga!

Ismét magyar lett a magyar,
 Lángol, piroslik arcza,
 Kitűzött zászló mindenik,
 A mely jelt ad a harczra!

Ismét magyar lett a magyar,
 Bilincset összetörte,
 Mint őszzsel a száraz levél,
 Csörögve hull a földre!

Ismét magyar lett a magyar,
 Egy szív miljók keblében,
 És dobbanása rémület
 Az ellenség fülében!

Ismét magyar lett a magyar,
 Kardot ragad kezébe,
 Kardján a napsugár ragyog
 S a bátorság szemébe!

Ismét magyar lett a magyar,
 A síkra állt vitézül,
 Es a világ, a nagy világ
 Csodákat látni készül!

Ismét magyar lett a magyar,
 S világ végéig az lesz,
 Vagy iszonyúan és dicsón
 Mind, mind egy szálig elvesz!

(Pest.)

MIÉRT ZÁRJÁTOK EL AZ ÚTAMAT?

Miért zárjátok el az útamát?
Bocsássatok!
Előre vonnak vágyaim, de én
Használni s nem ragyogni akarok.

Veszélyben a hon, s tette híja föl
Minden fiát,
S reményeim szikláin állok én,
Lelkemre százszoros viszhang kiált.

Szilárd reményem, mint a sziklakő,
Mely nem remeg,
Hogy helyemen majd becsület marad,
Hogy a hazáért sokat tehetek.

A tettek vágya, tettek ereje,
Mint vad patak,
Foly rajtam át, a melynek habjai
Szilaj morajjal mélybe omlanak

Fölnézek a nyárdéli napba és
Nem fáj szemem,
Lenézek örvény fenekére és
Lenézek bátran, nem szédül fejem.

Közönséges napokban csak megáll
Más is helyén,
De majd ha minden ember tántorog,
Ottan leszek majd, s nem tántorgok én!

És jöni fognak rettentő napok,
A milyeket
Csak álmodik most holdas éjeken
Az örülésig rémült képzelet.

Nem várok én dicsőséget s dijat
Munkáimért....
Kötelességet ingyen tenni kell,
S kötelesség munkálni a honért;

És a dicsőség? isten hírvél
Tovább mehet,
Nem kell nekem kaczer leány, midőn
Ölelhetem hű feleségemet.

Miért zárjátok el az utamat?
Bocsássatok!
Előre vonnak vágyaim, de én
Használni s nem ragyogni akarok.

(Pest.)

KUN LÁSZLÓ KRÓNIKÁJA.

Fene gyerek volt az a kun László,
Magyarország egykori királya!
Kun Lászlónak azért híták őt, mert
A kunokkal volt czimboraságba',

Az igaz, hogy torkára forrt az a
Kun barátság, benntörött bicskája....
De ez már a vége; kezdjük elől,
Ne hágjunk rá a szép rend nyakára.

A mit mondtam, újra csak azt mondom
Fene gyerek volt biz ő kegyelme;
Az ördög se tudja, hogy mi volt több,
Emberség-e vagy kutyaság benne?

A koronát még kölyök korában
Nyomintották a fejére néki,
S már csatázott siheder korában,
És vala nagy az ő vitézségi.

Ottokárral, híres cseh királylyal,
Keveredett kemény háborúba,
És pediglen Ottokár alól e
Háborúban a gyékényt kihúzta.

A cseheknek nagy királya ott a
Csatatéren a fűbe harapott,
Lászlót pedig nem tekinték máskép,
Hanem csak úgy, mint egy új csillagot.

Haza ment ám, hanem otthonn bezeg
Fenekestül fölfordult az ország,
Olyan volt, mint a Csáki szalmája,
És a bajt a nagyurak okozták.

Természetes, hogy mikor a macska
Nincs otthonn, az egerek tánczolnak....
A nagyurak kapták magokat hát,
Egymással mind rútol hajba kaptak.

László király, szerelmes öcsénk,
Már most aztán fogj erősen hozzá....
Dehogy fogott, dehogy fogott! kisebb
Gondja is nagyobb volt, mint az ország.

Neki lódul, becsap a kunokhoz,
S haza gondját eltemeti szépen
Kun legények telt kupái mellett,
Kun menyecskék dagadó ölében.

És a midőn hitese felesége
Szót emelne e miatt előtte,
Egy szikrát sem tekintőriázott,
Azon módon elkergette őtet.

S melege lett pap uraiméknak,
Kegyetlenül szorult a kapczájok,
László király a pogány kunokat
Fosztogatni uszította rájuk.

Meghallja ezt a szentséges pápa,
S haragjában adtateremtettéz,
És meghagyja egyik püspökének:
«Rendcsinálni magyarokhoz elmégysz!»

És el is jött azonnal a püspök,
S oda vitte jó móddal a dolgot,
Ugy szivére beszélt a királynak,
Hogy elméje javuláson forgott.

Meg is javúlt, istenes szándékból
Megtéríté papok vesztességét,
A kunoknak sátorát elhagyta,
S visszavette elvert feleségét.

De egyszerre más jutott eszébe....
Gyűléseztek a papok Budában....
Megunta a locsogást-fecsegést,
S szétzavarta őket hamarjában.

Fenyegeti a pápa követe,
A püspök, hogy majd átkot vet rája....
Bánja is ő! galléron csípeti
A szent embert és tömlöczbe zárja.

Es a régi tivornyázó élet
Alvó zaját újra fölkelte,
Fölkereste a kún czimborákat,
S ott virított rózsaszínü kedve.

Megcsóválta fejét a nemzet, és
Szólt: «A mi sok, az csak sok, hiába!
Ha ez így tart, belénk üt a mennykő.»
S László komát betették fogságba.

Nem sokáig üldögélt a hűsön,
Kinyitották tömlöczét és szóltak:
«Lángban, vérben áll a haza, király,
Jer és győzd le a kún lázadókat!»

«Rajta tehát!» fölkiálta László,
«El, utánam élet és halálra!
Rég vagy, kardom, a homályban.... mostan
Vess homályt a nap koronájára!»

És vezette hadát a kunokra,
S ránczba szedte őket nagy csunyául,
Kit levert a harczmezőn közülők,
Kit pedig kiűzött a hazából.

S megragadta a kormányt erősen,
Megmutatta, hogy ő milyen férfi,
Hogy ő nem csak a korhelykedést, de
A nemzetnek ügyeit is érti.

A gonoszak meghunnyáskodának,
S a királyra reszketéssel néztek,
A jók szívét pedig seregestül
Szállták meg a mosolygó remények.

De alig hogy elmosolyodott a
Nemzet, újra lebiggyedt a szája,
Mert azt vette észre, hogy istentől
Ujra elrugaszkodott királya.

El bizony, de mennyire! naponként
Veszettebbül súlyyedt a pizsokba....
De még egyszer fölemelte fejét,
Fölgyúlt szíve, és égett lobogva.

A berontott kúnok és tatárok
Meggörnyedtek karja erejétül,
Még egy cserfa-koszorút hozott az
Ifju király a harcz mezejérül,

Akkor aztán jó éjszakát, erkölcs!
Bele mászott nyakig a mocsárba,
És valódi szent volt ekkoráig
Ahhoz képest, a hogy mostan járta.

Egy tivornya a másikat érte,
 Sátor alatt élt, mint a cigányok,
 Véle régi korhely czimborái
 S véle a kún és tatár leányok.

Hanem egyszer ilyen szókat hallott:
 «Laczi pajtás, meghalálozik kend!»
 S három ember úgy oldalba szúrta
 Ő felségét, hogy még meg se nyekkent.
 (Pest.)

MA EGY ÉVE...

Ma egy éve.... ma egy éve....
 Akkor lettél jegyesem,
 Ma egy éve, hogy először
 Csókoltál meg, kedvesem.

Édes volt a csók, a mely ott
 Ajkaidról rám esett,
 De ki hinné, de ki hinné?
 Csókod most még édesebb.

Száll az idő, mint a pille,
 Melyet a szél ragad el.
 Szemlátomást fogy az élet,
 Szemlátomást hervad el.

Ám hervadjon, isten néki,
 Érte nem is búsulok;
 Nem vesz kárba, mit az élet
 Fájáról lehullatok.

A mi elhal életembül,
 Föltámad mint szerelem....
 Oly mértékben nő szerelmem,
 A milyben fogy életem!

(Pest.)

LENKEI SZÁZADA.

Koszorút kötöttem
Cserfa-levelekből,
Harmat csillog rajta
Örömkönnyeimből....
Kinek adnám én ezt,
Kinek adnám másnak,
Mint vitéz Lenkei
Huszárszázadának?

Ez ám csak a század,
Ezek a legények!
Ősapáink mellé
Oda illenének.
Romlatlan bennök a
Régi jó magyar vér....
Bár adhatnék nekik
E dalnál nagyobb bért!

Dicső fiak ők! s ha
Én nekem nem hisztek,
Ám nézzetek oda,
Hogy mit cselekesznek.
Én elhallgatok, az
Ő tettök beszéljen....
Százszor kiáltjátok
Majd rájok az éljent.

A Dniester vizén
Túl, Mariampolban,
Lengyelország földén
Egy huszárezred van.
Szép magyar huszárok,
Fiatal legények,
Kutya bajuk.... vígan
Miért ne lennének?

Vígan vannak, össze-
Verik bokáikat;
De van ott egy század,
A melyik nem vigad.
Míg világát éli
A vidám ezered,
Közülök egy század
Búbánatnak ered.

Miért búslakodtok,
Jó magyar huszárok?
Némelyik szeméből
Könny miért szivárog?
«Hogy ne búslakodnánk,
Hogy ne búslakodnánk
Mikor veszélyben van
Édes magyar hazánk?

Rútul feni fogát
Rája tót, rácz, német,
Hogy az istennyila
Őket ott ütné meg!
S minket, kik a hazát
Védeni szeretnék,
Itt idegen földön
Tart a kötelesség.»

Igy emészti őket
A bú és a méreg....
Összesúgnak-búgnak....
Vajon mit beszélnek?
Hangjaik suttogók,
Arczuk titokteljes....
Egy nagy szándékjuk van,
Nagy és veszedelmes.

Milyen gonoszszágot
 Forralnak magokban,
 Hogy nem beszélnek fönn-
 Szóval, csak titokban?
 Mily istentelenség
 Forog elméjökben,
 Hogy alattomban kell
 Eljárniok ebben?

E szent helyen álltak
 A derék huszárok,
 Itten nyílt ama szent
 Esküvésre szájak,
 Hogy meg fogja őket
 Látni Magyarország,
 Hogy Magyarországot
 Védelvezni fogják!

Nem istentelenség,
 A mit ők akarnak:
 Segítséget vinni
 A bántott magyarnak,
 Segítségül menni
 Hazájok földére,
 Melyre immár foly a
 Gazda-nemzet vére.

És midőn az esküt
 Elmondották vóna,
 Belé ugrattak a
 Dniester folyóba,
 S jó paripáik az
 Éji sötétségben
 Általusztak velök
 Szépen szerencsésen.

Ez a jó huszárok
 Szívbeli szándoka,
 És hogy ezt titkolják,
 Van annak nagy oka....
 Oda jutottunk már,
 Hogy csak titkon lehet
 Tégedet érezni,
 Szent hazaszeretet!

S jöttek haza felé,
 Jöttek, jövőgettek,
 Hát egyszer mögöttök
 Kit pillantanak meg?
 Lenkei kapitány,
 Az ő kapitányok,
 Ez iparkodott nagy
 Sebesen utánok:

Éjnek éjszakáján
 Kiállott a század
 Od' a partra, melyet
 A Dniester áztat....
 E folyónál pihent
 Egykor vitéz Árpád,
 Mielőtt bevette
 Attila országát.

«Álljatok, legények,
 Forduljatok vissza,
 A generális küld,
 Hogy híjalak vissza!»
 Hanem a huszárok
 Nem fordultak vissza,
 Sőt a kapitánynak
 Így feleltek vissza:

«Kapitány uram, mi
Engedelmeskedünk
Ugy, ha előre megy,
És nem hátra velünk.
Vitéz kapitány úr,
Legyen a vezérünk,
Ilyen ember kell, mint
Kapitány ur, nekünk!

Tőről vágott magyar
Ember a kapitány,
Nem igen téríté
Seregét ezután,
Ment velök, nem hátra,
De szépen előre,
És elértek édes
Hazájok földére.

Annyi szent, hogy minket
Vissza nem visz innen
Sem a generális
Sem pedig az isten.
Kötelességünkről
Ne beszéljen nekünk,
Szentebb a haza, mint
A kötelességünk!

Itt a haza földén,
Hová vont szívetek,
Forró öleléssel
Üdvözlünk titeket,
Vitéz jó testvérek,
Üdvözlünk ezerszer....
Beszéljen akármit
A hadügy-miniszter!

(Pest.)

RESPUBLICA.

Respublica, szabadság gyermeke
S szabadság anyja, világ jótevője,
Ki bujdosol, mint a Rákócziak,
Köszöntelek a távolból előre!

Most hódolok, midőn még messze vagy,
Midőn még rémes átkozott neved van,
Midőn még, a ki megfeszíteni
Kész tégedet, azt becsülik legjobban.

Most hódolok, most üdvözöllek én,
Hisz akkor úgy is hódolód elég lesz,
Ha a magasból ellenidre majd
A véres porba diadallal nézsz.

Mert győzni fogsz, dicső respublica,
Bár vessen ég és föld elédbe gátot,
Miként egy új, de szent Napóleon,
Elfoglalod majd a kerek világot.

Kit meg nem térít szép szelíd szemed,
Hol a szeretet oltárlángja csillog,
Majd megtéríti azt szilaj kezed,
Melyben halálos vésznek kardja villog.

Te lélsz a győző, a diadal-ív
Ha elkészül, a te számodra léssen,
Akár virágos tarka pázsiton,
Akár a vérnek vörös tengerében!

Szeretném tudni, ott leszek-e én
A győzedelmi fényes ünnepélyen?
Vagy akkorára már tán elvisz az
Enyészet s ott lenn tart a sírba' mélyen? —

Ha meg nem érem e nagy ünnepet,
Barátim, emlékezzetek meg rólam....
Republicanus vagyok s az leszek
A föld alatt is ott a koporsóban!

Jertek ki hozzám, s ott kiáltsatok
Siromnál éljent a respublicára,
Meghallom én azt, s akkor béke száll
Ez üldözött, e fájó szív porára.

(Pest.)

HÁROM MADÁR.

Három madár van, a kit szeretek,
Három madárról mondok éneket.
Ha oly szép lenne rólok énekem,
A mily nagyon én őket szeretem,

A mennyi boldogságot, örömet
Ezen madarak nékem szerzenek!

Az első madár egy kis czinege,
Nem sérti őt a télnek hidege,
Nem háborítja őt meg semmi vész,
Télben, viharban vígan füttyörész,
Vigan ugrál a száraz ágakon,
Mint a pillangó a virágokon,
Ugrál, miként a gyermek, gondtalan,
Jön és megyen, máshol van untalan,
Alig képes kísérni őt a szem. —
Kedélyed e czinege, kedvesem!

A második madár egy csalogány,
Elrejtve él a lombok alkonyán,
Nem látja más ottan s mást ő se lát,
Kis fészke néki az egész világ,
Ebben dalolgat, s ha dalolni kezd,
Elfojt az alkony mindennémű neszt,
Hogy meg ne háborítsa énekét,
Hogy gyönyörködjék a föld és az ég,
Gyönyörködjék e dalban, a minő
Hozzánk csak legszebb álmainkban jó,
A melynek minden hangja eltemet
Egy bánatot és szül egy örömet,
Mert mindenik hang egy szent szerelem. —
Ez e csalogány szíved, kedvesem!

A harmadik madár egy ifju sas,
Szárnyának röpte merész és magas,
A villámokkal egy tanyán lakik
S tekintetét fölküldi a napig.
Nyugodt időben alszik, elvonúl,
De ha vihar jön és üvölt vadúl,
Fölébred a sas szendergésiből,
És a viharnek karjaiba dől

És vinni hagyja magát általa,
Mint viszi a lovast a paripa
Rémítő bátran, szörnyű sebesen. —
Ez a sas a te lelked, kedvesem!

Kedélyed gyermek, szíved asszony és
A lelked férfi, te csodás mesés
Teremtmény! s én valóban nem tudom,
Mi több: szerelmem vagy csodálatom?

(Pest.)

A NEMZETHEZ.

Konduljanak meg a vészharangok!
Nekem is egy kötelet kezembe!
Reszketek, de nem a félelemtől;
Fájdalom és düh habzik szívembe'!

Fájdalom, mert düledék hazámra
Új viharnek közeledtét látom,
És düh, és düh, mert tétlenkedünk, mert
Nem szakad le szemünkről az álom.

Pillanatra fölriadt e nemzet,
S szétnézett, mi zaj van a világban?
És a másik oldalára fordult,
S mostan újra aluszik javában.

Ébredj, ébredj, istenverte nemzet,
A ki ott az elsők közt lehetnél,
S kárhozatos lomhaságod által
Mindig hátul és alant hevertél!

Ébredj, hazám, mert ha most nem ébredsz,
Soha többé nem lesz ébredésed,
S ha ébredsz is, annyi időd lesz csak,
Míg nevedet sírkövedre vésed!

Föl, hazám, föl! százados mulasztást
Visszapótol egy hatalmas óra,
«Mindent nyerni, vagy mindent veszíteni!»
Ezt írjuk föl ezer lobogóra.

Oly sokáig tengődtünk mi úgy, hogy
Volt is nem is a mienk az ország;
Valahára mutassuk meg már, hogy
Senkinek sincs semmi köze hozzánk.

Vagy ha végzés, hogy el kell enyészünk,
Irtsanak ki hát ezen világból!...
A haláltól, nem tagadom, félek,
De csupán a becstelen haláltól.

Haljunk meg, ha nem szabad már élnünk,
Haljunk meg oly szépen, oly vitézül,
Hogy azok is megsirassanak, kik
Eltörölnek a földnek színéről!

Legyen olyan minden ember, mintha
Zrínyi Miklós unokája volna,
Harcoljon úgy minden ember, mintha
Egyedül rá támaszkodnék honja!

Oh de akkor, akkor nem veszünk el,
Akkor élet és dicsőség vár ránk,
Akkor saját örök birtokunk lesz,
A mi után eddig csak sovárgánk.

Föl hazám, föl nemzetem, magyar nép!
Lépj a síkra gyorsan és egyszerre,
Mint a villám, oly váratlanul és
Oly erővel törj ellenségedre.

Hol az ellen, kérdezed? ne kérdezd,
Mindenütt van, a hová tekintesz,
S legnagyobb és legveszélyesebb az,
Ki mint testvér símul kebleinkhez.

Köztünk van a legnagyobb ellenség,
A czudar, az áruló testvérek!
S egy közülök százakat ront el, mint
A pohár bort az egy cseppnyi méreg.

A halálos ítéletet rájok!
Százezerszer sujtson bár a hóhér,
Bár a házak ablakán foly is be
Az utczáról a kiáradó vér!

Könnyü banni külső elleninkkel,
Ha kivesznek e belső bitangok....
Félre most, lant.... futok a toronyba,
Megkondítom azt a vészharangot!

(Pest.)

BÉRANGER LEGUJABB DALA.*

Oh Manuel, fölkelt im Francziaország!
Szabadságának nincs többé ellensége.
Ilyennek álmodtuk, ilyenek mi ötet!
Ez az óriás nép nem hagy semmit félbe,
Mért nem hagyott téged közöttünk az isten,
Ha már elérhetjük a megígért földet,
Mit vétettél, hogy úgy haltál meg, mint Mózes?
Szegény barátom, hogy meg nem ölhetlek!

A magasztos harcznak győzedelmes végén
Kicsiny kis kunyhómról megemlékeznél te.
Az ilyen nagyszerű láznak napjaiban
Van egynek a másra leginkább szüksége.

* Sietek lefordítani e költeményt, mely megbecsülhetlen értékű talán nem csak én reám, hanem minden olvasóra nézve, mert a dicső Béranger írta és írta a februáriusi forradalom, a köztársaság kikiáltása után és írta hatvannyolcz éves korában! és végre mert ez legszebb költeményei között talán a legszebbik. (Petőfi jegyzete.)

Sokáig hallgatnánk hosszan ölelkezve,
 Aztán lecsókolnók árját könnyeinknek,
 És elkiáltanánk: «Vive la République!»....
 Szegény barátom, hogy meg nem ölelhetlek.

Tudjátok, tudjátok? a Jeu-de-Paume óta,
 Hol az új korszak nyílt, melyben a győztes nép
 Ide befolyatta a mi szép hazánkba
 Az egész világot, mint a szívbe a vért,
 A magasztos és bölcs, véres aranykönyvben,
 A melyet minden év uj fényvel töltött meg,
 A Negyvennyolczadik év a legdicsőbb lap!....
 Szegény barátom, hogy meg nem ölelhetlek.

Soványnyá tette a királyság a hazát,
 S leveté horgonyát e futó homokba,
 Jött a villám és fölfordította a trónt,
 S kerestem ezt, de nincs se híre se hamva;
 Helyette talállok termékeny országot,
 Melyet majd a nemes vér termékenyít meg,
 Dicsőséges föld, mely egy világot táplál!....
 Szegény barátom, hogy meg nem ölelhetlek.

A respublica nagy és állandó marad,
 Betelvék vágyaink.... de én szeretélek,
 Emlékszem keserves fölkiáltásodra:
 «A holtak örökké alusznak, szegények!»
 Alunni, midőn fölkél Franciaország,
 Midőn, hogy kivívja a nagy győzedelmet,
 Szüksége van neki szellemre és kardra!....
 Szegény barátom, hogy meg nem ölelhetlek.

Dicsőség reád, nép, e gyors sikeredre!
 Jobban szeretlek én, ha ő eszemben van.
 Az én nyílt karjaim nem lesznek üresen:
 A ki csak francia, mind testvér az mostan.
 Ti fegyvert fogtatok, s görnyedt aggastyánnak
 Nekem, mint halottnak, itt pihennem kellett!

Hideg a vérem és forrók a könnyeim.
 Oh franczia nép, hogy még nem ölhetlek!
 (Pest.)

FORRADALOM.

Haloványul a gyáva szavamra . . . dalom
 Viharodnak előjele, forradalom!

Szomorúk az idők, a napok feketék,
 Odahagytak atyáid, o nemzet, o nép!

Csak azért szakítád le bilincseidet,
 Hogy újabb nehezebb vas emészsze kezed.

Födi még beteg arczod az egykori por,
 S ime sorsod ujonnan a porba tipor.

Nem a sors, nem a sors, de saját fiaid
 Akaratja, mi újra lealacsonyít.

Ez a vétek a mily czudar és iszonyú,
 Iszonyúbb legyen érte az égi boszú!

Lealázod-e, oh haza, szent fejedet?
 Piszok ülje a hír koszorúja helyett?

Mielőtt az erőszak igába fogat,
 Kaszabold le, hazám, nyakadat te magad.

Tegye lánczra a zsarnok a holttetemet,
 Diadalma legyen temetői menet,

Hol élásnak, a domb neki trónja legyen
 S gyakoroljon erőt siri férgeiden!

De te, oh haza, nem hagyod el magadat,
Haragod tüze arczaidon kigyuladt,

Kezed ott van a kardon, a markolaton . . .
Ki fog élni, ha nem te, dicsőn, szabadon?

Szaporán ide, kedvesem, ajkaidat,
S te fiú, szaporán ide a poharat!

Mire elfogy a bor, mire csattan a csók,
Jeladásra emelhetik a lobogót.

Halovánnyul a gyáva szavamra . . . dalom
Viharodnak előjele, forradalom!

(Pest.)

HÁNY HÉT A VILÁG?

Pesten járt kend, bátya, ugyan mondja meg,
Mit csinálnak odafönn a követek?
Mondja el a sok szép jó hírt felölök,
Hadd buzdúljon a szívem, hadd örülök.

«Nem örülsz a pesti hírek hallatán,
Ríva fakadsz, kedves öcsém, mint a lyány,
Ríva fakadsz, hogyha magyar a hited,
Ha hazádat s szabadságod szereted.

Jertek ide, jertek ide, legények,
Elbeszélem azt az új hírt ti néktek,
Nem akar az országgyűlés egyebet,
Csak az egyet, hogy katonák legyetek.»

Ejnye bátya, eb a lelki, mi lelte,
Hogy ezt olyan gonosz hírnek képzelte?
Melyikünket tartja olyan gyávának,
Hogy ne menne szívesen katonának?

Egytől egyig mind ott leszünk, a hol kell,
Mind kiállunk bátor, elszánt lélekkel,
Alig várjuk, hogy azt mondják: ide hát
Védelmezni bajában a szent hazát!

«A szavamba vágtatok, jó legények,
Nem ottan van ám vége a beszédnek,
Az a vége, hogy katonák legyetek,
És pedig nem magyarok, de németek.

Belebújtok majd a német ruhába,
Német szóval vezetnek a csatába,
Német zászló, az a feketesárga,
Avval mentek szegény Olaszországra!»

Huh még azt is a ki áldja, teremti!
De már abból csakugyan nem lesz semmi.
Ilyenek hát követek, ilyenek?
Isten őket érdem szerint áldja meg.

Olaszország minket soha nem bántott,
Egyet akar velünk: a szabadságot.
Ezért minket oda vinni nyakára?
Soh' se lépünk mi arra a határra.

Itt maradunk mi a magyar hazában,
Ezt megvédjük mind halálig mindnyájan,
De magyar ruhában és magyar szóval
És a magyar háromszínű zászlóval.

Katonának valamennyin fölcsapunk,
De a magyar hazát védi csak hadunk,
Magyar hazánk pedig ott van valóban,
Hol a háromszínű magyar zászló van!

(Pest.)

VÉRMEZŐ.

Magas hegy tetején régi Buda vára,
Merőn állva néz a ballagó Dunára,
Talán azért néz, hogy leszédüljön végre,
És a mélybe essék, a víz fenekére.
Jobb is lenne már ő néki ott a mélyben,
Sok gyászdolgot látott hosszú életében,
Sok gyászdolgot látott, megirtózott tőle,
Azért várja, várja, hogy már mikor dől le?

Látta gonosz Zsigmond király idejében
Kont levágott fejét a hóhér kezében,
Vitéz Hédervári Kont Istvánnak fejét,
S véle egyetemben sok jó társaiét.
Látta a hitszegő László király alatt,
Vérpadra idősebb Hunyadi mint haladt,
Szép Hunyadi László, fiatal levente,
Őt pallos-suhintás fejét leütötte.

Martinovicsot is látta négy társával
Összeölelkezni a véres halállal,
Látta nyakaiknak fölfeccsenő vérét
S lemetszett fejeik rémes fejérségét.
Hát ezután kit lát?... elgondolom olykor:
Ki tudja, hát ha most én rajtam van a sor?
Talán engem is, mint őket, lefejeznek —
Ha meghalok, hazám, te érted halok meg.

Budán ne járjatok, ne járjatok éjjel,
Mert találkoztok a megölték lelkével,
Hónok alatt tartják lovágott fejüket,
Ugy nyögnek, úgy járják be a vesztőhelyet.
Kont s Hunyadi László fönn Szent-Györgypiaczán
Tölti bolyongva és nyögve az éjszakát,
Martinovics pedig társaival együtt
Éjféli tanyát ott lenn a vérmezőn üt.

Vérmező, vérmező! nagyon megszomjaztál,
 Egy hajtásra olyan sok vért inni tudtál,
 A sok jó igazi magyar vért megivád,
 S német csaplár adta neked ez áldomást.
 Vendégül fogadtuk hozzánk a németet,
 Hanem a vendégből csakhamar gazda lett,
 S hejh be roszul, hejh be csúful gazdálkodott,
 Bút hozott fejünkre, bút és gyalázatot.

Martinovics apát, Hajnóczi, Zsigrai,
 Laczkovics és a szép ifju Szentmarjai,
 Ezek és több mások összeszövetkeznek,
 Széttörni rablánczát a magyar nemzetnek;
 Összeszövetkeztek élet és halálra,
 Szabadságot hozni a magyar hazára,
 A magyar hazának elnyomott népére,
 Az elnyomott népnek sohajtó lelkére.

«Tovább is csak sóhajts, szép magyar nemzetem?
 Tovább is csak szolgálj? nem, istenemre, nem!
 Nem szolgálatsz te többé idegen nemzetet,
 Legeslegkevésbbé pedig a németet.
 Szabadítóidat mi bennünk tekintsed,
 Leszakítjuk rólad a szolgál-bilincset,
 S a szégyenfoltot, mely fejedet fődé el,
 Lemossuk a zsarnok tulajdon vérével!»

Az összeesküdtek így beszéltek bátran,
 S haladtak naponként a titkos munkában,
 Jaj de mielőtt a gyümölcs megért volna,
 Egy istentelen kéz azt leszakította.
 Elárulta őket egy rosz, egy gaz czudar,
 Elfogdosták őket egymásután hamar,
 S börtönbe vetették nehéz vasma verve.
 Dugába dőlt a nagy hazamentés terve.

Csak hamar kihítták a börtönből őket,
 Bírák elé vitték kihallgatás végett.

És szólt a bíró: «nem maradtok életlen,
Összeesküdtetek a szent haza ellen.»
És ők így feleltek nagy rendíthetetlen:
«Nem a haza ellen, csak a király ellen!
Ha a király s haza egy uton nem járnak,
Egyiknek veszni kell, veszni a királynak!»

Nagy és szent igazság! de ez igazságot
Még most is egészen ki nem mondhatjátok,
Csak úgy féligmeddig lehet azzal élni,
Különben az ember vele magát sérti;
Annál kevesebbé volt még akkor szabad,
Tisztán és kereken mondani igazat. . . .
Ha egyéb vétségek nem lett volna nekik,
Már azért magáért a nyakukat szegik.

A nyakukat szegték. A vérmezőn Budán
Mind az öt elvérzett egy nap egymásután,
A szegény magyarok leverve zokogtak,
A németek pedig gögösen kaczagtak.
Úk, az elítéltek, bátran léptek oda
A hóhér elébe, a szörnyű vérpadra. . . .
Május hónapja volt, hajnal volt az egen,
Rózsa a kertekben, vér a vesztőhelyen.

Szabadságért elhullt dicső áldozatok,
Hol vannak, hol vannak a ti sírjaitok?
Hová temettek el? szent hamvaitokat
Hol találjuk meg, hogy tiszteljük azokat?
Olyan sokáig volt átkozott nevetek,
Megemlíteni sem volt szabad bennetek,
De már annak vége. . . . megadhatjuk a bért,
Áldozhatunk könnyet a kiontott vérért!

(Pest.)

ITT BENN VAGYOK A FÉRFIKOR NYARÁBAN...

Itt benn vagyok a férfikor nyarában,
Az ifjuságnak eltűnt tavasza,
Magával vitte a sok szép virágot,
A sok szép álmot, a melyet hozza,
Magával vitte a zengő pacsírtát,
Mely fel-felköltött piros hajnalon...
Milyen sötét vón' a világ, az élet,
Ha nem szeretnél, fényes angyalom!

Elszállt az égről a piros sugár és
Elszállt a földről a dalos madár,
Üres fészkébe énekelni a bús
Szellő vagy a haragos vihar jár;
Abrándaimnak száraz erdejében
Csörög, csörög már s nem susog a lomb....
Milyen sötét vón' a világ, az élet,
Ha nem szeretnél, fényes angyalom!

Az ég arany hajnalcsillagja s a föld
Ezüst harmatja mind, mind elvesze,
Letörlé őket kérlelhetlenül a
Rideg valóság szigorú keze;
Felhők borongnak, s rekkenő meleg van,
A gondok fojtó levegője nyom....
Milyen sötét vón' a világ, az élet,
Ha nem szeretnél, fényes angyalom!

Regényes bérczek kősziklái közt folyt
Csengő morajjal egy tündér patak,
Dicsvágy patakja! ajkaim belőle
Sok boldogító mámort ittanak.
Foly még ma is, de más igyék vizéből,
Én nem iszom, többé nem szomjazom....

Milyen sötét vón' a világ, az élet,
Ha nem szeretnél, fényes angyalom!

Ha elfordúlok en magamtul és mint
Polgár végigtekintem a hazát,
Szemem megromlott satnya ivadékot,
Egy pusztulásnak indult népet lát.
Karom feszül, szívem tombol! mi haszna?
Mást nem tehetek, csak sirathatom....
Milyen sötét vón' a világ, az élet,
Ha nem szeretnél, fényes angyalom!

Szeress, szeress, mint én szeretlek téged,
Oly lángolón, oly véghetetlenül,
Áraszd reám a fényt s a melegséget,
Mely isten arczáról szivedbe gyűl;
Az a te szíved egyetlen világom,
Nappal napom és éjjel csillagom....
Milyen sötét vón' a világ, az élet,
Ha nem szeretnél, fényes csillagom!

(Pest.)

A HEGYEK KÖZT.

Ott alant, alant, a mélyben,
A kék messzeség ködében,
Ott a város.... csak úgy rémlik,
Mint a múlt, a melyet félig
Átadott immár a lélek
A felejtés éjjelének.
Kinn vagyok a természetben,
Fönn magasra nőtt hegyekben;
Magas e hely, itt pihen meg
Koronként a vándor felleg,
S ha itt volnék éjjelenként,
Csillagokkal beszélgetnék.

Lenn a völgyben, lenn a mélyben,
A kék messzeség ködében,
A város távol zajában
Hagytam gondod, hazám s házam!
Ott lenn hagytam minden gondot,
Mely szívem fölött borongott.
Melynek sötét árnyékában
Mint rideg kőszikla álltam.
Ne bántsatok, ne bántsatok,
Ha egy rövid napot lopok
A magam mulatságának,
Hisz eleget élek másnak! . . .
Minden lenn maradt, a mi bánt,
Nem hoztam föl magammal mást,
Csak a mi boldogságot ad,
Kedvesemet és lantomat.
Kedvesem, ki egy személyben
Asszony s gyermek, örömében
Jön és megyen, pillangót úz,
Virágot szed, koszorút fűz,
Majd eltűnik, majd előjön :
Ugy lebeg a hegytetőkön,
Mint egy álom tüneménye,
Mint e rengeteg tündére.
Én merengve, oh természet,
Orök szépségidre nézek,
S szemeimnek bámultában
Néma, de szent imádság van.
Mint felém repeső szivek,
Rezgenek a falevelek,
S ábrándos suttogásukban
Mennyi kedves szép titok van!
Fáktól vagyok körülvéve,
S mint édes fia fejére
Áldó keze az atyának,
Ugy hajolnak rám az ágak.
Istenem, beh boldog vagyok!
Majd hogy sírva nem fakadok.

(Zugliget.)

A BOKOR A VIHARHOZ.

Lassabban, haragos lelkek testvére, vihar, hogy
 Lombjaim árnyékát szét ne zilálja dühöd!
 Szentegyház vagyok én, e fészek bennem az oltár,
 És ezen oltárnak papja a kis csalogány.
 Hadd dicsérje, ne bántsod, éneklésével az istent,
 A természetet, a szent közös édes anyát.
 (Zugliget.)

JŐJ EL VÉGRE, VALAHÁRA...

Jőj el végre, valahára,
 Te határzó, te nagy óra,
 Melyben e hon sorsa fordul
 Akár roszt, akár jóra.
 Folyamodjunk ahhoz, a mi
 Hozzánk illik, merészséghez,
 Dobjuk el már azt a koczkát,
 Ha fekete, ha fehér lesz!

Várjatok. Még csak néhány percz,
 És koczkánk eldobva lészen,
 S vagy olajág vagy pedig kard
 Lesz a magyar nép kezében.
 Kardot és nem olajágot,
 Kardot a nemzet kezébe!
 Legyen szabadság először,
 És azután legyen béke.

Eljött végre az idő, hol
 Megmutatjuk a világnak:
 Hogy méltók vagyunk-e élni
 Vagy megértünk a halálnak?
 Ha életrevalók vagyunk,
 Nem fog a vész bírni vélünk,

És ha élhetetlenek, nem
Érdemeljük, hogy megéljünk.

Vedd elő és köszöröld ki,
Magyar nemzet, régi kardod,
Melyet eddig a zsarnokság
Veled együtt fogva tartott;
Vedd elő, és mosd le róla
A szennyet hír-dicsőséggel,
Mosd le róla hevenyén a
Vörös rozsdát vörös vérrel!

De mielőtt síkra szállunk,
Mondjunk el egy imádságot,
És mi légyen az imádság?
Egy nagy átok, egy vad átok!
Átkozzuk ki őseinket
A nyugtató föld ölébül,
Miért hagytak fiaiknak
Szolgásgát örökségül!

(Pest.)

HALLOD-E, SZÍV, SZÍVEM!

Hallod-e, szív, szívem! hallod e beszédet?
Gyávaság vádjával kit illetnek? téged?
Te reád merik azt mondani, hogy «gyáva»,
Te reád, hogy nem mersz menni a csatába.

Tudom, hogy kik vagytok, ti nyomoru férgek,
Kik a hátam mögött vakmerőn beszéltek;
Egy időben szemközt állottam veletek,
Egy pillantásomtól akkor reszkettetek.

De miért tőlem e figyelem irántok? . . .
Nyujtogassátok rám a kigyófulánkot,
Marjátok, marjátok, ti csúszók, sarkamat,
Háttra sem fordulok, hogy eltiporjalak!

Csendesedjél, szívem, minek ez indulat?
 Miért pazarolnod nemes haragodat?
 Ha épen kedved van lázas indulatra,
 Válaszsz érdemesebb tárgyat haragodra.

Csendesedjél, szívem, parancsolj vérednek,
 Melyet fölzaklatott viharok kergetnek,
 Mutasd meg azzal is a te nagyságodat,
 Hogy békén tűröd a czudar rágalmakat.

Czudar gaz rágalom! bebizonyítom ezt.
 Csak azt restelem, ha bebizonyítva lesz,
 Azok is, kik most úgy ócsárolnak engem,
 Éljenek fogják győző-ünnepebben.

Ily hitvány az ember, ily hitvány valóban!
 Csak miljomod része, a mi közte jó van.
 Menjetek! . . . kívánom, hogy boldoguljatok,
 Küzdök is érte, de nem kell jutalmatok.

(Pest.)

MIT DALOLTOK MÉG TI, JÁMBOR KÖLTŐK?

«Mit daloltok még ti, jámbor költők,
 Ily időkben minek az a dal?
 Ugy sem hallgat a világ reátok,
 Hangotok csaták zajába hal.

Félre mostan, jó fiúk, a lanttal,
 Szép zenétek hasznot nem hozó,
 Tudhatnátok azt, hogy elenyészik
 Mennydörgésben a pacsírtaszó.»

Meglehet. De a madár nem nézi,
 Hallgatják-e őtet odalent?
 A pacsírta fönn a kék magasban
 Istenének és magának zeng.

Ön magától száll a dal szivünkbe,
 Ha bú vagy kedv érintette meg,
 Száll a dal, mint szállanak a szélben
 A letépett rózsalevelek.

Énekeljünk, társak, sőt legyen most
 Hangosabb, mint eddig volt, a lant,
 Hadd vegyüljön e zavaros földi
 Zajba egy két tiszta égi hang!

Romba dőlt a fél világ kietlen
 Látomány, mely szemet s szívet bánt!
 Hadd boruljon a rideg romokra
 Dalunk, lelkünk zöld repkény gyanánt.
 (Pest.)

A SZÉKELYEKHEZ.

Köröskörül sötét felhő az égen,
 Egy magányos csillag ragyog középén.
 Az a csillag ott a magyar nép képe,
 Kit idegen népek vettek középre.

Nagy a világ, és testvérünk nincs benne,
 Nincsen, a ki bajainkban részt venne.
 Dehogy testvér a magyarhoz a világ!
 Ellensége minden ember, a kit lát.

Ha a magyar is elhagyja a magyart,
 Nem lesz akkor olyan, a ki vele tart,
 Ugy eltűnik, mint az égről a csillag,
 Ha a sötét felhők reá borulnak.

Föl, székel, föl, közös az ellenségünk,
 Ti nektek is az árt, a ki mi nekünk,
 Az vert vasra titeket, a ki minket,
 Együtt törjük szét a közös bilincset!

Meit végtére szabadokká kell lennünk;
Hadd legyen az egész világ ellenünk!
Bennünket az még kétségbe ne ejtsen,
Hisz velünk van az igazság s az isten.

Mutassuk meg: a magyar nem olyasmi,
Mint a gyertya, mit el lehet oltani;
A magyarnak élnie kell örökké,
És nem szabad rabnak lennie többé!

Föl, székely, nézz szembe az ellenséggel;
Ki néz vele szembe, ha nem a székely?
Hisz a székely ősapja volt Attila,
Kit ugy híttak, hogy az isten ostora!

Hiába, Bécs, hiába van gazságod,
Küldheted ránk a ráczot, a horvátot;
Állani fog, állani fog Magyarhon,
Élni fogunk, élni fogunk szabadon!

(Pest.)

TUDOD, MIDŐN ELŐSZÖR ÜLTÜNK...

Tudod, midőn először ültünk
E tó fölött, e fák alatt?
Röpül a gyors idő fölöttünk,
Azóta két év elhaladt.

Ily ősz volt akkor is, ilyen szép
Mosolygó őszi délután,
Sze!íd fuvalmak így rezgették
A sárga lombokat a fán.

Igy tükrözé vissza a tónak
Vize a tiszta kék eget,
Igy ringatózott ama csónak
Ábrándosan a víz felett.

De akkor még csak gondolatban
Élveztem mennyországomat,
Mert akkor még nem csókolhattam,
Mint mostan, édes ajkadat.

Két éve annak sokat elvitt
Az idő tőlem azalatt,
De nem panaszklok, mert a mennyit
Elvitt, sokkal többet hozott.

Téged hozott meg nekem, téged,
Reményim fényes gyöngysora,
Kiért az örök üdvességet
Ezerszer adnám én oda.

Maradjunk még itt, légy mellettem
Hol úgy busúltam egykoron,
Hagyj engem itt most elmerengnem
Végetlen boldogságomon!
(Erdőd.)

ÉLET VAGY HALÁL!

A Kárpátoktól le az al-Dunáig
Egy bős üvöltés, egy vad zivatar!
Szétszórt hajával, véres homlokával
Áll a viharban maga a magyar.
Ha nem születtem volna is magyarnak,
E néphez állanék ezennel én,
Mert elhagyott, mert a legeelhagyottabb
Minden népek közt a föld kerekén.

Szegény, szegény nép, árva nemzetem te,
Mit vétettél, hogy így elhagytanak,
Hogy isten, ördög, minden ellened van,
És életed fáján pusztítanak?

S dühös kezekkel kik tépik leginkább
Gazúl, örülten a zöld ágakat?
Azok, kik eddig e fa árnyékában
Pihentek hosszú századok alatt.

Te ráczt, te horvát, német, tót, oláhság,
Mit marjátok mindnyájan a magyart?
Török s tatártól mely titeket védett,
Magyar kezekben villogott a kard.
Megosztottuk ti véletek hiven, ha
A jó szerencse nekünk jót adott,
S felét átvettük mindig a tehernek,
Mit vállatokra a balsors rakott.

S ez most a hála! . . . vétkes vakmerénnyel
Reánk uszít a hűtelen király,
S mohó étvágygyal megrohantok minket,
Miként a holló a holttestre száll.
Hollók vagytok ti, undok éhes hollók,
De a magyar még nem halotti test,
Nem, istenemre nem! s hajnalt magának
Az égre a ti véretekkel fest.

Legyen tehát úgy, mint ti akartátok,
Élet-halálra ki a síkra hát,
Ne légyen béke, míg a magyar földön
A napvilág egy ellenséget lát,
Ne légyen béke, míg rossz szívetekből
A vér utósó cseppje nem csorog . . .
Ha nem kellettünk nektek mint barátok,
Most mint bírókat, akként lássatok.

Föl hát, magyar nép, e gaz csorda ellen,
Mely birtokodra s életedre tör,
Föl egy hatalmas, egy szent háborúra,
Föl az utósó ítéletre, föl!
A századok hiába birkoznak
Velünk, és mostan egy év ölne meg?

Oroszlánokkal vívtunk hajdanában,
És most e tetvek egyenek-e meg?

Föl, nemzetem, föl! jussanak eszedbe
Világhódító híres őseid.
Egy ezredév néz ránk ítélő szemmel
Atillától egész Rákócziig.
Hah, milyen múlt! ha csak fél akkorák is
Leszünk, mint voltak e nagy ősapák,
El fogja lepni árnyékunk a sárba
És vérbe fúlt ellenség táborát!
(Erdőd.)

A VÉN ZÁSZLÓTARTÓ.

Fut Bécs felé Jellasics, a gyáva,
Seregének seregünk nyomába',
Megrémülve fut a magyar hadtól;
Magyar hadban egy vén zászlótartó.

Ki az a vén zászlótartó ottan
Olyan tüzes lelki állapotban?
Szemem rajta kevélyen mereng el:
Az én apám az az öreg ember!

Az én apám e vén zászlótartó.
«Vészben a hon!» elhatott a nagy szó,
Elhatott kórágáához, fülébe,
S mankó helyett zászlót vett kezébe.

Vállait egy kínos élet gondja,
Betegség és ötvennyolcz év nyomja,
S ő feledve minden baját, bűjét,
Ifjak közé hadi bajtársúl állt,

S kit eddig az asztaltól az ágyba
Alig alig bírt elvinni lába,

Ellenséget űz mostan serényen
Ifjusága régi erejében.

Mi vitte őt háború zajába ?
Hiszen neki nincsen gazdagsága,
Mit féltene, mit védnie kéne,
Hogy ne jusson ellenség kezére.

Annyi földet sem mondhat övének,
Melyben egykor koporsója fér meg.
S még is még is viszi lobogóját
Azok előtt, kik a hazát óják.

Ép azért ment, mert semmivel sem bír ;
Küzd a gazdag, de nem a hazáért,
Védi az a maga gazdaságát . . .
Csak a szegény szereti hazáját.

Édes apám, én voltam te néked
Ekkoráig a te büszkeséged ;
Fordult a sor, megfordult végképen,
Te vagy mostan az én büszkeségem.

Érdemes vagy a cserkoszorúra !
Alig várom, hogy lássalak újra
S megcsókoljam örömtől reszketve
Kezedet, mely a szent zászlót vitte.

És ha többé nem látnálak téged ?
Látni fogom fényes dicsőséged ;
Könnyem leszen sírodnak harmatja,
S híred a nap, mely azt fölszárítja !

(Erdőd,)

BUCSÚ.

Alig viradt, már újra alkonyúl,
Alig jövék, s megint elmégyek, el,
Még csak alig hogy üdvezeltelek,
És már búcsúzni, már elválni kell.
Isten veled, szép ifju hitvesem,
Szivem, szerelmem, lelkem, életem!

Kardot fogék kezembe lant helyett,
Költő valék és katona vagyok;
Arany csillag vezérelt eddig, s most
Utamra piros éjszalfény ragyog.
Isten veled, szép ifju hitvesem,
Szivem, szerelmem, lelkem, életem!

Nem a dicsvágy von engem tőled el....
Fejemre nem is férne a babér
A boldogság teljes rózsáitól,
És én le nem hajítom ezt azér'.
Isten veled, szép ifju hitvesem,
Szivem, szerelmem, lelkem, életem!

Nem a dicsvágy von engem tőled el,
Tudod: belőlem az régen kihalt,
Hazámért ontom véretem, ha kell,
Hazámért vívok véres viadalt.
Isten veled, szép ifju hitvesem,
Szivem, szerelmem, lelkem, életem!

Ha senki sem védné is a hazát,
Magamnak ötet védni kellene;
S mostan, midőn mindenki síkra szállt,
Magamban én itthon maradjak-e?
Isten veled, szép ifju hitvesem,
Szivem, szerelmem, lelkem, életem!

Nem mondom én: gondolj férjedre, míg
 Ő a honért s érted harczolni fog;
 Ismerlek én, nagyon tudom, hogy egy
 Gondolatod van, és az én vagyok.
 Isten veled, szép ifju hitvesem,
 Szivem, szerelmem, lelkem, életem!

Tán megcsonkítva térek vissza majd,
 De akkor is szeretsz te engemet,
 Mert istenemre, a mint elviszem,
 Épen hozom meg hű szerelmemet.
 Isten veled, szép ifju hitvesem,
 Szivem, szerelmem, lelkem, életem!

(Erdőd.)

TI ÁKÁCFÁK E KERTBEN . . .

Ti ákáczfák e kertben,
 Ti szép emlékü fák,
 A melyeken szivemnek
 Oly drága minden ág,

Itt láttam én először
 Kedves galambomat,
 Itt láttam őt először
 Ez ákáczfák alatt.

Kedves fák, üdvezelve
 És áldva legyetek,
 Áldom még azt is, a ki
 Titeket ültetett.

Itt ült e lombok alján,
 Itt ült szemközt velem,
 Itten röpült szeméből
 Szivembe szerelem.

Harmatnak s napsugárnak
 Áldása rajtatok,
 Vidám dalosmadártól
 Reszkessen ágatok,

Tudom még, hogy ne tudnám?
 Habár régen vala,
 Az órát, hol kigyúladt
 Szerelmem hajnala.

Orök tavasz lakozzék
 Zöld fürteiteken,
 Hogy éltetek, miként az
 Enyém, oly szép legyen.

Ez volt a hajnal! ilyen
 Nem ékesíte még
 Téged, te véghetetlen,
 Te régteremtett ég.

Letűnt immár e hajnal,	Eljő ez is, de későn;
Megértem a delet,	Azért jó majd, ha jó,
S ez tán nem oly regényes,	Hogy légyen arczainkon
De sokkal melegebb.	Szép arany szemfedő.

Mikor jön majd az alkony,	S a földbe ha letesznek,
Szerelmem alkonya?	Majd csillag képiben
Ettől ne félj, szivemnek	Ragyog le zöld sirunkra
Imádott asszonya!	Sötétkék éjeken.

(Nagy-Károly.)

TISZTELJÉTEK A KÖZKATONÁKAT!

Tiszt vagyok . . . ha lát a közlegénység,
 Tisztelkedve megyen el mellettem;
 Én pirúlok, gondolván magamban:
 Nincs igazság, nincs igazság ebben,
 Nekünk kéne köszönteni őket,
 Mert mi nálunk sokkal többet érnek. —
 Tiszteljétek a közkatonákat,
 Nagyobbak ők, mint a hadvezérek.

Velők állunk a csaták tűzében,
 De mi tudjuk, hogy miért csatázunk,
 Mert van, a mi győzelemre buzdít,
 Vagyon elvünk, van tán gazdaságunk,
 S von előre csábító varázsa
 A dicsőség ragyogó szemének. —
 Tiszteljétek a közkatonákat,
 Nagyobbak ők, mint a hadvezérek.

Ők az elvet hírből sem isméri,
 És a haza? kemény mostohájok,
 Izzadásuk díjában nekik csak
 Kenyeret vet s rongyokat dob rájuk,
 S zászlajához hogyha oda állnak,
 Nyomorért csak új nyomort cserélnek. —

Tiszteljétek a közkatonákat,
Nagyobbak ők, mint a hadvezérek.

S mit tudják ők, mi az a dicsőség?
S ha tudnák is, mi hasznuk van benne?
Nincsen lap a történet könyvében,
A hol nevök följegyezve lenne.
Ki is győzné mind fölírti, a kik
Tömegestül el-elvérezének? —
Tiszteljétek a közkatonákat,
Nagyobbak ők, mint a hadvezérek.

Ha megtérnek csonkán a csatákból,
Koldusbotot ad a haza nékik,
S ha elesnek, a felejtés árja
Foly sírjukon s neveiken végig.
És ők még is neki mennek bátran
Az ellenség kardjának, tüzének! —
Tiszteljétek a közkatonákat,
Nagyobbak ők, mint a hadvezérek.
(Debreczen.)

1848.

Ezernyolczszáznegyvennyolcz, te csillag,
Te a népek hajnalcsillaga!
Megviradt, fölébredett a föld, fut
A hajnaltól a nagy éjszaka.
Piros arczczal
Jött e hajnal,
Piros arcza vad sugára
Komor fényt vet a világra;
E pirulás: vér, harag és szégyen
A fölébredt nemzetek szemében.

Szégyeneljük szolgáságunk éjét,
Zsarnokok, rátok száll haragunk,

S a reggeli imádság fejében
 Istenünknek vérrel áldozunk.
 Álmainkban
 Alattomban
 Megcsapolták szíveinket,
 Hogy kioltsák életünket,
 De maradt még a népeknek vére
 Annyi, a mi fölkiált az égre.

Áll a tenger nagy elbámultában,
 Áll a tenger és a föld mozog,
 Emelkednek a száraz hullámok,
 Emelkednek rémes torlaszok.
 Reng a gálya
 Vitorlája
 Iszaposan összetépve
 A kormányos szíve képe,
 A ki esztét veszítve áll magában
 Beburkolva rongyos bíborában.

Csatatér a nagy világ. A hány kéz,
 Annyi fegyver, annyi katona.
 Mik ezek itt lábaim alatt? hah,
 Eltépett láncz s eltört korona.
 Tűzbe véle!
 No de még se,
 Régiségek közé zárjuk,
 De nevöket írjuk rájuk,
 Különben majd a későn-születtek
 Nem tudnák, hogy ezek mik lehettek.

Nagy idők. Beteljesült az Írás
 Jósolatja: egy nyáj, egy akol.
 Egy vallás van a földön: szabadság!
 A ki mást vall, rettentőn lakol.
 Régi szentek
 Mind elestek,

Földúlt szobraik kövéből
Uj dicső szentegyház épül,
A kék eget vesszük boltozatnak,
S oltárlámpa lészen benne a nap.
(Debreczen.)

HIDEG IDŐ, HÚS ÓSZI ÉJ...

Hideg idő, hús őszi éj.
Ott kandallómon ég a tűz,
De hasztalan, nem melegít,
Mert, kedvesem, te mellettem nem ülsz.

Itten didergek egyedül,
Várom, hogy elálmosodom.
Mint várja mélaszomorún
Leroskadását a magányos rom.

Még gondolkodni sem tudok,
Lelkemnek szárnya összefagy,
Mert te, virágos tavaszom,
Te hő nyaram, te messze messze vagy.

Csak már ne volna ily borús,
Ilyen sötétfelhős az ég;
Hajolva ablakom fölé
Talán egy kissé elmerengének.

Ha már szemed nem láthatom,
Ha már nem lehetek veled:
Hadd látnék egy szép csillagot,
A mely pótolna téged némileg!
(Debreczen.)

MILYEN LÁRMA, MILYEN VÍGADALOM!

Milyen láрма, milyen vígadalom!
 Mi légyen ez? talán lakodalom?
 Nem a biz a; fiatal vitézek
 Látogatták meg ezt a csapszéket.

«Kocsmárosné, maga nem jót forral,
 Minek késik oly soká a borral?
 Tudja, hogy nincs pénzem? majd lesz nekem
 A harcz után, akkor megfizetem.»

«Kocsmárosné szép leánya, rózsám,
 Jőjön ide, jőjön ide hozzám!
 Csókoljon meg, kérem igen szépen,
 A harcz után feleségül vészem.»

S iddogálnak, csókolóznak nagyba,
 Minden, a mi gond, oda van hagyva,
 Mintha nem is várnának csatára,
 Mintha még vagy száz év volna hátra.

«El azért a nagyobbik kancsóért!»
 Ma piros bor, holnap majd piros vér....
 «Eszem azt a szádat, beh csókra áll!»
 Ma meleg csók, holnap hideg halál....
 (Debreczen.)

ITT ALSZIK A KÖLTŐ...

(Moore után angolból.)

Itt alszik a költő, a kinek kezében
 Apollónak lantja zenge olyan szépen,
 Kinek dala omlott, mint vad folyam árja,
 Vagy elhalt távoli kis patak módjára.

Aludj', néma költő . . . most észrevétlenül
 Jár vihar és szellő holt homlokod körül,
 Vihar, mely harsog, mint harczdalod harsogott,
 És szellő, mely elhal, mint szerelmi dalod.

(Debreczen.)

HOGY VOLNA KEDVEM . . .

Hogy volna kedvem, örömem nekem,
 Midőn távol vagy, édes kedvesem!
 Hiszen sötét van, ha a nap lemén.
 De emléked velem jött és marad,
 Az vet reám bús halvány sugarat;
 Emléked a hold, sorsom éjjelén.

Nyílik körülem itt-ott egy virág,
 Nézek busúlva, szívszakadva rá,
 Mert harmat reszket mindenik felett.
 Nézek busúlva, szívszakadva rá,
 Azt gondolván: a harmatos virág
 Felémtekintő könnyező szemed.

Tudom, tudom, hogy sokszor megsiratsz,
 Könnyektől ázik ama kedves arcz,
 A melyet annyiszor csókoltam én.
 Most víz van ott, hol egykor tűz vala!
 Így áll a záporfelhők fátyola
 Az elenyészett csillagok helyén.

Sirass, sirass, egy kis vigasztalás
 A bús sziveknek a könnyhullatás,
 Sírj, s könnyeid megkönnyebbítsenek.
 Miért ne sirnál? férfi vagyok én,
 S véres csatáknak állok küszöbén,
 És mégis néha én is könnyezek.

Miért szégyelném én megvallani,
 Hogy folynak olykor könnyem árai,
 Ha bennem elválásunk kínja dúl;
 Azért, hiszem, megállok a csatán!
 Az oroszlán legrettebb talán,
 Midőn elvesztett párjáért busúl.

(Debreczen.)

SZERETLEK, KEDVESEM!

Szeretlek, kedvesem,
 Szeretlek tégedet,
 Szeretem azt a kis
 Könnyű termetedet,
 Fekete hajadat,
 Fehér homlokodat,
 Sötét szemeidet,
 Piros orczádat,
 Azt az édes ajkat,
 Azt a lágy kis kezet,
 Melynek érintése
 Magában élvezet,
 Szeretem lelkednek
 Magas röpülését,
 Szeretem szivednek
 Tengerszem-mélységét,
 Szeretlek, ha örülsz
 És ha búbanat bánt,
 Szeretem mosolyod
 S könnyeid egyaránt,
 Szeretem erényid
 Tiszta sugárzását,
 Szeretem hibáid
 Napfogyatkozását,
 Szeretlek, kedvesem.
 Szeretlek tégedet,
 A mint embernek csak

Szeretnie lehet.
 Kivűled rám nézve
 Nincs élet, nincs világ,
 Te szövődöl minden
 Gondolatomon át,
 Te vagy érzeményem
 Mind alva, mind ébren,
 Te hangzol szívemnek
 Minden verésében,
 Lemondanék minden
 Dicsőségürül érted,
 S megszereznék érted
 Minden dicsőséget,
 Nekem nincsen vágyam,
 Nincsen akaratom,
 Mert a mit te akarsz,
 Én is azt akarom,
 Nincs az az áldozat,
 Mely kicsiny ne lenne
 Érted, hogyha te
 Örömet lelsz benne,
 S nincs csekélység, a mi
 Gyötrelmesen nem sért,
 Hogyha te fájlalod
 Annak veszteségét,
 Szeretlek, kedvesem,
 Szeretlek tégedet,

Mint ember még soha,
 Soha sem szeretett!
 Oly nagyon szeretlek,
 Hogy majd bele halok,
 Egy személyben minden,
 De mindened vagyok,
 A ki csak szerethet,
 A ki csak él érted:
 Férjed, fiad, atyád,
 Szeretőd, testvéred,
 És egy személyben te
 Vagy mindenem nekem:
 Lyányom, anyám, húgom,

(Debreczen.)

Szeretőm, hitvesem!
 Szeretlek szivemmel,
 Szeretlek lelkenemmel,
 Szeretlek ábrándos
 Őrült szerelemmel!....
 És ha mindezért jár
 Díj avvagy dicséret,
 Nem engem illet az,
 Egyedül csak téged,
 A dicséretet és
 Díjat te érdemled,
 Mert tőled tanultam
 Én e nagy szerelmet!

ITT VAN AZ ŐSZ, ITT VAN UJRA.

Itt van az ősz, itt van újra,
 S szép, mint mindig, én nekem.
 Tudja isten, hogy mi okból
 Szeretem? de szeretem.

Kiülök a dombtetőre,
 Innen nézek szerteszét,
 S hallgatom a fák lehulló
 Levelének lágy neszét.

Mosolyogva néz a földre
 A szelíd nap sugara,
 Mint elalvó gyermekére
 Néz a szerető anya.

És valóban őszzel a föld
 Csak elalszik, nem hal meg;
 Szeméből islátszik, hogy csak
 Álmos ő, de nem beteg.

Levetette szép ruháit,
 Csendesen levetkezett;
 Majd felöltözik, ha virrad
 Reggele, a kikelet.

Aludjál hát, szép természet,
 Csak aludjál reggelig,
 S álmodj' olyakat, a mikben
 Legnagyobb kedved telik.

Én ujjam hegyével halkan
 Lantomat megpenditem,
 Altató dalod gyanánt zeng
 Méla csendes énekem. —

Kedvesem, te űlj le mellém,
 űlj itt addig szótlánul,
 Míg dalom, mint tó fölött a
 Suttogó szél, elvonul.

Ha megcsókolsz, ajkaimra
 Ajkadat szép lassan tedd,
 Föl ne keltsük álmából a
 Szendergő természetet.

(Erdőd.)

ELPUSZTULÓ KERT OTT A VÁR ALATT...

Elpusztuló kert ott a vár alatt,
 Elpusztuló vár ott a kert felett....
 Rajtok borong homályos-szomorún
 Az őszi köd és az emlékezet.

Eszembe jut rólok, mit a haza
 Veszített egykor s a mit szívem nyert;
 Elhúnyt vitézek sírja az a vár,
 S élő szerelmem bölcseje a kert.

Itt lenn ringattam én ölemben őt,
 Itt lenn öleltem én galambomat,
 S ott fönn tanyáztak hajdan a sasok,
 Ott fönn tanyáztak a Rákócziak.

Dicső vitézség! édes szerelem!
 Bejárom egyszer még e helyeket,
 Ma itt vagyok még s holnap távozom,
 S tán vissza többé nem is jöhetek.

Lesz-é ezentul, oh kert, a ki majd
 Édes gyönyörrel jár e fák alatt?
 Lesz-é ezentul, oh vár, a ki majd
 Szent tisztelettel nézi tornyodat?

(Erdőd.)

ITT A NYILAM, MIBE LŐJJEM?

Itt a nyilam! mibe lőjjem?
Királyi szék áll előttem,
Bele lövöm bársonyába,
Hogy csak úgy porzik kínjába',
Éljen,
Éljen a köztársaság!

A korona nagyon drága,
Nem való az a királyra;
A királyra! ugyan minek
Szamáron a bársony nyereg?
Éljen,
Éljen a köztársaság!

Piros bársony köpönyege,
Ide vele, hamar ide,
Lesz belőle lőtakaró,
Ugy is épen arravaló.
Éljen,
Éljen a köztársaság!

Arany pálcza a markában,
Csavarjuk ki hamarjában;
Ásót, kapát a kezébe,
Ássa meg a sírját véle!
Éljen,
Éljen a köztársaság!

Ez egyszer csak annyit mondok:
Jó soká voltunk bolondok,
Legyen egy kis eszünk végre,
Mászszunk a király képére.
Éljen,
Éljen a köztársaság!

(Debreczen.)

CSATADAL.

Trombita harsog, dob pereg,
Kész a csatára a sereg.
Előre!
Süvít a golyó, cseng a kard,
Ez lelkesíti a magyart.
Előre!

Föl a zászlóval magasra,
Egész világ hadd láthassa.
Előre!
Hadd lássák és hadd olvassák,
Rajta szent szó van : szabadság.
Előre!

A ki magyar, a ki vitéz,
Az ellenséggel szembenéz.
Előre!
Mindjárt vitéz, mihelyt magyar,
Ő s az isten egyet akar.
Előre!

Véres a föld lábam alatt,
Lelőtték a pajtásomat,
Előre!
Én se leszek rosszabb nála,
Berohanok a halálba,
Előre!

Ha lehull a két kezünk is.
Ha mindnyájan itt veszünk is,
Előre!
Hogyha el kell veszni, nosza,
Mi vesszszünk el, ne a haza,
Előre!

(Debreczen.)

AKASZSZÁTOK FÖL A KIRÁLYOKAT!

Lamberg szívében kés, Latour nyakán
Kötél, s utánok több is jön talán,
Hatalmas kezdesz lenni végre, nép!
Ez mind igen jó, mind valóban szép,
De még ezzel nem tettetek sokat —
Akaszszátok föl a királyokat!

Kaszálhat'd a fűt világ végeig,
Holnap kinő az, ha ma lenyesik;
Tördelheted le a fa lombjait,
Idő jártával újra kivirít;
Tövestül kell kitépni azokat —
Akaszszátok föl a királyokat!

Vagy nem tanultad még meg, oh világ,
Gyűlölni méltóképen a királyt?
Oh, hogyha szétönthetném köztetek
Azt a szilaj veszett gyűlöletet,
Mitől keblem, mint a tenger, dagad! —
Akaszszátok föl a királyokat!

Szivőknek minden porczikája rossz,
Már anyja méhéből gazságot hoz,
Vétek, gyalázat teljes élete,
Szemétől a levegő fekete,
S megromlik a föld, melyben elrohad —
Akaszszátok föl a királyokat!

Ezer felé bús harczmező a hon,
Arat rajt' a halál irtóztatón,
Itt egy falu, amott egy város ég,
Százzezrek jajától zúg a lég;
S halál, rablás mind a király miatt —
Akaszszátok föl a királyokat!

Hiába ömlik, hősök, véretek,
 Ha a koronát el nem töritek.
 Fejét a szörny ismét fölemeli,
 S akkor megint elől kell kezdeni.
 Hiába lenne ennyi áldozat? —
 Akaszszátok föl a királyokat!

Mindenkinek barátság, kegyelem,
 Csak a királyoknak nem, soha sem!
 Lantom s kardom kezemből eldobom,
 A hóhérságot majd én folytatom,
 Ha kívülem rá ember nem akad —
 Akaszszátok föl a királyokat!

(Debreczen.)

KONT ÉS TÁRSAI.

Édes hazám, Magyarország,
 Mi a bajod? bús az orczád,
 Az orczád bús, a könnyed hull,
 Alig vagy a fájdalomtul.

«Mi volna más bajom nékem,
 Mint hogy a királyi széken
 Ember helyett vadállat ül,
 Uralkodik kegyetlenül.

Zsigmond király, te vadállat,
 Ne nyomjad úgy a vállamat,
 Alig bírja már a lábam,
 El kell dőlnöm itt hosszában.

Azért tettelek királynak,
 Világ első királyának,
 Hogy így csúffá tégy engemet
 Kiszakítsd az életemet?

En istenem, hova nézzek?
Mindenütt csak bús enyészet,
Minden tagom zsibbad és fáj,
Átkozott légy, Zsigmond király!

Lelkem, testem nagyon beteg,
Gyermekeim, segítsetek,
Hol vagytok ti, jó vitézek,
Merre jártok, merre késtek?»

Szegény haza, fiaidat
Hasztalanúl hívogatod;
Az egyik rész gaz áruló,
A másik rész földönfutó.

Bakonyerdő sötétsége
Zsiványoknak volt a fészke,
De most benne űzött vadak
Laknak, igaz hazafiak.

Közöttök van — hogy ne volna? —
Kont István is a vadonba',
Feje fölött sötét ágak,
Szíve fölött sötét bánat.

Gondolkodik jó sokáig,
Összehíja czimboráit,
Csendesen előre lépett,
És így kezdte a beszédet:

«Beh összeolvadt a számunk!
Szegény jó Magyarországunk,
Csupán harmincz ember maradt
Védeni szabadságodat.

Nincs mit tennünk, kicsiny a szám,
Isten veled, kedves hazám!...
Barátim, csak egy van hátra,
Készüljünk el a halálra.

Föl Budára a királyhoz,
Tegyük kardunkat lábához,
Hadd vegye el életünket,
Csak ne bántsa gyermekinket.»

Egynek sem volt kifogása,
Mind készen volt a halálra,
Fölnyergeltek, lóra kaptak,
Buda felé lovagoltak.

Mentek együtt egy csoportban,
Mentek némán, mentek lassan,
Némán, lassan és sötéten,
Mint a felhő megy az égen.

Budavárba följutának,
Király előtt megállának,
A legbölcsebb közöttök Kont,
Királynak ily beszédet mond:

«Itt vagyunk, király, előtted,
Kiirthat'd a pártütőket,
Vedd el a mi életünket,
Csak kíméld meg gyermekinket.»

S leoldozták kardjaikat,
Kezők reszket, keblök dagad;
Kardjoktól kell elszakadni!
Mintha lelkek szakadna ki.

De csak még is leoldozták,
Király előtt le is rakták,
Oda rakták őket sorba,
Szegényeket, od' a porba.

A hazának képe volt ez,
Ottan hevert, mint a holttest,
A haza is, megalázva,
Rajta a gaz király lába.

Zsigmond király nagy kevélyen
Végig néz a vitézségen,
Szemeit félig behúnyja,
Es így kezdi czudar gúnynyal:

«Nos hát, nagy jó uraimék,
Elég már a tréfa, elég?
Meglapulunk valahára
Megkorbácsolt eb módjára.

Hát ezek a vad vitézek,
A kik a királyi széket
S koronámat fenyegeték?
Kiktől szinte megijedék.

Hisz ezek jámbor koldúsok! . . .
Szegény golyhók, mit busúltok?
Jól van; a mért koldulátok,
Az életet megkaptjátok.»

A harmincz vitéz föllobban
Irtóztató bős haragban,
Láng a szivök, láng a szemök,
Fölfordúlt a világ velök.

Kont a bajúszán egyet ránt,
Megereszti vastag hangját,
S a beszéd végét se várva
Reá dördül a királyra:

«Állj meg, a ki istened van!
Többet nem szólsz boszumatlan. . . .
Koldús vagy ám te! vagy volnál,
Ha más, ha zsvány nem volnál.

Gyermekink s nem magunk végett
Jöttünk ide kérni téged. . . .
Gyermek ide, gyermek oda!
Most a koczka el van dobva.

Zsivány voltál, vagy és maradsz,
 És minden ivadékod az,
 Vér rajtad a piros bársony,
 Süssenek meg tüzes nyárson!

Gyilkoltass meg mindnyájunkat,
 Ez te hozzád illő munka....
 De mit álltam szóba véled?
 Haramjával nem beszélek.»

Némán néz a király rája,
 Habot túr dühében szája,
 Int kezével, s a vitézek
 Hóhérkézre kerülének.

És a hóhér sujtana már....
 «Megállj, mester,» szól a király,
 «Halljátok, a ki letérdel,
 S kegyelmet kér, életet nyer.»

Nincs a harmincz között egy se,
 A ki térdét meggörbítse,
 Egy se mozdul, egy se térdel,
 Állnak néma megvetéssel.

«Sujts!» ordít a veszett király,
 «Sujts, bakó, sujts, míg egy fej áll!»
 Sujt az, s hullanak a fejek,
 Mint őszzel a falevelek.

Huszonkilencz fej hever már
 Garmadában a vérpadnál,
 Huszonkilencz ember vére
 Száradt a piacz kövére.

Most Kont István következik,
 A végső, a harminczadik!
 Ő volt akkor a hazába'
 A szabadság végsugára.

Hogy föllépett a vérpadra,
Megreszketett az alatta;
Ott állt bokáig a vérben,
Társai elfolyt vérében.

Összegörnyed Zsigmond király,
Az elítélt egyenest áll,
Olyan az ő tekintete,
Mint az isten ítélete.

Szólna Zsigmond: «végezd, mester!»
De szólani nem tud, nem mer:
Körmét a mellébe vágta,
Fogaival ajkát rágta.

Iszonyú csend Kont lehajlott,
A kiomlott vérbe markolt,
S a piros vért oda vágja
Zsigmond fehér orcájára.

Orditozás, dob pergése!
De hallik Kont mennydörgése:
«Zsigmond király, gyilkos király,
Vérünk, átkunk fejedre száll!»

A hóhérbárd villan, suhan,
Kont feje is a porba' van,
Ugy esett le a válláról,
Mint a nap az ég boltjáról.

Gaz király volt Zsigmond király,
De nem gazabb társainál;
Csak neveik különbözők,
Mind egyformák lélekben ők.

Meddig tart még, beteg világ,
Meddig tart még a nyavalyád?
Király-fene rágja tested,
Agyonrág, ha ki nem metszed!

(Debreczen.)

FIAM SZÜLETÉSÉRE.

Ide, ide fiamat kezembe,
Hadd szorítsam a szívemhez őt!
Mintha volnék újonnan teremtvé,
Hogy éltemnek ifju lombja nőtt!

Üdvezellek, lelkem szép kis ága,
Üdvezellek, édes magzatom!
Sírásodnak bánatos zajába
Beleolvad örvendő dalom.

Kis parányom, milyen nagy örömmel
Állok itt és nézem képedet!
Kell-e még pap? örömkönnyeimmal
Keresztellek én meg tégedet.

Csillagász lett végre is belőlem,
Itten állok csillagom előtt,
Arczvonásit hosszasan szemlélem,
S találgatom a távol jövőt.

A reménynek nagy virágos fája,
Mit e csillag fénye fölmutat;
Csak ne szálljon kora dér reája,
Mely leszedné e virágokat.

Oh halál, te nem lélsz oly kegyetlen,
Hogy magaddal rántsd idő előtt;
Nem enyém lesz ő — tartsd ezt eszedben —
A hazának nevelem fel őt.

Úgy-e, úgy-e, kis fiam, ha majdan
Én a sorbul kiöregedem,
Iparkodni fogsz túltenni rajtam,
Vagy betöltöd legalább helyem?

Vajha egykor ekkép szólanának
 Nem-busulva sírom szélínél:
 «Meghalt! de nincs kára a hazának,
 Nincs, mert lelke a fiában él.»

(Debreczen.)

VESZTETT CSATÁK, CSUFOS FUTÁSOK!

Vesztett csaták, csufos futások!
 Bár merre nézek, mást nem látok.
 Miként a sár, a melybe
 Követ hajítanak be,
 Úgy feccsen szét a harczok mezejéről,
 Oh nemzetem, képedre a gyalázat,
 S a hit már-már sokak szívében gyérül,
 Hogy mindörökre jármodat lerázod.
 Ki ismer engem csüggedőnek?
 Kislelkűséggel engemet ki vádol?
 De aggodalmak néha rám is jönek
 Most a jövő rejtélyes távolából,
 Jönek, miként az éji denevérek
 S el-elvisítják itten magokat,
 Hogy rá szivemben hidegséget érzek
 És lélekzésem szinte elakad.

Hazám, hazám, magyar haza,
 Elátkozott föld vagy hát?
 Ki volt, ki így megátkoza?
 Hogy rajtad a szabadság
 Örökké csak földönfutó legyen,
 Ki pillanatra hozzád menekül,
 De a mint jön, megint megyen,
 Elúzik kérlelhetlenül!
 Hányszor kelénk fel három század óta,
 Lerázni hősleg a bilincseket!
 S kardunk mindig behullt a vérfolyóba,
 Mely meghasított keblünkéből eredt,

S ájulva a mint a földön feküdtünk,
Kaczagva tombolt a zsarnok fölöttünk.

Most talpon állunk újlag . . .
Azért állottunk volna fel,
Hogy újra földhöz sujtsanak?
Nem, nem, most győzni vagy meghalni kell!
Csatára, nemzetem,
Halál vagy győzelem!
Föl, föl, te jobban nem szeretheted
A szép halálnál a csuf életet,
Te inkább sírba fekszel, mint mocsárba . . .
De a ki kész a hős-halálra,
Az diadalmaskodni fog.
Induljatok
Százezerével, miljomával
A szolgaság Egyiptomából
A szabadsági Kánaánba,
Mint Mózsés népe hajdanába'!
Nekik volt, van nekünk is istenünk,
Ő fog vezetni tűzoszlop képében,
S az ellenség kiomló vére lészen
A vörös tenger, melyen átmegyünk!

(Debreczen.)

AZ ÉV VÉGÉN.

Indulsz, pályavégezett év,
Menj . . . de várj, ne menj magad,
Sötét van a más világba',
Jó lesz egy kis égő lámpa!
Vidd magaddal dalomat.

Megpendítem, régi lantom,
Megpendítem húrjaid;
Már régóta vagy te nálam,

Sokat szóltál megpróbálom,
Tudnál-e még valamit?

Ha valaha szépen szóltál,
Most legyen szép éneked ;
Légy méltó neved híréhez,
Tedd még ünnepibbéké ez
Ünnepélyes perczeket.

És ki tudja? tán utósó,
Legutósó lesz e dal ;
Tán ha téged most leteszlek,
Többé majd föl sem vehetlek,
Hangod, életed kihál.

A hadistenhez szegődtem,
Annak népéhez megyek ;
Eszkendőre hallgat a dal,
Vagy ha írok, véres karddal
Írok költeményeket.

Zengj tehát, zengj, édes lantom,
Zengd ki, a mi benned van,
Szólj vadúl, és szólj szelíden,
Ragyogóan és sötéten,
Szomorúan és vigan.

Légy vihar, mely haragában
Ősi tölgyeket szakít,
Légy szellő, mely mosolyogva
Csendes álomba ringatja
A mezők fűszálait.

Légy tükör, melyből reám néz
Egész, egész életem,
Melynek legszebb két virága
A mulandó ifjuság s a
Múlhatatlan szerelem.

Adj ki minden hangot, lantom,
A mi benned még maradt....
A nap is, midőn lemégyen,
Pazarolva földön, égen
Szétszór minden sugarat.

S szólj erősen, lantom, hogyha
Már utósó e dalod;
Hirtelen ne haljon ő meg!
Zengjék vissza az időnek
Bérczei, a századok.
(Debreczen.)

1849.

EURÓPA CSENDES, UJRA CSENDES...

Európa csendes, ujra csendes,
Elzúgtak forradalmai....
Szégyen reá! lecsendesült és
Szabadságát nem vívta ki.

Magára hagyták, egy magára
A gyáva népek a magyart;
Láncz csörg minden kézen, csupán a
Magyar kezében cseng a kard.

De hát kétségbe kell-e esnünk,
Hát búsuljunk-e e miatt?
Ellenkezőleg, oh hon, inkább
Ez légyen a mi lelket ad.

Emelje ez föl lelkeinket,
Hogy mi vagyunk a lámpafény,
Mely, a midőn a többi alszik,
Ég a sötétség éjjelén.

Ha a mi fényünk nem lobogna
A véghetetlen éjen át,
Azt gondolhatnák fönn az égben,
Hogy elenyészett a világ.

Tekints reánk, tekints, szabadság,
Ismerd meg mostan népedet:
Midőn más könnyet sem mer adni,
Mi vérrel áldozunk neked.

Vagy kell-e még több, hogy áldásod
 Ne érdemetlen szálljon ránk?
 E hűtlen korban mi utósó,
 Egyetlen híveid valánk!

(Debreczen.)

NÉGY NAP DÖRGÖTT AZ ÁGYU...

Négy nap dörgött az ágyu	Nincsen szóm elbeszélni
Vizakna s Déva közt,	Nagy hősiségedet,
Ott minden talpalatnyi	Csak néma áhitattal
Földet vér öntözött.	Szemléllek tégedet,

Fehér volt a világ, szép	S ha volna ember, kit mint
Fehér hó este be,	Istent imádanék,
Ugy omlott a piros vér	Meghajlanék előtted
A fehér hóra le.	Térdem, meghajlanék.

Négy hosszú nap csatáztunk	S nekem jutott a vészes
Rettentő vad csatát,	Dicsőség, hogy veled
Minőt a messzelátó	Járjam be, oh vezérem,
Nap csak nagynéha lát.	A csatatéereket.

Mindent megtettünk, a mit	Te melletted lovaglék
Kivánt a becsület....	A harcz veszélyiben,
Tízannyi volt az ellen,	A hol az élet pusztul
Győznünk nem lehetett.	És a halál terem.

Szerencse és az isten	Sokan elhagytanak, te
Tőlünk elpártola,	Rendíthetetlen agg,
Egy pártfogó maradt csak	De úgy-e téged, úgy-e
Velünk; ez Bem vala.	Én ei nem hagytalak?

Oh Bem, vitéz vezérem,	S lépésid mind halálíg
Dicső tábornokom!	Követni is fogom,
Lelked nagyságát könnyes	Oh Bem, vitéz vezérem,
Szemekkel bámulom.	Dicső tábornokom!

(Debreczen.)

CSATÁBAN.

A földön is harag,
 Az égen is harag!
 Kifolyt piros vér és
 Piros napsugarak!
 A lemenő nap oly
 Vad bíborban ragyog!
 Előre, katonák,
 Előre, magyarok!

Ropog, hosszan ropog
 Csatárok fegyvere,
 Ágyuk bömbölnek, hogy
 Reng a világ bele;
 Te ég, te föld, talán
 Most összeomlotok!
 Előre, katonák,
 Előre, magyarok!

Komoly felhők közül
 Bámul reánk a nap,
 Rettentő szuronyok
 Füstben csillámlanak
 A sűrű lomha füst
 Sötétén gomolyog,
 Előre, katonák,
 Előre, magyarok!

Szilaj lelkesedés
 Foly bennem, mint tűzár,
 A vérszag és a füst
 Megrészegíte már,
 Előre rontok én,
 Ha élek, ha halok!
 Utánam, katonák,
 Utánam, magyarok!

(Meggyes.)

BIZONY MONDOM, HOGY GYŐZ MOST A MAGYAR...

Bizony mondom, hogy győz most a magyar,
 Habár ég s föld ellenkezőt akar!
 Azért nem győzött eddig is e hon,
 Mert soha sem volt egy akaraton;
 Most egy a lélek, egy a szív, a kar....
 Mikor győznél, ha most sem, oh magyar?
 Egy ember a haza, s ez halni kész,
 S ezért, oh népem, ép ezért megélsz,
 S dicső lesz élted, boldog és szabad,
 A milyen senkié a nap alatt!

S én bátran állom a csaták tüzét,
 Tudom, hogy a golyó nekem nem vét,
 Tudom, hogy a sors őriz engemet,
 Hogy engemet megölni nem lehet,
 Mert én leszek, nekem kell lenni, ki,
 Ha elleninket mind a föld fedi,
 Megéneklek majd diadalmadat,
 Szabadság, és a szent halottakat,
 A kiknek vére volt keresztvized
 S halálhörgése bölcsőénéked ;
 Meg kell, hogy érjem azt a szép napot,
 Midőn áldásodat reánk adod,
 S mi annyi átokteljes év után
 Sirunk, mosolygunk az öröm mián,
 Midőn, mit eltört lánczunk ád, a nesz
 Egy szabad nemzet imádsága lesz !
 Meg kell, hogy érjem azt a nagy napot,
 A melyért lantom s kardom fáradott !

(Maros-Vásárhely.)

PACSIRTASZÓT HALLOK MEGINT.

Pacsírtaszót hallok megint !
 Egészen elfeledtem már.
 Dalolj, tavasznak hírmondója te,
 Dalolj, te kedves kis madár.

Oh istenem, mi jól esik
 A harczi zaj után e dal,
 Mikéntha bércki hús patak füröszt
 Égő sebet hullámival.

Dalolj, dalolj, kedves madár,
 Eszembe hozzák e dalok,
 Hogy nem csak gyilkos eszköz, katona,
 Egyszersmind költő is vagyok.

Eszembe jut dalodról a
Költészet és a szerelem,
Az a sok jó, mit e két istennő
Tett és még tenni fog velem.

Emlékezet s remény, ez a
Két rózsafa ismét virít
Dalodra, és lehajtja mámoros
Lelkem fölé szép lombjait,

És álmodom, és álmaim
Oly kedvesek, oly édesek....
Te rólad álmodom, hív angyalom.
Kit olyan híven szeretek,

Ki lelkem üdvössége vagy,
Kit istentől azért nyerék,
Hogy megmutassa, hogy nem odafönn,
De lenn a földön van az ég.

Dalolj, pacsirta, hangjaid
Kikeltik a virágokat;
Szívem mily pusztá volt és benne már
Milyen sok szép virág fakad.

(Bethlen.)

PÉTER BÁTYA.

Tíz katona esett a helysége,
Nem volt szükség fogdosó kötélre,
Húsz legény ment maga jó szántából
Zászló alá az eke szarvától.

«Hogy ne mennénk örömet, mikor kell!
A ki nem megy, hitvány gyáva korhely.
Nem királyért hadakozunk mostan,
A hazáért fogunk állni sorban.

Nem királyért, sőt a király ellen,
A kit isten mindörökké verjen!
Verje meg úgy, a mint ő akarta,
Hogy igába jussunk mi s nyomorba.

Te éretted megyünk a csatába,
Nemzetünknek drága szabadsága!
Megyünk húszan tíz helyett, és ha kell,
Utánunk még kétszer annyi jön el.»

S összeálltak indulásra készen
Az ujonczok falu közepében,
Körülöttek fiatalok, vének
Gyülekeztek búcsuvétel végett.

Az anyák (ez a természet rende,
Isten őket már így teremtette,
Ők szegények erről nem tehetnek)
Hát az anyák szörnyen keseregtek.

Sírtak-rítak, mint az őszi felleg,
Fiaiknak hogy elmenni kellett,
Elmenniök, és még oda pedig,
A hol a halál vendégeskedik.

A mint mondom, volt sok sírás-rívás,
Hejh hanem úgy csak korán se rítt más,
Egynek se volt oly nedves köténye,
Mint kelmednek, szegény Panna néne.

Hogy ne sírna? három fia vagyon,
Mind a három szép szál legény nagyon,
S mind a három be vagyon sorozva
Katonának s ottan áll a sorba'.

«Hagyd el, anyjok, hagyd el már,» szólt kérve
Péter bátya, Panna néni férje,
«Hagyd el, anyjok, elég ebből ennyi,
Nem is illik ennyit keseregni.

Nékem is úgy fiaim, mint néked,
Azért még sem siratom ám őket,
Sőt örülök, hogy nevemmel hárman
Lesznek ott a szabadság harczában.

Menjetek el, szeretett cselédim;
Ha megjöttök a háború végén,
Nagy kedvem lesz . . . és ha oda veszték,
Fáj a szívem majd, de nem reped meg.

Szép halál a szabadságért halni,
A hogy én azt el tudom gondolni,
Legszebb halál az a csatatéri,
A hogy azt az én eszem föléri.

Menjetek hát életbe halálba,
Fegyveritek legyenek megáldva,
Hogy szabadság ragyogjon majd rajtok,
Különben jobb, hogyha ott maradtok.»

Az ujonczok utra kerekedtek,
Jó kedve volt a jó gyerekeknek ;
Ugy mentenek a halál útjára,
Mintha mentek volna lakomára.

Péter bátya, hát kendet mi lelte ?
Olyat sóhajt, majd kiszáll a lelke,
Néz utána az ujoncz-seregnek,
S íme íme könnyei peregnek.

E hát vége a sok cifra szónak ?
Addig beszélt máshoz biztatólag,
Addig köpte a markát, míg aztán
Tyúkmadár lett a vitéz oroszlán.

Csúfolták az öreget keményen,
Hogy hát ő csak szóval győzte légyen,
De az öreg, bár nagyon is únja,
Egy szíporkát sem felel a gúnyra.

A mit szólott, azt csak úgy magában
 Mormogta el haza ballagtában :
 «Mennek ők és maradni kell nékem !
 Itthonn maraszt göthös öregségem.

Szabadságot vesznek drága áron,
 S én ne legyek a véres vásáron,
 Én itthonn csak kész portékát lessek,
 Ne legyek ott, hogy én is fizessek !

Jól esik, hogy megértem ezt a kort,
 Hol nemzetem láncz helyett fegyvert hord,
 S még is veszttem vón' el eddig inkább,
 Mint hogy most csak nézzem e szent munkát !

Elvágnám a két kezem, két lábam,
 Ha tudnám, hogy nem vágom hiában.
 Ha helyette más erős új nőne,
 Hogy mehetnék majd a harczmezőre !»

(Szalonta.)

AZ ERDÉLYI HADSEREG.

Mi ne győznénk ? hisz Bem a vezérünk,
 A szabadság régi bajnoka !
 Bosszuálló fénynyel jár előttünk
 Osztrolenka véres csillaga.

Ott megy ő, az ősz vezér ; szakállá
 Mint egy fehér zászló lengedez ;
 A kivívott diadal utáni
 Békeségnek a jelképe ez.

Ott megy ő, a vén vezér, utána
 A hazának ifjusága mi,
 Így kísérik a vén zivatart a
 Tengerek szilaj hullámai.

Két nemzet van egyesülve bennünk,
S mily két nemzet! a lengyel s magyar!
Van-e sors, a mely hatalmasabb, mint
E két nemzet, ha egy czélt akar?

Egy a czélunk: a közös bilincset
Összetörni, melyet hordozánk,
S összetörjük, esküszünk piros mély
Sebeidre, megcsufolt hazánk!

Küldd elénk, te koronás haramja,
Légióként bérszolgáidat,
Hogy számodra innen a pokolba
Holttestökből építsünk hidat.

Mi ne győznénk? hisz Bem a vezérünk,
A szabadság régi bajnoka!
Bosszuálló fénynyel jár előttünk
Osztrolenka véres csillaga!

(Bánfi-Hunyad.)

KI GONDOLNÁ, KI MONDANÁ...

Ki gondolná, ki mondaná,
Hogy e hely csatatér?
Hogy néhány rövid hét előtt
Itt folyt el annyi vér?

Itt harczolánk, itt vett körül
Az ellenség hada,
Elöl halál, hátul halál,
Ez rémes nap vala!

Akkor, miként a férfigond,
Mogorva volt az ég,
Most, mint a kis gyermek szeme,
Szelíd és tiszta kék.

Akkor, mint aggastyán feje,
Hófehér volt a föld,
Mostan, miként az ifjunak
Reménye, olyan zöld.

A légben akkor itt zugó
Golyók röptültek el,
A légben most fejem fölött
Pacsírta énekel.

Láttunk itt akkor a sikon
Véres halottakat,
S hol a holtak feküdtenek,
Most ott virág fakad.

Ki gondolná, ki mondaná,
Hogy e hely csatatér?
Hogy néhány rövid hét előtt
Itt folyt el annyi vér?

(Szászsebes.)

VAJDA-HUNYADON.

1.

Fogadjatok be, ti dicső falak,
Fogadj magadba, híres ősi vár!
Légy üdvözelve . . . hol a hős lakott,
A költő ottan lelkesedve jár.

Mily hős lakott itt, a nagy Hunyadi!
Mily lelkesülés éget engemet!
Szivemnek hangos dobbanásai,
Beszéljete ti ajkaim helyett.

Itten lakott, tán olykor épen itt
Gondolkodék e bástya tetején,

Innen tekintett a jövőbe ő,
A honnan most a múltba nézek én.

Itt pihené ki fáradalmait,
Midőn elzúgtak a kemény csaták,
Melyek Konstantinápoly tornyain
A büszke félholdat megingaták.

Jó pihenő hely.... csendes szép magány
Mélyen lehajló völgynek zöld ölén....
Itt lenn a vár; nem éri a vihar
Még a zászlót sem tornya tetején.

El van rejtve a világ elől
E szent magány; beléje más nem lát,
Csak messziről fehér fejével a
Hegyek nagyapja, a vén Retyezát.

II.

Szólott Hunyadvár bámuló gyönyörrel:
«Kit látok? oh kit látok? Hunyadit!
Megjöttél hát, oh hősök hőse, végre,
Kit vártalak négy hosszú századig.

Én hittem azt, hogy vissza fogsz te jőni,
Ez a hitem volt, mi erőt adott,
Hogy el ne dőljek, hogy viselni bírjam
A négyszáz éves gyászt és bánatot.

És megjövé!.... légy hévvel üdvezelve,
Hosszan várt vendég, oh hős, oh apám!
Csak az fáj most, hogy nem tud sírni a kő....
Örömkönyűimet hogy ontanám!»

Felelt a vendég: «Sajnálak, szegény vár,
Hogy örömedet el kell rontani....

Csalatkozol ; nem az jött, a kit vártál,
Az én nevem Bem, és nem Hunyadi.»

Szólt vissza a vár: «Én azzal törődjem,
Mi volt akkor s mi mostan a neved?
A név mulandó, változékony ; a mi
Örök, azt nézem én, a szellemet.

Nem a nevedről, hanem szellemedről
S annak művéről ismerek reád:
Az vagy, ki voltál, négyszáz év előtt s most
Te mentetted meg a magyar hazát!»

(Vajda-Hunyad.)

A SZÉKELYEK.

Nem mondom én : előre székelyek!
Előre mentek úgy is, hős fiúk ;
Ottan kíván harczolni mindegyik,
Hol a csata legrémesebben zúg.
Csak nem fajult el még a székely vér!
Minden kis cseppje drágagyöngyöt ér.

Ugy mennek a halál elébe ők,
A mint más ember menyegzőre mén,
Virágokat tűznek kalapjaik
Mellé, s dalolnak a harcz mezején.
Csak nem fajult el még a székely vér,
Minden kis cseppje drágagyöngyöt ér.

Ki merne nékik ellenállani?
Ily bátorságot szívében ki hord?
Mennek, röpülnek, mint a szél, s üzik
Az ellenséget, mint a szél a port!
Csak nem fajult el még a székely vér,
Minden kis cseppje drágagyöngyöt ér!

(Karánsebes.)

SZÜLEIM HALÁLÁRA.

Végre megtörtént a
Rég várt viszonzlás!
Nincs köszönet benne,
Nincsen istenáldás.
Láttam jó atyámat . . . vagy csak koporsóját.
Annak sem látszott ki csakaz egyik széle,
Ezt is akkor láttam kinn a temetőben,
Mikor jó anyámat tettük le melléje.

Sem atyám sem anyám
Nincs többé, nem is lesz,
Kiket szoríthatnék
Dobogó keblemhez,
A kiknek csókolnám még lábok nyomát is,
Mert engemet szívök vérén neveltek fel,
Mert körülöveztek, mint a földet a nap
Lángoló sugári, szent szeretetökkel!

Oh atyám, oh anyám,
Miért távoztok?
Tudom, hogy áldás a
Sír nyugalma rátok,
De mi nektek áldás, az átok én nékem,
Melytül szegény szívem csakhogy nem reped meg
Ha így bántok velem, ti kik szerettetek,
Mit várjak azoktól, a kik nem szeretnek?

Itt hagytak, elmentek,
Nem is jönnek vissza!
Omló könnyeimet
Sírjok halma iszsza.
Folyjatok, könnyeim, folyj, te forró patak,
Szivárogy le hideg orczáikra halkan,
Hadd tudják meg rólad: árva gyermeköknek
Elhagyott lelkén mily égő fájdalom van!

De nem, de nem, inkább
 Eltávozom innen,
 Hogysem könnyem árja
 Hozzájok lemenjen;
 Mentsen isten tőle! édes jó szüleim
 Hogyha megéreznék fiuknak keservét,
 Szerető szívök a sírban sem pihenne,
 Egy bú lenne nékik a hosszú öröklét.

Isten veletek hát
 Csak egyszer még, egyszer
 Ölelkezem össze
 Sírkeresztetekkel
 Olyan a két ága, mint két ölelő kar,
 Mintha apám s anyám nyujtaná ki karját
 Tán fölemelkedtek halotti ágyokból,
 Fiokat még egyszer ölelni akarják!
 (Pest.)

A HONVÉD.

Isten után legszebb és a legszentebb név
 A honvéd-nevezet!
 Hogy ne iparkodnám hát megérdemelni
 Ezt a szép nagy nevet?
 Iparkodom teljes szívemből, oh hazám,
 Megvédeni téged,
 Védni, fölemelni téged, s lesujtani
 A te ellenséged!

Sokat lesujtottunk mi már, de meg lehet,
 Hogy még sok van hátra;
 Hadd legyen, mit bánjuk? akárki, akárhány,
 Karunk készen várja.
 Jöjjetek, szabadság hóhérlegényei,
 Nem jöttök egyébbért,
 Csak hogy elvegyétek, a mit érdemeltek,
 A véres halálbért.

Ti vagytok, zsiványok, kik országunk földét
Kipusztítottátok,
Fekvén rajta három száz esztendeig mint
Nehéz istenátok.
Hanem hiszen ezt a földet ti teszitek
Újra termékenynyé :
Véreteket iszsza most, mint eddig itta
Saját népe könnyét!

Jöjjetek! ismerjük már egymást; ti futtok,
Mi üzünk titeket,
Üzünk, mint a szélvész a széjjelszaggatott
Rongyos fellegeket.
Jöjjetek, hadd szúrjuk szíveiteket a
Szuronyunk hegyére,
Emlékezzetek a más világon is a
Honvédek nevére!

Honvéd vagyok; mikor nevemet kimondom
— Mi tagadás benne? —
Egy kis büszkeségnek ragyogó szikrája
Szökken a szemembe,
Egy vagyok a végre föltámadt magyar nép
Győző seregébül,
Én is segítettem koronát lelőtni
A király fejéről!

Hej te király, hol van régi szép sereged,
Hol van régi fényed?
Hejh be tönkre tették a szegény honvédek,
E rongyos legények.
Rongyos vagyok, mint az ágrulszakadt, csak hogy
Mezítláb nem járok,
De több becsületem van még is, mint nektek,
Czifra uraságok.

Van bizony én nékem becsületem, de nagy,
Ország-világ előtt,

Még azok előtt is, kit szuronyom leszúrt,
 Kit fegyverem lelőtt;
 Még az ellenség is a kit csak magasztal
 Egy szívvel, egy szájjal,
 Hogy ne becsülné azt tulajdon nemzete,
 Tulajdon hazája?

Rajta is leszek, hogy jó hírem-nevemet
 Megartsam halálig,
 Vagy ha visszamék majd az otthonnivalókhöz,
 Elvigyem hazáig.
 Az lesz ám az öröm, ha majd visszatérek
 Az én enyéimhez,
 És ide szorítom rendre valamennyit
 Dobogó szívemhez!

Hej az lesz ám a nap! ... és még sem tudom, hogy
 Mit szeretnék jobban:
 Hazá menni-e majd a harcz végén vagy itt
 Elesni a hadban?
 Társaim arczáról, a kik elhullanak,
 Én arról azt látom:
 A hazáért halni legnagyobb boldogság
 Ezen a világon!

(Pest.)

FÖL A SZENT HÁBORURA!

Itt a próba, az utósó
 Nagy próba:
 Jön az orosz, jön az orosz,
 Itt is van már valóba'.
 Eljött tehát az utósó
 Itélet,
 De én attól sem magamért
 Sem hazámért nem félek.

Miért félünk az ítélet
Napjátul?
Féljenek űk, kik viselik
Magokat oly galádul,
Kik rá törték az ártatlan
Magyarra,
Most veri meg az úristen
Mindenható haragja!

Föl hazámnak valamennyi
Lakója,
Ideje, hogy tartozását
Minden ember lerója;
Ki a házból, ki a síkra,
Emberek,
Most az egész Magyarország
Legyen egy nagy hadsereg!

Ki is megyünk, szó sincs róla,
Mindnyáján,
Meghalni vagy győzedelmet
Nyerni a szent csatában.
Szent a csata, nem harczolunk
Királyért:
Király ellen szabadságunk,
Istenünk és hazánkért!

Átkos király, érezted hát
Vesztedet,
Az ördögnek, hogy megmentsen,
Eladtad a lelkedet.
De hiába volt a vásár,
Elhihet'd:
Kit az isten elhagyott, azt
Az ördög nem menti meg.

Sok az orosz, nagy a száma,
Mi haszna?

Több lesz ott a magyar : talán
Száz is jut egy oroszra.
És ha volnánk kevesebben,
Mint azok :
Hála isten, minket hí ugy
A világ, hogy magyarok !

Ne féljeteK, gyermekink, ne
FéljeteK,
Nem szúr által dárdájával
A vad kozák titeket ;
Feleségink, kedvesink, ne
Sírjatok,
Idegenek ölelése
Nem tesz csúfot rajtatok.

S ti apáink, anyáink, szent
Halottak,
Sírotokon ellenség ne
Tapodjon, nem tapodhat ;
Inkább veszszen ki nemzetünk
Egy szálíg,
S dagadjon föl kifolyt vérünk
Árja az ég boltjáig !

Minden, a mi szent előttünk,
Koczkán van,
Ha a világ támad is meg,
Győznünk kell e csatákban ;
Ha miljomnak el kell veszni,
Veszszen el !
Ki fogna most fukarkodni
Életével, vérivel ?

És te isten, magyarok nagy
Istene,
Légy népeddel, hű népeddel,
Jó népeddel, légy vele !

Tedd hatalmad fiaidnak
 Lelkére,
 Világdöntő haragodat
 Fegyvereink élére!
 (Pest.)

SZÖRNYŰ IDŐ ...

Szörnyű idő, szörnyű idő!
 S a szörnyűség mindegyre nő.
 Talán az ég
 Megesküvék,
 Hogy a magyart kiirtja.
 Minden tagunkból vérezünk,
 Hogy is ne? villog ellenünk
 A fél világnak kardja.

És ott elől a háború
 Csak a kisebb baj; szomorúbb,
 Mi hátul áll,
 A döghalál.
 Beh kijutott a részed
 Isten csapásiból, o hon,
 Folyvást arat határidon
 Két kézzel az enyészet.

Egy szálíg elveszünk-e mi?
 Vagy fog maradni valaki,
 Leírni e
 Vad fekete
 Időket a világnak?
 S ha lesz ember, ki megmarad,
 El tudja e gyászdolgokat
 Beszélni, mint valának?

S ha elbeszéli úgy, a mint
 Megértük ezeket mi mind:
 Akad-e majd,
 Ki ennyi bajt
 Higgyen, hogy ez történet?
 És e beszédet nem veszi
 Egy örült, rémülésteli,
 Zavart ész meséjének?

(Mező-Berény.)

BETŰRENDES TARTALOM-MUTATÓ.

Kisebb költemények 1847—1849.

	Lap		Lap
A bokor a viharhoz	289	A nép nevében	33
A csillagos ég	122	A pusztá, télen	204
A csonka torony	70	A rab	153
A farkasok dala	15	A rab oroszlán	200
A felhők	27	A sivatag lakói	133
A földön is harag	325	A szabadsághoz	222
A gólya	72	A szájhősök	126
A gyáva faj, a törpe lelkek	252	A szerelem	48
A haraghoz	184	A szerelem országa	143
A hegyek közt	287	A székeltek	334
A hold elegiája	155	A székeltekhez	292
A honvéd	336	A szél	30
A jó tanító	202	A tavaszhoz	233
A Kárpátoktól le az al-		A tél halála	215
Dunáig	294	A téli esték	189
A király esküje	248	A Tisza	25
A király és a hóhér	231	A XIX. század költői	16
A királyokhoz	225	A történeteket lapozám	52
A kisbéres	131	A türelemről	54
A koldus sírja	156	A vándor legény	113
A költészet	109	A végtelen birodalom he-	
A kutyák dala	15	lyett	200
A küszöbön guggol Sári		A vén zászlótartó	296
néni	68	A virágok	49
A ledőlt szobor	236	A völgy s a hegy	208
A magyar ifjakhoz	29	Adorján Boldizsárhoz	192
A magyar nép	260	Akasztatok föl a királyokat!	311
A magyarok istene	234	Alig hogy kivettek a ből-	
A magyar politikusokhoz	177	csöbül	238
A majtényi síkon	65	Alig viradt, már újra alko-	
A márcziusi ifjak	257	nyúl	298
A mióta én megházasodtam	136	Alkony	88
A munkácsi várban	92	Amott az a hegy	93
A nemzetgyűléshez	262	Anyám tyúkja	214
A nemzethez	276	Arany Jánoshoz	20

	Lap		Lap
Arany Jánosnál	159	Csak egy leánynyal van ke-	
Arany Laczinak	66	vesebb	37
Augusztus 5-én	104	Csak úgy omlanak most hoz-	
Ausztria	243	zám	123
Az árva lyány	37	Csatadal	310
Az elhagyott zászló	102	Csatában	325
Az életcél boldogság	192	Csendes élet	146
Az ember	135	Csendes magányból	159
Az erdélyi hadsereg	330	Csendes tenger rónaságán	180
Az erdőnek madara van	85	Csillagnak születél	80
Az éj	172	Csuklyában jár a barát	28
Az én Pegazusom	110		
Az év végén	320	De mért is gondolok rá	36
Az időhöz	84	Dicsérsz, kedves	161
Az ítélet	52	Dobzse László	261
Azokon a szép kék hegyeken		Dobzse László ő felsége	261
túl	132	Durva zsarnok, jégszívú tél	215
Az országgyűléshez	212		
Az utósó virágok	141	E durva ágyon	196
Az volt a nagy, nagy munka	147	Egressy Etelke	17
Azt adok, mit vajmi ritkán		Egy apához	169
kaptok	225	Egy barátom az ifjúság	7
Azt hittem, hogy szememből		Egy emlék a kórházban	196
a sors	111	Egyik kezemben a fegyve-	
Állj meg, feleségem	171	rem	223
Állt egy szobor magas hegy		Egykor és most!	141
tetején	236	Egy könyvtáros emlékköny-	
Álmodtam a minap	143	vébe	192
		Ejh mi a kő! tyúk anyó	214
Bánk bán	239	Éjfé! lesz	12
Bányában	62	Elég soká voltunk fajankók	251
Beaurepaire	216	Elértem, a mit ember érhet el	138
Beszél a fákkal a bús őszi		El innét, el e városból	158
szél	133	Elpusztuló kert ott a vár alatt	308
Béranger legújabb dala	278	Első esküm	53
Bírom végre Juliskámat	63	Európa csendes, újra csendes	323
Bíró, bíró, hivatalod	167	Ez a te lyányod, Gábor	17
Bizony mondom, hogy győz		1848	301
most a magyar	325	Ezer öltre vagyok idelelni	62
Bordal	223	Ez már aztán az élet	157
Bölcselkedés és bölcsesség	151	Édes hazám, Magyarország	312
Bucsu	298	Édes öröm ittalak már	31
Bucsu a nőtlenségtől	130	Élet vagy halál	294
Bucsu-pohár	78	Én hittem-e egykor	67
		És az idő eljött	253
Czakó temetésén	183	És vége a komédiának	146

	Lap		Lap
F. A. emlékkönyvébe.....	55	Hideg idő, hűs őszi éj.....	303
Falu végén kurta kocsmá.....	112	Hintón és gyalog.....	148
Fekete-piros dal.....	245	Hires szépség.....	79
Fekszem hanyatt.....	122	Hogyan vagy, kedves jó leányka.....	108
Feküdjetek.....	172	Hogyha üres az embernek.....	113
Feleségek felesége.....	191	Hogy kitelt a francziánál.....	216
Feleségem és kardom.....	233	Hogy volna kedvem.....	305
Feleségem nevenapján.....	179	Hol vannak a hellének.....	116
Fenegyerek volt az a Kun László.....	266	Homér és Oszján.....	116
Félre kislelkűek.....	234	Hova lett a tarka szivárvány.....	189
Fiam születésére.....	318	Hova szívem, lelkem.....	258
Fiú valék még, iskolás fiú... ..	53	Ide, ide fiamat kezembe.....	318
Fogadjatok be, ti dicső falak.....	332	Ifju lánya a vén télnék.....	233
Forradalom.....	280	Ilyen asszony való nekem.....	235
Föl!.....	251	Indulsz, pályavégezett év.....	320
Föl a szent háborúra.....	338	Ismét magyar lett a magyar.....	264
Földre száll a legszebb an- gyal.....	95	Isten, alkotál-e.....	145
Fölszedtem sátorfám.....	81	Isten hozzád, gyönyörű ha- zugság.....	145
Föltámadott a tenger.....	224	Isten után legszebb és a leg- szentebb név.....	336
Föl tudnám én is öltöztetni.....	55	Itt a gyűrű.....	104
Fut Bécs felé Jellasics.....	296	Itt a nyílám, mibe löjjem?.....	309
Galamb van a házon.....	233	Itt a próba, az utósó.....	338
Ha én hegy volnék.....	208	Itt alszik a költő.....	304
Hadd támadjon föl még egy- szer.....	78	Itt benn vagyok a férfikor nyarában.....	286
Ha én madár volnék.....	27	Itt születtem én ezen a tájon.....	255
Ha én kedvesemről gondol- kodom.....	58	Itt tűz é föl piros zászlaját.....	92
Ha férfi vagy, légy férfi.....	8	Itt vagyok, itt vagyok.....	86
Hagyjátok el azt a piros- fehér-zöld színt.....	245	Itt van az ősz, itt van újra.....	307
Hallod-e szív, szívem.....	290	Jőj el végre valahára.....	289
Haloványul a gyáva szavamra.....	280	Kiapadsz-e, harag.....	184
Hazánk szentje, szabadság vezére.....	231	Kecskemét városa.....	39
Háború volt.....	35	Kemény szél fúj.....	216
Hány hét a világ?.....	281	Keserű élet, édes szerelem.....	24
Három fiú.....	21	Kérdezd: szeretlek-e?.....	77
Három madár.....	274	Készülj, hazám!.....	227
Hejh, mostan pusztá ám.....	204	Két ország ölelkezése.....	253
Hejh, vannak ma számadások.....	186	Két sohaj.....	39
Hideg, hideg van ott kinn.....	207	Ki a mezőre ballagok.....	49
		Ki gondolná, ki mondaná.....	331

	Lap		Lap
Kinn a ménes, kinn a pusztán	185	Megtépve, megcsúfolva	102
Kis fiú halálára	238	Meleg dél van	93
Kis Juliskám, feleségem	170	Menny és föld	145
Kis-Kunság	258	Messze, messze, messze	18
Kit feledni vágytam	50	Még alig volt reggel	186
Kivül-belül szomorú csárda	9	Mélységes völgyben	192
Konduljanak meg a vészha- rangok	276	Még kér a nép	33
Kont és társai	312	Még nyílnak a völgyben a kerti virágok	138
Kopogtatának. Kérdém.	82	Mért vagyok én a hold	155
Koszorút kötöttem	271	Mi a szerelem	149
Könnyez a részvét	183	Mi láрма ez megént?	80
Köröskörül sötét felhő	292	Mi volt nekem a szerelem?	40
Kun László krónikája	266	Miért kisérsz	247
Kutyakaparó	9	Miért vagy oly kevély	13
		Miért zárjátok el az útat	265
Laczi te	66	Miként elpusztult Jeruzsálem	243
Lassabban, haragos lelkek testvére	289	Miljók nevében emelem sza- vam	140
Látod, látod, vagy hiszen mit látnál	165	Mily szép a világ!	67
Látom kelet leggazdagabb virányit	94	Milyen láрма, milyen víga- dalom!	304
Lenézik a szegény költőket	177	Mi ne gyöznénk? hisz Bem a vezérünk	330
Lenkei százada	271	Mindent tevél, a mit szabad	169
Lennék én folyóvíz	71	Minck nevezzelek?	199
Levél Arany Jánoshoz	105	Mint elátkozott királyfi	168
		Mint vadállat, mely halálát sejti	156
Ma egy éve	270	Mióta elváltam édes szere- tőtől	65
Magas hegy tetején régi Buda vára	283	Mit csinálsz, mit varrogatsz ott?	196
Magyar történet műzsája	219	Mit daloltok még ti, jámbor költők?	291
Magyar vagyok	23	Mit nem beszél az a német	244
Ma lágyan suttogó	30	Mondjátok: Jer Párizsba	181
Már galambom, engedj meg	103	Mosolyogj rám!	176
Már mi nekünk ellenségünk	238	Műzsám és menyasszonyom	82
Másnak szívem mindig	24		
Meddig alszol még hazám?	152	Ne bántson az meg	115
Meddig tart ez örült hang- zavar	126	Ne feledd a tért	206
Megbántott a rózsám	121	Ne fogja senki könnyelműen	16
Megesküdt a király	248	Nehéz nekem már a bocs- kor	46
Meghaltál-e?	105	Nem akarok elrohadni	59
Megint beszélünk s csak be- szélünk	230		
Megjött, megjött az óhajtott	98		

	Lap		Lap
Nem angol ló az én Pega-		Róla és csak róla szól...	79
zusom	110	Rongyos vitézek	55
Nem a terhes szekér...	84	Rózsabokor a domboldalon	168
Nem mondom én: előre szé-		Rózsavölgyi halálára	210
kelyek	334	Röpül az úti por... ..	16
Nem ül kevélyebben...	131	Sári néni	68
Nemzeti dal	218	Szeptember végén	138
Négy ágú épület	56	Sokat beszéltek, szépet is ...	212
Négy nap dörgött az ágyu	324	Sokféle a madár	72
Nézek, nézek kifelé	162	Sötét a bánya	42
Nincs nevetségesebb az em-		Süldő poéták, bikficzek ...	149
bernél	135	Süvölt a zivatar	15
Nyári napnak alkonyúlatánál	25	Szabad a magyar nép	260
O. B. kissszonyhoz	119	Szent sir	18
Oh Manuel, fölkelte im Fran-		Szerelemnek rózsafája	206
ciaország	278	Szeretlek én, szeretlek téged	198
Oh ne bánts a költőt	164	Szeretlek, kedvesem	306
Oh szabadság, hadd nézzünk		Szép multság téged néztem	119
szemedbe	222	Szép napkeletnek	163
Oh szent költészet	109	Széphalmon	89
Okatootáia	174	Szilveszter éje 1847-ben ...	186
Olaszország	209	Szivem	125
Olyan s nap	88	Szolgaságunk idejében	257
Ott alatt, alatt, a mélyben	287	Szolgáltam én Mars uramnál	118
Ott álltok a teremnek kü-		Szólt az édes apa	21
szőben	262	Szomorú éj	12
Ott a zerge a kösziklán ...	133	Szőrnű idő	341
Ősz elején	129	Szüleim halálára	335
Őszi éj	165	Szülőföldemen	255
Őszi idő a javából	141		
Pacsirtaszót hallok megint ...	326	T. M. kisasszonyhoz	108
Palota és kunyhó	13	Talpra magyar, hi a haza	218
Panyó Panni	88	Tarka élet	118
Pató Pál úr	168	Te a nemzet-hálátalanság...	89
Pesten járt kend, bátya	281	Te az enyim, én a tied	66
Péter bátya	327	Te éretted harcolék	153
Pompás kis utazás	76	Tedd le bojtár a subádat ...	41
Pusztá föld ez, a hol most járok	75	Tenger-kéj vettem körül ...	183
		Teremtve van-e a világ	152
Rákóczi	231	Ti ákáczfák e kertben	299
Respublica	273	Tiszteljétek a közkatonaikat!	300
Respublica, szabadság gyer-		Tiszt vagyok, ha lát a köz-	
meke	273	legénység	300
Rég eltemette a nyarat	148	Tíz katona esett a helységre	327
		Tíz pár csókot egy végből	153

	Lap		Lap
15-ik márczius, 1848 — — —	219	Vajda-Hunyadon — — —	332
Toldi írójához elküldöm . . .	20	Valahogy — — — — —	127
Tompa Mihálynál — — —	86	Van biz ott . . . — — —	202
Tőled válok, legrégibb barátom — — — — —	130	Van-e egy marok föld — —	194
Trombita harsog, dob pereg	310	Van egy ország, úgy híják	174
Tudod, midőn először ültünk	293	Van-e mostan olyan legény	226
Tűrelem, le a birkák . . . —	54	Vasuton — — — — —	183
Tűz — — — — —	59	Válasz kedvesem levelére —	98
		Várom, várom lakodalmam	127
Ujjonnan visszajött a régi baj	32	Vesztett csaták, csúfos futások	319
Utazás az alföldön — — —	76	Végre megtörtént a — — —	335
Uton vagyok s nem vagy velem — — — — —	255	Vén muzsikus, mit vétettem	210
Ügyefogyott király volt az —	239	Vén torony áll a rónaság felett — — — — —	70
Űl a király nagy kevélyen	231	Vérmező — — — — —	283
Űljetek föl képzetemnek — —	48	Világosságot — — — — —	42
Űres már a fecskéfészek — —	129	Zöld Marczi — — — — —	56



PH
3132
M3
köt.34

Magyar remekirék

PLEASE DO NOT REMOVE
CARDS OR SLIPS FROM THIS POCKET

UNIVERSITY OF TORONTO LIBRARY



LESZIK KÖNYVTÖRŐ BUDAPEST